

Disputationum de medicina noua Philippi Paracelsi pars prima [-quarta et vltima] ...

<https://hdl.handle.net/1874/436968>

ope
3
DISPUTATIONVM

DE NOVA ME-

DICINA PHILIPPI PA-

RACELSI PARS QVAR-

TA ET VLTIMA.

IN QVA EPILEPSIAE, ELEPHANTIASIS
seu Lepre, Hydropis, Podagra, & Colici doloris vera curandi ratio
demonstratur, & Paracelsica solidissime confutatur.

A

THOMA ERASTO, MEDICINÆ
in schola Heidelbergensi Professore.

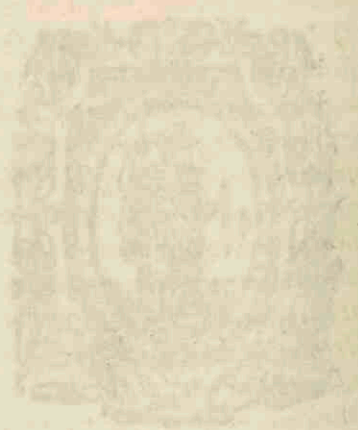
REGI, COMPARA, ET IVDICA

BASILEAE,
PER PETRVM PERNAM.
Anno M. D. LXXIII.

VITAE ET MORBIFERAE
DE NOVA MEXICO
DIGNA PHILIPPINA

RACIIS PARS QUAR-
TA ET VLTIMA
A. B. L. S. E. P. T. I. S.
A. B. L. S. E. P. T. I. S.
A. B. L. S. E. P. T. I. S.

P. A. S. I. E. A. E.
P. A. S. I. E. A. E.
P. A. S. I. E. A. E.

VIRTUTE, SAPIENTIA, PIE-
TATE ILLVSTRIBVS INCLYTÆ REL-

publicæ Vlmensis, DD. Consulib. & Senatoribus,

Viris amplissimis & prudentiss. Dominis suis o-
mni obseruantia colendissimis.

OMPLVRES sunt causa, Viri amplissi-
mi, propter quas pleriq; omnes lucubrati-
ones suas viris virtute & gloria insignibus
inscribunt. Quippe aliqui hac ratione adi-
tum sibi ad amicitiam eorum, quibus com-
mendati esse cupiunt, parant. Alij cōmeno-

tationibus suis per hunc modum splendorem & commenda-
tionem aucupantur. Sunt qui gratitudinis causa labores
suos illis dedicant, à quibus se beneficijs affectos sentiunt, qui-
busq; se sua debere omnia existimant. Non pauci mecœnates
& patronos studiorum suorum per hanc viam querunt. Re-
perniuntur etiam, qui predicare virtutes, illustrioraq; redde-
re student facta eorum, quorū nomina suis scriptis præfigunt.
Qua in re sicut opinione sua non frustrantur, quorū excellens
est doctrina, & clarum apud omnes nomen: ita se deridendos
illi omnibus propinant, quorum eruditio vix est mediocris. &
fama in obscuro latet. Alij deniq; alios sibi fines consimiles, ad
quos respiciunt, proposuisse. Me verò quid non impulerit so-
lam, sed etiam perpulerit, vt hanc vobis Antiparacelsicarum
Disputationum partem cōsecrarem, nunc dicam. Biennium
serè effluxit, quando ex D. Bartholomeo Vuolfhartho Medico
pietate, doctrina & experientia clariss. ea de vestra sapientia,
virtutibus, laudibus & institutis audiui, qua in admiratio-
nem amoremq; vestri omnes pertrahere possint. Caterum vt
reliquas Reipub. à vobis sapientissime administrate partes
(qua ad præsens negotium proprie non spectant) præteream,
illa mirificè me delectarunt, qua de vestra erga medicos sum-
ma tum beneuolentia tum liberalitate prolixè grauiterq; re-

cenjuit. An non verè paterni animi erga subditos argumen-
tum illud est, quòd medicos præstantissimos (inter quos hono-
ris causa nomino D. Bartholomeum, cuius nuper mentionem
fecimus, & D. Friderichum Fuchsum, clarissimi patris cla-
rum filium) stipendijs inuitauistis? quòd ad vos pertractos
honorificentissimè tractatis? quòd labores eorum prudentis-
simè dissipauistis? quòd deniq; in id sedulo incumbitis, ne
verè medicina corruptores Paracelsici, rerumpub. & vitæ sa-
lutisq; nostra pestes perniciosissima, clam vobis, irrepant, ciui-
busq; vestris per fraudem pecuniam vnà cum vita eripiant?
Hac fermè præcipua causa fuit, vt instituti operis mei (quod
solijs utilitatis publica causa suscepi) partem vltimam
fortasse vtilissimam vobis, Viri amplissimi & prudentissimi,
nuncuparem. Confido enim futurum, vt cum perspexeritis
quàm falsè & mendaciter Paracelsici legitimam morborum
illorum curationem profiteantur, à quorum medicatione præ-
cipuè laudari cupiunt, non minore deinceps cura & seduli-
tate immanes istos carnifices à vestris vestrorumq; ceruici-
bus sitis depulsuri. Quòd cum impetrauero, satisfactum ani-
mo meo putabo: & non tam mihi, quàm communi patriæ no-
stræ, quæ præcipuè hanc pestem huc vsq; sensit, gratulabor.
Non dubito etiam, quin ex adscriptione nominum vestrò-
rum operi magna sit accessura cõmendatio: & alij magistra-
tus vestro exemplo moniti pari diligentia aduigilaturi sint,
ne posthac pro medicis Paracelsici impostores impunè graßen-
tur in vitam atque opes subditorum. Deus Opt. Max. mentes
vra precipiant, noxia vetent. Amen.

Thomas Erasmus
Medicus.

I
DISPUTATIONVM
DE NOVA MEDICINA PHI-
LIPPI PARACELSI, PARS
quarta & vltima.

FVRNIVS. ERASTVS.

VR. Pergratum mihi fuit, quòd non
nihil ocij tandem concessum tibi in-
tellexi. Vix enim credas, quanto desi-
derio disputationum Antiparacelsica-
rum finem expectem: præsertim cùm
in hac vltima parte explicanda nobis

videam, quæ rectè medicari volentibus non tantùm v-
tilia & necessaria sunt, verùm etiã scitu iucunda & pul-
chra videntur. ERA. Quòd postremam hanc partem
vix distuli, partim peregrinationibus, partim oc-
cupationibus alijs imputare debes. Speravi interim fo-
re, vt patronus aliquis surgeret, qui causam Paracelsi
contra nos defendere niteretur. Hoc si accidisset, cum
fructu aliquandiu siluissemus. Nam eodem labore &
tempore propositam nobis telam pertexere, & quæ re-
ctè contexta retexere ille voluisset, aptè tueri & confir-
mare potuissemus. Quia verò nullus prodit, quod qui-
dem ego scire adhuc potuerim, præstat nos pensum no-
strum tandem absoluere. FVR. Legi non vnas ab ami-
cis diuersis scriptas literas, in quibus quosdam grauiter
inimari scriptū erat. Verùm contemsi hætenus, & nunc
contemno. Qui in animo habent pro Paracelso
pugnare, eiusq; placita defendere, finem harum dispu-
tationū fortasse decreuerint operiri: vt quæ reprehen-
dere statuerunt, semel accusare omnia possint. Inter
ræcipua defensionis argumenta hoc video tibi obie-

Cur hæc pars
tardius pro-
dierit.

Paracelsi negant nos Paracelsum intelligere.

Etum iri, si non me fallunt, qui ad me scripserunt, te Paracelsica non intelligere. ER. Si quid eorum quæ disputauimus falsum est ac noxium, sanctam rem & Reipub. utilissimam fecerit, qui errorem solidè confutauerit, & tum nos tum alios ab eo liberauerit. Hoc animo cum nos ad refutanda deliramenta Paracelsi accesserimus, damnare alios, qui eadem voluntate ac studio nostra refellere bonis argumentis conabuntur, neque debemus, neq; iustè poterimus. Si enim iustè nostra arguet, Reipublic. summo beneficio afficiet: & nos una cum multis alijs proficiemus. Si iniustè aliquid nostrum non minor ex eo quoq; fructus ad nos redibit. Nam & in sententia confirmabimur, & occasio simul præbebitur quædam rectius aut saltem plenius & dilucidius interpretandi. Ad illam obiectionem, qua non intellexisse nos Paracelsum dicunt, satis iam est responsum. Equidem plerunq; locos de re eadem ex diuersis libris eius plures adduximus: ne excidisse quis ebrio, aut ex crapula nondum plenè discussa (quanquam amens omnia propè videatur scripsisse) deliranti, opinaretur. Sensit igitur, quod toties in locis ac libris adeò differentibus eisdem fermè verbis repetiuit. Et quod frustra fingant aliqui ænigmata in talibus, ex eo manifestè liquet, quòd in diuersissimis libris, in quibus nec scopus nec materia, nec tractatio, nec doctrina seu res, eadè est, eadem sepe numero asserit. Veruntamen demus eis, quod tantopere vidètur concupere, nos plurima, imò pleraque ex his, quæ sigillatim confutauimus (Nam quæ in ænigmate aut figura sic ab eo sunt scripta, vt de sensu eorum non reprehendi: quemadmodum nec illa nominatim perstrinxi, quæ barbaris & tartareis vocibus occultare voluit,) non penitus intellexisse. Quid ex hac ad eos redibit concessione commodi? Nihil omnino. Etenim veritas

veritas in re qualibet vnica est: falsitates & mendaciam stipant, obsident, ac cingunt propemodum infinita. Hæc qui cognoscere studet omnia, nihilò sapit magis, quàm si cum ratione insanire velit. Dedi insuper operam, vt plures vnus rei interpretationes adferrem & refellerẽ: vt quamcunq; probare crederetur, confutata intelligeretur. Ergo vel consentit nobis Paracelsus in illis rebus, in quibus eum à vera sententia (quam nos sequimur, & quam rectam veramq; esse demonstrauimus) discessisse ostendimus, vel à nobis & veritate dissentit. Si hoc affirmant, vt maximè ipsius animum affecti ex omni parte nõ fuerimus, à veritate, quam astruimus & defendimus, aberrare ipsum nihilominus probauimus. Satè dum recto & vero cuiilibet falsa infinita opponuntur, sicut iam dicebam, non multum refert, si falsitatis illum modum Paracelsi, quo à veritate passim desinat, non ad eò certò cognouimus: sed sufficit, quòd falsam eum sententiam tueri perspeximus. Si illud asserant, non pugnare ipsius sententiam cum nostra, hoc est cum veritate, quam nos sequimur, triplici nihilominus reprehensione dignissimi fuerint. Vna est, quòd immeritò nouatores seu nouæ medicinæ authores & inuentores videri ac nominari volunt. Altera est, quòd iniuria tam acerbè & barbarè doctorũ hominum scripta, (à quibus verbis tantum videri cupiant discordare.) lacerant, vituperant, execrantur. Tertia est, quòd ita videantur. Etenim non in sententijs modò sunt tenebricosi, verum etiam verbis nõnullis vtuntur, quæ nullus vnquam hominum sapiens & bonus vsurpauit aut intellexit. FVR. Volui aliquoties hac de re agere tecum, & subinde mei oblitus præteruolauit. Puto autem consideratione dignum esse, cur, cum orationis virtus summaque perfectio sit perspicuitas, quidam mitificè

Veritas cuiusque rei unica est, falsitatibus infinitis stipata.

Vero cuiilibet falsa infinita opponuntur.

Qui breues in
dicēdo fuerint

Oratio cur
data.

Quæ oratio
laudabilis sit.

Tacens omniū
minimè intel-
ligitur.

obscuritatē & tenebras in ea affectent? Et tanto mirabilius est, quòd res exemplo caret apud celebres & verè doctos: illos etiā, qui propter rerum multitudinem breuitati sedulò studuerunt. Etenim quæ in Hippocr. obscura videntur, aut ab alijs inserta sunt eius libris, aut ita saltē scripta sunt, sicut illo, quo scripsit, tempore loqui solebant. In vsu postea quædam nomina esse desijisse quis miretur? Aristoteles etiā, quem oportuit breuem esse, vt tot rebus explicandis sufficeret, claritatem & proprietatem orationis imprimis adamanit, obscuritatem semper damnauit. Oratio profectò magnum Dei donum nobis ob id data est, vt alteri alteris animorum cogitationes interpretari, & veluti conspiciendas proponere possimus. Nec dubium est, quin illa oratio sit maximè laudabilis, quæ clarissimè animi conceptiones exprimit, ac veluti depingit. Quæ hoc non potest præstare, sermonis aut orationis bonæ nomen amittit, neq; plus nobis conducit, quàm auium cantus ei proffit, qui in sylua oberrans quā in viam redeat inde cognoscere studet. Non præstaret nihil loqui vel scribere, quàm sic loqui aut scribere, vt intellecturus sit nemo? Qui intelligi non vult, nunquam certius voti sui cōpos fit, quàm cum prorsus silet. Sæpissimè Galeni sententiæ recordor sic quodam loco scribentis: *ἀλλ' ὅτι οἷδ' ὅπως οἱ ἄνθρωποι, καθάπερ καὶ ἄλλα πᾶσα φησὶ νερώς ἀμαρτάνεσσι, οὕτω καὶ τὸ χαίρειν τοῖς ἀσθενέσι εἰρημένους καὶ τοῖς πάντες, ὅσπερ ἐξ ἐν ὁ σῶματ' ὁ, πλὴν μὲν σαφέναιον δέξεται πλὴν εἶναι ἐρμηνείας λέγασσι, πλὴν ἢ ἀσάφειαν κακίαν.* Ego me hercule nunquā delectatus sum tenebricosorum scriptorum lectione: vbi plus aliquando laboris & temporis in hoc consumere cogaris, vt verba intelligas, quàm vt res verbis significatas percipias. Semper enim debent in obscuris sermonibus tempus non terere, cum tam multa

multa habeamus alia, in quibus vtiliter nos possumus exercere. ER. Et sentis & loqueris rectè. Nam nullus vnquam extitit homo sanus (quod quidè nos scire poterimus) à mundo condito, qui aliter iudicavit. Sanè reprehenderunt omnes affectatam obscuritatem sermonis, vt infigne vitium. Galenus pulcherrimè hoc ipsum ex natura sermonis declarat, hoc ferè modo. Bonitas & virtus, inquit, cuiusque rei in eo consistit, cuius causa facta est. Exemplo nobis culter sint & calamus. Cum enim ille sectionis, hic scriptionis causa inuentus sit, meritò dicimus optimum esse cultrum, qui pulcherrimè secet: ac præstantissimum esse calamum, quo quis maximè concinnas efformare possit literas. Quo positum, necessum est, vt orationis quoque perfectionem in se sitam dicamus, cuius causa data est homini. Manifestum porrò est significandi causa duntaxat excogitatum esse: vt alijs alijs significare possemus, quod in animis nostris conceptum tenemus. In bene significando igitur consistit orationis laus & præstantia. Quæ præterea in oratione aliqui commendant, vt elegantiam, copiam, &c. accidentia quædam eius sunt, non pertinent ad eius essentiam: quemadmodum neque aureum habere capulum virtus est cultri, sed acuties apta sectioni. Ergo si qua oratio nihil significat, tam non erit oratio vocanda, quàm non potest tibicen rectè nominari, qui tibia canere nescit. Quòd si significet quidem, sed vel obscure vel nihil certi ac definiti significet, oratio quidem nuncupari poterit, sed vitiosa & deprauata appellanda fuerit. Hac ratione linguam vnã alijs dicimus esse præstantiorem, quæ videlicet alijs clarius & significantiùs animi sensã exprimit. Ex quibus sanè liquet, tantum debere laudis nos tribuere cuius orationi quantum obtinuit claritatis: & tantum in qualibet inesse vitiositatis & corruptionis, quantum retinet ob-

*In quo virtus
cuiusq; rei con-
sistat.*

*Oratio non si-
gnificans non
est oratio.*

Qua remaxi-
mè obscura
fiat oratio.

Quid oratio-
nem claram fa-
ciat.

scuritatis. Quamobrem in principio lib. de Potent. nat. præclare Gal. monuit, sic se nominibus vti velle, quomodo alijs omnes vtantur: quia persuasum habeat, summam orationis virtutem esse perspicuitatem: quæ nulla re alia magis corrumpatur, quàm inusitatorum vocabulorum vsurpatione. Idem censuit Aristoteles, cum in 3. Rhet. sic scripsit: *ωρίσθω λέξεως δρετή σαφή εἶναι. σημείον γδ' ὅτι ὁ λόγος εἶναι μὴ δηλοῖ, εἰ ποιήσῃ τὸ εαυτῆ ἔργον.* Mox quid orationem dilucidam faciat, non minus dilucidè docet his verbis pauculis. *τῶν δ' ὀνομάτων καὶ ῥημάτων σαφή μὲν ποιεῖ τὴν λέξιν τὰ κύρια.* Et quæ nam τὰ κύρια vocet, paulo post planius exponit, cum ait. *τὸ δ' κύριον, καὶ τὸ οἰκεῖον, καὶ μεταφοραὶ μόναι χρήσιμοι πρὸς τὴν τῶν ψαλῶν λόγον λέξιν. σημείον δ' ὅτι τούτοις μόνοις πάντες χρῶνται. πάντες γδ' μεταφοραῖς διαλέγονται, καὶ τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς κυρίοις.* Videmus ex his apertè satis, ad orationis perspicuitatem requiri, primùm quidem, vt ex vsitatis, tritis, atque vsu receptis seu obtinentibus (quæ κύρια vocat Philo- phus) nominibus & verbis constet. Deinde vt ex proprijs, domesticis, & consentaneis seu accommodatis rei de qua efferuntur, qualia οἰκεία idem nominat, contexta sit. Etenim quæ talia non sunt, & in ea significatione non ponuntur, in qua alijs cuncti vsurpare solent, ἀλλοτρίαι nuncupat, cum in Topicis sic scribit: *καὶ οἱ τοῖς ἀλλοτρίοις ὀνόμασι τὰ πράγματα προσωγορεύοντες (οἷον τὴν πλάτανον ἀνθρώπων) ὡς βέλονται τὴν κειμένην ὀνομασίαν.* Licet nihilominus in oratione Metaphora quoque ex similibus & cognatis petita vti. Non enim figura quælibet obscuritatem parit, sed quædam, inter quas est Metaphora, (quæ teste Aristotele, in primis habet τὸ κύριον καὶ τὸ ἴδιον, καὶ τὸ ἔσμιχθόν) eandem illustriorem & dilucidiorē efficiunt. Patet hoc ex eo, quod in congressibus, vbi soluta oratione colloquuntur homines, & claritati maximè student, frequens est aptè transla-
torum

torum vsus : quod non minus, quàm vsitata & propria
 clarè ab omnibus intelligantur. Ideò autem ex vsu
 tritis vocabulis orationem perspicuam coagmenta-
 ri oportet, quia ex pacto conuentoque, non ex natu-
 ra, significant. Si natura significarent, æquè ab omni-
 bus intelligerentur, vt nuper dicebamus. Quocirca
 non potest intelligi oratio, quæ vel ex inusitatis voci-
 bus, de quorum significatione inter colloquentes non
 conuenit, composita est, vel in alio significato ponit,
 quàm in quo cæteri accipere consueuerunt. Vten-
 dum ergo nominibus, quomodo vulgus eis vtitur,
 cum obscuritatem vitare volumus. Etenim, vt scribit
 Aristoteles, τὰ πράγματα ταῖς ὀνομασίαις προσσηροῦτέον,
 καὶ ἕπερ οἱ πολλοὶ: πῶς ἢ τῶν πραγμάτων ἐστὶ τοιαῦτα, ἢ ἔτοι-
 αῖτα, σκέπει προσεκτέον τοῖς πολλοῖς, οἷον ὑγειὸν μὲν ῥητέον τὸ
 συμπακτὸν ὑγείας, ἢ οὐ, σκέπει ὡς οἱ πολλοὶ λεκτικόν, ἀλλ' ὡς ὁ
 ῥητής. Pulchrè his verbis declarat Aristoteles, quid
 paulo antè appellauerit τῶν κειμένων ὀνομασίαν, nem-
 pe nominum significationem, de qua inter omnes
 conuenit, & quomodo pars maxima τῶν ὁμοφώνων eis
 vtitur. Cæterùm ad orationis claritatem plurimum
 quoque conducit, vt vsitata & propria dictiones con-
 cianè, prout vsus in quolibet idiomate obtinuit, con-
 struantur. Quantum enim lucis ei adimat perturbata
 constructio non nesciunt illi, qui varios scriptores le-
 gere coguntur. Quod huc vsque diximus, tale est, Ora-
 tionem nihil significantem tam non esse orationem,
 quàm oculum lapideum non esse verum oculum : obscure
 autem vel ambignè significantem orationem quidem
 adhuc esse, at vitiosam & corruptā. Tota enim bonitas,
 virtus, perfectio, laus, orationis, in perspicuitate, id est,
 in clarè significãdo cōsistit. At clara & dilucida est, que
 ex vocib. in quavis lingua obtinentib. vsitatis, proprijs,

Cur vsitate lo-
 quendum.

Loquendum
 ut vulgus.

apteq; inter se constructis, composita est. Quæ vel peregrina, vel obsoleta, & non obtinentia vocabula admittit, hæc habet, obscura, vitiosa, inutilis & damnabilis est. Talis & illa est, quæ ex dictionibus proprijs & vilitatis, sed ineptè & contra eius linguæ morem iunctis confusa conflataq; est. Vtroque hoc vitio cum summè labore Paracelsi oratio, meritò detestanda est. Sanè sic plerumque construit voces inter se, vt ex eis sensus certus erui non possit: sed ex antegressis, consequentibus, & circumstantijs alijs, opinio eius coniectanda sit. Nominibus quoq; vtitur ab idiomate Germanico, Latino, Greco, alienissimis: quæ vel ipse confinxit, vel ex Tarrato protulit. Verè de ea dici potest, quod de Chryssippi quadam oratione his verbis scripsit Galenus: *ἀνιγμά, ὃ ἐστὶν ὁ λόγος ὁ δαιμασῆ ἢ ἡνὶ καταπεπωλεγμένον ἀσιφεία, καὶ σιωπῆς ἀκάρη.* Quippe nihil aliud sunt eius scripta, in quibus docere voluit videri, quàm ænigmata incredibilia & planè monstruosa obscuritate inuoluta, cum intempestiua breuitate. Sic enim plerumq; subito abruptè orationē, vt simul incipiat ac desinat miracula sua docere. Vbi alios criminatur, finem inuenire nescit male dicus Tenebrio. Mores præceptoris egregiè imitantur discipuli. Nam in conuiciando, calumniando, proprias laudes percrepando sunt loquacissimi: at in docendo propè muti. Postquã enim multis grandibus & sesquipedalibus verbis mirificas curationes difficillimorum morborum arrogantissimè polliciti sunt, sic nos dimittunt, vt vel indignos esse dicant, qui hīs mysterijs initiemur, vel aliquid afferant, quod neque ipsi intelligunt, nec diuinare alij possunt. Ex calliditate sua hunc factum percipiunt, quòd rudibus videntur supra alios sapere, præclarissimarumq; rerum noticiam possidere: quodque sic difficilius aut nullo modo confutari possunt. Quid enim facere poterit is, qui intelligere cupit

Oratio Paracelsi omnibus obscuritatis vitijs laborat.

Mores Paracelsicorum.

ea, quæ is, qui scripsit, intelligi noluit? Hac de causa ob-
 scurissimis præteritis, ea tantum refellere studuimus,
 quæ aliquo modo intelleximus: quod Galenus alicubi
 faciendum consulit his verbis: *δικαιον γ' ἐστὶ τὰ μὲν ἀσφῆ*
ὀνομάτων ἐν ἀδήλω καταλιπεῖν ἀρχησε νομίζοντες, καὶ θά-
περ εἰ μήδ' ὅλως ἐγγράψω. Tartareas igitur voces, quæ
 neminem sanæ mentis decipient, in Tartaro quiesce-
 relatereq; sinemus, & quæ apertius falsè docuit, coar-
 guemus. FVR. Galenum quoque memini in 2. libr. &
 cap. de Differ. pulsuum Sophistas reprehendere, quòd
 lingua vterentur ex pluribus Dialectis composita, Ca-
 rita, Syriaca, Aegyptiaca, & alijs, quam nemo intelligen-
 ret. Idem Archigenem quoq; & sectatores eius accusat,
 quòd nominibus vtantur, quæ Græci non intelligant:
 id est, quæ in nullis Græciæ regionibus in vsu fuerint.

*Obscura in ob-
 scuro sinenda.*

ERAS. Archigenes præclarus fuit medicus, & à Galeno
 in locis laudatus. Is non in rebus, sed in explica-
 tione & vsu vocabulorū aliquid habuit peculiare. Te-
 statur hoc ipsum Galenus in 2. de Loc. affect. his verbis:
ἄρχιγῆρας διδασκαλίας ἰδίων ἐξαιρέτων ἐστίν, οὐ πραγμά-
των ὀνήσεις καμῶν, ἀλλ' ὀνομάτων ἐδ' ἐν πράγματι δηλούντων.

Quid putas, dicturus fuisset, si Paracelsum vidisset non
 verba solum, sed etiam res ipsas nouare? FVR. Tanti
 fecisset, opinor, quanti Scepticos fecit. ERA. Sceptici
 multis nominib. Paracelsò & gregalibus fuère melio-
 res. Etenim non res mutarūt, sicut hi facere conantur,
 neq; nomina aliena inuexerunt, sed assensionem teme-
 rariam tantummodo damnarūt. FVR. Cur igitur pu-
 tas Paracelsum obscuritati ac tenebris istis studuisse?
 Non possum credere, eum clarius nō potuisse, quæ sen-
 tiret, exponere. ER. Obscurum incertumq; sermonem
 nihil docere, certum est: si modò, quæ suprà diximus,
 considerentur. Cur interim aliqui malint obscure quā
 dilucidè tum loqui tum scribere (aut obscure scripta,

*Sceptici Para-
 celsicis melio-
 res.*

*Oratio obscu-
 ra nil docet.*

Genera quot
sint obscure lo
quentium.

quàm clarè proposita magis saltem probent) neq; ego
fatis scio, neq; à veteribus plenè perspici potuit. Gale-
nus sæpe de hac re conquestus legitur: nec minus dispi-
cuit idē alijs tum philosophis tum medicis. Dicam de
hac re tamen, quod sentio. Loquuntur alij obscure pro-
pter ingenij ac mentis tarditatem, sicut fatui, imperiti,
& inertes. Alij propterea sic loquuntur, quia facultate
expulsi destituuntur: hoc est, quæ rectè sentiūt, cla-
rè exponere nequeunt. De his omnibus cum inuitè sint
obscuri, hoc loco non disputamus. Alij scientes, pru-
dentes, volentes, obscure loquuntur & scribunt: quorum
non vnum est genus. Etenim aliqui ex his nec mali
sunt, nec mali causa huiuscemodi vtuntur oratione aut
scriptione: quales sunt, qui in bello aut vitandi aut a-
uertendi periculi à se & suis causa fictis characteribus
scribunt: quod ab alijs nullis, præterquam ab illis, ad
quos scribunt, intelligi cupiant. Alij finem spectantes,
non bonum, quæ nemo, aut pauci quidam intelligant,
scribunt: cuius generis sunt impudici & lasciuui amato-
res, conspirationum authores atq; conscij, proditores,
seditiosi, & huius farinæ homines. Sed hi omnes literas
suas in paucorum manus peruenire cupiant, publicas
fieri nequaquam optant. Iidem minimè hoc agunt, vt
artem aliquam publicè omnib. cognoscendam tradere
videantur, sed priuatas res suas tantummodò cõsignant:
de quibus sermo nobis hic institutus non est. Sed neq;
illorum quoq; ratio (de quibus præcipuè differimus) v-
niusmodi est, qui in publicum edunt sua scripta, & ob id
scripsisse censerì volunt, vt vulgò profint omnib. Quip-
pe reperiuntur in horum classe aliqui, characteribus, si-
gnis ac nominib. nec à se nec ab alijs intellectis vtentes,
quia sic ars eorū (vt hoc nomine nominè) iubet: quod
faciunt Magi & incantatores. In causa est, vt in prima
parte demonstrauimus, quòd barbara, incondita, & nil
nobis

nobis significantia nomina & signa, passionis & conventionis cum Diabolis ic̄tæ initæq; signa posita sunt. Huius generis in Paracelsi scriptis plura inveniuntur q̄ sit bonum. Alij quidā nolūt intelligi propter invidiam & improbitatē: tamen si propter ambitionem non desinant iactitare nescio quam rerū admirabilium cognitionem. Huius quoq; generis hominū perpauca repertiuntur, qui, quæ præ alijs se nouisse opinantur, cōmentarijs editis vel obscurè vel apertè publicēt, sed cōmoriquæ inueniēre malunt, quàm in aliorū manus venire. Similes sunt sordidè auaris, qui suas opes in sepulchris computrescere, quā vsui esse superstitib. pulchrius esse ducunt. Quidā ob id student ænigmatis, quia quæ scribunt, falsa esse norunt, tamen si vera esse persuadere cupiant, duplici de causa. Vna est, vt sciuisse, quæ didicēre nunquam, videantur: atq; infamiæ & turpis incitię notam hoc pacto à se remoueant. Altera, vt eandem alijs molestiam parent, quam sibi ab alijs paratam meminerunt. Sub hoc ordine comprehensi sunt Chemicī, quos p̄det oleum atq; operam omnem tot annis perdidisse. Vt igitur iudicētur plura inuenisse, quàm re vera inuenierint, de multis magnisq; rebus gloriantur: atq; thesauros, quos ipsi frustra scrutati sunt, alijs liberalissimè offerunt, tamen si promissorum nihil omnino præstent. Interim callidè sic sua proponunt, vt cū finē desideratum non consequeris, cogitare semper cogare, culpanon in præceptore, sed in te ipso residere. Sunt deniq; qui malis artibus & medijs non concessis vtuntur: atq; hi quoq; confictis nominibus fraudes suas tegere conantur. In hoc genere continentur medici quidam, qui pharmacis vtuntur periculosis & noxijs: vt Mercurio, Antimonij vitro, Sublimato, & similibus. Ergo vt qualia ea sint, ex nominatione nullus conijciat, inusitata eis nomina indunt, quæ nullus intelligit.

Cur enigmatically loquantur Chemicī.

Paracelsus omnium vitiosè scribentium imitatus est mores

Cur Chemicus se uendit pro medicis.

Cui ordini annumerari debeat Paracelsus cum sua cohorte, vix dixerò: nisi omnium ferè mores participare asseram. Quippe Magiæ impiæ cultores sunt pleriq; omnes cum magistro suo Paracelsi sectatores: ideo quæ mirum videri non debet cuiquam, quod barbaris & in tartaro natis delectantur nominibus & characteribus. Quàm sint inuidi nullus nescit, qui ab eis aliquid discere voluit eorum, quæ ad distillationes pertinent. Nam aliarum rerum qui doceant alios quippiam, cum nil ipsi veri & boni perdidicerint? Quod fermè omnes inscientiæ rerum medicarum sibi sint cõscij, palàm demonstrant, dum multa persæpe promittunt, quorum nihil præstant. Quod Chemicorum sint amici ac familiares, imò ex Chemicis desperatis magna ex parte per subitam metamorphosim facti sint medici (scilicet publice notum est. Quid mirum igitur, si eorundem mores conseruarunt? Certè quos non pudet mendaciter arrogare sibi certã peritiã ignobiliora metalla transmutandi in aurum & argentum, non admodum pudebit se pro medicis falsò venditare: cum sit in hoc, quàm in illo mendacio, lucrum certius, & quæstus vberior, excusatioque inscitæ promptior & probabilior. Summa est, eos ob aliud nihil sua tenebris inuoluere, ac modis omnibus obscurare, tegere, occulere, quàm quòd ignorantia & turpitudine sua detecta ridiculos se futuros intelligunt. F V R. Si me verum fateri oportet, de Paracelso eiusq; sectatoribus verissimè dici cogitariq; existimo, quod mihi de Chemicis quidam dixit. Tanta est inquit, horum hominũ ambitio, vt, si quid nosserent boni ac veri, tacituri non essent. Vnusquisque videri cupit inuenisse mirificum illum lapidem, qui instar Medusæ metalla in aurum argentumq; cõuertere fertur. Quòd si eos non pudet falsò sibi arrogare eius rei peritiã, quàm se adeptos nunquam fuisse nimis probè sciunt, quor-

quomodo tacituros fuisse putas, si eam verè consecuti fuissent? Si qua obseruauerunt fortè ab alijs non animaduersa, ea nullis inuolucris tecta, sed apertè & intelligenter exposita, statim publicè: metuentes scilicet, ne quis eos anteuertat, gloriolamq; concupitā præripiat. Fieri non potest, vt qui ad eò est honoris & gloriæ cupidus, vt mendacio eam sibi quærat, veritatem rei vtilis, ac laudabilis ab omnibus expetite, ex qua solidam & immortalem sibi laudem comparatum iri nouit, occultet. ER. Prudenter ille censuit: nec aliter de nostris iudicandum est. Paracelsus vsque ad eò fuit arrogans & ambitiosus, vt non tantum præ se omnes alios veluti ex alto despiceret, & hominibus cæteris maiorem se esse dicere solitus sit, verum etiam nominis & existimationis comparandæ causa sibi attribuerit, quæ post mundū à Deo conditum nullus vnquam vel somnians arrogare sibi ausus est. Vt enim plus hominibus sapere saltem à ruderibus crederetur, artem se tenere scripsit, aliosq; docere publicè mentitus est, qua animantes occisas reuocare ad vitam, verosq; homines absq; foemina in vasis distillatorijs creare didicisset. Quem immania hæc & flagitiosa mendacia, quæ nullis sanis persuasurum se videbat, captandæ laudis gratia eructare & publicare non puduit, hunc tu, si veri aliquid supra cæteros mortales habuisset cognitum, abscondere potuisset putas? An est aliquis tam imperitus rerum omnium, qui non apud se cogitet falsa pro veris scripturos, vel exitiosa pro pudularibus tradituros, vel turpia & inhonesta pro pudicis & castis dicturos, necessum habere sic loqui, vt à nemine (vel à sui similibus duntaxat) intelligantur, si modo latere oprant, nec in scelere deprehendi volunt? Paracelsus diligenter sanè hoc egit, ne nosceretur: ne uel quisquam rescisceret, qualibus utebatur pharmacis. Facile videbat Erro improbus, in nulla ipsū deinceps opi-

Nota.

Arrogantia
Paracelsi.

Causa errationis Paracelsi.

nione fore, si manifesta fierent. Nec minimū ob id petuō oberrauisse, nulloq; in loco diutius hærere voluisse creditur, quōd suas fraudes detectum iri metueret, si in loco cōmoraretur longius. Remedia quædam vlceribus vtilia, quæ sola habuit laude digna, satis apertè descripsit. Quæ præterea effutiuit callidus impostor, sic oratione perplexa inuoluit, nominibusq; inauditis, & in tartaro natis obscurauit, vt & dicere imprudentibus aliquid videretur, & quid diceret à nemine tamen cognosceretur. Qui enim res magnas aucter promittit, ac miracula impudenter crepat, omnia nominibus interim obscuris velat, apud stultos opinionem scientiæ nanciscitur: qui scil. aliquid esse putant, quicquid nō intelligunt. FVR. Ergo me iubes omnem obscuritatem vituperare? Profuit aliquando remedia quædam non reuelasse. ER. Cui nam profuit res vtilis mortalibus abscondisse? FVR. Illis dico vtile fuisse, qui cētum sibi eisdem quærerere coacti sunt. Artes etiam quædam nostro tempore inuentæ sunt, quas earum inuentores meritō videntur celauisse: ne ex ipsorum labore & sudoribus alijs fructum perciperent, ipsi autem interrim egerent. ER. Haud nego. Verū illi tales non polliciti sunt editis libris earundem traditionem, nisi fortè illis, qui precium persoluere, quod poposcissent, stipulati fuissent. Sunt enim tales, quas non interest omnium publicas esse: quæq; non vbiuis locorū valent. Medicina alia ratio est. Nam vbiq; & omni tempore vsum suum habet: omnium interest eam rectè tum tradi & disci, tum exerceri: dignitatem quoque suam in omni loco tueri potest. Nec verendū est vlli huius artis perito, ne secreto eius aliquo remedio (vt vocant) manifestato, non habeat quod agat lucreturq;. Argumento sunt præclari & boni omnes medici, qui, quod videri comprobant, libenter omnibus communicauerunt. nec

Medicina vbiq; & omni tempore usum dignitatemq; suam tuetur.

nec ullam ex ea re vel dignitatis, vel lucri iacturam fecerunt. Quare non medicos fuisse illos, quos obijciendas, constat, sed empiricos, vnius aut alterius remedij vsum & possessionem habentes. Horum igitur exemplis non possunt Paracelsici, se ipsos præstantissimis omnibus medicis longissimè antepONENTES, multoque illustriore altioreq; loco collocantes, factum suum excusare: tametsi particulares quidam artifices, quorum ars non latè patet, nec publicè apud omnes valet, sed vel certis in locis solùm, vel apud paucos in precio est, hac se ratione purgare contentur. Ad hæc accedit, quòd sacrilegiū est, rem publicè utilem & necessariam, qualis est mortuorum curatio, propriij priuatiq; commodi causa reticere: cūm præsertim eius publicatio & honorifica sit & gratuita. Bonum, sicut in scholis dicūt, est sui communitatiuū. Quod ergo cōmune esse debet omnium, id priuatim sibi reticere cum aliorū dispendio vir bonus nunquam volet: nec sine scelere facere poterit. Paracelsi doctrina propria habet, primū quidem, vt antiq; quibus omnibus abolitis, pro sanis insana, pro certis dubiis, pro comprehensibilibus incomprehensibilia, pro veris falsa substituat non tantū nomina, verū etiam dogmata. Deinde vt pro vtilibus inutilia præscribat, & salutarib. remedijs loco suo motis, noxia & pestilentia sufficiat. Quocirca non ob id solū damnabilis est, q̄ cūm sit obscura & intricata nihil docet (vt quæ partim ad nescio quas occultas vires omnia referat, partim nominibus vtatur inusitatis, nouis, peregrinis, inauditis, partim vsitatorum significationē mutet, partim innat) verum etiam quia falsa, exitiosa, impia & detestanda est vniuersa. FVR. Quoniā satis, imò nimis fortasse multa videmur hac de re dixisse, breuiter dispersa colligam.

Sacrilegiū est, rem publicè utilem & necessariam occulere,

Propria doctrina Paracel.

Quid sit cuiusque rei uirtus.

Cuiusque rei uirtutem perfectionem dicebas esse illius, cuius gratia vel à natura, vel ab arte facta esset. Orationem porrò ut significet excogitatam fuisse: ac proinde in significando uirtutem & perfectionem eius totam consistere: & ob id eam demum orationem optimam esse censerique debere, quæ perfectissimè significet. Perfectè illam solam significare, quæ dilucida sit & clara. Quocirca uirtutem sermonis in perspicuitate sita esse, elegantiam, nitorem, copiam, & alia huiusmodi, non ad orationis essentiam pertinere, sed accidentia & ueluti uelimenta quædam esse. Illam quoque orationem, quæ nihil significet, non orationem, sed sonum appellari debere. Et quæ obscurè significet, uiciosam & corruptam esse orationem. Cæterum perspicuam esse, quæ ex nominibus & uerbis constet uisitatæ siue obrinentibus, proprijs siue domesticis: & metaphoras habeat non longè petitas: denique compositionem seruet receptam. Econtra obscuram esse, in qua uel cõsuetæ uocum structura non seruatur, uel metaphoræ ex dissimilibus sumptæ continentur, uel peregrinæ, ambiguæ, alienæ uoces reperiuntur, uel obsoleta & ab usu remota ponuntur. Iam uerò obscurè loqui aliquos, quia aliter non possint ac sciant: alios data opera, & deliberatè sic scribere, ut à nemine intelligantur. Et inter scriptores, qui se res summe utiles artesque omnibus necessarias docturos publicè profitentur (de alijs necesse non est, hic ut disputetur) neminem obscuritatem affectare, nisi uel sit magus & incantator, uel improbè inuidus ac malus, uel ambitione turgidus (qui nomen sibi mendacijs comparare decreuerit: scientiam earum rerum præterdicens quas nunquam percepit) uel molestiam alijs exhibere, docere conscius sibi sit. Propter prædictas causas ferè omnes obscurè sua scripsisse Paracelsum reor. Nani
Magia

Magiæ eum fuisse studiosum, supra probatum memini. Inuidum fuisse nullus negabit, qui eum familiariter no-
 uit, aut libros eius attentè legit. Fuisse eum hominum,
 qui viuunt, ambitiosissimum, satis id demonstrat, quòd
 artes ac scientias omnes corrigere voluit: & quòd sibi
 arrogare ausus est, quæ vix vnquam Cacodæmones pa-
 lam sibi affingere ausi fuerunt. Quare vt scire multa &
 abstrusa crederetur, promisit multa, scripsit plura. Ve-
 rum ita scripsit, ne facilè mendaciæ coargui posset, ac
 semper dicere valeret, non intellecta fuisse, quæ scripsit-
 set. Quòd vexare interim alios, laborem quæ & mole-
 stiam exhibere studuerit, cum ex omnibus eius scriptis
 patet, tum ex libro Vexationum præclarissimè liquet.
 Quòd denique pro salutaribus noxia & pernitiōsa tra-
 diderit, nimis clarè, proh dolor, probant eius tum scri-
 ptæ, tum exempla, in primis autem historiæ necatorum
 prætorum debilitatorum: denique discipuli. Plures enim
 noui hi medici perpauca, annis multò paucioribus, ad
 quam decem seculis totius Europæ medici eruditi per-
 incuriam interfecerint. (Comparatio namq; inter do-
 ctos & excellentes vtriusque partis institui debet, sicut
 arbitror.) Quamquam hæc ita habent omnia, velim ta-
 men, quod nunc primùm in mentem mihi venit, inter-
 pretationem dicti huius audire, quo nobis loquendum
 vt multi, sentiendum vt pauci, præcipitur. Audiui enim
 quosdam hanc sententiam ita exponentes, ac si iubere-
 mur in plerisq; rebus opiniones nouas, raras, monstro-
 sas, ac ab opinione omnium vel plurimorū saltem ab-
 horrentes, cōsectari: quam interpretationem facto suo
 egregiè probare se ostendunt Paracelsici. ER. Etsi ver-
 bis Aristot. ex 2. Topicorum citatis planè & perspicuè
 declaratum memini, paucis tamen Galeni verbis insu-
 per adiectis, repetam. Sensus hic est, dandam nobis es-

Paracelsici im-
 manes homici-
 de sunt.

Loquendum ut
 multi, sentien-
 dum ut pauci.

Loquimur a-
lijs, sentimus
nobis.

se operam, vt rerum naturas & scientias assidua medi-
tatione inuestigemus, & quæ in ipsis tradita sunt, rectè
intelligamus: quas vulgus, hoc est, pars hominum ma-
xima, vel non aptè inquirat, vel non satis intelligit. Vbi
autem apud nos ipsos res rectè tū inuenimus, tum co-
gnouimus, atq; eas alijs exponere statuimus, iubet nos
sententiam nrs exprimere verbis, quibus vulgus vtitur.
Causa est, quod loquimur alijs, sentimus nobis. Vt ut er-
go in animo tuo sentias, quia tibi sentis, non est quòd
solicite quærat alius, quid & quomodo sentias. Cùm
autem explanare sensum animi conaris alijs, videndum
est tibi, vt illis verbis facias, quæ significantia sint, & ab
omnibus intelligantur: quod nunquam fiet, nisi in eo
significato ponas, in quo vulgus ponere solet. Hac de
causa Galenus sapius scribit, se vocabulis vsurum, quo-
modo Græci soliti sint vsurpare. *διότι τὰς μὲν ἰσοματῶν
ἐξηγήσεις ἐκ τῶν ἑλλήνων σωηθείας ποιούμεθα: τὰς ὅτι ἐστὶν
αὐτῆς τοῦ πράγματος ὁ ὁρεσείης καὶ ζητήσεως καὶ ἀποδείξεως, ὅτι
ἐκ τῶν τοῖς πολλοῖς δὲ οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἰσιστημονικῶν λέξε-
μάτων.* Hac sententia Gal. dilucidissime expressit, quod
nostri paucioribus verbis elocuti sunt. Verbis, inquit,
vtemur, quomodo Græci vsurpare consueuerunt: at
res ipsas non ex vulgi opinione, sed ex scientiâ efficien-
tibus principijs & sumptionibus tum inuenire tum ex-
planare ac demonstrare tentabimus. Hoc ergo vult di-
ctum illud, ita nos debere res ipsas iudicare, quomodo
pauci, hoc est, docti, & exercitati æstimare solent: cùm
verò alios docere, quæ nos peruestigata & cognita te-
nemus, opus est, sic nos loqui oportere, quomodo
multi, hoc est, vulgus loquitur. Quocirca insana est in-
terpretatio, quam distorti ingenij homines commenti
sunt. Improbi autē sunt, qui aurum & gemmas glorio-
sè promittunt, & ne paleas quidem exhibent. Qui non
vult intelligi, taceat: ne imprudentib. molestiam creet.
F.V.R.

FVR. Redeo nunc ad locum, ex quo discessimus. Planè sum in eadem nunc tecum sententia, eos frustra nobis obiecturos, non esse à nobis intellectū Paracelsum, dum aduersus illa præcipuè nominatim disputamus, quæ tories & tam diuersis locis repetiuit. Si quid præter id volêt adferre, tunc examinari poterit, cùm protulerint: nunc tempus est, vt ad propositum tandem perueniamus. ER. Non est cur tristemur, si nos insani hominis insana deliramenta non vbiq; percepisse vociferentur. Quippe fortunatum iudico, qui nihil, aut paucissima intellexit: fortunatiorem, qui nunquam vel audiuit, vel legit: fortunatissimum, qui pernitiōsa mendacia & diabolica figmenta esse cognouit. Sed his sepositis, agè videamus quàm aptè curent morbos particulares. Ponerit hoc abundè cerni, si quatuor illorum morborum, quos omnium aliorum faciūt Centuriones & monarchas, sanationes expenderit. Sunt hi, Epilepsia, Hydrops, Elephantiasis, quam Leporam ipsi vocitant, & Podagra. Ab horū curatione præcipuè magistrum suum laudant, & commendari cupiunt ipsi. Consilij nostri causa & occasio hæc est. Dicunt & scribunt Paracelsici morbos propè omnes radices siue semina habere similia, locis solū differentia. Et morborum summa duntaxat genera, quæ quaternario prædictorum exprimunt numero, radicibus manifestè differre aiunt. Ad iam nominatorum familias morbos reliquos obscuriores, inferiores, debiliores, & imperfectos reducunt. Omnes enim alios morbos, fructus & symptomata proferentes affinitatem cum illis habere. Et ad Epilepsiam pertinere Catharros, Paralyfes, Cordis palpitationes, Spasmos, Verrigines, Melancholias, Apoplexias, Vteri suffocationes. Quare si vera sunt, quæ ipsi mentiūtur, omnium ferè morborum curationem tradit, qui prædictorum quatuor sanationem docet. FVRN. In mentem mihi

Quatuor monarchæ morborū omnium.

nunc redit, quod ſedem antea ex hoc probare voluerunt, ſanguinem, pituitam, bilem vtramq; , communes morborum cauſas non eſſe, quia non poſſint eſſe loca
 » ſeminum tantopere differentium. Fatuitates, inquiunt,
 » eorum miramur, qui phantaſticos illos humores, ſanguinem, bilem, pituitam, melancholiam, communes
 » morborum cauſas ſtatuunt: cum tanta ſit locorum ſemina morborum tantopere differentia continentium
 » diuerſitas. Sensus horum verborum, vt diuinans conſicio, talis eſt. Differentiæ ſeminum reſpondere debent locorum diuerſitati: & è contrà. At ſemina multò differunt amplius, quàm humores iſti quatuor. Non ergo ſunt hoſpitia omnium ſeminum. quare neq; communes morborum cauſæ fuerint. ER. Rectius & breuius dixiſſent, loca ſeminum non eſſe cauſas morborum: & proinde humores, qui aliquorum ſint morborum domicilia, non bene morborum cauſas poni. Hoc intelligi poterat, ſed fatuū & falſum ſtatim apparebat. FVR. Ex citatis verbis hoc primùm colligo. Si propter diuerſitatem ſeminum morborum (ſemina enim morbiſtis ſunt nondum exaltrati) humores quatuor ea non poſſunt capere, non ſunt ita ſimilia, vt in quatuor duntaxat claſſes aptè digerantur. Poſſent enim hoc modo quatuor humores ſufficere, ſicut mundo maiori quatuor elementa ſufficiunt. Deinde apparet magnam eſſe inter mundum maiorem & minorem diſparilitatem: cum hic longè quàm ille plures habeat ciſtas ſeu latronum receptacula. Præterea ſi loca incorporea & à diſmeſionum legibus abſoluta, vacua, & inania eſſe oportuit, quo ſeminum multitudinem equali fauore reciperent, vnus quàm alijs non plus obligata eſſent, nihil vetat in vno eodemque loco diſcrepantiſſima ſemina contineri. Adde quòd oportet omnia ſemina ſua peculiarioria & diſtincta habere domicilia, ſi mutuo ſibi reſpondent.

Semina morborum Paracelſicis non diſferunt à morbis niſi exaltatione.

spondent locorum varietas & seminū diuersitas. Quare non poterit semē idem in diuersis & peregrinis matricibus contineri. Ex quo conficitur, vnam esse vnius morbi originem, causam, fomitem, locum: quod tota eorum doctrina infinities fermē damnat. Vnicus ergo locus est in corpore, ex quo perpetuò omnis pullulat Epilepsia, quod similiter negant. Tot sunt vbiq; vt vido, contradictiones, vt mirari cogar incredibilem istorum hominum vel inscitiam, vel incuriam, vel improbitatem. E R. De hoc satis: ad propositū redeo. Quamuis dolores colicos sub tribu podagricorū comprehendunt velint (fortē ob eam causam, quia sæpe cruciatus colicos Parefsis membrorum sequitur) nos tamen prædictis quatuor morbis huius tractationem seorsum adiungemus. Prima causa est, quod de Elephantiasi haud multa poterimus vel ipsi vtiliter adferre, vel ab aduerariis sumere. Etenim nec ego aliquem hoc morbo detentum percuravi, nec ab alio percuratum vidi. A Paracelso & gregalibus eius tantum abest sanatum vt aliquid credam, vt ne dignoscere quidē eos posse hunc ab alijs morbis suspicer. Ille, quoties nō prorsus amens & excors scripsit, fateri nō dubitavit, se hunc morbum nunquam deuicisse. Altera deinde causa hæc est, quod dolor colicus apud nos est frequentissimus, grauissimus, & curatu difficillimus. Quare cū non malè mereri videatur de Republ. quisquis in medium adfert aliquid, quo huius mali acerbitas aut mitigari aut tolli posse putetur, libenter adducam, quæ ratione didici, vtiq; & experientia conducibilia esse cognoui. Si aliud nihil effecero, alios saltem prouocauero, vt meliora ipsi proferre tentent. Cæterum vt maiore cum fructu præsens velitatio absoluat, primo semper loco veram curandi methodum proponam: postmodum quæ Paracelsi fuerit imaginatio docebo, & quatenus falsa est,

Colicus dolor est sub podagra comprehensus.

Modus procedendi.

*Epilepsie no-
minationes.*

confutabo. FVR. Præclarè mereberis de plurimorum hominum salute, dum non tantum falsam & perniciosam difficillimorum morborum sanationem patefacies, sed & rectum eisdem percurandi modum trades. Nondum excidit, quod supra ex ipsiusmet Paracelsi testimonijs demonstrauisti, ipsum hosce morborum alios quos nunquam percurauisse: ac proinde mentiri discipulos, qui hanc ei laudem affingunt. Spero nunc id te esse perfecturum, vt omnes intelligant, Galenicis Paracelsicis longè facilius tum hos, tum alios omnes sanabiles morbos tractare. E R. De Epilepsia primum agemus: & quid ea sit, quomodo fiat, à quibus causis suscitetur, ante omnia inuestigabimus. Vbi de his veritatem exposuerimus, & falsam Paracelsi opinionem confutauerimus, de curatione eius vera & falsa eodè modo differemus. FVR. Placet consilium. E R. Morbum de quo nos oportet primo loco differere, tum Graecum tum alijs variè nominarunt. Epilepsiã ideò videntur vocasse, quia ex improviso in egros insilit, eosq; inopinatò occupat: vel φ *Ἐπιλήπσιος* à Dæmone occupari crederent. Hac eadem de causa, sacrum (vt ex autore libri de morbo sacro liquet) appellarunt vetusti, quòd à certis numinibus infligi persuasum haberent: quomodo ferè nũc aliqui certos morbos à Diuis immitti, Antonio, Quirino, Valente, &c. stultè credunt. Aræus ob id etiam sic vocatũ putauit, quia magnus est morbus: vel quia Dæmone videntur obsessi ægrotantes: vel quia opẽ humana persanari non admodum possit: vel quia Lunæ motum cõsequitur, vel quia omnia hæc, aut pleraque saltem concurrunt. Hippocrates etiam *πυλῆθος* nuncupauit, propterea quòd humidioribus partibus *γάλλω νοῦσον* (quod nostri homines imitati sunt, dum vulgò Magnum morbum vocitant. Eadem ratione Cellus

Celsus quoq; Maiorem credi potest nominauisse) in 6. Epidem. dici monstrauit: quem sub Herculei nomine Aristor. nobis proposuit. Causam nominis arbitror esse; quòd putauerit Herculem eo laborasse, vel quod verisimilius est, quòd instar Herculis insuperabilẽ iudicauerit. Etenim ob eandem causam aliqui videntur Elephantiasin appellauisse. Omnes propemodum à magnitudine nomen imposuerunt, quòd *δυσκαταμάχης* non sine causa cunctis iudicatus fuerit. Complures Lunicum dixerunt, quòd interlunio nati præcipuè corripiti eo soliti sint. Comitalem cur pleriq; denominauerint olim, & nunc etiam propè omnes vocent, notum est. Paracelsus à symptomate seu casu Caducum solitus est nominare: quæ Germanis quoque nominatio vsitata admodum est. Ridicula, sed antiqua tamen, consuetudo est, quòd idiotæ multis in locis ad nomen *Epilepsia* despere solent: ne scilicet ab eo corripiantur, si fecerint. Plinius certè sua ætate despui suetur scribit. Cæterum non esse Epilepsiam ex illorum genere morborum, qui absq; discrimine corporis partibus quibuslibet accidere possunt (velut inflammatio, tumor, vlcus) sed certæ duntaxat partis affectũ, tantum confessum omnibus, te ponere iubeo. F V R. Libenter tibi dabo, modò Paracelsici quoque daturi tibi sint vnà mecum. E R. In præcedente collatione ostendi Paracelsicos delirare, qui in parte alia morbum, qui accidentium siue symptomatum epilepticarum causa est propinquissima, quam in cerebri ventriculis collocant: nec opus esse arbitror, vt quæ tunc diximus, hoc iam loco repetantur. Ita enim apertè hoc ipsum exposui, vt etiam ex ipsiusmet Paracelsi testimonijs liquebit verum esse: quod nõ minus perspicuè ex eius sectatorum verbis in antecessa disputatione demonstraui.

Consuetudo
ridicula.

Epilepsia est
certæ partis
morbus.

*Definitiones
proprietatum
ex quibus con-
struendæ.*

*Proprietates
rerum noncon-
tinuè inhere-
ntium habent ra-
tionem rerum
sientium.*

*Proprietatum
perpetuò in-
herentium de-
finitio.*

Iam verò certum est, illarum proprietatum seu acci-
dentium, quæ non in quibuslibet, sed in certis quibus-
dam subiectis duntaxat inhærere possunt, definitiones
construendas esse ex notatione seu nominis confessa
omnibus declaratione, subiecto earum proprio & cau-
sa efficiente proxima. Ex his enim construuntur defini-
tiones proprietatum (sicut diuinè docuit Aristoteles)
quæ positu solùm à demonstrationibus differunt. Et
subiecto quidem opus est, quia per se dicuntur esse, mo-
do dicendi per se secundo: qualia sine suo subiecto nec
esse aut existere, nec intelligi vlllo pacto possunt. Quo
fit, vt ne definiri quidem absq; eo valeant. Causa ob il-
lud idem est opus. Absq; causâ enim talia neq; sunt, ne-
que intelliguntur. Habent enim rationem motionis
aut rerum sientium, non factarû, quod ad hanc rem at-
tinet. Duo namq; sunt proprietatum genera: quorum
alterum ei, cuius est proprium, semper adest: vt risibile-
tas in homine. Alterum non adest perpetuò, sed certa
quodam causâ accidente adest, eadem illa non præsen-
te abest; vt luminis defectio in luna. Non enim præter-
lumine caret luna, sed tunc solùm priuata eo cernitur,
cùm terra inter ipsam & Solem (à quo lumen suû mu-
tuatur) certo modo Astronomis demonstrato interie-
cta est. Talis est proprietas cordis, febris. Talis quoque
est proprietas cerebri, Epilepsia. Tales sunt morbi o-
mnes, qui certè duntaxat accidunt parti suis quibusdam
symptomatis peculiaribus in ea conspicui. Quemad-
modum illæ proprietates, quas perpetuas esse diximus,
ex ipsa rerum, quibus insunt, essentia promanant, sic hæ-
c quæ adueniunt & abeunt propter causas externas ad-
sunt & non adsunt. Et quia à causis illis suis effectrici-
bus ita pendent, sicut motus, & quæ generantur & mo-
uentur adhuc suis causis totû hoc debent omnia, quod
sunt, non debet aliquis mirari, cùm fieri eas aut sientia
quæ-

quædam propter hanc similitudinē nominamus. Vilitatū certē est apud Philosophos & Medicos, apud quos non vnus est fientium modus, vt fientia vocentur, quæcunq; absque causis suis instar eorum, quæ verè & propriè fieri dicuntur, subsistere nequeunt. Quocirca eodem etiam modo, quo, quæ propriè fiunt, finiri solent, definiuntur. Ergo quæ nam putas est Epilepsiæ definitio *ἰνοματώδης*? aut cui rei hoc nomen à Medicis vulgò tribuitur? Hanc enim si attuleris certam confessionemq; progredi procliuè fuerit. FVRN. Conuulsio est corporis totius. Sic enim Galenus, cui assensu deinde omnes fuerunt, descripsit. Et meritò probarunt cuncti post ipsum hanc notationem, quam ab ipsa rei natura confirmari perspexerunt. Quippe conuelli, distorqueri, & concuti in plerisq; omnibus epilepticis non vnum aliquod membrum particulare, sed totum corpus, tantum aliæ partes magis aliæ minus affici videantur, nihil notum est. ER. Rectè. Sed obliuisci eius non oportet, quod ibidem Gal. addit. Cùm enim Spasmi vniuersales totius corporis conuulsiones quædam sint, duo addidit, per quæ discrimen inter eiusmodi spasmus & epilepticam conuulsionem poneret: quod videlicet non sit perpetua, quodq; cum mentis ac sensuum oblatione contingat. Et quòd Epileptici non perpetuò laborantes, controuersia omni caret. Non enim vel ad mortem, vel ad perfectam vsq; sanationem conuelluntur, quomodo qui spasmo conflictantes, torqueri solent, sed post dilucida interualla iterum (& sæpius) corripuntur: nisi fortè adeò sit vehemens paroxysmus, vt antè solutionem strangulet. Vidi enim paroxysmum vnum totas viginti quatuor horas, & eo amplius, ita virginem affligere, vt, quamuis non nihil interdum remitteret, nunquam tamen intermitteret: quod cò mi-

Fientium modi plures.

Definitio Epilepsiæ ἰνοματώδης.

rabilius censeretur debet, quòd non solùm absq; periculo ægrotantis solutus est, sed & postremus fuit. Post illud enim tempus optime habuit, adhibitis remedijs. Summa est, Spasmi non habent accessiones, vt Epilepsia, stas quodammodo & recurrentes. Et in ipsis quoque accessionibus epilepticis membra, sicut in spasmò, continuè non conuelluntur, immobiliaq; conseruantur: sed variè modò hæc modò alia mouentur, sæpe omnia simul inæquabiliter quatuntur. Quòd sensus ac ratio læsa sit, nullus ambigit, nisi qui in luce tenebras quatit.

Notio integra
Epilepsie, quo
ad symptoma
est.

Integra igitur notio hæc est, quòd sit corporis totius conuulsio non perpetua, cum mentis ac sensuum oblatione consistens. Huic si subiectum proprium implicentem efficientem causam addiderimus, perfectam huius morbi cognitionem consecutos nos meritò putabimus. F V R N. Quomodo morbum vocas, cum alijs symptoma nominent? Deinde si totum corpus concutitur in Epilepsia, qua ratione defendes cerebri solius affectum esse? Etenim diathesis quælibet eius est rei dispositio, in qua inest: vt in Topic. Aristoteles monet. ER. Qui symptoma dicunt esse, ad vibrationes læsas corporis aut membrorum, & omnino ad actiones læsas respiciunt. Nos autem tum hæc, tum horum causam inquirimus: nempe cerebri affectionem, quæ iam dictorum symptomatum causa existit. Quæ cum non sit in toto corpore, sed in solo cerebro, rectè illud quoq; asserimus, morbum, de quo agimus, accidens esse cerebri proprium. Nerui enim in Epilepsia primò & per se non sunt affecti, vt in spasmò propriè appellato: cum cerebri affectu soluto, membris ægroti liberè sicut prius, vt possint. Ceterum in Epilepsia in solo cerebro morbum, qui prædictorum symptomatum causa existit, consistere, nullus ambigit, qui ipsum sensus motusque principium esse concedit. Fieri enim non potest, vt simul totius

Epilepsia unde intelligatur cerebri morbus esse.

tius corporis partes sensu ac motu priuentur, principio
 harum facultatum illaeso permanēte: quemadmodum
 non potest Solis lumen omnibus mundi partibus eri-
 pi, sole nihil perpeffo. Semper enim partes supra locum
 affectum consistentes, cerebroq; propiores influxum
 eius reciperent: sicut partes mundi cū cœlum est nu-
 bilum, quæ supra nubes Soli viciniore sunt, ab eodem
 illustrantur. Idem ex eo quoq; manifestius conspicitur,
 quod cerebri operationes, quas anima in ipso, (& nun-
 quam extra ipsum) exercet, offensæ sunt. Demonstra-
 tum enim nuper fuit, fieri non posse, vt vllius partis a-
 ctio impediatur, quæ nulla præter naturam dispositio-
 ne laborat. Satis liquet ex iam dictis, cerebrum in hoc
 malo præter naturam affectum esse. At nondum ta-
 men liquet, quæ nam cerebri pars in hoc morbo præ-
 cipue affecta sit. Deinde illud etiam inuestigandum re-
 stat, qualis nã affectio illa sit, quæ in cerebro consistens
 prædictorum symptomatum causa efficiens existit. Ga-
 lenus cerebri ventriculos principaliter lædi iudicat: cu-
 ius sententiam postea omnes medici comprobarunt.
 FVR. Subinde iubere soles, vt eruditorum in arte sua
 exercitatorum testimonia non temerè damnem: & ne
 statim etiam fidem eis habeam: verū accuratè obser-
 nem, an rebus sint cōsentanea. Velim ergo audire, cur
 Epilepsia ventriculorum magis quàm corporis cerebri
 affectus dicatur. Vt quæram, illud me mouet non mi-
 nimū, quod actiones principes video nonnullos ce-
 rebri corpori magis, quàm ventriculis adscribere: hoc
 est actiones similes potius quàm instrumentales fa-
 cere. ER. Non displicet, vt hoc etiam indagemus: præ-
 fertim cū ad curationes morborum capitis utilis sit
 huius rei cognitio. In cerebro sunt venæ, arteriæ, nerui, *Partes cerebri*
 membranæ, ipsa substantia (sub qua cōprehendi volo
 temperamentū eius) ventriculi seu fabrica tota, & de-

*Actio partium
 non læditur,
 dum ipsæ na-
 turaliter
 habent.*

mum spiritus. Si iam interrogas, quæ nam ex his parti-
 bus sit propinquissima ratiocinationis (hanc enim pro
 exemplo sumamus) causa, respondebit tibi nõ pertinere
 ad venas & arterias. Si enim hæ essent intelligẽtiæ cau-
 sa, non in solo cerebro, sed in toto corpore exerceret a-
 nima intelligentiam. Nam vbiq; sunt: & proinde nus-
 quam deesset huius operationis instrumentum. Idem
 harum est in cerebro vsus, qui in reliquo est corpore.
 Non enim mutant naturam partes pro locorum diuer-
 sitate. Quare neq; vires, quæ per naturæ suæ proprietate-
 tem eis insunt, mutant. *αι ἡδὲ τῶν ἰσθμῶν ἰδιότητες, inquit Galenus, οὐσίας ἐαυτῶν εἶχουσι καὶ τὰς τῶν δυνάμεων ἰδιότητες.*
 Certè vbi proprietas substantiæ Magnetis est, ibi quo-
 que oportet adesse vim attrahendi ferrum: aut hæc vis
 non est talis substantiæ proprietas. Ergo cum eadem
 sit substantiæ proprietas venarum atque arteriarum in
 & extra cerebrum, easdem vtrobiq; vires quoq; possi-
 dent. Ratio hæc valet etiam in membranis. Etenim ead-
 dem substantia membranæ cerebrum vestiunt & ner-
 uos in totum corpus distributos. At extra cerebrum o-
 perimenti & munimenti causa datæ sunt nervis, vt Ga-
 lenus in 7. de Plac. Hipp. & Plat. cap. 3. asserit: ratiocina-
 tionis instrumenta nec ipse nec alius quispiam censuit.
 Quare intra cranium idem officium cerebro præstant,
 & præterea vasorum explantationibus seruiunt: quem-
 admodum extra cerebrũ ad hoc etiam necessariæ fire-
 runt, vt ad remotas partes progredientes non facile
 rumpentur. FVR. Quo argumento probat Galenus
 cerebro fuisse? ER. Experientiam adducit. Quippe si a-
 nimali viuo dempta caluaria membranæ prædicatas aut
 excidas, neque sensus neq; motus ex eo læditur. Quòd
 si easdem nervo detrahas, nihil ex hoc membrum, in
 quod inseritur, incommodi accipiet. FVRN. Propriet
 mem-

Membranæ nõ
 sunt instrumen-
 ta ratiocina-
 tionis.

membranas excisas, nec motum, nec sensum, nec ratiocinationem perdere animal, libenter credo. Possunt enim tolli, cerebro nullo pacto læso. At in nervis an fieri possit nescio. Sic enim tenuior membrana medullæ neruorum, quæ paucula est in singulis nervis, adhæret ut difficillima, imò impossibilis videatur eius sine vulneratione medullæ detractio. Equidem à cerebro quoque haud sine labore & industria separatur. Adde quod nondum explicatum reperio, qua ratione fieri possit, ut neruorum medulla simul sensus author sit partibus alijs, atq; sentiat. Ut dubitem, argumentum illud facit, quod ex Galeno protulisti: & quod verissimum esse omnines sani confitentur: proprietates rerum quarumlibet comites esse substantiarum, quarum sunt propriae qualitates. Quare si medullæ neruorum proprium hoc est, ut non modò sensum alijs impertiat, verumetiam ipsa per se sentiat, cerebri quoq; medulla sentiet. Nam eundem est cū cerebro substantiæ: sola siccitate & duritie aliquantula differens. Cæterum non sentire cerebrum, ipsa demonstrat nobis euidencia, sicut mox ostendam. Eadem hæc res fortasse nonnullos mouit, ut membranas cerebri atq; neruorum sensus, medullam verò tum illius tum horum motus principia constituerint. E R. Huius rei explanatio aliena est ab instituto nostro: qui hoc solùm propositum habemus ostendere, membranas cerebri & neruorum non esse instrumenta ratiocinationis. F V R. At videtur eandem illam partem mentis organum esse, quæ sensuum est instrumentum. Nihil enim est aliud ratiocinari, quàm ex sensibili specie vna aliud colligere: nec fit intellectio absq; phantasmatis siue simulacris à sensibus efformatis. E R. Si de communi sensu loqueris, ferri potes (licet opus sententia habeat aliqua insuper limitatione.) Si de particularibus intelligi cupis, non est cur refellere

Tenuis membrana non potest à nervis separari.

Sensuum organum videtur etiam ratiocinationis organum.

Sensus communis non est opus membranarum cerebri.

opinionem aliquis tentet. Tam enim est apertè falsa, vt magis videri possit credibile Paracelsi somniū, quando noctis tenebras non propter occasum solis, sed propter peculiare in firmamento inhærentes stellas tenebrarum effectrices contingere scribit. Iam verò constat sensum communem non esse opus cerebri membranarum: vt qui in eius ventriculis fieri credatur ab omnibus. FVR. Imò in ipsa potius substantia videretur fieri. Ratio est, quia nerui exteriorum sensuum vniuersorum desinunt in substantiam cerebri, ad ventriculos eius nulli penetrant. ERA. Si maximè hoc tibi darem, non tamen rectè membranæ sensus ponerentur principia: sed medullæ hoc foret munus adscribendum. Ego sanè videre non possum, quomodo, si neruorum pars vna motum, altera sensum præcipuè ponatur efficere non potius assignetur motus membranæ, quæ tendi & contrahi possunt, quàm medullæ, quæ si non cohereret & colligaretur à membranæ, facile diffunderet ac disrumperetur in membrorum vehementiore motu. Quòd valde exquisiteq; sentiunt, non probat sensus esse principia, sed apta esse docet, quæ hoc modo vim sensus recipiant. Non enim sentiunt, nisi neruos alicunde receperint. Cogitavi aliquando num vtrasq; ad sensum concurrere in neruis partes oporteret, membranas videlicet ac medullam: sic inquam, vt ab hac vis ipsa manaret, ab illis aliquid aliud ad perficiendam sensationem necessariū proueniret: sed nihil reperio, in quo tūtò acquiescam. Quare doctioribus & in perscrutandis rerum causis felicioribus ingenijs ista rimanda & inuestiganda relinquo. De membranæ multa satis, imò nimis multa diximus. De neruis non est opus dicere: quos omnes scimus non esse instrumenta rationationis, sed deportationis spirituum & facultatis organa. Probat idem ratio antè dicta. Si enim propter
lib. stan.

stantiæ suæ proprietatem hæc eis donata fuisset potestas, eandem ubique locorum retinerent. Restat ergo, utrum cerebri substantiæ siue temperamento tribui debeat, inuestigemus. At hic quoque experientia euidenter nobis, quid verum sit, mōstrat. Nam cerebrum lædi, vulnerari, eximi, abscessus pati, & apertè corrumpi nonnunquam solet, illæsis actionibus eius omnibus, quod Galenus in loco iam citato asseueratè scripsit. Idem vulnera capitis, nec non Anatomica, præclarè comprobant. Nuper tabulas edidit Anatomicas Doct. Volcherus Coiter, Frisius, non tantùm excellens anatomicus & Chirurgus, verumetiam insignis apud Norimbergenses Medicus Clinicus seu Physicus: in quibus ita hæc de re scribit. Admiratione summa dignum existit: multorum viuentium cerebra detexi, vulneraui, & intus eius neruis, eorundemque principio & ventriculis medullis, & his eximi, at nullum vel vocis vel respirationis, vel sensus, vel motus offensionis signum in ijs deprehendi. Idem in epistola ad me sic scribit. Cerebrum frequenter vulneratorum cerebri ventriculis specilla absq; villo doloris sensu immisi. Vidi quoque alterum ex anterioribus cerebri ventriculis pure putredineq; plenum absq; omni ægrotantis dolore. Quæ idem illæ de capitis vulneribus ad propositam spectantia disputationem in suis obseruationibus anatomicis annotauerit, atque alij de similibus rebus prodiderint, nimis longum foret recensere. Deinde pro certo statuere debet, & proinde à cerebri temperie sola, hoc est, à cerebro corpore absq; eius fabrica edi non posse. Quoniam actio purè similis tria hæc habet, vt à partis temperie, & ab eadem absoluatur, & à quauis partis similis particula perficiatur. Etenim mutatio sanguis

An cerebrum, ut est pars similis, instrumentum sit ratiocinationis.

D. Volcherus Coiter Frisius.

Ratiocinatio non est actio purè similis.

Actio purè similis quæ sit.

Actio nudè instrumentalis.

nis in carnem, quæ exempli gratia, in musculo fit, à musculi temperamento initium, medium, & finem accipit: atq; à quavis musculi seu carnis particula non minus, quàm à toto musculo perficitur. Huius generis actiones præcipuè sunt quatuor, attractio, retentio, coactio seu assimilatio, & alieni expulsio. Est deinde alia in musculo actio, qua mouet, quæ purè instrumentalis existit. Etenim musculi motus, quo membrum, in quod implantatus est, mouet, à contractione & extensione ipsius oritur: à temperie aut per se primò neq; inchoatur, neq; absoluitur, neque à quavis musculi particula, sed duntaxat à toto integroq; musculo peragitur. Et quod sic tendi laxariq; potest, à fabrica & cōstructione ipsius proficiscitur, non à temperamento nascitur: licet absq; temperamento certo & definito sic decurtari ac rursus prolongari nequeat. Quippe nisi forma & figura tali figuratus, ex tali substantia factus, atque ex talibus fibris inter se iunctis compositus fuisset, pro vsu ac necessitate in se coire, & se rursus explicare nō potuisset. At ex talibus fibris & substantia confici non poterat, si tali temperamento præditus non fuisset. Nullus enim puto, nescit eruditus, tales substantiarum proprietates à temperamenti proprietate pronasci. Quare absque temperie tali sic tendi laxariq; non potuisset. Quia igitur actio musculi, qua mouet membrum, in quod insertus est, à temperie per se primò non procedit, atque ob id ab eadem neque inchoatur, neque absoluitur, sed à toto solùm musculo exercetur, purè instrumentalis est ac dicitur. Talem actionem, quæcunque videlicet non à qualibet partis particula peragi, sed à tota solummodo absolui potest, nominat Galenus in 1. Meth. cap. 6.

Quid actio τέλεια apud Galen. in Methodo.

τέλειαν ἐνεργείαν, cum sic scribit. ὄργανον ἢ ὄνομα ζωῆς, ζῶν, τελείας ἐνεργείας ἀπεργαστην, οἷον ὀφθαλμὸν ὀψέειν, γλῶτταν διαλέκτε, καὶ σκέλη βαδίσσεως. ἔτω δὲ καὶ ἀπὸ τῆς φλέψ

φλέψ, καὶ νεῦρον, ὀργανώτε καὶ μόρια ζώων ἐστὶ. Perfecta aliàs
 actio est etiam nutritio: sed quia motus alius gratia est,
 & non in toto duntaxat instrumento tota, sed in quavis
 particula tota inest, τέλει illius comparatione non est.
 Non enim hîc, vt ibi, partes omnes in actionē aliquam
 conspirare consummatam videntur. Præter iam dictas
 aliæ quædam sunt actiones partium, quæ neque purè
 similes sunt, neque prorsus instrumentales: sed mixtæ
 seu mediæ vtrumq; extremum participant. Talis est
 motus cordis, itemq; generatio chyli in ventre, & aliæ
 infinitæ fermè. Hæ à temperie inchoantur quidem, at
 sine structura non absoluuntur. Quod enim propter
 infirum temperamentum cor sic moueatur, contro-
 versia caret. Quod idem sic diduci & contrahi non pos-
 set, nisi cauitates tales haberet, æquè manifestū est. Sic
 ventriculus cibos alterat ac mutat propter tempera-
 mentum, continet autem tot simul propter capacita-
 tem. In humore oculi chrystalloide actio est purè si-
 milis, nutritio: & purè instrumentalis, receptio specie-
 rum colorum. Hæ namque propter conformationem
 & leuitatem in eo sistuntur, sicut in polito quodā spe-
 culo rerum oppositarum imagines sibi solent. Quam-
 uis leuitas & puritas ista nō possit adesse, nisi tale prius
 adsit temperamentum, aliud tamen est à temperamen-
 to. Cæterum in corde (quoniam huius mentio facta
 est) actio reperitur purè similis, nutritio: & purè in-
 strumentalis, receptio sanguinis & expulsio fuliginis.
 harum enim causa prima est cauitas seu structura cor-
 dis) denique media, de qua dictum nuper fuit. Omnes
 has in alijs quoq; partibus reperiet, qui attendere vo-
 let. F.V.R. Ad quodnam genus refert ratiocinationem?
 E.R. Dico instrumentalem esse, si ad cerebrum respicias:
 quoniam læditur cerebri temperie non læsa. Etenim,
 vt alia nunc omittam, in Epilepsia, quæ subitò inuadit,

Actiones me-
 diae inter in-
 strumentales &
 similes.

In corde actio
 est similis,
 instrumentalis
 & media.

temperamenti nulla mutatione facta, impeditur vis
 ratiocinandi vnà cum alijs virtutibus principalibus. Sic
 in compressione ventriculorum perit (quemadmo-
 dum neruo cōpresso perditur sensus ac motus) quam-
 uis intemperies nulla præcefferit. FVRN. Sed & tem-
 peramento vitiatō corrumpitur. ER. At eo illæso ma-
 nente, non manet illæsa ratiocinatio. Atq; impossibile
 est, vt cū actio aliqua offensa vel impedita est, causa
 eiusdem immediata seu proxima secundum naturam
 habeat. Ex quo perspicuum fit, temperiem cerebri non
 esse immediatam causam actionum principalium. Ne-
 cessaria est temperies propter duo. Primum, quia præ-
 ditum anima & facultatibus suis esse non potest, nisi
 propter temperamentum. Deinde, quia absque eodem
 nequit aptum instrumētum esse: sicut expositum fuit.
 FVR. Quid de Spirituum temperamēto ais? Num hoc
 etiam proximam causam negabis? ERA. Negabo: licet
 concurrere ipsos oportere consimili fermè modo pa-
 temus, quo ventriculi temperiem cum eiusdem capia-
 citate conuenire oportet ad iustam ciborum copiam
 semel concoquendam. Quòd enim sic satis tempera-
 tis manētibus spiritibus, actiones cerebri proprię interdū le-
 dantur, ex insomnijs patet. In somno etenim propter
 permissionem vaporū cum spiritibus. (vel ob aliud quip-
 piam) errant imaginatio ac ratio: quantumuis tempe-
 ramentum alteratū non sit. Non enim posset hoc tam
 repentè corrigi. Quippe expergefacti statim sapimus.
 Idem dici potest de delirio facili & breui ex subita con-
 sternatione, aut capitis percussione orto. Fortasse &
 vertigo huc aptè referatur. FVRN. Qua ratione ergo
 offenditur actio mutato temperamento, si causa eius
 non est? ERA. Non dico causam non esse, sed non esse
 propinquissimam & immediatam: verū adiuuantem
 vel sine qua non, & remotam. Sic autem habet res, vt
 quo-

Neceffitas tem-
 periei in cere-
 bro.

Insomniū est
 delirij quædam
 soboles.

Cur læso tem-
 peramento læ-
 datur actio in-
 strumentalis.

quoties causæ plures ordine conueniunt ad certi effectus productionem, prioribus læsis consequentes necessario præpediantur: his autem impeditis non est necesse, vt præcedentes offensam participant. Semper enim quæ præcedunt, generaliores sunt, ac rationē causarum habent sine quib. posteriores agere nequeunt: quamuis sine his illę determinatum effectum procreare neutiquam valeāt. Sic anima cessante nihil possunt instrumenta seu membra. Sed his ægrotantibus non est necesse animā ægrotare. Eodem modo temperamento non nihil alterato, nō est necessarium, vt instrumentum vel perierit, vel nihil omnino agat, licet corruptę agat: sed instrumenti fabrica corrupta etiam si temperies integra manserit, actio fieri nequit. Pone quinque causas ordine præcedere effectum, & primam seu remotissimam ab effectu impeditam esse. Hoc posito necesse est consequentes quatuor cum effectu pro læsionis proportionē impediri. Si ab hac tertia cogitetur offensa, primæ duæ liberę agent, at duæ vltimæ cum effectu offensæ participes erunt. Si proxima effectui causa siue vltima oblæsa tantum fuerit, solus effectus pro ratione noxæ impeditur, præcedentibus quatuor absq; impedimento agentibus. F V R. Satis hanc rem intelligo. E R. Addamus iam dictis hoc etiam. Si rationis causa propria esset sola temperies, id est, si actio esset verę similis, eiusdem generis proximi complexu continerentur ratio & concoctio. Nam vt omnium corporis partium temperamenta vno genere temperamenti comprehenduntur, ita necesse est actionum, quarum temperamenta sunt propriæ causæ, vno quodam genere contineri. Etsi enim concoctio ventriculi, hepatis, cerebri, & singularū partium, plurimum distant, omnes tamen concoctionis genere clauduntur. Quod verò tu genus esse dices concoctionis & ratiocinationis? certę

Actiones similes continentur genere temperamenti.

plus quàm genere differunt. Hoc si non esset, non magis differet, quàm concoctio cerebri differt à concoctione iecinoris aut alius partis. Iam quomodo rationem reddes cerebri conformationis, figure, cavitatum, amplitudinis, compositionis adeò mirificæ ex partibus tam diuersis, si à temperie actiones principes nascuntur, quomodo nutritio ab eadem fluit? FVR. Generationis spirituum causa factū figuratumq; sic dicam. ER. Generantur alibi quoque vt in corde sine tanto apparatu spiritus in maxima copia. Quare maius aliquid spectauit sapientissimus conditor in cerebri structura. Sed dic mihi, quæso te, an non spiritus putas primum & proximum actionum cerebri instrumentum? FVR. Omnino. Idem omnes semper mecum existimarunt medici & Galenus in compluribus locis constanter asseruauit, & in 7. de Plac. Hippoc. & Plat. solidissimè probauit. ER. Primarium dicit instrumentum esse animæ in plerisque locis: at non proximum & solum. Est enim & visio- nis & aliorum sensuum instrumētum, sed cum alijs instrumentis magis particularibus consociatus. In cerebro autem sic est instrumentum actionum principium, vt nullo alio extra ipsum indigeat corpore vel particula, cuius opera actiones primarias absoluat. FVR. Tuo te gladio iugulabo. Si extra cerebrum existens non est instrumentum ratiocinationis, ne in ipso quidem fuerit. Nam substantia neruorum orta est ex cerebri substantia sola siccitate ab ea differens. Membranz quoq; quibus integuntur ex cerebri membranis propagatæ sunt. Quocirca si in eadem neruorum substantia inest extra cerebrum spiritus, idem quoque operabitur. ER. Non solum spiritum assero instrumentum esse, sed vnà cum admirabili cerebri structura. Hoc tantum affirmari, eum nullo alio instrumento extra cerebrum posito sic egere, quomodo ad perceptionem colo-

Non solus spiritus est instrumentum ratiocinationis.

colorum (exempli gratia) oculo habet opus. Ergo cum extra cerebrum non sit talis apparatus & fabrica, in qua velut in officina propria, anima spiritus ministerio cudit actiones illas, minimè mirū est, in solo cerebro easdem exerceri. Nec aliud ostendendum suscepi, quam non cerebri corpus, sed structuram eius vnà cum spiritu inchoare & absoluerè actiones principes. Non enim vel spiritus sine constructione illa, vel hæc absq; spiritu, sed ambo simul iuncta instrumentum sunt toties nominatarum operationum. De ventriculis cerebri non ita loquimur, sicut anatomici eos in cadaueribus contemplantur. Cum enim spiritibus destituuntur, nō magis sunt instrumenta rationis quàm oculus lapideus visionis. Et spiritus in membris existentes propter eandem causam ne sensationis quidem instrumenta perfectæ sunt, sed rerum tantum species ad cerebrum transfusi: in quo solo facultas dignoscendi aut percipiendi inest alterationes in sensuum instrumentis factas, vti supra declaratum memini. Scribit Sauonarola, (& similia referunt alij) quendam ex casu fatuum esse factum, & talem permanisse. Hic cum alio malo nullo videtur laborare, structuram cerebri procul dubio corruptit in casu. FVRN. Præclare iam video, quid responderi possit testimonia Galeni proferentibus, in quibus ait, in quouis instrumento vnā esse particulam, quæ propter temperamenti proprietatem princeps causa sit actionis eiusdem. Nec minus perspicio, quatenus verum sit, quod ab alijs affirmatur, qui cerebri corpus ob id rationationis faciunt instrumentum, quia in hoc, non in spiritibus simulacra rerum per sensus receptarum conferuntur. Spiritus enim, aiunt, in momenta ferè generantur & corrumpuntur: iccirco nō possunt imaginum subiecta censerì. Ab hac sententia non abhorret Galenus, qui hoc idem cum alibi tum in 3. de Loco-

*Instrumentum
actionum prin-
cipū quod sit.*

*vbi seruentur
rerum simula-
cra per sen-
sus recepta.*

cis affectis cap. septimo affirmat his verbis. Cum quæ
 in Anatomicis apparent, considerarem, inquit, verifi-
 mile visum fuit, animam in cerebri corpore residere, in
 quo etiam ratiocinatio fit, καὶ ἡ τῶν αἰσθητικῶν φαντα-
 σιῶν διακρίσεται μνήμη. E R. Quo in loco cerebri, & qua ra-
 tione species rerum conseruentur, me ignorare libens
 fateor. Puto autem huius quoque rei causam in instru-
 menti fabrica potius, quàm in cerebri corpore seu tem-
 peramento quærendam esse. Etenim nervi eiusdem
 sunt cum cerebro substantiæ, & nihilominus hæc vi-
 res in se & ex se non habent, sicut dictum est. Quiri-
 mò ne sensus quidem motusq; vim possident, sed à ce-
 rebro continuè accipiunt, quomodo aer lumen solis à
 sole recipit. Quòd si ne has quidem vires obtinent,
 quoad tali substantia temperamentoq; præditi sunt,
 sed quoad instrumenta sunt deportationis spirituum
 & facultatis, multò minus specierum conseruationi de-
 stinati videntur. Ergo ne cerebrum quidem his de cau-
 sis locus est specierum. In spiritu idola recipi certius
 nouimus. Nam in vertigine videmus rerum species in
 circulum moueri, cum certum sit corpus cerebri non
 rotari. Si igitur neque res, neque huius simulacrum, ne-
 que cerebrum, neque aliud quicquam voluitur extra
 spiritum, non viderentur nobis res circumagi nisi cum
 spiritibus earum spectra seu idola circumducerentur.
 Sane spiritus in vertigine verè moueri (nec esse id nu-
 dam imaginationem) ex eo perspicitur, quòd ægotan-
 tes hoc malo sæpe consistere nequeunt, sed concidunt.
 Ratio quoq; adducta parum firma est. Nam si idola re-
 rum, quæ à corporibus, quorum sunt idola, tota adhuc
 pendunt (ablata enim re visibili eodem momento è
 medio tollitur eius imago.) in aere immota persstant, ta-
 met si vento spirante continuè alius abeat aliusq; acce-
 dat, po-

Nervi cerebro
 non continuati
 non sentiunt.

In vertigine
 spiritus uerè
 rotantur.

uat, poterunt magis spiritalia facta (non enim extinguntur, re, à qua fluxerunt, demta, sicut illa) facilius in spiritu persistere. Facile est intelligere, non sic inesse in spiritibus aut cerebro, quomodo in speculo vel aere insunt: at difficile est dicere, quomodo vel in spiritu, vel in cerebro consistant: nec me pudet confiteri me nescire. FVRN. Intelligo nunc clarè quod scire cupiebam, scilicet ratiocinationem actionem esse cerebri instrumentalem, non similem. Equidem vel sola duo illa, quæ attulisti, de Epilepsiæ inuasiõne, & cerebri ventriculorum compressiõne, ad eò firmiter propositum probant, vt nemo nisi amens, dubitaturus mihi deinceps videatur. Videor mihi causam videre, cur Galenus Epilepsiam dixerit cerebri morbum esse. Intellexi non minus, quæ pars cerebri præcipuè afficitur. Restat igitur, vt, quæ & quotuplex hæc affectio sit, indagemus.

Galenus tres eius species fecit: quarum primam in ipso cerebro causam habere ait: alteram speciem ventriculi vitio fieri censet, cum ex eo vapores vitiosi ad caput tolluntur: tertiam aliarum partium consensione, ex quibus vel qualitas, vel aura quæpiam ad cerebrum effertur, contingere autumat. Primam putat ab humoribus crassis, præcipuè pituitosis, ventriculos cerebri posteriores obstruentibus suscitari. Argumento commouetur isto, quòd subito hic morbus fiat, ac subito iterum soluatur. Non potest autem (sicut ipse rectè ratiocinatur) intemperies aliqua tantorum malorum causa velut in momento gigni, aut repentiè iterum aboleri. Materiam ergo mali causam esse perspicuum est. Sed cum fieri non posse videatur, vt tenuis aliquis spiritus vapòrue confestim cerebri ventriculos faciat amplos oppleat & obstruat, necessarium esse arbitrat, vt humor crassus lentusq; in eos illabi statuatur.

Species Epilepsie tres sunt.

Qui vt crassitie sua spatiosos cerebri sinus celeriter potest occupare, ita ex eisdem citius, quàm ex angustioribus meatibus rursus excuti valet. Vtriusq; igitur accidentis, subitæ videlicet inuasionis, & celeris solutionis causa est ventriculorum capacitas: cum nec repleri statim ab alio quàm crasso lentoq; humore possint, nec extrudi eiusmodi ex locis coniuuentibus semel valeat. FVR. Num & mordaces vapores è ventriculo sublatis, & auram ex alijs membris elatam obstruere cerebri sinus illos opinatur? ER. Vix ausim hoc ex eius sententia affirmare. Nec fieri villo modo potest, vt vapor tantillus, quantus ex ventriculo exhalat, sic inferciat occludatq; cerebri capaces illos sinus, vt spiritui aditus ad membra intercludatur. Quo pacto verò aura spiritus talis ita subtilis & exilis, vt per angustissimos membrorum poros absq; impedimento celeriter ad cerebrum permeet, eiusdem ventriculos complere sic poterit, vt spiritibus animalibus vias omnes intercipiat? FVR. At posteriores medici non dubitarunt asserere. ER. Verum est. Sed obstructionem non eodem modo efficere dixerunt, quo crassi viscosiq; humores opplendo & infarciendo cavitates occupant. Cum enim, inquit, vel ab acri vapore, vel à maligno spiritu cerebrum molestia afficitur, contrahitur in eum finem, vt noxia expellat. In hac contractione collabentibus parietibus clauditur & obstruitur. FVR. Prudenter quidem fecerunt, cum proximam causam vnam esse dixerunt. Non enim video quomodo defendi possit, vnam Epilepsie speciem ab obstructione, alias à mordicatione primo prouenire: cum similia, imò eorundem accidentium eandem quoque causam ponere necesse habeamus. ER. Galenus non largitur tibi, eius symptomata, quæ per consensum fit, similia omnino illius symptomatis esse, quæ ab humore in cerebro nato collectione suscitatur.

Non omnis Epilepsia obstrutio est apud Galenum.

Quomodo vapor subtilissimus obstruat.

ratur. (in qua opinione Cælius quoq; Aurelianus fuisse
 viderur) Quippe huius conuulsiones magis continuas, *Differentia*
 illius magis interruptas esse: ac veluti palpirationes & *specierum Epi*
 tremores quosdam videri ait. Videmus præterea Epi- *lepsie.*
 lepticos quosdam non multū quati, sed membra quæ-
 dam resolutis quàm cōuulsis habere similitora. FVR. Si
 non eadem essent fermè in omnib. speciebus sympto-
 mata, non possent Comitialis morbi species censerī.
 Eadem sunt in omnibus: & accidentalibus quibusdam
 differentijs solum modò distinguuntur: quales ex labo-
 rantium potius corporum ac naturarū varietate, quàm
 ex morborum diuersitate nascūtur: vel ex quadam cau-
 sarum permissione proueniunt (vt cū post solum
 paroxysmum aliquod membrum resolutum remanet)
 vel certè ex maiore minoreq; copia & acrimonia cau-
 sarum morbum hunc efficientium oriuntur. Sic alijs
 spumam ex ore emittunt, alijs sine spuma concidunt &
 torquentur. Sed dic iam nobis, quid de eo sentiendum
 arbitreris, quod Galenus omnium approbatione scri-
 ptam Epilepsiam speciem obstructionem cerebri si-
 nuum à crasso lentoque humore excitatam esse: reli-
 quas vel à vapore mordaci, vel ab aura spiritali venena-
 ta proficisci? Non enim nescio, te Auerrois rationes
 contra Galenum ponderauisse. ER. Nec ab humore
 crasso, quatenus obstruit, effici existimo hūc morbum,
 nec obstructionem esse censeo. Non potest negari, quin
 Auerroes sæpenumero vel odio Galeni, vel certè studio
 quodam tuendi Aristotelem, medicorum placita iniu-
 ste carpat: sed hoc in loco damnare eius sententiā non
 possum. Est enim veritati & rerum euentu consen-
 tanea, sicut mox audies. Nunc enim id volo monstrare,
 morbum Epilepsiam, qui causa est horricorum sym-
 ptomatū, quæ in ægrotantibus cernimus, non esse
 obstructionem cerebri ventriculorum. Deinde non es-

*Epilepsia non
est obstructio.*

fici cum ab humore crasso easdem cavitates replente & obturante ostendam. Ad prius quod attinet, argumenta admodum firma, & coniecturæ valde probabiles adduci possunt. FVRN. Ego verò indubitam demonstrationem expectabam. Reasonibus verisimilibus etiam alij suam defenderint opinionem. ERA. Tuum aliorumq; sit iudicium, vtra sententia certioribus nitatur argumentis. Omnis obstructio ventriculorum cerebri claudens viam spiritibus ac facultatibus animalibus tantum eripit sensus ac motus subiectis membris, quantum obstruit. Quippe priuatio sensus ac motus in sanis neruis esse nulla potest, quantisper sensum motumq; à cerebro suscipiunt. Et vt maxime aliqui nerui male affecti sint, atq; ob eam causam facultatis à cerebro proficiscentis non sint participes, omnes tamen simul corporis totius partes, viuente homine, impossibile est hæcenus præter naturam affectas esse, vt motus sensusq; à cerebro influentis capaces non sint. Quocirca necessarium est, vt quotiens simul omnes præncipium nõ communicare suas vires statuatur. Non enim fieri potest vlla vi, vt, cerebro naturaliter habente, vniuersæ corporis partes motu sensuq; destituantur, sicut fieri non potest, vt cerebro facultatem non communiante, vel momento temporis reliquæ partes sentiant ac moueantur. Et cum maiore spirituum ac virium copia opus sit ad motum quàm ad sensum, impossibile prorsus est, vt membra vim mouendi à cerebro accipiant, ventriculis obstructis: hoc est, spiritibus aditu ad membra præcluso. Nam meatibus, per quos spiritus ac facultas ad membra seu neruos permeant, clausis, prorsus est necessarium, vt sensu ac motu careant membra, quæ participare prius solebant. Dicam breuius & plurius. Impossibile est, vt cerebro & corporis partibus sanis.

fanis existentibus, si viæ sint expeditæ, motu ac sensu spoliuntur membra, quæ participare prius solebāt. Nec minus impossibile est, vt, dum membra sensu motuque orbata sunt, vitio in ipsis nullo inuento, omni vitio cerebri careat. Quòd si ne in huius quidem substantia & temperie morbus esse ponatur, necessarium omnino est, vt in figuratone aut meatibus morbus aliquis existat. Quoties enim cerebrum rectè valens spiritus ac vires suas communicare partibus subiectis pro more cessat, necessarium est, vt viæ obturatæ ponantur: cum scilicet malum aliud nullum præsto est: quod in proposito ponimus. Rursus quoq; necessarium est, vt meatibus, per quos penetrare ad subiectarum partium nervos spiritus & facultas solent ac possunt, oclusi non esse concedantur, quantisper motum non deperdiderunt. At in Epilepticis conuulsionibus motus membrorum non tantum nõ deperijt, verumeriam auctior videtur. Impossibile igitur prorsus est, vt ventriculi vel ab humoribus crassis obstructi, vel propter contractionem & contactum parietum sint clausi, vt vltro citroque commeari spiritus & facultas non possint. FVRN. Validissima videtur ratio tua. Sed habeo quæ opponā: quæ si aptè dissolueris, quid porrò obijci possit nescio. Motum ac sensum deleri statim ais, ac continuatio influxus cerebri interrupta sit. Quo pacto igitur in quibusdam animalibus prædictæ potestates in se iunctis à reliquo corpore partibus aliquantulo tempore saluantur? Videtur enim ratio postulare, vt idem in omnibus contingere posse credamus. Deinde quomodo in Epilepticis motum relinquere, sensum non relinquere affirmas? Contrarium vsuuenire quotidie cernimus: & ratio à te paulo antè adducta comprobatur. Porro strepò non videtur motus, quo in Epilepticis membra quatiuntur, ab influente è cerebro facultate nasci,

Dum partes moventur, priuatae non sunt influxu cerebri.

Obiectio.

Obiectio alia.

Obiectio tertia.

*Gradus sunt
inter animas
nobilitatis &
ignobilitatis.*

*Cur animalia
quædam diuisa
motû sensumq;
retineât in par-
tibus diuisis.*

*Cur perfectio-
rû partes sepa-
rate nō sentiât.*

sed potius cerebri concussionem consequi. ER. Ani-
marum ordines siue gradus esse nobilitatis & ignobili-
tatis certum est. Infimū locum tenet vegetatrix plan-
tarum, paulò supra alias formas materiales exaltata.
Hæc facultates habet pauciores & confusas valdè: ac
proinde in subiecto inest parum distinctas obtinente
partes. Nam omnes fermè attrahere & concoquere a-
limentum possunt. Quo fit, vt in quauis parte seipsam
facile tueri, & quasi propagare valeat. Animalium ani-
ma paulò conscendit altius: & facultates plures ac ma-
gis distinctas continet. Vegetatricem potentiam tantò
sortita est nobiliorem, quantò plantarū anima est præ-
stabilior. Ideo instrumentis pluribus magisq; distinctis
indiguit: nec per quamuis partem alimentum recipere
potuit. Et in animalium genere aliæ alijs altiozem di-
gnitatis gradum pro facultatum & officiorum multi-
tudine & præstantia consecutæ sunt. Et quæ in censu
inferiore collocatæ sunt, & plantis propiores manse-
runt, facultates suas magis confusas retinuerunt. Hinc
factum est, vt quamuis diuisa eiusmodi animalia vi-
uere non possint, instar plantarum, (quia non in omni
parte os & ventriculum habent.) aliquantulo tamen
tempore propter potentiæ animæ confusionem
sensum motumq; partes diuisæ retineant. Videntur sa-
nè diuisæ partes, si alimentum recipere & coquere in-
star auulforum palmitū potuissent, victuræ fuisse: pro-
pterea quòd facultates habent mistas & valde mate-
riales, spiritus crassos & viscidos, meatus strictos, calo-
rem difficulter expirabilem. Perfectiora, quæ potestates
animæ plures, & instrumenta magis distincta obtine-
runt, non perinde possunt in diuisis partibus animæ vi-
res ostentare. Accedit, quòd in his, quàm illis, calor lar-
gior, meatus patentiores, spiritus exiliores & discuti-
biliiores. Tertium locum occupant animæ ratiōnis
com.

compotes. Hæ non substantiam, sed facultates inferiorum animarum complexæ sunt, sed gradu longissime nobiliore. Nam hæc ad Dei optimi maximi similitudinem quandam initio creatæ sunt, ac nutritionem & sentiendi mouendiq; facultates infinite meliores & præstabiliores nactæ fuerunt plantis & brutis. Non enim multiplicibus tantum officijs & facultatibus reliquas superarunt, verum etiam origine diuinitatis, & recessione à materia omnibus alijs antecesserunt. Materiam non sunt, vt illæ, immersæ: nec eandem omnibus suis facultatibus vt illæ informant. Est enim in anima facultas quædam, quam Græci *Nouñ*, nostri Mentem vocant, quæ corporis partem nullam informat. Princeps hæc est potestas, operationemq; suam non in tempore, sed in instanti habet, (errant plurimum, qui *τὴν διάνοιαν* id est, rationationem corpori non communicare dicunt ac sentiunt) estq; *αἰσὶ ὁρᾶν*, sicut aspicere, vt ait Aristoteles. Quod cum animaduertisset summus hic Philosophus, non est veritus animam humanam immortalem pronũciare. Qui de Mentis nostræ immortalitate cum dubitauisse putant, non satis attentè viri huius scripta expendunt. FVR Idem disputauit ac statuit, infinitum actum nullum dari, & mundum æternum esse. Quibus positus, necessum est, vt vel pugnancia scripserit, vel animas certo numero semper extitisse, plurimaq; imò infinita, corpora diuersis temporibus animauisse putauerit, vel vnã in omnibus mentem esse ratus sit, vel mundi eternitatem seriò non crediderit: quod permutatis visum fuit. ER. Huius rei, quam obiter attigi, explicatio huc non pertinet. Hoc solam innuere volui, animas humanas non perinde vt brutorum materiam afficiet, atq; ideo ab eodem separabilis existat. Ex quo sequitur, sensus morusq; facultatem, qua præcipue cere-

Animæ rationalis origo diuina.

Aristoteles animam rationalem immortalem pronũciauit.

brum occupat & informat, non sic adhærescere alijs partibus, quomodo in plantis vegetatrix (& in nonnullis animalibus sensus quoq;) inhæret. Nam in cerebro residens tanquam sol quidam, radios in subiecta membra ministerio neruorum iacit: quorum continuatio cum cerebro tam est necessaria, quàm solis radiorum cum sole. F V R. Si spiritus animalis de cerebro demissus in membra, in eisdem permanere aliquandiu, non subito exhalare, ponatur, & vel per ligaturam vel alium modum continuatus cum cerebro non esse cogiteretur, sensum ne præbebit membro tantisper dum manet, an non? ER Non exercebit sensum infra interruptionem continuationis: etiam si ipse non exspirauisse statuatur. Quippe non substantia sua spiritus, sed quoad est perfusus radijs animæ sensum adfert membris: quos tam non licet à virtute cerebri detruncare, quàm non licet nobis solis radios ab eodem diuisos, interceptos seruare. F V R. Videmus tamen capita decollatorum aliquando linguam exerere, labia aperire, buccam distorquere, palpebras mouere. ER A. Hoc ad rem institutam non spectat. Quoniam nerui faciei, linguæ, &c. ex cerebro oriuntur. Quare non est mirum quòd aliquando conuulsantur, cum in cerebro tanta fit omnium commotio. Quanquam ob eam quoque causam euenire fortasse possit, quòd pars medullæ spinalis, quæ in primis verberis atq; intra cranium est, post dissectionem contrahitur (sicut præcisi nerui & corpora lenta atque tensa omnia solent.) & sic aliquorum neruorum conuulsionem efficit. Si in partibus non supra, sed infra sectionem tale quippiam cerneretur, aliquid dicere nobis merito videreris. At hæ partes statim & in oculi firmamento resolutæ apparent. F V R. Imò aiunt, si quis decollati pedum soleas post horam vnam aut alteram ferro acuto persodere conetur, pedes cadaver retrahere quod

Spiritus animalis quomodo sensum adferat partibus.

Cur in decollatorum capitibus partes quedam nonnunquam moueantur.

An decollati pedes moueantur, solea pedum compuncta.

quod iudicium esse indicatur relictū sensus. ER. Nugæ sunt, quas rudis plebecula admiratur, causarum ignara. Primum nescio an aliquid tale factum sit vnquam. Si contigit, in causa hoc fuit, quòd dum ferrum altius intrudere voluit, pedem sursum trusit. Cessit libentius, quòd nerui instar coriorū post nimiam euacuationem facile solent contrahi. FV R. De hoc capite nimis multa disputauimus: ad alterum perge. ERA. Ideò nullus est sensus in Epilepticorum membris, quia principium sensus, id est, sensus cōmunis oblatus est, nec alterationem in membris factam percipit. Motus autem adest, quia & facultas eis non est negata, & imperium motus non intercidit. Vera igitur est sentētia supradicta, non posse motum membri seruari sensu extincto (cū per vnū neruum sentiendi ac mouēdi facultas defertur) quando cerebrum rectè naturaliterque habet. Quod dico, tale est. Vt sensio fiat, duo requiruntur. Vnum est, alteratio instrumenti. Alterum huius alterationis perceptio. Nisi enim alteratio in sensus instrumēto ab obiecto sensibili facta ab anima in cerebro residente comprehendatur, sensio non magis fit, quàm in speculo animæ experte fiat visio, cū in eo rerum oppositarū imagines reperiuntur & sistuntur. Quā ob rem in Epilepsia, in qua sensus cōmunis præpeditus est, sensio ideò non fit, quia alteratio in instrumento facta à sensu cōmuni non simul percipitur. Frustra enim spiritus & facultas per neruos disseminantur in membra, quotiens princeps sensus impeditus est. Frustra quoque expectatur sensio, cū princeps sensus valet quidem, at spiritus vel facultas ad membra nō peruenit. Oportet enim & hæc per neruos membris communicari, & illum rectè valere expeditumq; esse. Non enim pars eadem est instrumentum primum & secundum. In motu similis est ratio. Requiritur enim hīc etiam instrumentum

Cur Epileptici cum mouentur, non etiam sentiant.

Quomodo sensio fiat.

Motus ut fiat.

quod tendi ac laxari possit, musculus scilicet, & præter hunc opus est appetitu, qui motū imperet: hoc est, qui vel fugere vel persequi rem perceptam iubeat. Frustra præcipiet anima musculo, si cōtrahi extendiq; nequeat, etiam si plenus sit spirituum animalium. Frustra quoque tendi laxarique habilis est, si retrahi vel laxari nemo mandet. Vtraque igitur adesse in motu oportet, instrumentum congruenter naturæ formatum, spiritumque animalis perfusum, & potentia motum præcipiens. Ergo cum in Epilepsia adsint muscoli concinnè fabricati vni cum spiritu animali, & adsit etiam motum imperans, vt postea intelligemus, non debes mirari, quod mouentur membra, licet non sentiant. Etsi enim spiritus sensus facultas sentiendi non deest membris, desit tamen alterum principium, nempe sensus princeps. Quod si Auienna (& qui eum sequuntur) aliud intellexit, cum sensum non prorsus tolli dixit, quid ei credendum sit in hac re nescio. Nam cōmunis sensus actio duntaxat impedita est, vt non, sicut antea solebat, sensibilibus alterationibus cognoscat & dignoscat: etsi prorsus extincta non sit. Vt rectius, quod volo, intelligas, considera primum, hominem certi aliquid intentissimo animo cogitantem. Is inter eundem prætereuntes ac notos non videbit, alloquentes non audiet, locum ad quem contendebat, fortè præteribit. In membris spiritum adesse, vel ex motu planum est. Ideo ergo non æquè vt prius sentit acutè, quia mens aliò conuersa est. Dormientibus quoque spiritus in membra influit, quod ex motu intelligitur, tametsi obscurè sentiant. Obscuri huius sensus causa non est defectus spirituum in membris, sed principis sensus quies. FVRN. Tu ergo somnum ab obstructione fieri contra communem omnium opinionem negas? ERA. Prorsus nego, falsumque esse scio. FVR. Quomodo ergo & à qua causa generari putas? ERA.

Membra Epilepticorum nō carent spiritu & facultate animali.

ERAST. Alibi hoc expositum est: nunc aliud agimus. Superioribus, si libet, adde soporem, & Catalepsi. In his morbis tantum influere per nervos spiritus in musculos thoracis, quantum mouendo thoraci sufficit, (respiratio enim libera est, aut leuiter impedita) euidencia docet. Quod etiam partes aliquas interdum moueant, qui Catalepsi laborant, res ipsa monstrat. Causa igitur, quod non sentiunt, non est penuria spiritus in membris, sed principis sensus lesio. In Caro enim ventriculi priores, in quibus sensus communis operationes precipue exercentur, in primis afficiuntur, postremo sinu, ex quo sub capite positus membris spiritus communicantur, ferme illaeso permanente. Quocirca non ideo non sentiunt Epileptici, quia spiritus non praesto sit in membris, sed quia facultas cerebri alterationes membris a sensibilibus impressas non percipit. FVR. Si neq; habitas argumentorum, neque facultas imperans eis motum abest, qui sit, quod deprauate adeo mouetur? ER. Quia potestas haec mandans motum laesa est, & confuse imperat omnibus, non distincte his vel illis, quantum tenendi laxariue debeant, praefinit. FVR. Verum ergo est, quod aiebam, motum hunc non esse naturalem, sed propter cerebri concussionem fieri. ER. Morbosum, corruptum, naturaeque inconuenientem esse fateor. At ex hoc non sequitur, quod tu inferre conaris, sine spiritu e cerebro per nervos descendente eum fieri. In Apoplexia & Paralyfi, in quibus ei accessus ad membra praclusus est, nullus fiet motus, quomodocunq; cerebrum cogites concuti: quia sine spiritu a cerebro demisso non possunt per se moueri. In Epilepsia mouentur, quia ex cerebro manantem spiritum recipiunt, sicut abunde iam declaratum fuit. FVR. Non possum reluctari amplius, sed libens concedo ipsa veritatis vi, rerum euidencia, & argumentorum firmitate coactus, morbum, qui Epile-

Somnus non est
obstructio.

psia dicitur, seu qui Epilepticorum symptomatum causa est, nequaquam obstructionem ventriculorum cerebri, sed aliud quiddam esse. Sanè in obstructionibus tantum necesse est motui decedere, quantum obstructiones augentur. Si ergo dimidia pars sinuum esset obstructa, iuxta portionem resoluta semper appareret membrum subiecta. Tantum verò abest, ut motus sit quam prius fuerat, debilior, ut plurimum auctus videatur. ER. Et si hoc satis est demonstratum, tamen alia quaedam insuper addam, ut falsa hæc persuasio facilius ex animis hominum deleatur: quæ si non confirmabunt, saltem illustrabunt sententiam nostram. Primum hoc esto, quod complurium Epilepticorum cerebrum dissectum nihil habuit, ex quo talis obstructio colligi posset. Dissecti enim alij sunt, in quibus ventriculi a quo humore, aliquando etiam cruento, pleni apparuerunt, quamuis Epileptici nihil fuissent passi. Quid quòd sternutationem omnes censuerunt ad eò esse Epilepsiam, si millem finitimamq; affectionem, ut permulti non sicut cunctati affirmare, nihil aliud esse leuem Epilepsiam, quàm fortem sternutationem. Equidem sicut cerebrum, quod in naribus, vel instrumento odoratus, vel, si ita libet, in cerebri prioribus ventriculis acris mordaxq; inest, impetu quodam excutere in sternutationibus tenet, ita in Epilepsia quod noxium, mordax, aut nature eius inimicum in omnibus ventriculis continetur, expellere nititur. Fit quoque in sternutationibus aliqua conuulsio velut species in facie, ut hac quoq; in parte ad eam proximè accedat. Cæterum in sternutatione obstructio nulla est: ergo nec in Epilepsia obturatio tanta comminiscenda est. Neq; opus est, ut in epilepsia in sternutatione spoliari contingit. Huic alterum illud adde, quod Galenus in compluribus locis affectu Sin-

Sternutatio magna, est parua Epilepsia.

gul.

gultum esse affectum similem conuulsioni. At hunc certum est non fieri propter obstructam ventris cauitatem ab humore crasso multoue. FVR. At idem alibi negat, Singultum sub genere conuulsionum posse collocari. ER. Inter Conuulsionem perpetuam pro-prieq; sic nominatam, & Singultum, magnum est certè discrimen. At magna rursus est similitudo inter eun-dem & concussiones membrorum Epilepticas, siue ad ipsos motus, siue ad eorum causas respicias. Vtro-biq; enim conatur Natura noxia expellere: ac fiunt in-terruptæ illæ concussiones in Epilepticis ob similem causam, propter quam singultus excitatur. Quo & ipse respiciens, singultum crebrò conuulsionem nomina-uit: tamen si cum vera conuulsione solum nomen com-mune obtinere alibi rectè asserat. De vertigine quid di-cemus? Vix quisquam fuit doctus, qui non finitimos affectus crederet vertiginem & Epilepsiam. Equidem complures ausi sunt asserere vehementiorem vertigi-nem esse paruam Epilepsiam: vt Cæl. Aur. Theod. item Prisc. & reliqui testati sunt. Non in omni Epilepsia ca-dunt agrotantes, sed aliquando solum caput non nihil mouetur (quod in duabus nobilibus virginibus, cum iam ferme sanatæ fuissent, obseruau.) interdum pedes duntaxat vacillant: vt tamen nondum cadant. Vidi nonnullas vertigines, inquit Montanus, in quibus acci-dentia adeò erant similia epilepticis symptomatis, vt vix dignoscerentur: & à peritis medicis plurimum du-bitaretur, vtrum vertigines potius censendæ, an Epile-psia nominari deberent: propterea quòd in finibus v-triusq; morbi consistere viderentur. Cæterum in ver-tigine nulla est in cerebro obstructio sinuum: quam ob-rem ne in Epilepsia quoque necesse est hos sinus obtu-rari. Iam & illud consideremus, quòd in Apoplexia ob-structio est ventriculorum cerebri: quam Epilepsia vel

Singultus est affectio similis conuulsionis Epilepticorū.

Quiddifferant Singultus ex conuulsio.

Vertigo pro-xima est affe-ctio Epilepsia.

nunquam, vel rarò præcedit. Oporteret autem semper præcedere, siquidem in hoc tantummodo differrent, (sicut non pauci affirmant) quòd Epilepsia sit semiple-
na, Apoplexia vero perfecta obstructio. Par ratio est for-
lutionis. Quippe omnino esset necessariũ, vt Apople-
xiæ solutionem sequeretur semper Epilepsia. Non e-
nim potest tota tolli obstructio, quin prius media tol-
latur: sicut necessarium est sinum quemlibet ex dimi-
dio impleri antequam totus compleatur. FVR. Dif-
fert ab Apoplexia alia ratione. Nam in hac non tantum
ventriculi, verum etiam corpus afficitur cerebri. Dein-
de semel & vna vice replentur cerebri sinus in Apople-
xia, non ita tardè vt in Epilepsia. ER. Pugnancia refert.
Si enim confertim & semel replentur sinus in Apople-
cticis, non repletur corpus cerebri. Quomodo enim hu-
mor crassus repentè permeet cerebri corpus? aut in
quibus vasis tanta humorum copia potuit contineri,
quæ amplos & capaces cerebri sinus vnà cū ipsius cor-
pore vna vice ac semel compleret? Dico tibi, neutrum
esse verum. Quippe non minus citò & inopinatò inua-
dit Epilepsia, quàm Apoplexia. Quare æquè celeriter
influit ibi atque hîc. In ipsum corpus irrepere tam citò
quî posset humor crassus & lentus? Et cùm ante nul-
lum sentiat incommodum animal, quàm ventriculi
occupentur, quid opus est coporis irrigationem huc
adducere? Rectè igitur dicimus Epilepsiam non esse di-
mediatam obstructionem, cùm Apoplexiã semper neq;
antecedat neq; consequatur. His adde, quòd in sopore
seu caro ventriculi anteriores cerebri plus quàm semi-
plenisunt pituita: licet Epileptici tunc ægri nihil pa-
tiantur. FVR. Epilepsia non in his, sed in medio aut po-
stremo suscitari creditur. ERA. Non tibi hoc concessit
Aucenna, quòd iam yltrò tibi largiar. At nec resolu-
tio propter horum obturationem putatur vsuenerit.
re. At.

Num apople-
xia corpus ce-
rebri magis oc-
cupet quàm
ventres.

re. Attamen in caro membra omnia resoluta potius
 quam conuulsa cernuntur. Quæso te, si obstruerentur
 sinus cerebri humore crasso lento, an non conseque- *Epilepsiam ve-
 rò sequitur Pa-
 ralysis.*
 retur Epilepsiam plerunque Paralysis, quemadmodum
 Apoplexiam insequi salubrem solet? Quid dico salu-
 brem? Vix quisquam Apoplecticus moritur, quin alte-
 rum latus magis altero affectum appareat. Hoc cum in *Epileptici ali-
 quando habet
 aliquid apople-
 tici.*
 Epilepticis contingit, non solo affliguntur Comitiali
 morbo, sed cum eo Apoplecticū aliquid iungitur, quæ
 causa est, vt nonnullæ solummodo partes in talibus le-
 uiter conuellantur. Quò putas ergo humorem illum
 in alijs Epilepticis ex cerebri ventriculis extrudi? Sanè
 natura eodem deponere tentaret frequentissimè, quò
 propellere in Apoplexia affectis, & catharro laboranti-
 bus consuevit. Sed quotidiana experientia, vt Galeni
 testimonium taceam, quod nostri aduersarij libentius
 quam iustius, contemnunt, diuersum probat. Nam nul-
 lus Apoplectici ita leui corripitur paroxysmo, quin
 resolutionē aliquam patiantur. Epileptici verò etiam
 grauissimè laborantes vel nūquam vel rarò admodum
 paralytici fiunt. FVRN Longè alia est Auicennæ sen- *Auicennæ E-
 pilepsiam se-
 pe desinere ait
 in Paralysis.*
 tentia, qui Epilepticos vt plurimum scribit Paralyticos
 fieri. ERA. Aliquibus hoc accidere non inficior. At in-
 finitos ferè videmus multos annos hunc morbum su-
 sinere, nec vllam corporis partem resoluī cernimus.
 Quem ergo locum ostendes, in quem derrudere com-
 modè possit tantam materiæ copiam cerebrum, quan-
 tam necesse est in amplis eius sinibus contineri, cum
 semipleni esse ponuntur? FVR. Ego tamen vidi ex Epi-
 lepsia factos Paralyticos. Vidi quoq; nonnullis pitui-
 tosum humorem ex ambabus naribus & ex ore pro-
 fluere: quod Auicennas quoque annotauit. Quinimò
 cuidam huius oppidi matronæ (quæ ex hoc morbo in-
 terijt) substantia quædam cerebri substantiæ similima

*Cum Epilepsia
iungitur inter-
dum syncope.*

ex naribus effluxit ER. Quis dubitat morbum vnum occasionem posse alij morbo præbere? Morborum etiam disparatorum causas sæpe videmus misceri: & quod per se singuli non potuissent efficere, ambos perficere. Si Paralysis Epilepsiam finiret, quemadmodum Apoplexiam finire solet, credi posset ab humore crasso genita fuisse. At qui Paralytici ex Epilepticis facti sunt, multò sæpius paroxysmis corripuntur: ex quo satis perspicitur, aliam paralyseos, & aliam Epilepsiam causam extitisse. Nos de talibus non loquimur, verum de eo ageremus, quod non aliquando, sed plerumque euenire oporteret, si ab obstruente humore crasso epilepsia gigneretur. Non infrequens est prorsus, ut cum Epilepsia coniungatur syncope (quam aliquando præcedere Comitialem, sæpius sequi nouimus) tametsi nullus ob id putet, proprium hoc Epilepsiam accidens esse. Humor, qui omnibus ferè ex ore aut naribus prodit, atque in plurimis vel spumam vel spumam quiddam simile facit, non est mali causa. Nam ipso apparente excreto que paroxysmus desineret. Tantum porrò abest, ut ob id mitigetur, ut sæpe etiam exasperetur. Dum spuma est plurima, paroxysmus est vehementissimus: & hoc decrescente, minuitur spuma: sicut in leuiore paroxysmo nulla certum causam existere, hanc autem paroxysmos nequaquam suscitare. Quibus addere hoc etiam potes, quod in fine paroxysmi neque spuma, neque humor crassus relictus in ore perspicitur. FVR. Quod spuma apparente paroxysmus non minuitur, illud est in causa, quod totus humor non est depulsus. ER. Manet ergo dicta difficultas. Quæro enim quod natura illum humorem, qui pergit obstruere siue obstruendo paroxysmum extendere, post finitum paroxysmum deposuerit? Certum est sub finem & post finem nihil tale & tantum sensibilibiter

liter in plerisque vacuari. Neque dici aut credi potest, tantum crassi humoris in tantulo tempore (sæpe namque breues sunt paroxysmi) dissipatum fuisse. Rectius multò Rondeletius hinc effici putat, obstructionem nullam adesse. Galenus, inquit, in lib. De Usu partium scribit, nos sæpe fuisse per Epilepsiam corripandos, si per peluim siue *χοάνη* pituita expurgari non potuisset. Quare si obstructio foret, huius meatus occlusio foret. At non est, cū per eum defluat pituita. Quod in paroxysmo effluit, vt plurimum est nil aliud quàm mucus, qui continuè solet per nares & choanam exstillare. Hoc ferè interest, quod in morbo per vim & confertim excluditur, per sanitatem sensim eicitur. Quid Matronæ illi acciderit nescio. Quantum ex narratione aliorum comprehendere potui, de substantia processuum cerebri, quos instrumenta odoratus esse credimus, abruptum violentia morbi fuit. Hanc autem non potuisse obstructionem in ventriculis cerebri generare nimis rudis est Anatomices, qui nescit. Obseruatum hoc etiam est à medicis, morbum hunc in aliquibus à particulari cuiusdam membri (brachiorum, pedum, digitorum, humeri, spatularum) conuulsione sæpe incidere, tametsi nihil ex ijs ad cerebrum ascendere percipiat: ex quo rursus conijcimus, cerebri ventriculos obstructione illa carere. Non enim vnū aliquod membrum, sed plura, imò omnia simul afficerentur. FVR. Quotiens hoc modo incipit malū, cerebrum nihil adhuc patitur, sed paulò post consensus lege patietur. ER. Scio. Imò affectus ille membri, antequā noxæ causæ cerebro communicetur, est verus spasmus particularis, non autem epilepticus. Quoniam causā Epilepticæ spasmi non est in neruis, sed in cerebro. Tu interim cogita, num paucula illa materia, quæ in neruo vno alteroquetota continetur, ad cerebrum elata ventriculos

Rondeletius.

Humor in paroxis. epilept. ex ore effluens quis sit.

*Epilepsia senes
rarò corripit.*

*Epilepsia &
apoplexia lo-
cus affectus u-
nus idemq;
est.*

eius adeò amplos occupare, & spiritib. aditum ad ment-
bra intercipere valeat. An non magnum argumentum
illud quoq; est, quòd Cæl. Aurelianus, Auicenna, Pau-
lusq; scribunt, Epilepsia rarò senes apprehendi? Si ab
obstruente humore pituitoso fieret, sapius decrepitis
quàm alijs accideret: quos crebrius alijs obstructioni-
bus prehendi, hoc est, paralyticos & apoplecticos fieri
conspicimus. F V R. Plurimi authores contrarium af-
firmant. ER A. Videndum ergo vtri veriora attulerint.
Repete memoria tecum, quæ vidisti, & libenter nobis
cum fateberis, te paucos valde senes epilepsia, pluri-
mos nuper dictis morbis vidisse corripì aut mori. O-
mnibus his adde, si libet, quòd epilepsia eodem loco fit
in quo apoplexia nascitur: testibus medicis. Iam can-
dem cum facimus causam amborum, nulla erit inter
hos morbos differètia, quàm maioris & minoris. Equi-
dem morbi, qui neq; loco patiente neq; causis efficien-
tibus differunt, aliter distingui, quàm dictum est ne-
queunt: vt vel mediocriter eruditi omnes intelligunt.
Cæterùm symptomata vtriusque probant, discrimen
longè maximum inter eos esse: quòd cum non sit in lo-
co, in causa quærendum fuerit. Sed apoplexiæ causa est
humor crassus obstruens. Igitur epilepsix talis non est,
sed mordicans & vellicans. F V R. Satis, arbitror, mul-
ta, satisq; firma protulisti ad refellendâ obstructionem
illam decantatam in epilepsia. Quare ad alterius con-
futationem accingere. ER. Volui prædictis illas adijce-
re coniecturas, quæ ex Ephialte (in quo affectu eadem
dormientes pati Gal. ait, quæ epileptici vigilantes per-
peti solent) atque ex concussionem totius corporis, quæ
dormire incipientibus frequenter accidit, eueniunt. Sed
quia sufficere putas, quæ dixi (ego nimis multa me di-
xisse censeo) ad alterum transeo. Haud multis hæc ar-
gumentis, nec multo sudore opus est, postquam prio-
ra

remarcem expugnauius. Auerroes à flatu mordaci & fumo epilepsiam suscitari probauit his rationibus. Paroxysmi huius morbi breues sunt: necessarium ergo est, vt, sicut in acutis morbis accidit, humor tenuis sit. Si obijcias, hunc morbum fermè frigidis molestum esse, atque ob id crassam frigidamq; censerì debere eius causam, respondet, humorem crassum, frigidum ac lentum dissolui non posse, siue in angustis meatibus, siue in patentibus eum inesse cogites, priusquam à natura euictus sit. Hoc autem tam citò fieri nullo pacto posse. Ratio altera talis est. Morbus per consensum factus, ab humore vel aura fit tenui & spiritali. Ergo cum ab hoc effici possit, frustra alium quærimus. Argumentũ hoc etiam suprà recitatum fuit. Quippe oportet omnes epilepsie causas per vnã immediatam & proximam morbum efficere. At causa hæc neq; crassa, neq; lenta quare nõ crassitie ac lentore, sed alia qualitate morbum suscitatur. FVR. Dictum iam est, obstructio- nem nihilominus facere, dum per contractionem cerebri ventriculorum parietes collabuntur. ERA. Non possum persuadere mihi verum esse, quod dicitur. Etenim experientia certissima rerum magistra clarè & euidenter nos docet, ventriculis cerebri compressis animal sensu & motu continuo priuari. Docet hoc sæpissimè Galenus: probant vulnerati: confirmat sectio. Nam si vel nudatum cerebrum vel caluaria tectum comprimas eò vsq; vt ventriculi comprimantur, statim videbis, quæ dixi, consequi. At in Epilepsia tale nihil contingit: non igitur fingenda est talis occlusio, ad quam non minus, quàm ad obstructionem ab humore factam, necesse est corporis vniuersi resolutionem consequi. FVR. Non repugno hinc amplius. ER. Tertia Auerois ratio hæc est. Galenus curat hunc morbum hiera, quæ bilem vacuat: ergo ab humore tenui nascitur. Confir-

Auerroes epilepsiam à fumo nasci probat.

mat rationem, quòd propter famem & iram multi hæc passione corripiuntur. His iam adde authoritatem Aristotelis in lib. De Somno & vigilia: & rationes aliquot ex illis, quas suprà adduximus, ad refellendam opinionem de ventriculorum obstructione. Si Galeni quoque testimonium postulas, extat id in lib. 3. De Locis affect. cap. 7. Quo in loco, cum epilepsiam per consensum fieri dixisset, quomodo singultus fit, & nonnunquam huic consentiens conuulsio: & ob id mirum videri nobis nõ debere, si neruorum principium sic quati videamus, quòd noxia expellat, hæc subdit. *ἔτι μοι δοκεῖ ἅλλα πάντα τὰ κλονουῦναι τὸ νεφρῶδες ἕρμα συμπύματα.* Si ergo accidentia, quibus nervosum genus per interualla concutitur, ob id cuncta encephala quia excutere principium conatur molestiam exhibentia & omnis epilepsia tales habet conuulsiones, quod experientia certissimè demonstrat, omnem epilepsiam confiteri nos oportet excitari ab humore nõ obstruente, sed qualitate aliqua acri aut venenata molestante. Recitat Fernelius in 2. lib. De Abdit. rerum causis tres historias, quibus euidenter probat à vapore illam quodque epilepsiam gigni, quæ causam in capite habet. Ad dit hoc etiam, multos Epilepticos ex eo factos, quòd aliquid hydrargyri eis in cerebrum per aures penetrasset. FVR. Historiæ à Fernelio recitatæ hoc tantum probant, epilepsiam ab humore seu vapore mordaci aut venenato exsuscitatam in cerebro causam habere non illud demonstrat, à crasso humore eam nõ gigni. ER. Si à crasso humore non fit, siue is in capite generetur, siue ex alijs partibus eò ascendat, nõ potuit aliud Fernelius docere, quàm docuit. Hoc certè demonstrauit, non satis accuratè Galenum discreuisse species epilepsiarum hæc ratione, quòd, cum in cerebro causa constiterit, ab humore crasso fiat, cum in alijs partibus pullulet, vel ab

ab acri vel aliàs peregrino vapore concitetur. Quare si maximè tibi darem, aliquam Epilepsiam à tali humore nasci, non tamen perpetuò verum foret, Epilepsiam à proprio capitis affectu excitatam, à tali humore semper effici. FVR. Qua ergo in re differt ea, quæ à venenato vel acri humore in parte aliqua capitis orto provenit, & ab eodem ex alijs partibus aduentante originem sumit? ER. Grauior ferè est, ac frequèntiores quàm hæc paroxysmos illa obtinet. Etenim quæ ex remotioribus particulis surgit aura maligna, in itinere facilius dissipari & dissijci potest, quàm quæ ex loco vicino procedit. Adde quòd sæpe difficilius curatur capitis affectiones, quàm aliarum partium noxæ. FVR. Reuertere ad locum, ex quo te abduxi. ERA. Obseruatum à quibusdam est, statum cerebri membranas conuellentem Epilepsiam peperisse. Quoties à fumo aut tetro odore, aut vaporibus à retento semine, vel à vermibus, vel à putore medicamèto, vel à bile in ventriculo intestinis uel contento clatis generatur, nullus tam est amens, qui crassos humores pro causa producat. Vidi ego, qui facili & breui delirio cum labiorum vix sensibili cōtractione tentati statim sibi restituerentur. Quì posset horum alia causa assignari, quàm vaporosus spiritus? Sæpe excitantur ægrotantes odore rutæ, castorij, olei rutacei, acetij, in quo maduerint aromata: quod non contingeret, si crassus humor paroxysmum peperisset. Impossibile namque est crassum humorem à talibus tempore adeo breui discuti. Spasmus ex flatu vel in suris vel feroribus, aut alio loco repenti exortus, confestim que iterum solutus, clarè satis indicat, à flatu talia fieri potius quàm ab ignauo aliquo crassoq; humore. His adde quòd spuma ex bullis maioribus constans, luculentè probat spiritus in hoc morbo, quàm humoris, copiam adesse largiorem. Equidem spuma nil est aliud, quàm

Epilepsia in capite causam habens cur grauior.

Epileptici odore rutæ, castorij, etc. excitantur.

Spuma quid sit, & quomodo generetur.

Spuma ex tenui, nō ex crasso lentoq; humore oritur.

Spuma Epilepticis ex salina nascitur.

aceruus vndique cohærentium inter se paruarum bullarum: eo ferè modo, quo in aceruo frumenti aut milij grana se vndique contingunt. Sed hæc propter siccitatem inter se distincta sunt, illæ propter humiditatem & lentorem cohærescunt. Fiunt autem hæc bullæ, quoties humor aliquis motus in minutissimas partes diuiditur, & aer intercurrit, atq; ab humore lentoris aliquid habente (aliàs difficulter cohærent partes) interceptus retinetur. Quare vt Spuma fiat, necessarium est, humorẽ in partes minutas diuidi, & aerem se in sinuãtem in singulis particulis detineri. Vt illud fiat, tenuem esse humorem oportet: vt hoc eueniat, lentorem participet necessè est. Quippe si vel sit valde crassus, vel admodum lentus, vt oleum, spuma vel tardè vel nunquã excitabitur: propterea quod aer subire nequit. Qui dubitat, in externis periculum faciat. Ergo generatur spuma in Epilepticis propter violentum motum ex salina et humore aquosiore, qui in ore generatur, & forte per palatum & nasum de capite defluit: non ex crassa lentaque pituita pronascitur: quam morbi causam statuerunt. Vix enim post multas horas ita diuidi à spiritu humoris possit, vt interclusus bullas efficeret. Agitato baculo crassam & lentam pituitam, & experire quàm sit difficilè spumam in humore tali suscitare. Denique clarissimè ostendunt flatum esse in causa, quòd nullus humor memoratu dignus vacuatur: quòd sectio capitis vel cerebri humoris istam copiam & qualitatem non monstrat: quòd crassa tam citò dissipari nequeunt: quòd crassi humores obstruendo paralytim potius, quã conuulsionem, efficerent, (Suprà demonstratum est obstructionem in sinibus cerebri nullam esse in hoc morbo) quòd ingeniosissimis sæpe accidit: quòd oscitationes & sternutationes frequenter mali causam auferunt. His si iam antè dicta coniunxeris, nihil, opinor, desiderabis.

FVRN. Quam igitur causam adferes, quòd tam familiaris est pueris? Humido pueros abundare excremento nullus ignorat. Verisimile proinde est, à redundantem humiditate in pueris saltem concitari. ER. Causam huius mali oportet humorē acrem mordacemq; aut certè occulta qualitate venenata cerebroq; inimica præditum esse. Nisi enim hoc sit, non concitabitur cerebrum ad expulsionem. Constat autem ex disputatione omniumque medicorum consensu (ipsa rerum evidentia adstipulante) interruptos motus, qui in epilepsia visuntur, ex eo nasci, quòd noxiam & inimicam materiam cerebrum tentet excutere. Docet nos idem sterrenatio, quæ cum vehementior est, tantum non omnes sensus, cum quadam conuulsionis veluti umbra vel initio, oblaedit. Idem leues apoplexiæ probant, quas flatu crassus & vaporosus inducit. Quippe cerebrum hoc tanto impetu à se conatur depellere, licet egregie possit: quia scilicet mordacitate carent, ac quantitate potius quàm qualitate offendunt. Eadem ferme ratio est in Ephialte seu incubo: in quo membra motu magis priuantur quàm conuelluntur. Iam & mucus, qui per cerebri vètriculos subinde percolatur, idem declarat. Quam diu enim peregrina qualitate non afficitur, etiam si multus sit, facillè toleratur. At cum mordax, salus, putris, aut aliàs inimicus redditur, non sine violentia ad subiecta membra detruditur. Testimonium fert nobis illa quoque concussio totius corporis, quæ sub primum somni initium contingere omnibus ferè (alijs frequentius, alijs rarius) solet. Dum enim spiritus ad vètriculos cogitur, & vnà illabatur fumus acris & biliosus (qualem per diem ex laboribus, exercitijs, meditatione & curis verisimile est colligi) cerebrum irritans, insurgit vis expultrix, & cum valido conatu excutere nititur: quem eius corporis motum totius iactatio

Epilepsia pueris familiaris.

Causa concussionis sub principium somni.

*Pueri rarò a-
poplectici sũt.*

consequitur. In pueris itaq; dico non quantitatem, sed qualitatem humorum excitare hunc morbum. Pueri certè, si vera esset opinio tua, frequenter Apoplexia etiam corripentur: quo affectu tamen vel nunquam vel rarissimè affliguntur. Quòd porrò humores puerorum mala qualitate venenosa præditi sint, luculentè firmeq; satis monstrant morbilli, quibus laborant omnes, quorù causam nemo non intelligit occulta malignitatis quippiã obtinuisse. F V R. Audiui quæ sit notio Epilepsiæ: intellexi quod sit eius, quoad morbus est, subiectum. Etenim ventriculos in hoc morbo principaliter affici cum spiritib. perspexi. Putaui ad hoc tempus vsque morbum ipsum esse obstructionem sinuum cerebri: sed nunc persuasus tuis argumentis aliter iudico. De causa etiam antè dubitatũ sciebam, de qua nunc

*Epilepsia mor-
binatura et de
finitio quæ sit.*

non magnopere dubito. Hoc nondum video, quidnam morbus sit, qui Epilepsia vocatur: hoc est, quæ causa sit symptomatum epilepticorum. Hoc ubi rescivero, non dubitabo, quin perfectam huius morbi noticiam adeptus sim. E R. Iam quodammodo tibi exponi opinionem meam, quæ eadem est cum clarissimorũ aratum omnium medicorum sententia. Etsi enim non semper eodem videntur modo sentire ac loqui, tandem tamen idem se vel coactos dixisse deprehendetur. Morbus, qui Epilepsia dicitur, est cerebri ventriculorum affectus, in quo propter vaporem vel mordacem vel aliter inimicum & peregrinum ita illius exturbandi causa concutitur, quomodo ventriculi os commouetur, cum expellere nititur, quæ molestiam ipsi adferunt. Ex hac descriptione vtrumque intelligis, quid & qualis sit morbus. F V R. Nomine aliquo mihi velim nominari. Nam epilepsiæ nomen etiam symptoma complecti iam pridem scio. E R A. Nomina tu mihi affectum cerebri, propter quem in sternutationibus illo modo mouetur, vel affectum

ctum oris ventriculi, propter quem singultit, & nominabo fortasse tibi hunc quoque morbum. Non omnibus rebus nomina posita sunt. Quare sufficit oratione describere, quo in significato nomine quolibet vsurus sis, cum plura significat, nec vni rei soli impositum est. FVR. Duae mihi nunc occurrunt difficultates, ex quibus te & me extrices oportet, antequam tibi assentiar. Prima est, quod tibi hoc sumis, cerebrum moueri & conculi, quod anatomici propè omnes constanter negant. Motum enim cerebro nullum concedunt alium quam eum, quem propter arterias habet. Nam in vulneribus eum, quem propter arterias habet. Nam in vulneribus moueri videtur, aiunt, quia arteriarum motus cernitur. Affermat idem hoc amicus tuus in re anatomica egregie exercitatus, D. Volcherus Coiter. his verbis. Agnoscimus, hædorum, & canum viuentium, quo certò, num cerebrum moueretur, deprehenderem, aperui capita. Nulla in eis cernere quivi motum. Quod in cerebro magnis vulneribus cerebrum simili cum arterijs motu agitari videtur, arterijs, & non substantiæ cerebri adhibendum est. In eadem hac sententia Fallopius quoque fuit, vt sub finem suarum obseruationum videre licet. Cum experientia consentit ratio. Cerebrum sanè ex compositionis suę natura & modo videtur omnium maxime partium ineptum esse ad motum. Deinde in contractione (ponitur enim contrahi & dilatari) ventriculos angustiores effici oporteret: quo non parum incommodarentur eius operationes: quippe substantia eius in se coire pressius vix poterit. Quare sinus arctari in coactione oportet. Præterea repugnat ratio à te suscepta, quam non oportet principium sensus sentire. Sicut enim cerebrum, alerationes instrumentorum non in se recipere, sed dignoscere debet: ita motum imperans instrumentis, non deat motus instrumentum esse.

Non omnibus
rebus nomina
posita sunt.

Cerebrum non
mouetur.

Anima sine instrumentis corporeis non concoquit, uidet, ambulat, &c.

Quis usus sit motus cerebri.

Aer sine inspiratione non ingreditur caluariam ex naribus.

Multa sunt in natura actionum certarum causæ principes & primæ, quæ tamen sine alijs peragere non possunt. Animam quis neget concoctionis ciborum authorem & principium esse? Ex hoc tamen non efficitur animam etiam instrumentum esse quoddam concoctionis: scilicet ventriculum quendam. Cerebrum motus arbitrarij & sensus author est: sed illum non sine musculis, hunc non absq; peculiarib. ad hoc munus factis instrumentis exercet. Postremò nullum poteris usum huius motus adferre, Natura autem nihil frustra facit. E R. Galenus usum geminum indicauit, ut videlicet spiritus animalis attracto in cerebrum aere augeatur & ventiletur atque ut odoratus fiat. Huius enim cum sit instrumentum intra caluariam situm (processus cerebri ad os cribiforme terminatos, non ventriculos cerebri olfactus instrumenta esse nihil dubito asseuerare: vel propter modò à te repetitam rationem) & vapores odorati ad ipsum pertingere citra inspirationem nequeant, cerebrum contrahi oportuit, ut aer per nares conscenderet atq; intrò penetraret. F V R. Hanc necessitatem non video. E R A. Aerem ex naribus non ascendere ad interiora caluariæ sine inspiratione notum est. Si calarium odoribus plenum, inquit Galenus, in nares alicuius indideris, & quanta potes vi inflaueris, eoq; modo odoratum vaporem sursum pellere tentaueris, incassum laborabis: si is interim non inspirauerit. Quippe aer in concauitate narium cedere non potest, non cedente eo, qui intra caluariam cerebrum ambit. Et hic quoq; cedere nequit, cerebro non in se coeunte. Ergo cum contrahitur, ambiens aer, ne vacuum detur, necessariò consequitur: in huius locum is deinde succedit, qui in narium continebatur. F V R. Probabilia hæc videntur: at vera non videntur. Nam si mouetur cerebrum, vel naturali motu cietur vel volutario. Si illud affirmes (quod statim

statim videtur absurdum. Quomodo enim arbitrarij motus principium non eodem potius quam alio moveri putetur?) necessarium est, vt cerebri contractio aliquando fiat, non distento thorace. Nam possumus frequentius & rarius respirare, sicut patet. Ergo cerebro contracto, dum thorax quiescit, fiat odoratio: nam propter euitationem vacui contingent quæ dixisti. Si ergo tunc in naribus fuerit vapor odore præditus, (quod possum volo) odoratio fiet, tamen si nulla inspiratio fiat, sine thorax nõ distendatur. At sine inspiratione & thoracis aliqua dilatatione odorari nullus potest. Non potest ergo hic motus naturalis censerì. Sed nec si voluntariam ponas difficultatem effugies. Poterimus enim cerebrum pro arbitrio nostro cogere, vt interim thorax quiescat: sicut musculum vnum mouere possumus, non alios: nisi si colligati sic sint, vt simul necessario moueantur. In cerebro thoracis ratione tale nihil fingi potest. Rursus ergo sine inspiratione odorabimur quouslibetum fuerit. E R. Qua igitur ratione odoratio fieri inter inspirandum putas? F V R. Difficile dicendum est. Arbitror thorace dilatato aerem, qui in faucibus ex naso, cum parte illius qui supra os illud spongiæ simile manet, deorsum trahi: & propter vacui fugam alium subire in abeuntis locum. Et si verò per quos meatus com meatus iste aeris fiat, non ita perspicue docere possum (suspicio per alios poros ossis cribri simile alium ingredi, & per alios eodem tempore interiorem euocari) sentire tamen omnes videmur, si modò attendere libeat, aliquid inter inspirandum ex caluaria educi. Si eadem esset fabrica hominis & bouis, nihil dubitem affirmare, odoratus instrumentum esse in ipso osse ethmoide. Nam ex papillis cerebri, quo loco in prædictum os desinunt, manifesti nerui exeunt, inque os nominatum inseruntur, bini vtrinque, longè maiores, quam vt soli

*Sine inspiratio
ne odorari nullus potest.*

Quomodo inspiratio efficiat odorationem.

Odoratus instrumentum in osse ethmoide.

tactui subseruiant. Hoc nuper in dissectione capitis bubuli clarè distinctèq; nobis monstrauit Doct. Antonius Franciscus Pigafetta, Vicentinus. Esse autem similem quandam proportionem structuram in brutis & hominibus, quotiens idem instrumentum & eadem operatio in vtrisque inest, probationis non admodum est ratio, cum animalia proprium aliquod instrumentum propter peculiarem actionem habent: sicut aues alas, & ruminantia plures ventriculos obtinuerunt, quibus homo merito caruit. Ergo cum nares bruta nobiscum habeant, & vtrique odorari debeamus, haud male putauerimus similiter quodammodo odorationem fieri, & per similia proportione quadam instrumenta exerceri. Quo posito facile est videre, cur inspirantes solum

*Num cerebrum
sentiat.*

odoremur. Quemadmodum porro cerebrum falso potest moueri, sic etiam perperam tibi sumis ipsum sentire. Nisi enim sentiat, non poterit modo à te recitato ad expulsionem noxii vaporis consurgere. At cerebrum non sentire & nunc, & multo pluribus antea demonstratione. Tuum iam erit hos nodos aptè dissoluere. ER. Galenus cerebri ventriculos sentire non inficiatur. In libro de Odoratus instrumento historias refert quorundam qui medicamenti acris per nares violentius attracti morsum in profundo, id est, in cerebro per se sentierunt. FVR. Ego verò sensum illum vel in cerebri membranis, vel in odoratus instrumento factum existimo: in cerebri ventriculis fuisse supra narratis argumentis persuasus non credo. ERA. Nihil tamen contra nos obicitur, quamuis vtrumque tibi concedamus, cerebrum per se sentire neque, sentire eo modo quo partes aliae, neque statim aliquo motu moueri. Vtroque, inquam, dato, sententia nostra firma & inconcussa, nihilominus perstabit. Multae namque partes corporis, ut ne dicam omnes, mo-

tu arbitrario destituuntur, quæ ob id non carent motu, quo noxia à se abijciunt atque etiam arcent. Hepar, lien, vena, arteriæ, excrementicios humores magna violentia quotidie deponunt: tametsi illo motu, quo musculi mouentur, præditæ non sint. Cùm in continuis febribus venæ crisis tempore, & per diarrhoeas, aliasque alui fluxiones, putridos humores in ventriculum & intestina effundunt, non absq; motu id faciunt, licet musculis donatæ nullis sint. Ratio eadem est aliarum partium. Quin imo ipsi quoq; musculi noxia à seipsis depellentes, non videntur motu voluntario, sed naturali id facere: quò pars quælibet natura edocta est molesta sibi aliò propulsare. In singultu motus oris ventriculi est manifestus, quo conatur mordicantem molestantemque humorem excutere, nec tamen musculi motu mouetur. Quid ergo prohibet cerebrum quoq; irritatum instar aliarum partium hostiles vapores repellere? Quod faciat, infinita probant: sternutatio, coryza, catarrhi alij, concussio corporis per somni principium eueniens, atq; alia plurima. Huius contrarium rationibus demonstrare qui conabitur, hoc impetrabit ab omnibus intelligentibus, vt pro sano insanus reputetur. Si præter motum illum voluntarium, cuius instrumenta sunt musculi, nullus extaret motus alius, non cunctarè tuis rationib; victas manus porrigere. Nunc dum alij quoq; sunt, minimè necessum est, vt moueri nullo modo indicemus, quia motu arbitrario moueri negamus. Similis propemodum ratio sensus est. Nam naturalis quidam sensus (vt sic iam vocem) vtilium & inutilium partibus inest omnibus: illis etiam, quæ sensus animalis compotes nūquam fuerunt. Viscera certè, cor scilicet, lien, iecur, renes, noxia percipiunt, atque à se remouere fatagunt: quantumuis neruos nullos obtinuerint à cerebro alios, quàm qui in tunicas eorum disse-

Singultus non est voluntarius motus.

Sensus quidam est naturalis.

Cor sentit no-
xia sine sensu
animali.

minati cernuntur. An cordis substantia nullo modo vapores humoresque exitiosos percipit? Vnde igitur tam crebra oriuntur syncopæ, dissolutiones, anxietates, defectiones, quæ vel propter dispositiones proprias, de propter vicinarum partium consensum eueniunt? An in sternutationibus, in nocturnis concussionibus, in coryza, inque alijs talibus cerebrum nullum habet rei inconuenientis sensum siue apprehensionem siue perceptionem? Quis inficiatur, tacitas esse rerum amicitias & inimicitias? Aut quis nescit, nonnullos etiam amicitiâ corripit odore quarundam rerum, quæ multi alij suauiter odorantur? Singultum excitari ab humore molestiam adferente ori ventriculi, confessum est cunctis. At hæc molestia ita percipitur sæpenumero ab ore ventriculi, vt homo singultiens nec prius aliquid senserit, nec tunc sentiat. Quò fit, vt non tam sensu animali quam naturali quadam virtute videatur talia nonnunquam apprehendere ac pellere. Consimili modo ventriculus à cibis ingestis aut pharmacis subuertitur, quæ inscienter deglutiimus. Si tam est hoc apertum in ventriculo & corde, vt ne idiotæ quidem ignorent, cur de cerebro dubitatur? Vidi ego qui ouillas carnes imprudentes perederant, putantes alias esse, propè interijisse. Vidi ex esu casei, quem alijs condimentis rectum inscius quidam deglutiuerat, grauissima symptomata suscitari. Quàm multorum fallimus nos gustum & linguas, dum pharmaca cibis miscemus aut potui, nec decipere tamen possumus ventriculum sensu gustus carentem? Quæ si vera sunt, vt certè verissima fuerunt, sunt, erunt, perfacile intelligis, nihil absurdi consequi, etiam si sensu ac motu, qui per neruos administrantur, cerebrum carere fateamur. Noui amicum, qui dum de his rebus inter nos differeremus, difficultatè effugere se putabat, si spiritus ita commoueri diceret, non ipsum cerebri corpus.

Infantia.

pus. Sed frustra euadere hac cogitabat, quòd vnusquisque ex supradictis potest conſicere. Quanquam ſi ventror. eum cerebri ventriculos non prorsus deſtitui ſenſu aſſeruit. Etſi enim corpus cerebri, quoad membranatum eſt, nihil ſentire firmè probauit, vt ſuprà oſtendimus, ex eo tamen inferre nullus debet, ventriculos etiam ſenſus omnis expertes eſſe. Nam interior eorum ſuperficies tenuiſſima membrana veſtita inductaue eſt: cuius ratione ſi quis aliquantum ſentire eos dicat, non abſurdè facere videtur. Etſi verò in qua parte neruulum ea membrana accipiat, nondū exploratum habeam, non tamen nō huc animus inclinatur, vt propter ipſam ſenſum eis aliquem aſſe credam. FVRN. Negant anatomici clariffimi, ventriculorū parietes membrana regi. ER. Scio: nec me cuiusquā mouet aut morose tantum debet authoritas, vt in ſenſibilibus contra ſenſum aliquid pronunciem. Secuit nuper, (me, D. Siſtunudo Melanchthone, & alijs preſentib.) caput bovis, inſignis anatomicus Doct. Antonius Franciſcus Pi-
gafetta, Vicentinus, Palat. Electoris chirurgus feliciffimus: in quo adeò dilucidè & clarè nobis hanc membranam monſtrauit, vt porrò dubitare nō poſſim. Equidem perſuaſiſſimum habui, haud aliter in homine rem habere, quod hanc rem attinet, quàm in boue. Nec me decepit cogitatio: nam poſt non multos dies eandem membranulam in recenter mortui pueri capite tam oſtendit manifeſtè, vt manifeſtius vix aliud demonſtrari poſſe putem. Vidimus alia inſuper, quæ nonnulli negare auſi ſunt: quorum commemoratio non pertinet ad noſtrum inſtitutum. Hoc dicere volui: non temerè damnari debere affirmantes cerebri ventriculos ſenſu præditos eſſe. Quod ſiue concedatur nobis hoc loco, ſiue non concedatur, parum noſtra intereſt: modò id

Reſponſio.

Ventriculorū
pars interior
ſenſit.

Ant. Franc. Pi-
gafetta, anato-
mic. & chirurgus
inſignis.

detur, quod negari non potest, cerebrum non minus alijs partibus noxia à se depellere. Vt alijs omnes negent, multi tamen podagrici libenter nobis assentientur. FVR. Nihil hic requiram amplius. Illud nōdum video, quod supra proponere tibi coepi, atq; ab alijs cogitationibus aliò vocatus hucusq; distuli, quomodo scilicet ex nominis descriptione, quam de principio posuimus, & morbi, quam proximè attulisti, vna & perfecta texti debeat definitio. Hæc enim affectū cerebri, illa non hunc, sed eius effectum explicat. Quis autem non nouit causam & effectum differre, atq; essentia vnius partes non esse? Deinde quī poterit, oro te, epilepsia, quoad morbus est, corporis totius conuulsione definiri, cum in solo cerebro, vt in proprio subiecto suo insit? ER. Falleris, cum in neruis membrorum sic opinaris conuulsiones epilepticas inesse, quomodo spasmus in eis inest. Non conuelluntur quia in seipsis primò habeant symptomatis causam, sed propter motum seu principium cerebri. Quod ex eo liquet, quòd statim atque mali causa in cerebro affligere desijt, membra sibi restituta sunt. Propter hanc causam additum fuit, esse eam coniunctam cum mentis ac sensuum oblatione: cuius causa in loco alio nullo quàm in cerebro vel fingi possit. Res isto modo, si non fallor, explicanda fuerit. Quicumq; effectus siue symptomata morborū eius generis & naturæ sunt, vt vel per se sola, vel cum alijs iuncta, cum morbo seu causa sua conuertantur, ea absque suis causis perfectè nec intelligi, nec definiri valent. Causæ quoq; horum itidem nec plenè percipi, nec rectè definiri absque eis possunt. In causa hoc est, quòd natura alicuius illorum, quæ *æσ* ò vocantur Dialecticis, seorsim cōcipi animo nequit. Quis enim intelligentia comprehendat naturam serui, si, quid sit dominus, nunquam perspexerit? Quocirca in definitione vnius necessariò mentio sit altius

Causa et effectus non sunt essentie unius partes.

terius. Cæterum referri inter se causam & effectum, si præsertim inter se conuerti queant, non est cur persuadere cuiquam vel mediocriter docto velim. Quamobrem siue symptoma plenè nouisse, siue causam exactè intelligere velimus, vtrunq; cognouisse oportet. Non mirum igitur est, quòd talium natura definitione tum nominis tum rei exponitur. Nominis definitio res nobis declarat, quoad in sensus incurrere possunt: ac proinde effectus firmè continet. Rei autem definitio ipsam essentiam exprimens sensibilia non admittit, nisi propter causam suprâ recitatam. Vtramq; si iungas, nihil te fugit eorum, quæ cognosci de talibus ab homine possunt. FVR. Exemplis, quæso te, declarato, quod dicis. ER. Ecclipsis lunæ accidens quoddâ est lunæ sensibile. Quod si, quid sit, exploratè scire velis, non hoc tantum nouisse oportet, quod vides, priuari ipsam lumine, sed etiam causam perspexisse conuenit, cum qua conuertitur quæ est interiectus terræ inter solem & lunam, cum eadem diametro opponuntur. Si alterum solum noris, neutrum rectè distinctèque noris. Si nomen tonitru cupis intelligere, sonum audies in nubibus editum. At confusa valde & indefinita hæc est noticia: quæ alijs etiam sonis competere possit. Si autem causam addideris, ignis in nube extinctionem, absolutam omnib. numeris & ab alijs sonis in nube contingentibus distinctâ scientiam cõsecutus es. FVR. Medica malim audire. ER. Infirmita occurrunt in arte nostra. Qui quid sit febris integre vult intelligere, hunc non tantum animaduertisse oportet feruidum in toto corpore calorem actiones ledentem, verum etiam propter quam causam calor ille diffusus sit perspexisse decet. Qui in Apoplectico totum corpus sensu motuq; deficere videt, nec causam huius rei simul conspicatur, valde rudem & imperfectam habet illius etiam, quod videt, cognitionem. Quod

Ecc. ipsa luna.

Tonitru.

Febris quid.

Apoplexia quid.

Catalepsis.

si ventriculos cerebri ab humore crasso obstructos au-
 dias, & sensum interim ac motum propter hanc in vni-
 uerso corpore amissum nescias, naturam apoplexiæ ad-
 huc ignoras. Certius veritatem huius rei intelliges, si
 morbum tibi in memoriam reuocauero, quem aliqui
κατοχλέ, alij *κατάληψις* vocant. Nominis definitio ex ef-
 fectibus sensibilibus sumpta nota est cunctis, res siue
 rei definitio, siue symptomatum causa fortasse nulli sa-
 tis est cõprehensa. Ingruit hic morbus subitò, & in quo
 statu ægrum offendit, vigilantem, loquentem, scriben-
 tem, stantem, &c. in eo immotum seruat, ac si conglaci-
 atus esset: vnde & congelationem appellare solent.
 Est in eo, vt in alijs magna latitudo. Etenim aliqui nihil
 sentiunt. Alij vel audiunt, vel vident, licet palpebras o-
 culosue mouere nequeant. Aliqui manus mouere non
 nihil visi sunt. Quidam imaginati feruntur, ac veluti
 somnia vidisse. Dolore pleriq; omnes vacare perhiben-
 tur. Respiratio in omnibus aut leuiter aut nullo modo
 impedita reperitur. Pulsus quoq; non admodum mu-
 tatur. Hæc, inquam, sunt symptomata, quæ apud Gale-
 num, Aetium, Paulum, recentiores inueniuntur. & in
 nobili quodam ipse quoque notauit: ex quibus notatio
 perspicua est. Nihil autem perfecti nos hîc scire, ignora-
 ta vera causa, nimis intelliget, qui exponere alijs tenta-
 bit. Alij ad frigidam intemperiem confugiunt, sed pa-
 rum tuto loco consistunt. Non enim repente adeo in-
 temperata fieri cerebrum eiusq; spiritus possunt, vt su-
 bitò hic morbus ingruit, & celeriter iterum soluitur.
 Adde quòd motu sensuq; priuari eos oporteret. Non
 fieri hoc inde patet, quòd aliqui stantes aut sedentes
 aut in alio habitu cõprehensi tales permanēt: vt iam ra-
 ceam, quòd quidam sentire potuere, ac nō prorsus nul-
 li loqui in ipso paroxysmo auditi sunt. Non desunt, qui
 distentionem cerebri, quã venarum & arteriarum per-
 cere-

*Opiniones de
 causis catale-
 psios.*

cerebri membranas exporrectarū repletio efficiat, pro
 causa adferant. Sed ab hac cerebri membranarum ten-
 sione nasci prædicta symptomata non posse, quiuis in-
 telligit, qui disputatis supra assentitur. Nō sunt hæ cau-
 sæ actionum principum, vt abundè ostensum fuit: cūm
 eximi quoq; possint absq; eo, vt sensus motusq; statim
 cedantur. Si enim postea fiat, cum eo nō pugnat, quod
 asserimus: vt scitè prudenterq; Galenus de hac ipsa re
 disceptans monuit. Ergo membranarum tensioni ven-
 triculos consentire oportet: hoc est, eousq; ambientes
 membranas, per quas venæ & arteriæ disseminatæ fe-
 runtur, tendi oportet, vt internæ ventriculorum mem-
 branulæ simul tendantur. Quippe intemperie nulla af-
 ficiuntur: nam morbi repentini omnes à materia ali-
 qua excitantur, ex omnium medicorum sententia: cūm
 fieri non possit, vt magna intemperies vel subitò indu-
 catur, vel repentè soluatur, quoties præsertim causa ex-
 citans vehementer alterans abest. Ipsi quoque sententiæ
 huius, de qua disputamus, assertores, sanguinè replen-
 tem intemperatum non esse aiunt. Materiam igitur a-
 liquam in ventres influere oportet extensis repletisq;
 membranis ac venis. At eadem si absq; tanta repletio-
 ne vasorum per membranas ambientes cerebrum re-
 plantium in eosdem illabi, aut eorum membranulam
 alia ratione intendere potest, frustra incertam causam
 & remotam pro vera & proxima introducūt. Ego pro-
 fectò non video, quomodo repentè sic possint repleti
 venæ, quæ eousq; distendant membranas, vt cerebrum
 & in eo cōtentos spiritus reddant immobiles. Alij qui-
 dam sanguinis melancholici, frigidi & sicci sobolem fa-
 ciunt, sed generationis modum, & affectus naturā non
 expriment. FVR. At priores opinionis suæ firmamen-
 tum aliquod habent. Quidam enim copioso sanguinis
 fluxu liberati sunt. Probabile igitur est, san-

*Morbi repen-
 tini omnes à
 materia exci-
 tantur.*

guinem causam fuisse. ER. Probabile si sit, verum ob id non fuerit. Si nihil huic similitudini veri aduersaretur, acquiescere possemus. Sed cum alia plura, tum hæc etiam repugnāt, quod paroxysmi sæpe sunt breues: quod nullo præcedente sensu grauitatis subitò occupār: quod faciei color in plurimis non mutatur: quod feruē frigidis accidit: quod paucissimi hoc modo liberantur: quod melancholicis potius accidere veteres dixerunt: qualis & ille fuit, qui, dum mea vteretur opera in quartanæ curatione, inopinatò in hunc incidit morbū. Nec mirum est, vnā cum sanguine causam mali, quæcumque tandem fuerit, effluxisse. Quinimò quam ego causam esse suspicor, fluxui occasionem præbere potuit. FVR. Quam putas causam esse? ER. Quid putem haud difficile, quid verum sit, non perinde facile mihi est dicere. Hoc primum constat, causam huius morbi esse materiam, quæ celeriter accedere iterumq; recedere possit. Certum illud etiam est, mentem sensusq; non laedi, nisi vel in cerebri fabrica, vel in spiritibus vitium contigerit. Manifestum non minus est, obstructos non esse cerebri sinus: cum & stantes & sedentes correpti in eo statu perseverent, & nonnunquā videant atq; audiant aliquantulum: semper autem sine offensa respirent. Fit hoc consimili motu seu modo, quo brachium sublatum immotum conseruamus. Nec dubitat quisquam, ac membrorū consecutura esset, si humor crassus ac densus in cerebri sinus subitò illaberetur: tantus, inquam, quantus totius corporis rigiditati procreandæ sufficiat. Verisimilius mihi videtur dicere, qui vaporē frigidum & siccum in ventriculos cerebri irruentem eosdem dilatare, & spiritus quodammodo sistere immobilesq; reddere dicat. Nam si & ventriculi naturaliter sint aperti, & spiritus nullo vitio laborent, necesse est tum operatione

*Catalepsis catu-
sa est uapor
frigidus et sic-
cus.*

raciones cerebri primarias, tum sensum motumq; corporis (siquidem in ipsis membris nullus insit morbus) integra inoffensaq; manere. Ergo cū neq; intemperies, neq; ventriculorum cerebri obstructio hīc vlla cogitatione, neq; crassus humor in eisdem incidens absq; obstructione prædictas actiones possit lædere, necessarium omnino est, vt à materia subtili vitiū hoc excitetur. Quo autem pacto vapor aut flatus talia symptomata generet, nondum liquet. Si mordax sit aut inimica qualitate præditus, epilepsiam efficiet, dum ad expulsionem sui cerebrum cōmouebit. Si crassitudine sua obturet meatus, paralysem generabit. Ergo videtur distēdendo ventriculorum actionem & spirituum motum impedire.

Compararem huic dispositioni vesicæ illum affectum, in quo nimium distenta vrinam excludere nequit, nisi obstructio in ea fieret. Hic meatus cerebri patere, sed spiritus non eodem, quo prius, modo moueri videntur.

Quocirca vt nominare cerebri hanc affectionem non possimus, dispositionem tamen eiusmodi esse intelligimus, in qua spiritus propter flatum absque occlusionem meatuum cerebri, quos ventriculos vocamus, moueri pro natura & consuetudine sua nequeat. Verū de hac re plura dixi, quàm decreueram. Hoc tantū exemplo

κατὰ τὴν ψευδῶς ostendere volui, nunquam symptomatis nos plenam habere cognitionem, quoties veram proximamq; eius causam perspectā non tenemus. Quamobrem cū Epilepsia nomen duo significet, morbum siue causam, & symptoma siue effectum: & neutrum siue altero perfectè vel intelligi vel definiri queat: merito, qui alterum ritè explicat, alterum quoq; cognouisse putatur. Duo nihilominus sunt λόγοι ὀνοματώδεις, quod res duas distinctas significet. Et symptomatis quidem illa est notio quam suprà diximus. Morbi autem talis est, quod nimirū sit morbus cerebri, in quo mens

Nomen epilepsie duo significat.

Notio symptomatis.

ac sensus cum conuulsione corporis non perpetua la-
dantur. In vtraq; defunt, quæ in perfectis accidentium
taliū definitionibus requiruntur, subiectum & causæ.
Et in symptomatis quidem definitione subiectum & causæ po-
nendum est nō absq; mentione morbi: propterea quòd
absq; morbo tali subiectum non est causa talis effectus.
In morbo autē causæ morbi mentio facienda est, quòd
ipsius præsentia totus subsistat, & in subiecto suo insit.
Quoad igitur morbum significat epilepsia, dicitur affe-
ctus esse præter naturam, siue morbus instrumentalis
ventriculorum cerebri, in quo propter mordacem va-
porem, aut aliàs inimica qualitate præditum halitum
cogitur ad eiusdem expulsionem: ad quam consequun-
tur mentis ac sensuum læsio vnà cum corporis conuul-
sione interrupta. Quoad autem symptoma notat, con-
uulsionem esse dicimus iam dictam, propter affectum
cerebri ventriculorum eos ad expulsionē rei noxiæ co-
gentem. Non multum igitur interest, vtrum præcipuè
explicandum sumatur, cum alterum absq; altero non
possit absolutè tractari: modò causa cū effectu, & sub-
iectum proprium cum improprio turpi errore nō con-
fundantur. Differunt sanè causa & effectus, attamen ni-
hil vetat, imò necessarium est, partes esse definitionis
vnus (cum scilicet proprietates eiusmodi, de quali-
bus nos agimus, definitione perfecta explicandæ sint)
sicut ex antè dictis elucet. Et quemadmodum qui effe-
ctum definit, causam non definit, etsi mentionem eius
facere cogatur: ita qui causam siue morbum finit, effe-
ctum non finit, tametsi absq; eo definitio perfecta non
sit. Quis dicat in definitione Serui, Dominum definit, quia
ille absque huius mentione integrè finiri nequit.
Cum epilepsiam definimus, quoad morbus est, proprio
subiecto & causæ definimus, non absq; mentione pro-
prii effectus: quo in sensus cadit. Sic dum eandē, quoad
est

*Descriptio epi-
lepsiæ morbi.*

*Descriptio epi-
lepsiæ sympto-
matis.*

est symptoma, describimus, læsarum partium actionibus definimus, morbo tanquam causa cum suo subiecto minimè præteritis. Equidè morbus non est sub genere conuulsionis: neque hac definitur: cùm cerebrum nemo conuelli dixerit, quando vsitate ac propriè loqui voluit. At symptoma conuulsio quædam est neruorum: tamen si propter cerebri morbū in neruis insit, non propria eorum passio existat. Puto ne hîc quidem aliquid abs te desiderari posse. FVR. Sic est. Hoc solūm quæro, cur non externarum & internarum causarum, sicut alij solent, memineras? ERA. Solas proximas causas inuestigo. remotiores ex alijs discere potes. Quis non nouerit causarum alias esse extrinsecus accidentes, alias intra corpus latentes? Et harum alias corpus præparare, vt facilius affici queat, alias veluti materiam subministrare atque generare veras causas, alias deniq; effectricibus morbi causas existere, nullus nescit. Præparant corporis ætas & temperamentum, vt & pati à causis morbi effectricibus possit, & causæ facilius aceruentur. Effectricium aliæ sunt magis dissitæ, aliæ propinquiores, aliæ proximæ: quæ actu efficiunt morbum. De his præcipuè ita solliciti sumus, vt interim alias, à quibus hæ vel generari, vel in caput sustolli solent, nō putemus negligendas. FVRN. Si sic res habet, ad species iam redeo. Nam Galenum aiebas tres species posuisse. Vnam, cùm morbi causa in capite continetur. Alteram, cùm ex alio loco in cerebrum peruenit. Hanc in duas disperriebare partes, quod vel ex ventriculo & vicinis ei partibus causa mali tolleretur, vel ex membris alijs efferretur. Non video, cur non possint duæ posteriores pro vna poni. ER. Differentia in eo serè est, quod è ventriculo sursum repentia nota nobis qualitate morbum excuscant: ex alijs autem partibus ascendentia ignota vi eundem concitant. Qualitas nota, vt mordacitas, in itinere lon-

Cerebrum non conuelliur.

Causarum epilepsie enumeratione generalis

De epilepsie speciebus.

go facillè temperaretur à contactu tot partium, & tot humorum permiftione. FVR. Non potest vtraq; causa hæc in capite quoque perinde contineri ac nasci, vt in alijs partibus colligi ac generari solet? Certè si prima species à reliquis duabus non differt ratione humoris, (vt Galenus putauit) sed idem humor seu vapor, siue in cerebro aceruetur, siue alibi gignatur, morbum hunc procreat, vt tu iudicas, distinctionis huius non est magnus vsus. ER. Et in cerebro colligi potest humor mori-
 dax, qui in ventriculos incidens morbum hunc pariat. Potest in eadem venenatus aut malignus spiritus preparari, qui idem efficiat: quod vel ex Fernelio allatæ historię perspicuè probauerint. Ex hoc tamen non sequitur non debuissè hanc ab illa specie distingui. Nam ad curationem omninò prodest nouissè, in qua parte causa mali coaceruetur: vt postea pluribus declarandū erit. Non est enim ratio vel curationis vel prædictionis eadem, cum vel intra vel extra caluariam morbi causa succrescit. FVR. Quibus signis distinguuntur species iam propositæ? ER. Nihil hic est vel dubij vel difficultatis. Potest apud Græcos pariter atque Arabas, nec non Latinos signa tum pathognomonica tum distinguentia & prognostica singularum specierum quærere, qui per se inuenire ex dictis nequit: nos non confessa & nota, sed vel ignota vel in dubium reuocata explicare decet. Quò dli in Epilepsiæ natura & causa inuestiganda longiores fuisse censebimur, duæ nos bonis & doctis viris causæ excusare debebunt, vna est quod nullus morbus rectè curari potest, priusquàm rectè sit cognitus. Quantum porrò in præsentè causa insit obscuritatis, opinionum discrepantia nimio plus declarat. Altera est, quòd modum tibi methodumq; innotescere volui, in alijs morbis similiter veritatem perscrutandi. Plurima namque sunt, cum in alijs quibusdam, tum in capitis morbis, quæ accuratiorè

omnes epilepsiæ cause proximæ in capite possunt esse.

signa distinguentia species epilepsiæ.

tiorē consideratione indigent. His addi illud etiam potest, si tamen ad rem facit, quod fieri non potest (modò Galeno in 3. de Plac. Hipp. & Plat. cap. 4. id ex veteribus Philosophis affirmanti credendū putemus) vt qui cum garrulis disputat, non garrulus ipse quoq; fiat. Qui, quæ de hoc morbo finxerit deliria portentosa Paracelsus, considerabit, facilius nos excusatos habebit. Ergo reliquum hoc iam esse videtur (postquam quid sit Epilepsia, quomodo fiat, à quibus causis cōcitetur, diximus) vt, priusquam ad curationē descendamus, Paracelsi signimenta audiamus. Recita igitur nobis, quæ in lectione librorum eius annotauisti. F V R. Libens faciam: ea tamen lege, vt quæ confusè ille de morbi essentia, causa, & generationis modo tradidit, discretè proponere non iubeat. Difficillimum enim est, quæ permisè homo ille scripsit, electè separatimq; alijs referre, ac nihilominus mentem eius fideliter declarare. Ita enim concisè & perturbatè plerunq; loquitur, vt vix dici possit, causæ ne, an morbi, an symptomatis curam habuerit maiorem. In libro De morb. caus. inuisibil. putat hunc morbum homunculum quendā esse, quem hominum credulitas, qua sibi persuaserint iratos Sanctos de coelo iniurias, quas in pauperie hīc perpeffi fuerant, vlcisci, atq; morbum hunc immittere, pepererit: qui sic ægrū quatiat inuisibiliter, ac si quis reuera & visibiliter (ipse, corporaliter, dicit) eum de angulo vno in alium cōijceret. Etsi verò inuentum fuerit remediū, credulitatis tamen efficacitatem superauisse, & ob eam causam morbo nihil deductum, ac medicos de curatione desperauisse. In libro de Comit. matricis, Epilepsiam nihil aliud esse quàm tonitru asserit. Et quia tonitru sint species quatuor, singulorū elementorum singulæ, in homine quocūque totidem inueniri species epilepsie; Consentaneum hoc est hypothesi, qua statuit in homine tanquam in

Epilepsia Paracelso est homunculus ab iratis sanctis immisus.

Epilepsia est tonitru.

In singulis ele-
mētis tonitrua
quæ.

Quomodo ge-
neretur epile-
psia iuxta Pa-
racelsum.

Faber epile-
psia.

mundo minore, cuncta inesse actu, quæ in mundo ma-
iore insunt. Cæterum ignis seu cœli esse tonitru, aeris
fragorem, aquæ tremorem: terræ autem, terræ motum,
Proinde speciem quandam epilepsiæ nasci ab igne, quæ
tonitruis aut fulminibus respondeat: quam igneam vo-
cat. Sic aliquam esse censet, quæ aëria dici debeat. Aliam
quæ aquea nominari possit: deniq; quandam esse, quæ
terrea appellari valeat. Modum generationis perfacile
intelliget, qui, quæ de fulminis generatione ex ipsius
sententia in secunda velitatione dicta sunt, in memo-
riam reuocare volet. Vt in magno mûdo, inquit, vapor
intra ouum aut putamen compactus, sulfure, sale, mer-
curio, maturatis, atq; putamine propter ebullitionem
disrupto, cum violentia & strepitu erumpit, ita in ho-
mine quoque vapor velut intra ouum conclusus cor-
tice fracto exilit, ægrumque tanta vehementia proster-
nit. Sed præstat, quæ ibi diximus, huc transferri, ne re-
petere cum nausea cogar. Idem voluisse videtur innue-
re, quando in libro de Amentia paroxysmum incipere
scripsit, cum faber mercurium, sulfur & salem, in liquo-
rem transmutet ac permisceat, operaque scelis & martis
ignem ex contrarijs accendat. Quem hîc fabrum no-
minat, alibi videtur Ascendentem appellasse, dum sic
scribit. Ascendens, dum per materiam penetrat, eamque
liquefacit ac vrit, vaporem suscitatur. Frustra humoribus
describitur, etsi gaudium, tristitia, terror, aliquando eum
concitent. Sulfur solum in causa est, vñ cum ascendente.
Causæ autem præparationis percenseri omnes ne-
queunt. Simile illud est, quod eodem in libro dixit. In
corpore iacent morbi semina, quæ per Ascendentem
morbi effectorem acceduntur, vt in cerebrum & sinus
ratiocinationis ascendât. Morbi natura in homine aut
corpore eius minimè inhæret, sed in sulfure. Nā quem
admodum ventus aut fumus causa est lacrymarum, non
ocul-

Oculus, ita res hęc quoque habet. Partem affectam putat spiritum esse seruientem sensui, hoc est, ventriculorum cerebri: quod iam recitata verba clarę probant. In lib. de Comit. ex matrice hęc habet. Paroxysmos efficiunt Planetę, inter quos faber quęrendus est, non in vrina, excrementis, pulsibus. Habet autem sedem suam Planeta in anatomia spiritus sensitiui. Alibi hunc & podagram & coli dolorę affectus asserit esse spirituum aciditatem & ponticitatem (hoc enim nomine vtitur) habitantium. Huc illud quoq; facit, quod in lib. de Comit. scriptum legimus. Causa est, inquit, putridus & fetidus vapor, in cerebrum & sinus rationis incidens, hominem que prosternens. Nec fetor quilibet id potest, sed duntaxat stupefaciens, qui simul inebriat ac mordicat, cuiusmodi est sulfur chalcęthi. Species morbi quatuor ponit, vt iam audisti. Alicubi septem numerat his morbis. Viscus arboris curat speciem septimam: sed inuenit morbum alium Syphytam primę speciei. Quod prædictis quatuor addas cordis tremorem, palpitationem & *ἐκστροφήν*, quas lib. de Comit. morbo epilepsię species fecit, septem habebis. Non memini eum sic distinguere, vt aliam in capite, aliam in alia parte causam habere dicat. Quippe ortum seu locum, in quo causa mali colligitur, in omnibus speciebus incertum videtur credidisse. Sic enim in lib. de Guaiaco scribit. Quicquid mederi Comitiali debet, spiritus habere oportet subtilis, acres, penetrantes: qui totũ peruadant corpus, dum ad locum, in quo morbus iacet, perueniant. Nam certũ sciri à nemine potest, vbi sedes eius sit vel centrum, ex quo exit. Hęc de origine, causis, natura, & speciebus epilepsię obiter annotaui, dum libros eius legi. Non dubito, quin multa neglexerim, & in libris à me non visis etiam alia quędam reperiantur. E. R. Nimis multa hęc sunt quę protulisti. Adscribam nihilominus, quę

Pars affecta quę.

Epilepsię causa quę Paracelso.

Species epilepsię quot Paracelso.

in lib. Paragraph. hac de re perturbatissimè tradidit, vt incredibilem confusionem & inconstantiam planius omnes perspiciant. Principiò dicit, siue in ventre, siue in artubus mali sit initium, semper tamen paroxysmum in capite originem suam habere. Causam scribit esse ventosi inter se pugnantes. Materiam esse ait, mineralia in chao reperta: nempe hydrargyri species. Et sicut prius cerebrum omnis epilepsiæ locum affirmavit, ita paulo post ait, paroxysmum non ex cerebro, sed ex chao prodire. Species facit Catalepticam, Epilepticam, Analepticam, suffocationem matricis, Syncopè, spasum, Tetanum, Apoplexiam vniuersalè, Paralyin, Spinæ incuruationem, Scintheriam, Catalepticã, Vertiginem. Causam hanc reddit, quòd omnes hi morbi vnam eandemq; habeant originem, siue ex vna parte prodeant. Sed præstat hæc ponderare. Principio quid aut qualis sit hic morbus, nullibi ab eo dictum obseruasti. Cum homunculum esse ait, dubium incertumq; est, quid vouerit. Interdum sic vocat imagines incantatorum: de quibus in prima parte egimus. Aliquando sic nominat cogitationes siue simulachra ab imaginatione concepta factæ: vt cum eiusmodi in corpora transmutari siue in res ipsas stolidè contendit. Hoc modo alios quoque morbos quosdam natos scribit: sicut alibi monuit. Quòd si per homuncionem tale quippiam hic intellexit, plus non docuit, quàm hunc morbum ex imaginatione & metu ortum fuisse: qualis autè & quid sit, minimè explicat. Quòd si homunculū ita nominat, quomodo alibi cõtendit, morbos esse integra corpora, manus, pedes, oculos, aures, &c. habentia, tantundem intelligimus. Sanè si homuncio Paracelsi ægros ita potest ex angulo vno in alium conijcere, vt homines ex loco vno in alium quædam trudere solèt, viuum aliquod est animal, magnis omnino viribus præditum. Sed longe aliter nobis videtur. Cùm epilepsiam dicit esse con-

*Species epilep.
tredecim.*

*Homunculus Pa
racelsi plura
significat.*

tu aut fulmen, quid aliud dicit, quam se nescire quid dicat? Infulsa quam sit ratio eius, quæ de nomine microcosmi sumpta est, in proxima collatione declarauimus. Admirabile est, quod causam epilepsiæ putat ita conclusam intra putamen seu corticem esse, quomodo vapor calidus & igneus intra nubem continetur. Admirabilius est, quod fulminis materiam ita generari sibi persuasit, quemadmodum in secunda parte cum sensibus ostendimus: cum falsus nihil esse possit, siue humanas siue diuinas literas cõsulamus. Admirabilissimũ est, quod non vidit, se similitudinẽ nullam inuenire. Profsus opinionem superat omnium hominũ, quod hanc summam orationis suę dignitatem virtutemque existimauit, si neque constaret sibi vsquam, neq; intelligeretur à quoquam. Quomodo enim conciliabis, quod ab imaginatione profectam dicit? & quod propterea natam in homine ait, quia in eo necessariò inueniri oportuerit, quæ in mundo maiore visuntur? An tonitru etiam hominulus est ab hominum timore procreatus? Tale illud etiam est, quod semen quoddam dicit esse, nec quale semen sit exponit. Semen duo alicubi genera ponit, vnum quod ab initio tale fuerit, quod Iliastrum appellat: alterum quod ex corruptione ortum sit, quod Cagastrum nominat. Si ab illo semine propagata fuit, falsum est ab imaginatione procreatum esse: & si hæc peperit, aliquando non fuit homo microcosmus. Iam si a seminibus originem suam sumit, quæ seipsis non subsistunt, sed post lapsum primi parentis indiuulsè ad hæserunt radicibus bonis, vt affirmant discipuli, quomodo verum erit epilepsiam nõ esse in homine: ac nulla in corpore labe seu culpa existente generari? Fumus aut ventus non euocat lacrymas ex quibusuis oculis, sed tantum ex imbecillioribus & sensu acutiore præditis, vel, vt semel dicam, ex lacrymari aptis. Nam neq; ex

Semen duo genera apud Paracelsum.

Morbus est in corpore, non in causis efficientibus.

stupefactis aut emortuis, neq; ex robustis aliquid educit. Etenim contingit frequenter, vt duo, tres, aut plures vno in loco fumum oculis æquè excipiant, & ab eo vni duntaxat, non reliquis, lacrymæ exprimantur. Sulfur ergo, quod pars hominis aut corporis non est (nam si pars est hominis, ac in se morbi naturam continet, falsum est, in homine seu corpore non inesse) sed velut externus fumus, nullibi epilepsiam concitabit, nisi in corpore huic malo obnoxium incidat. At quod aptum est hunc morbum pati, culpa non vacat. Morbos demonstrauimus affectus esse corporis, & in eo, vt in subiecto, inesse, non in efficientibus causis. Mera igitur somnia & pudenda deliramenta adfert insanus Tenebrio. De causa epilepsiæ rectè dixit vaporem esse aut fumum acrem & mordicantem. Rectè illud etiam addidit, tunc concitari paroxysmos, cum eiusmodi fumus in cellas rationis incidat. Non rectè, sed planè insanè finxit nescio quam vesicæ cuiuspiam disruptionem. Multæ & variæ collectiones omnibus temporibus suborte, ac velut in sacculo aut vesica conclusæ in plerisque partibus corporis visæ sunt: quarum aliæ discisso loculo effluxerunt, aliæ concepta putredine eundem eroserunt, aliæ aliter apertæ fuerunt: sed epileptica symptomata nunquam concitarunt. Multa etiam in partibus diuerfis, vel ab humoribus, vel flatibus distenta vasa crepauerunt: aliæ quoq; particule vel propter saltum, vel pondus, vel percussiones ruptæ sunt: sed tonitrua nulla pepererunt. Nam si fit Epilepsia in nobis, quomodo quatuor illa Paracelsi tonitrua, necessum est, vt in diuersis partibus fiant. Quare non omnes Epilepsiæ quatuor illæ species in cerebro fiunt: sed illa duntaxat, quæ aquæ soboles est. Contrarium nos supra demonstrauimus. FVR. An non ipse quoque confitetur, spiritum seu fumum in cerebri camera laben-

labentem morbi causam existere? Alibi solum colligi & nasci censuit. ERA. Nunquam & nusquam eum sibi constare nimis nouimus. Vesicam illam fictitiam fumo plenam in cerebrum ascendere, ibique disrumpi oporteret: quod an fieri possit, tibi cogitandum relinquo. Impudens bestia, cui omnia peruertere statutum erat, quæ euertere propter euidentiam non potuit, additione aliqua deprauare, foetidaque salua sua aspergere & conspurcare studuit. Si per spiritum acetosum, per sulfur chalcanti, per foetidum halitum, vaporem intellexit mordacem, aut inimica qualitate alia donatum, melius sensit, quam locutus est. De speciebus morbi, quantum deliret, vel cæci videant. Quis vnquam sanus homo sic putauit aliquam epilepsiam gigni, quomodo fulmen aut tonitru generatur? Aut quis censuit, cordis aut membrorum palpitationem atq; *ἐκσπρωξις* (quæ cum naturaliter incidit, vel *καταληψία* vel melancholiæ species est quædam) inter epilepsiæ species numerandas? FVR. Video hiare omnia, & scopis dissolutis minus cohærere, quæ infelix ille scripsit, vniuersa. Velim interim audire, quid de discipulorum doctrina iudices, qui implicata explicare, obscura declarare, confusa distinguere, rudia expolire, dispersa colligere, latentia eoluere, perturbata & temerè dicta in ordinem colligere & emendare voluisse videri cupiant. ER. Magnus videri meritissimò poterit, qui, quæ falsa sunt, vera demonstrare, & quæ dixisti, præstare poterit. Si hoc animo ad scribendum accesserunt, minus sunt vituperio digni. Si aliud spectarunt, præceptore magis ferè sunt execrabiles. Ille namque Pythone agitatus & insanus scripsit, hi dant operam, vt non tantum cum ratione insaniant, verum etiam pestem & exitium omnibus parent. De epilepsia sic sentiunt, eam esse vitriolum mercuriale, in quo symptomatum signaturæ vitali potestate con-

Quid de epil.
sentiant Parac.
discipuli.

tineantur. Eandem dicunt morbū esse astralem. Quippe semen eius nullum post se relinquere corpus virale vel manifestum, sed vnā cum tincturis & fructuum resolutionibus totum abire in dissolutionem: instar eorum, quæ in sublimi generantur, & ob id meteora nominantur. Nullam in hac substantiæ planè corporea, foecundæ, vel permanentis fieri generationem: & vitalia principia simul omnia occupare. Qui has morbi conditiones obtinuerūt, Astrales ipsis vocantur. FVR. Non intelligo quid sibi velint. ER. Nullam facis iacturam, sed quæstū potius, cū mirificāistorum Tenebrionum doctrinam, id est, insulsiſſimas & pestilentes nugas non intelligis. Semen siue radicū morbosarū (quas esētia & genere à morbis differre negat: sed progressas, maturatas, exaltatas, morbos appellari asserit) alias corpus generare, vt tumorem sensibilem, alias spiritales tantum fructus producere aiunt: in quorum numero collocant epilepsiam. Quid ex his discere possumus recti? Epilepsia est morbus, nullum generans corpus crassum, quod post se abiens relinquat. At tales pluri toto cœlo distincti reperiuntur. Semen esse ait, quod in abyſſo absconditum lateat: ex quo tantundem proficimus. Vitriolum mercuriale cū dicit esse hoc semen, Paracelsi nobis somnia refert: quæ, quia nullis subnixæ feruntur rationibus, sed cum veritate omni diuina & humana pugnant, nos iure irridemus. Non expectas, opinor, vt insanias refutem, qua spiritus corpora negant: qua incorporea in corpora transmutari contendunt: qua causas morbos fieri, hoc est, causas in effectum conuerti asseuerant. Omnia hæc in præcedente disceptatione discussimus. Illud mirabilius est, quod præceptorem imitantes perinde sibi constant atque ille. Nunc Chalcantum mercuriale aiunt esse: mox vitriolum sulfureum asserūt: Paracelsus autē sulfur nuncupat.

*Semen alia
corporeos, a-
lia spiritales
fructus edunt.*

cupat. Et dum vitriolum esse affirmant, corpus esse negant, quid faciunt aliud, quàm quòd chalcant hū mercurij aut sulfuris particeps è censu corporum eximunt? Cùm ad affectas sedes ventum est, vel inutilem earum inquisitionem & cognitionem dicunt, vel inueniri posse negant, vel facillè cognosci aiunt. Præceptor certò sciri à nemine sedem affectam dicitur, vt audiuius. Discipuli difficulter inueniri saepe scriptitant: atq; interim laboriosam indagacionem subtili machinatione lenatos arroganter promittunt. Quis lites has & infanorū trepidaciones cõcordabit? Si inueniri locus affectus nequit, frustra machinabuntur. Si potest sciri, mentitur Magister improbitatis eorum. Vide, quæso te, pudendam inscitiam istorum Nouatorum. Morborum plurimorum radices similes esse, locis duntaxat differescribunt: cùm aliàs, vt auditū fuit, contendant diuersa loca diuersa cõplecti semina: multo profectò probabilius est, singula suis locis cõprehendi semina, q̃ eadem discrepantib. locis cõtineri. Cæterum locos nō intelligunt puto, partes corporis, in quibus radices ab initio latere: sed in quibus fructus seu resolutiones suas (vt nominare ipsi solent) ostentant. Quia radices certæ si connatæ sunt subiectis certis, quibus suis adherere non poterunt. Illud cùm affirmant, hoc vt nobis concedant prorsus coguntur. Ergo vna & eadem radix ad diuersa loca tendens diuersa generabit symptomata. Quo posito, necesse est, vt eadē causa seu morbo (radices enim suas, quas nos morborum causas vocaremus, si in rerum natura tales essent, quales esse fingūt, ipsi morbos appellant) in eodem loco existēte symptomata eadem consequantur. Epilepsia, Apoplexia, Catalepsis, Melancholia, Ecstasis, &c. radix vna similisq; statuitur. Locus quoque horum morborum vnus idemq; est, vt supra demonstrauimus, Ergo symptomata omnium similia sunt. Hoc quis verum esse putabit sanus? Equidem epi-

Inscitia Paracelsicorum.

Locus quid.

leptici conuellantur, mente ac sensibus orbat. Apoplectici instar trunci immobiles sine sensu motuq; vix respirantes iacent. Cataleptici rigent, liberè satis respirantes, nonnunquam etiam sentientes. Melancholici cætera fermè commodè habent, perperam duntaxat in quibusdam ratiocinantur & imaginantur. Ecstatici rapiuntur cogitatione & visionibus quibusdam extra se: in reliquis nihil habent, de quo maximè conqueri possint. Quid in his morbis simile reperitur? At causa, imò morbus (iuxta Paracelsicos) & locus vnus idemque est. Vnde igitur symptomatum tanta diuersitas? Non potest causa verisimilis vlla vel à Paracelsic. fingi, quos symptomatorum mendacissimorum artifices & magistros non diffitemur. Etenim morborum statuta symptomata effectus sunt, vel affecti loci, vel causæ, vel morbi, vel duorum ex his, vel omnium. Hic, vbi causa, morbus, locus non discrepant, quam diuersitatis causam comminisci poteris? FVRN. Non dabo tibi locum originis sue matericem eandem esse omnium. ERA. Ego verò tibi hoc repono, impossibile esse, vt radix eadem diuersis in matricibus foueatur: si vera sunt, quæ ponunt Paracelsici. Singulis namque elementis suas attribuit radices Paracelsus: nec quamlibet in quouis loco nasci ait. Idem discipuli asserunt, dum bonis radicibus certis maledictione Dei semina morborum certa inserta permistaque testantur. FVR. Idem contrarium quoque affirmat, in elementis singulis omnia inesse: quod discipuli etiam asserunt, saltem potestate. Omnino enim ex eorum dictis sequitur. ER. Scio eos nusquam non sui similes esse: id quod non magnificere nos decet. FVRN. Interim tamen ex alimentis quoque subinde in corpus inferri noua semina constat. ER. Tametsi cum eorum hypothese pugnat, tamen concedatur eis hoc quoque. Nuper illarum semina vel sunt eiusdem cum insitis naturæ, vel diuersa. Si

Morborum statuta sympt. unde oriuntur.

Radix eadem in locis diuersis foueri nequit.

fa. Si eiusdem sunt, & in partibus natura differentibus inhaerent, falsa sunt, quæ de cognatione radicum bonarum & malarum blaterant. Si diuersæ, iam non sunt eadem prædictorum languorum radices. Quod enim alias impuritates ab ortu, alias vsu alimentorū implantari aiunt, falsum & e mentitū est, non tunc solūm cū ipsam rerum naturam & veritatem spectamus, verūm etiam quando hypothesin eorum sequimur, atq; vt veram admittimus. Nec verius illud est, quod alias separabiles, alias inseparabiles faciunt: siue quod alias indiuuorum, alias specierum proprias esse dicūt. Si enim semina seu impuritates istæ sunt res incorporeæ, aut certæ certis subiectis inhaerent, quomodo possibile est, vt subiecto suo deserto aliud occupent? quomodo separabiles sic erunt, vt incorruptæ de subiecto in subiectam transmigrant? Accidentia separabilia cū dicimus, interire absq; subiecti interitu intelligimus, separata subsistere aut permanere minimè credimus. Iam pridem illud etiam explosum est, non tantūm à Deo in sacris literis, sed etiam ab hominibus eruditis, in quolibet inesse quodlibet: ita non differre materias rerum genere, specie, &c. quomodo res ipsæ differunt. Quilibet enim actus in sua sic est materia, vt in aliam introduci virtute alia quàm diuina nō possit. Sic propria accidentia non nisi in suo proprio subiecto sunt imaginabilia. Si enim alibi fingantur, iam propria non esse simul cogitantur. Quo pacto igitur iubent nos in horas separare morbosas impuritates ab alimentorum puritate? Si in alimentis eadem insunt semina, quæ in nobis insunt, sequitur alimentorum materiam eandem præcisè esse cum nostri corporis materia. Frustra igitur conquantur & transmūtatur in chylū & sanguinem: gratis partes quedam tanquam excrementa & assimilari non apta separantur: in casum de frustrata concoctione ho-

Radices morborum Paraselsicæ nō sunt separabiles.

Quomodo accidentia separari dicantur,

Mutata substantiam mutantur proprietates propter formam inherentes.

mines conqueruntur, si eadem est illorum & nostra natura. Si non est, impuritates eadem non sunt. Ergo non fient causæ morborū humanorum, eo modo, quo Paracelsici nugantur de his. Nam in diuersis subiectis diuersas oportet inhabitare proprietates. FVR. Cū permittantur in substantiam nostram, tunc nostræ fiunt ipsæ quoq; ER. Si in eis ita essent, vt mutato subiecto nō mutari eas necessum esset, nostræ fierent. Iam autem mutata alimentorū substantia, cū necessariū sit proprietates similiter mutari, insulsa, fatua, falsa sunt omnia. FVR. Quid, si qualitates dicam esse, quæ certam materiam non postulēt, sed in quauis recipi queant? ER. Separari tamen aliter non possent, quā accidentia alia solent. Verū tales non sunt. Aiunt enim esse potestates, quæ infallibilem scientiā naturæ sint figurarum, colorum, saporum, quantitatum, resolutionū, coagulationum, temporum, locorū: hoc est, prorsus admirabiles & sapientes. Tales autem quis putet esse vagas, vt in subiecto quouis hospitari soleant? Nō enim sunt qualitates primæ, aut ex his temerè naturæ: sed maledictione diuina propter præuarcationē protoplasti reb. certis certe superuenerunt, seorsum nunq̄ & nusquam substituerunt. Non enim promiscuè radicib. puris quibuslibet copulantur, sicut aiunt, sed tales talibus, domesticæ domesticis. Quocirca vniciq; speciei adiuncte sunt congruentes, quæ sine discordia & lite cohabitent. Hæc illi more suo iactantia summa percrepantes, mox veluti attoniti & oblitidi dictorū planè diuersum affirmant. Nos autem conuenit spectare, non quid vesani & inconstantes Blaterones dicant, sed quid consentaneū sit positis & veritati. Quod nō potest cum quouis esse, extra subiectum suæ naturæ, siue extra speciem suam non est imaginabile. Hoc sempiternæ veritatis est in natura, in qua præter primas qualitates paucissimæ reperiuntur, quæ in quo-

quouis subiecto quomodolibet temperato inesse possint. Sed hanc rem superioribus mensibus disputauimus accuratius. Positum ab ipsis est, quamq; speciem suas habere impuritates. Quid cōsequatur vides. FVR. At idem etiam contrarium ponūt, & hominem capacem omnium statuūt. ER. Cū in scriptore vera & falsa, contraria & contradicentia reperiuntur, quis nescit eligendum verum, abijciendum falsum? Insulissimum de Microcosmo figmentum cum cœlo & terra, id est, cum deo & hominib. pugnare certissimè iam antè probauimus. FVR. Absurditatem dogmatis perspicio: & proinde aliud nunc molior. Radices siue morbi Paracelsici locis tantūmodò differre, cætera similes esse dicuntur. Cur ergo non eodem semper & vbiq; modo se fructuum suorum resolutione patefaciant? Quippe infallibili scientia temporū, locorū, figurarum, qualitātū, magnitudinum, coagulationum, resolutionum, ornata sunt: vbiq; sciunt quos comites & stipatores asciscant, quam personam induant, quibus vestimentis amictantur ac velentur: vbiq; materia adest multiplex, ex qua deligere suæ naturæ familiaria possint. ER. Quomodocunq; locum accipiant, impedimentū nullum erit. Si enim primum intelligūt, vt maximè eis largiamur, eadem radices impuras adhærescere diuersis puris possent, ac scientia sua sine errore sibi fabricant fructus & corpora. Si discrimen aliquod fingatur, fingi tamen aliud non poterit, quàm iuxta maius & minus. At ab eadem radice suscitati fructus longè diuersissimi conspiciuntur. FVR. Si non mutat locus symptomata, cur ab eodem morbo eadem que causa pro diuersitate locorum, diuersa adeò symptomata prouenire asseris? ER. Maxima est differentia inter locos nostros & Paracelsicos.

Quid differat
Loci Galenici
& Paracelsici.

Nos enim locos vocamus partes corporis actionū causas & instrumenta, vel vsum aliquem certū ei præbentes. Morbos quoq; harum partium dispositiones naturæ aduersantes dicimus. Quis ergo miretur, quòd cum ab eadem causa vel morbo instrumenta differentium actionum leduntur, diuersa pronasci symptomata asserimus? Si humor crassus obstruat oculum, visus: si aures, auditus: si nares, olfactus perit: licet obturans humor vnus idemq; esse cogitetur. Paracelsici autem locos faciant capsas, cistas, hospitia, & diuersoria feminum seu morborum suorum: ex quib. definitis temporibus eos prorepere, fructusq; suos spargere docent. Deinde non partes corporis actiones edere deprauatas, cum morbum aliunde aduentantē receperūt hospitia, sed quiescere scribūt. Si radices morborum olfecisset Galenus, inquit, facultatibus certè, quæ partibus sanis insunt, morborum gubernationem non adscripsisset. Silent naturæ prioris ministeria, & hospitem potentiarum satellitibus prouinciam concedentes, incognitas eorundem molitiones nouasq; progressiones anxie admirantur. Non est illa facultas in posterioribus cerebri ventriculis, alimentorum impuritates paulatim, quo ad sanitate fruitur animal, expellens, quæ tantas conuulsionum manuum, pedum, capitis, totius corporis, in epilepticis paroxysmis molitur: validiores adsunt vires, quarum efficaci potentia vniversum animantis robur obtemperat. Hæc illi: ex quibus manifestè perspicis, eos non affectis partibus seu instrumentis actiones lesas attribuere, sed suis morbis assignare. Silent siue cessant, aiunt, membrorum facultates, morbos aut causas eorum non oppugnant, nō alterant, aut coquunt, nō mutant, non dissipant, non expellunt, sed ociosæ & admirandæ spectant, quid hospites, quibus omne imperium concesserunt, quorumq; mandatis obtemperant, mo-

*Incredibile
uertiginosi Pa
racelsici deli-
tium.*

liantur. FVR N. De hac re mox: nunc quo coeperas ire, pergit. ER. Locos primos aiebam non posse morborum seminibus tantam adferre mutationem, vt symptomata adeò insigniter discrepantia pariant. Etenim sola vehementia, diuturnitate, frequentia (& similibus) differentia gignere posse. Si secundos locos nos iusserint intelligere, tantundem obtinebunt. Tam est euidentis quòd eadem causa pro locorum affectorù varietate distincta profert symptomata, vt pro amentissimo viro habendus sit, quisquis negare audet. FVR. Curigatur affectorum locorum noticiam, in quibus se patefaciunt sensibus, siue ad quæ fructuum suorum resolutione pergunt, vt ipsi loquuntur, inutilem esse dicunt? Si enim epilepsiae radix, quantisper fructus & resolutiones nullas emittit, sed coquit ac parturit tantum, vel emittit quidè, sed ita imbecilles & paucas, vt priusquam ad cerebrum exporrigantur, potestatem lædendi perdidissent, motum & sensum animali non adimit, conuulsionemq; membris nullam adfert, nunquam epilepsia vocabitur, qui sic affectus est. Hunc enim solum comitiali morbo iactari dicimus, cui cum sensum ac mentis læsione corporis membra cõuelluntur. Qui horum nihil passus est, etiam si tota vita sua radicem Paracelsicam in corpore suo gestauerit, ægrotare nõ putabitur. Et si radix hæc ponatur in pede, exempli gratia, mali aliquid suscitare, sed prædictis symptomatis ægrum non flagellet, vt maximè ægrotare dicatur, epilepsia tamen laborare à nullo sanæ mentis iudicabitur. Si autem in pede remanens, & ad cerebrum resolutionum seu fructuum suorum potestate non pertingens, nihilominus mentem sensusque lædit, iam non erit cerebrum actionum principalium instrumentum verum & proximum, sed pes. Id si non sit, symptomatum nuper dictorum (ex pede cum suis fructibus non exiens) effector nunquam

Epilepsia laborare qui dicatur.

Cur medici o-
peramplore-
tur, et à qui-
bus cōsulatur.

esse poterit: sed aliter in pede, aliter in capite, aliter in partibus alijs nocebit. Quomodo ergo non oportet in quouis morbo locum perferutari, in quo sensibilem efficit actionum læsionē, si propter hanc præcipuè medici opem implorare omnes homines soliti sunt? Qui enim morbū metuunt solū, offensam actionis nullā adhuc sentiunt, nō curari, sed præseruari à morbis petunt. Et horum numerus, si cū illis conferatur nullus est. Vix enim millesimus, dum valet, ac nihil dum mali percipit, medicos consulit. Ergo si radix quælibet pro diuersitate partium, in quibus fructus suos extrudit, diuersa efficit symptomata, rectè curaturum exploratè nouisse oportet, quæ & qualia radix quælibet in loco quouis suscitare possit accidentia. Ideo enim vocantur medici à languentibus, ut fructus radicum auferant. Dum enim radices in quiete latent, & digesta tempora tacitè expectant, fructibus suis nulli parti incommodant, ægros se nulli putant. Si propter radices ægrotant, nullus poterit sanus vocari. Omnibus enim ex Paracelsi sententia semina morborum omnium congenita sunt: & pleraque à corpore & subiectis suis inseparabilia, ipsis testibus, creata sunt. Si sani sunt, qui actionem nullam sentiant læsam, tametsi radices morbosas multas habeant intra se latentes, non ad harum nullis se fructibus malis partefacientium eradicationē aduocantur medici (indicant enim se sanos esse, medicoque opus nō habere) sed ad fructuum auulsionem inuitantur. Quomodo autem aberrumpēt fructus noxios, si, quo in loco hæreant, nesciant? Quomodo verò ubi nā sint depositi productique, scient, si, quæ pars laboret, ignorent? Aut qua ratione laborantem partem cognoscent, priusquam actionem læsam deprehenderint? Præscire igitur oportet, quam vnaquæuis particula actionem edat, quemque in corpore vsum obtineat. Deinde quatenus à qualibet radice lædi queat.

queat. Summatim dicam, Si radices Paracelsicæ fictitiæ homines reddunt ægros, nullus vnquam sanus fuit, est, erit. Cæterùm cùm nihil aliud sint, quàm morbi acti inexistentes (non potentia solū) ægros reddunt. Si autem propter solos fructus omnes homines se purant ægros (fructus autem hi non morbi sint, sed morborum effectus) nullus homo propter morbum, quem intra se habet, æger dicitur: sed propter fructus morborū ægotare dicitur. Quocirca nullus eorum, qui aduocant medicos, propter morbum, sed propter fructus morborum medicum vocat. Ex quo illud sequitur, nullum hoc petere, vt morbo liberetur, sed vt à fructibus præseruetur. E R. Toto cœlo erras. Quippe tibi persuasisti, morbos esse partium corporis dispositiones præuas, & pro earum modo actiones earundem lædi. Sed actionum præter naturam causa non est inconueniens instrumenti dispositio, sed morbi fructus seu resolutio in membrū quoduis à sua radice deposita: sicut paulo antè diximus. F V R. Rideo iam pudendam istam Paracelsicorum inscitiam. Quia in præcedenti disceptatione didici, animam actionis absolutæ, instrumentum actionem certæ, eiusdē instrumenti affectionem bonam aut malam, eiusdē illius actionis bonæ vel malæ causam esse. Proinde tam iudico absurdum, & ab omni natura & veritate alienum, Paracelsi commētum, quod paulo antè discipuli eius verbis recitasti, vt summe admirer, hæctenus quenquam insanire potuisse, vt ad eò stolidis figmētis fidem haberet. Si enim recta ambulatio & naturalis visio sine pedibus atq; oculis non possunt effici, quomodo vitiosa vel ingressio vel aspectio absque iam dictis instrumentis exercebuntur? E R. Morbos imaginantur Paracelsus & gregales eius, velut animalia quædam esse omni scientia ad ipsos pertinentia prædita. Cuius rei causa videtur eos Paracelsus non-

Nemo iuxta
Paracelsicos
pit à morbis li
berari.

*Cur Paracel-
sus morbos nō
nunquā uocet
homunculos.*

nunquam homunculos vocare. Quamobrem ut nul-
lus miratur, Dæmones absque morbis membrorum in
obsessis admirabilia agere, sic demirari nō debes, quōd
Paracelsicos audis asseuerantes morbos illos suos spi-
ritus sagacissimos in oculis cæcitatem & deprauatam
uisionem, & in pedibus claudicationem aut corruptam
progressionem moliri, nihil interim patientib. iam no-
minatis instrumentis. FVR. Impium est & flagitiosum
mendacium, quod de morborum scientia crepant esse
pudentes sophistæ. Sic enim morbos qualitates esse
partium corporis probauisti, in præcedente congressu,
ut nihil cuncter profiteri, asino quouis rudiores esse,
quisquis de hac re dubitat sanæ mentis homo. Deinde
ipsi quoq; Dæmones pedibus aut lingua nunquam ui-
debunt, sicut oculo nos uidemus; nec oculo aut pede
loquentur, sicut lingua loqui solemus: nec lingua uelo-
culis utentur ad incessum, quomodo pedibus ad
ambulandum utimur. Sed prodigiosis mendacijs reli-
ctis ad utiliora conuertamus orationem. Dicebas ho-
mines, non propter radicem euulsionem vocare medi-
cos, quōd his silentibus nullus se arbitretur ægrotare,
sed propter fructus, quos pro morbis habeant. Hoc igitur
quæro ex te, an non sufficiat radicem malorum om-
nium causam extraxisse? imò an nō hanc extirpauis-
se præstet, quàm fructus subinde repullulantes de-
cerptuisse? ERA. Si posset natura corporis nostri corrup-
tionem obnoxia incorruptibilis reddi arte medica, ut fa-
crilegè mentitus est Paracelsus, præstabilius certè effectus
corruptionis originem tolli, quàm subnascencia ex ea
perpetuò vitia corrigere. Quod cum fieri à nobis non
possit, hoc facere debemus, quod possumus. Sed nunc
cum Paracelsi face negotium nobis est: ex quorum hypo-
thesi tibi respondeo non sufficere. Etenim radices ali-
quæ erui nequeunt, ipsismet testibus. Harum ergo fru-
ctus

*Virum radicem
morbi euellere,
an fructus
decerpere
præstet.*

Etus demetere subinde relictis radicibus cogimur, quoties eos pepererunt: aut prohibere, ne in illo nido excludant, in quo adeo noxijs esse solent. Hæc autem qui tentabit artificiosè, quisquis locum illum non explorauit? Deinde aliæ sunt, quæ fructus genuerunt corporis seipsis subsistentes, & tunc etiam partes, in quibus sunt affligentes, cum à sua causa nõ amplius fouentur. Huius generis qui sunt, non abeunt necessariò, cum eorum causæ auferuntur: siquidem tolli possint. Quocirca nunquam sanaueris ægrum quantisper hos non exgeris. Quomodo autem exiges, si vbi fixi sint cõpertum non habeas? Pone spiritum salis, vt cum Parac. paulisper insaniamus, partũ suum edidisse in pede, ac generauisse inflammationem, ac deinde tophum. Nunquam pedi sanitatem ingressumq; reddes naturalẽ, dum materia hæc à spiritu salis resoluta & coagulata non fuerit dispersa & expulsa, etiamsi millies causam, à qua generata est, sustuleris. Eadem ratio est in alijs infinitis. Equidem radicum ablatione prohibetur noui fructus generatio, non tollitur geniti operatio. Quamobrem præseruare dicetur is talis à morbo futuro, non censebitur curare præsentem & factum. Luculentè satis ostendi, puto, perperam ipsos loci affecti, eius, inquam, in quo se patefaciunt radices Paracelsi, inuestigationẽ & dignotionem defugere & nihili pendere. ER. Laudo quòd labore isto me leuaueris: & manifestè vnà mecum declaraueris affecti loci inuentionem summè necessariam esse, siue Galeni verissimam, siue Paracelsi falsissimã hypothesim tueri quis malit. FVR. Iam, si libet illud expendamus, quod facultatem cerebri audacius quàm prudẽtius negat humores noxios in epilepsie paroxysmis expellere conari. Hoc eam tempore sanitatis duntaxat facere: morbi tempore metu hostis in summo silentio se continere. ER. Hi sunt præclari Hippocratis

veri discipuli (si dijs placet) qui se solos Hippocratis artem purè colere iactant. Quo in loco vir ille dubitavit, num actiones corporis nostri vitiosæ, quæ per morbos visuntur, à partibus affectis edantur? ideo corrupte & deprauate agere docet, quia morbo affecta sunt. Vbi rogo te, aliquis eruditus post homines conditos negavit ambulationem tunc solùm vitari, cum aliquid eorum quæ ad ambulationem obeundam necessaria sunt, corruptum est? Quod si partes ægræ humores ad se accedentes non alterant, mutant, coquunt, attenuant, abstergunt, incidunt, discutiunt, excutiunt, vacuant, quomodo verè sanequæ Hippocrates dixit, & probarunt omnes ante & post ipsum homines, naturas esse morborum medicatrices? Non hoc dicit Hippocrates, quod li-

Remedia sunt nature sanantis instrumenta.

Natura morborum medici.

benter ei affinxisset Sycophanta quidam Remediorum naturas morborum esse medicos. Non adeò fatuus fuit vir summus, vt remedia nesciret in plerisque malis instrumenta esse naturæ corporis: quibus adiuta & armata efficacius in hostem ferretur. *ἴσων φύσει ἰητροί,* inquit Hippocrates. Loquitur autè de naturâ corporum, non remediorum, vt deprauator loquitur: quod sequentia sic ostendunt, vt effugium nullum relinquat. *ἀνδρῶν δὲ ἢ φύσις, ἢ αὐτῶν πᾶς ἐφόδος, οὐκ ἐν ἀγωνίᾳ, τὰ μὲν οἶον τὸ σκεδᾶ ἀμύσσειν, τὰ δὲ ἢ γλῶσσαι ὑπορυγέει, ἢ ὅτι ἀλλὰ τοιαῦτα. ἀπ' αὐτῶν δὲ ἢ φύσις ἐοῦσαι, καὶ ἐμαρτύουσι, τὰ δ' ἐορτα ποιέει.* Ipsa, inquit, vias adinuenit sibi ipsi, absq; ratiocinatione. Mox quomodo id contingat exponens, dicit sic eam sibi viam moliri, quomodo conuiere & linguam ad nomina certa exprimenda certo modo mouere, aliaque consimilia facere solemus à nullo edoceri. Deniq; concludens, ait naturam neq; vsu neq; assuetudine institutam, neq; aliter edoctam conuenientia facere. Quid porro magis cōuenit, quàm vt animal, quod ab initio conformauit, nutriuit, auxit, gubernet atque conseruet? Quomodo autem conseruatrici & gubernatrici

trix fuerit, si neq; impendens malum arceat, neq; præ-
 lens abigat & propulset? Nullus, puto, verba Hippocra-
 tis de Natura remediorum dicta somniauit, non salua
 tartarea Paracelsi inquinatus. Nisi fortè & remedijs,
 quæ ipsa natura nostra sapientiora faciunt, linguam a-
 desse decernât, qua cum tartareis spiritibus suis misce-
 re sermones solita sint. Quæ excogitata vnquam fuit,
 aut excogitari in posterû maior poterit infania, quàm
 naturam corpus sanum gubernare, at ægrum sua re-
 ctione destituere? Quando magis indiget auxilio & pro-
 uidentia naturæ corpus, quàm cum à morbis pulsatur,
 oppugnatur, premitur, sternitur? Nō est ea rebus secun-
 dis tantum amica, sed multò magis in aduersis adest fi-
 delissima auxiliatrix. Quod Hippocrates alibi quoque
 affirmauit, eam omnino sufficere dicens. Si quoad sa-
 nitate fruitur animal excrementa paulatim ex partibus
 vniuersis ac singulis expellit (quod vel inuitè nobis cō-
 cedunt aduersarij) quo incolumem seipsam vnà conser-
 uet, quomodo statim hosti cedere, officijq; sui obliuisci
 putanda est? Considera, quæso te, incredibilem istorum
 hominum inscitiam inaudita impudentia comitam.
 Nihil dubitant scriptis editisque libris omnium vete-
 rum & recentium labores, vigilias, inuēta, methodum,
 doctrinam ridere, vituperare, damnare, explodere, dete-
 stari, sua deniq; tartarea figmenta omnium cogitatio-
 nibus antepone: cum interim ignorent, quæ vel intra
 modum exercitatis clarissima & notissima sunt. Actio-
 nes, quæ in morbis fiunt, à natura, vt à causa, ministerio
 instrumentorum seu membrorum effici negant. Silent
 enim ipsis metu præsentis hostis laborantium mem-
 brorum facultates: imperium & potestatem inimico
 victori omnem permittunt: atq; initia, progressus, ope-
 rationes, stupidè admirantes, quò euasura sit res, anxie
 expectant. Ita q; velim mihi dicant, cur radices illæ Pa-

Remedia faciunt Paracel. sapientiora natura.

Natura in aduersis est fidelissima auxiliatrix.

Radices mor-
bosæ non con-
uellunt cada-
uera.

racellicæ tam admirabili scientiâ instructæ non prauos
morus & conuulsiones epilepticas in cadauerib. exer-
ceant, si naturæ nostræ viribus & corporis instrumentis
nō egent? Si non possunt manū, exempli gratia, tollere
vel iactare, nisi facultas mouens præstō adsit ac moue-
re conetur, quomodo ociosā delitescere aiunt? An non
instrumēti eiusdē est actiō laudabilis & illaudabilis? An
alios pedes habent sani, cū rectē incedūt, & alios rursus
ægrī, quoties prauè ingrediuntur? An alijs oculis rectē
valentes aspiciunt, & alijs ægrotantes cōtuentur? Quid
potest fingi in ipso tartaro putidius, falsius, stolidius?
Ego eisdem illis pedibus eisdemq; oculis morbis affe-
ctos ambulare ac videre persuasum habeo, quibus per-
sanitatem ambulabant ac videbant: sed non eodē mo-
do affectos habere tum pedes tum oculos aio. Instru-
menta igitur actionum etiā prauarum sunt membra:
cum sine ipsis edi neq; cōuenienter neq; inconuenien-
ter possint. Exposita hæc nuper sunt, cū animam seu
facultatem actionis, instrumentum certæ actionis, dis-
positionem instrumenti bonam vel malam concinnæ
vel inconcinnæ actionis causam siue instrumētum esse
docui. F V R. An non videmus Dæmones obsessorum esse
membra absq; animæ opera mouere prout libet? Quid
ergo prohibet idem de morbis cogitare? Equidem non
minorem scientiam interdum videntur tribuere mor-
bis suis Paracelsici, quàm Dæmonibus. E R. Dæmones
sunt substantiæ intelligentes, seipsis subsistentes siue
propria indiuidua, non sunt aliarum substantiarum ac-
cidentia. Possunt ergo hi cadaueris mēbra simili quo-
dam modo mouere, quo animata agitare possunt. Hac
impudentiâ nondum, puto processerunt Paracelsici, vt
morbos suos tales substantias, seipsis subsistentes, & ra-
tione præditas esse fateantur. Multo minus dicent, epi-
leptica semina in cadaueribus suscitare conuulsiones
& mentes.

& membrorum illas iactationes: Quod certè facerent, si absq; opera naturæ membra sic mouere possent. Iam & illud venire in mentem debebat, animas nostras, ut pote immortales & separabiles substantias, non pati ab istis spiritibus Paracelsi. Ergo pergit ea corpus animare & mouere membra non minus cùm egrotant, quàm cùm valent. Quòd autem non similiter mouet, in cau-
sæ est, quòd aliter nunc quàm priùs disposita sunt: & proinde non eodem quo antea modo moueri apta sunt. Tantum ergo abest, ut natura per morbos quiescat agereq; desinat, ut nunquam agat efficacius, quàm cùm ad agendum à morbo impellitur & incitatur. Audacius it contra, quòd periculum est maius: modò non sit viribus suis defecta, vel nimia morbi potentia prorsus occupata: sicut in magnis apoplexijs & maligna peste euenire videmus. Morbi reliqui naturam premunt, non oppugnant: oppugnant non expugnant: deijciunt non deiecerunt: debilitant, non prorsus eneruant atq; extinguunt. Quamobrem nõ prorsus intermittit officia sua, nisi remittat aliquando paulù, dum se recolligat. Quinimò vi morbi irritata maioribus viribus, quàm temporibus alijs, adoritur inimicum. An nõ animalia cuncta tantò se defendere acrius, & aduersarios inuadere vrigereq; vehementius cernimus, quo affliguntur acerbius & periculosius? Sicut contra pondus nititur palma, ita aduersus morbos viribus suis consurgit natura. Nec alia magis ratione pharmaca purgantia conducunt, quàm quòd inimica sua facultate naturam vellicando laceffunt, veluti que dormientem expergefaciendo ad noxiorum depulsionem concitant. Quod temporibus alijs pharmaca efficiunt, hoc in crisi bus humores acres naturam extimulantes agunt. Et cùm infinities natura nullis adiuta pharmacis per crissim morbos (eorum uicinas causas) expellat, quis adeò potest amens reperiri, qui su

In magnis periculis acrius: pugnatur natura:

Qua ratione purgantia inueniunt.

animum aduertat, non perspiciat Paracelsicos impu-
 denter & petulanter mentiri? Haud dicēt, opinot, mor-
 bos semetipsos expellere ac delere. Quare necessum
 est, vt à natura extrudi noxia confiteantur. Quæ causa
 oro te, in vomitionibus sæpenumero efficit crassam pi-
 tuitam aliosq; humores prauos, retentis iusculis & ci-
 rhœis humores putrefactos ex venis ad intestina pro-
 pellit, sanguine reseruato? Vidi qui vinum nigrū copio-
 sum hauserat, incredibilem pituitæ & bilis copiam vo-
 mitu paulo post reijcere, neq; vnicam vini guttulam si-
 mul efficere. Quis hoc seruauit, & reliqua exturbauit
 præter naturam? An non audax est temeritas, quòd suis
 impuritatibus scientiam affingunt temporis, loci, quo
 agere debent, ac obliuisci muneris nunq̄ contendunt.
 Naturam aut̄ nostram ita obliuiosam, ignauam, timi-
 dam, fingūt, vt ad morbi aduentum stupefacta officijq;
 sui immemor spectatrix tantum sit ociosa fabulæ, quam
 morbi Paracelsici ordiuntur? Dispeream si non verissi-
 milia magis Lucianus in suis narrationibus refert. Im-
 puritates Arsenici, Mercurij, Sulfuris, Nitri, &c. in abyssis
 inuisibiles & incorporeæ latent cum puris hospitantes
 radicibus (quarum tamen non sunt accidentia) & tem-
 pora destinata fabulæ intelligunt, ex latibus suis incor-
 poris deinde crassum generant, seu ex se resoluunt, figu-
 ra, quantitate, colore, sapore, odore, vestitu, quale ima-
 ginatæ apud se prius fuerant, cum hoc ad definitum lo-
 cum per notas vias ad domestica hospitia abeunt, fa-
 bulam, spectante & silente natura, peragunt, rursus ad
 loca sua se abdunt: & in re nulla aberrant. At natura no-
 stra stolidam omnium obliuiscitur, & ad tanti miraculi
 spectaculum obstupescit, nihil amplius agens præ ad-
 miratione. Hoc saltem nomine laudare eam debebant,
 quod

Naturam sto-
 lidam faciunt
 Paracelsici

quod tam adpositè fabulæ inseruit, tamquæ patienter spectatricem se præbet. Quid tibi de adoratione huius fabulæ videtur. FVR. Memini hæc à te in proxima collatione dilucidè & verè explanata esse. Recordor quoque Paracelsi testimonia producta fuisse, quibus naturam tum vlcera tum morbos alios omnes curare: ac naturæ facultatem illud esse, quòd morbos sanat, palàm & verbis disertis asseuerat. Iccircò dupliciter peccant discipuli: & quòd consensum cum magistro non satis tumentur: & quòd impotente superbaq; nouandi libidine acti euidenti veritati contradicere, quam præceptorem, quoties fortè fortuna veri quippiam ei excidit, sequi pulchrius ducunt. Si quis reperitur professione medicus adèò impudens, vt ab alia causa, quàm subiectarum partium natura in vlceratis partibus carnem generari inficiari velit, eum ego indignum iudico, qui pro medicorum discipulo habeatur. Generat enim vulnerata vel vlceratâ caro carnem bonam, si non sit affecta præter naturam, & sanguinis vitio careat, malam, si male sit disposita. Eadem & glutinat, & reliqua talia peragit. Nutritio igitur & concoctio tunc etiam fit, cum spiritus salium Paracelsicorum domicilium in ea parte collocarunt. Si coctio tunc ibi fit, etiam attractio, retentio, & alieni expulsio fit. Quod non expellitur omne alienum, morbus facit, naturæ conatum impediens. Et quid aliud Paracelsus ab euidentia veritatis coactus dixit, cum naturam in vlceribus omnia perficere, pharmaca impedimenta duntaxat auferre scripsit? Quare modis omnibus ineptiunt infelices isti nouatores. E. R. A. Deprauatores & corruptores rectius appellaueris. F. V. R. His in præsentia paulisper valere iussis (postquam neque de morbi natura & essentia, neque de subiecto seu loco affecto, neque de causis affectis ac generationis modo, sani aliquid ac veri adferunt) de curatione aga-

Bisariam peccat Paracelsicis

ne agamus. Quàm iniuste & malitiosè (non enim puto inscienter eos facere) Galeni distinctionē suggillèt, quia alios in ipso capite fomitem mali habere, alios in alijs corporis partibus morbi causam colligere docet, etiam pueris patet. ERAST. De Prognostico aliquid dicerem, si nō res plana esset, ac omni controuersia careret. Nunc sufficit scire, non omnem epilepsiam incurabilem esse: tametsi frequenter frustra videantur omnia tentare medici. Sanè vix quisquam in arte nostra cum laude versatus, & in medendo exercitatus repperit fuit, qui non aliquem hoc morbo captum persequeretur: licet plures fortasse inaniter curauerint. Etenim aliqui facilè, nonnulli difficilius, quidā difficillimè, non pauci nunquam percurantur. Causa ex Hippocratis

*Omnes ferme
medici aliquos
epilepticos sanarunt.*

*Qui epileptici
facile, & qui
difficiliter curantur.*

verbis, quæ in 2. prædict. lib. habentur, intelligitur. Difficillimè, inquit, euadunt, quibus à pueris inceptit morbus, & ad virilem vsque ætatem perdurauit. Deinde, quibus in vigore ætatis factus est, nempe ab anno viceesimo quinto vsq; ad quadragesimum quintū. Tertiò in quibus nullum apparet signum partis, in quo primum causa morbi nascitur. Et cùm huius rei indicium adest, difficiliter liberantur, quibus à capite initium sumit: postea quibus in latere oritur. Quibus autem malum à pedibus aut manibus incipit, omnium maximè curabiles existunt. Demum quibus in senectute superuenit, in primis moriuntur: qui si non intereunt, celerrimè sua sponte liberantur, atq; à medicis minimum auxiliij sentiunt. Secundo Aph. 45. pueros præcipuè liberare afferit mutationes ætatis, locorum & victus. Quinto libro Aphorism. 7. hæc habes. Epilepsia quibuscunque ante pubertatem eueniunt, mutationem capiunt: quibuscunque aut 25. anno accidunt, cū ijs magna ex parte commoriuntur. Patet ex his, qui nam facilius aut difficiliter sanari possint. Accipienda hæc verba Hippocrat. non

Historia

tanquam semper, sed vt plurimum vera. Etenim auxiliante Deo tum mares, tum foeminas, maritatos & coelibes, percuravi, qui post vicesimum quintum annum correpti fuerunt. Nobilis quidam iuuenis Vuestphalus qui a prima infantia grauiter & crebro paroxysmis infestari solebat, & multarum regionum medicos consuluerat, non magno cum fructu, vt aiebat, consilium nostrum secutus intra primum annum vix semel, & valde leuiter, vt mater eius literis ad me scriptis testata est, comprehensus fuit. Conualuisse eum tandem integre ex eo conijcio, quod nullas ab eo post obitum matris literas porro accepi: & quod vxorem duxisse intellexi. Quae non ob aliud refero, quam vt intelligatur, ne illos quidem pro desperatis omnes habendos, quibus conuulsiuitus est morbus. Si enim extingui morbus nequeat, saltem mitigari ac debilitari poterit. Antequam curationem aggrediare, vtile est adijcere verba Hippocratis, quae primo loco citatis addit: *Πιχειρέειν δ' εχρη τριτόσιον τὸν κρεόν, εἰ δ' ὠτα τὸν κρόπον τ' ἰήσι*. *Ἐὺ εἰσιν οἱ ἀνθρώποι νέοντα ἔφιλόπονοι: πλὴν ὅσον αἱ φρένες τὸ κακὸν ἔχουσιν, ἢ εἴ τις γέρονεν. αἰ μὲν γὰρ μελαγχολικαὶ αὐτῶν ἐκείσσιες ἀπὸ πλεονεξίας: αἱ δ' ἄλλαι, αἱ εἰς τὰ κάτω κρεπόμεναι, πῖσση ἀγαθὰ. ἀεὶ γὰρ ἐκὼν ἐνταῦθα πᾶσι αἱ αἱματηρώτατοι.* Ergo non tantum nostri seculi experientia, qua certius & firmitus in talibus firmamentum nullus sanus postulet, verum etiam vetustissimorum authoritas monstrat, non omnem epilepsiam insanabilem esse. Tam igitur foede in hanc partem mentitur Paracelsus, cum incurabilem scribit epilepsiam, quam putide mentiuntur in alteram discipuli, cum eum pra omnibus alijs medicis epilepsiam percurauisse asseuerant. His positis ad curationem accedamus. Methodicam curationem diximus & probauimus, iuxta indicationes a natura curandorum sumptas institui. Hoc in praesente iam morbo explanare co-

Curatione morbo dica qua fit.

Morborum a-
lij occulti, alij
aperti.

Indicatio
prima.

Ratiocinatio
medici metho-
do curaturi e-
pilepsiam.

nabimur. Ante omnia verò monendus es, me non anxie aut superstitiosè præseruationem & curationem distincturum, sed de vtraq; simul, prout res feret, dicturum. Quantum enim differant, iam antè nouisti. Ergo duplex est morborum, quod præsens institutum attinet, ratio. Quippe alij planè insensibiles sunt, ac solis symptomatis percipiuntur. Alij modo dictorū comparatione perspicuè satis comprehenduntur sensibus: vt tumores, vlcera, vulnera, & similes aliæ affectiones complures in superficie corporis apparentes. Prioris generis est epilepsia, de qua agimus. In hoc enim morbo nihil aliud quàm intellectus, sensus, ac motus læsiones percipimus: causam per ratiocinationem quesitam animo duntaxat concipimus. Hac de causa non petunt à nobis ægri aliud, quàm vt præsentem paroxyfinum depellamus, & ne deinceps redeat, prouideamus. Primam igitur indicationem idiotis omnib. notam (quam dicebamus velut *ὀργανήσιον* esse curationis methodicæ) horrenda morbi huius symptomata adferunt. Morbum enim putant ægri esse symptomata terribilia in oculos incidentia. Quæ cum præter & contra naturam eueniant, sui ablationem statim indicant. Hinc orsus artifex longius progreditur, sic colligens. Omnia hæc symptomata sunt actiones læsæ, id est, motus quidam: ergo nō sunt, nisi dum fiunt. At quod fit, à causa fit. Tolli igitur nequit, nisi causa tollatur. Causa est praua cerebri ventriculorum dispositio. hanc igitur pelli oportet. Sed hæc quoq; dispositio non seipsa, sed causæ suæ ope subsistit, ideoque rationem habet rei fiētis: quod morbis instrumentalib. plurimis commune est: de qua re suprâ, & in tractatu de Causa contentrice fusè egimus. Causa igitur huius affectus ante omnia vel extra corpus eijcienda, vel ex ventribus saltem cerebri euocanda, vel prorsus excindenda fuerit. Hac vel deleta, vel

alio

alio translata restituta est naturalis cerebri constitutio:
 & disparuit simul actionum horrida læsio. Causa por-
 ro est vapor mordicans, aut cæca malignitate irritans.
 Hic ergo vapor auferendus. Sic inuenimus quid agen-
 dum sit. Quantum & quando agendum, per se liquet.
 Quomodo autem & quib. remedijs educendus sit præ-
 dictus flatus, nondū liquet. Licet enim affectus & eius
 causa generatim & confusè remedia indicent, quanti-
 tatem tamen & particulares eorum differentias non
 indicant. Non satis autem est nouisse, quòd vapor no-
 xius sit ex cerebri ventribus eijciendus vel dissipandus,
 sed scire insuper nos oportet, qualibus remedijs effice-
 re possimus. Docent hoc tum ipsa huius morbi natura,
 & quæ præterea recensuit Galenus. Sanè morbi natura
 ea est, quæ mentem ac sensum omnè ægro adimit. Quo
 fit, vt non facile aliquid exhibere possis, ac frustra im-
 perare aliquid coneris. Locus autè affectus quia in pro-
 fundo latet, medicamentis nõ facile attingi potest. Su-
 perest igitur, vt reuellere illapsum in cerebri sinus va-
 pore tentemus, ligaturis brachiorum supra cubitum
 & pedum supra genua. Sunt hæ partes vinculis firmis
 arctè ligandæ, & subito laxari paulo post debent: id quæ
 sapius faciendū, donec euocetur fumus vellicans. Fri-
 cationes non multùm commodant, vt quæ vacuare ni-
 hil admodum ex affecto loco tunc possint, cùm adeò
 obtusè membra sentiunt. Interim leues cum oleis ad-
 hibentur, ad demulcendos musculos, ne ex conuulsio-
 nis violentia fortè rumpantur. Reuocamus aliquos bar-
 bæ & aurium vellicatione: sicut & cucurbitarū affixio-
 ne. affiguntur autem pectori. Nonnulli etiam in clama-
 tione in aures excitati sunt. Contigit etiam, vt dum ac-
 censi albi succini fumo aliqui conarentur morbi cau-
 sam discutere, feruens gutta in labrū deciderit, egrumq;

Curandi ratio
 in paroxysmo.
 Reuellentia.

propter excitatum dolorem confestim *expergefecerit*. Huiusmodi exemplis moti quidam sunt, vt in grauioribus paroxysmis idem ausi fuerint. Huius generis caustica sunt medicamēta, & vesicas excitantia ceruici admota. Quæ non extra paroxysmū tantum, verumetiam in ipso paroxysmo vtilissimè adhibentur, quoties per corporis nimiam iactationem nō impedimur. Et ignitum quidem ferrum statim finit accessionem: reliqua tardius iuuant. & hæc atq; similia reuellendo profunt.

Discutientia.

Disipant autem stimulantem cerebri ventriculos substantiam, castorium cum aceto naribus illitum: oleum ex ruta sicca (efficacius est, quod ex agresti elicitur vigneis) distillatum, inq; nares infusum. Prodest itidem, si eo tempora & sutura coronalis inungantur. Hoc oleo castorium & beniuinum excipiuntur, & vel naribus illinantur, vel accensorum fumus eis subijcitur. Cùm ad manum alia non sunt, Thymum, Hyssopum, Pulegium naribus obijcimus. Conducit præterea ore aperto palatum & linguam Theriaca & Mithridati antidoto confricare. Item aquarum, de quib. postea, cochlear vnum aut alterum ore diducto injicere. In vsu multo- rum est, præsertim nobilium & diuitum, rasura vngulæ Alcis. (voco sic animal, quod nostri, Ellend, nominant) Quidam pollicē pedis vulnerant, vel iam dicta, vel Lyn- cis vngula, vel alijs quibusdam rebus, & sanguine ex vul- nere exsudante labia inungunt: quod à veteribus acce- ptum aliqui supersticiosius fortasse quàm vtilius reti- nuerunt. Ego neq; expertus talia sum, neq; vera credō: cùm inaniter tentata sæpe audierim. Isto modo mor- bus in præsens tollitur: at reditus eius non præcauetur.

Ratio præca- uendi, ne re- deat morbus in quibus con- sistat.

Sed nec præcaueri poterit, nisi alterum duorum præ- stemus, vt scilicet vel causam morbi excidentes simi- lis substantiæ ortum impediamus, vel vt in cerebri ven- tres non incidat procuremus. Neutrum effici à nobis aptè.

aptè poterit, nisi & quo in loco generetur sciamus, & per quas vias in sinus cerebri perueniat cognitum habeamus. Etenim eradiciatio sperari nequit, dum generationis causæ præsentis adsunt in corpore. Hanc igitur tollere ante omnia conuenit. Si fieri hoc non possit, quia vel locus eius ignotus sit, vel remedia ad eum ad mouere non liceat, vel natura eius percipi non valeat, alterum illud tentari debebit, vt nimirum ad ventriculos cerebri penetrare non permittamus. FVRN. Si ne hoc quidem effici possit, quid tunc fiet? Sanè causa mali frequentissimè sic irrepit in cerebrum, vt quamuis in capite nata non videatur, prius tamen percipi nullo vel sensuum vel intellectus iudicio possit, quàm paroxysmum producere cœpit. Quo in casu vix aliud video dicendum, quàm insanabilem esse affectum. ER. Non nescio cerebrum hoc esse, vt nec quo in loco pullulet, nec à quali causa gignatur, nec per quas vias ad cerebrum conueniat, compertum habeamus. At ex hoc tamen non ferretur necessariò, morbum incurabilem esse. Difficiliora quidem sunt omnia, at impossibilis ob id non est curatio: modò non adsint alia impedimenta. Equidem sanavi aliquos ope diuina, quos in capite non colligere causam morbi ex multis cõiecturis colligebam, tamen si vbi, quando, à quali causa pateretur, aut per quam regionem siue partem ascenderet, nescirem. FVR. Quæ ratione vsus es in curatione, quando affectus locus incertus fuit? Ascensum vaporum prohibere non potuisti, dum per quos meatus & quo tempore conscenderet, ignorares. Quocirca non methodica, sed fortuita fuit cuiuscemodi sanatio. ER. Etsi locum primarium causamque collectionis innenire nõ semper detur, ex eo tamen non debes inferre, curationem prorsus & ex omni parte methodi expertem fuisse. Non solus primariò affectus locus indicat, sed alia multa, de quibus non multò prius

Sanantur aliqui, etsi ubi causa mali colligatur, incertum sit.

Frequens purgatio tollit nonnunquam epilepsiam.

Cur epilepsia causam in capite habens difficilior excindatur.

mentionem feci. Ex illis, & ex loco per consensum affecto, ipsa cerebri dispositione, huius causa, circumstantiis alijs, indicia curationis sese obtulerunt. Equidem non alia, quam nunc recensita, hoc est, ipsa rei natura me docuit, causam illam mali, in quacunq; tandem officina caderetur, vel exturbandam, vel à cerebro abduendam esse. Hæc quia in partibus capiti subiectis conuenienter videbatur, hoc dedi operam, vt frequenti purgatione vel iam genitam vacuare, priusquam caput peteret, vel materiam, ex qua generari potuisset, subtraherem. Non enim potest vlla vllius partis intemperies æquè facile ex succo probo & laudabili, venenatum gignere flatum, atq; ex vitioso. Equidem natura irritata à phar-
 macis libentius ad intestina quicquid vitiosi intra se habet, propellit, quam ad principes partes pertingere sinat: si modò in eis partibus oriantur, ex quibus ad intestina protrudere valeat. Frustra plerunq; conetur extra vasa & sub cute congregatos flatus in manibus aut pedibus, exempli gratia, iterum in vasa reuocare, & per eadem ad intestina transmittere. Quæ mihi causa potissima semper visa est, quòd epilepsia causam in capite habens difficilior est curatu alijs quibusdam. FVR. Ego in causa illud esse arbitratus sum, quòd facile in ventriculos ex tam breui interuallo irrupit. Si ex magis distita parte sursum feratur, facilius impediri, & in itinere longo hebetari, imò dissolui poterit. ERAS. Non prorsus nihil hoc etiam ad rem facit: sed plus illa valet ratio. Nam si tam esset procliue humores aut flatus in capite genitos purgante pharmaco educere, quam facile à natura stimolata ad vias vacuationi destinatas deponi possunt, quæ in earum vicinia oboriuntur, generatio eorum, materiæ, ex qua fiunt, subductione, prohiberi facilius & sæpius posset. FVR. Pugnat opinio mea cum Hippocratis sententia, qui facillimam curatu pronun-

nunciat à pedibus aut manibus initium capientem. ER. Ideo plerunq; promptius curatur, quia imponi remedia possunt, quibus excindatur & eradatur causa. Sic in capite caret res difficultate: cum extra caluariam consistit: quod manifestum facit historia ex Fernelio recitata. Quod si purgantibus pharmacis humor aut halitus ille virulentus educi debuisset, quando, putas, euacuaturs vnquam fuisset? Ergo si origo mali in eo constiterit loco, ex quo sine magno labore natura noxia possit ad intestina amandare: & crebro pharmaco sollicitetur: plerunq; vapores & humores noxios prius expellet, quam consq; aucti sint, vt cerebrum petere & concutere habiles sint. Si iam illa quoq; exhibeantur, quæ cerebrum corroborare, totumq; corpus emundare atq; alterare, viscera expurgare, cõcoctionem procurare solent, deniq; tum externa tum interna euitentur, quæcunq; caput replet, nõ semper inanis est futurus conatus noster, atq; non minus sæpe hinc quàm in quibusuis alijs difficilibus morbis voti compotes siemus. F V R. Si non me fallit animus, hæc est dictorum sententia. Actionum offensa non aufertur, manente ventriculorum cerebri praua dispositione. Hæc quoq; cum à sua causa tota pendeat, eaq; subsistat, tolli nequit, causa nõ depulsa. Ergo vel euocanda, & aliò transferenda est ventriculos offendens substantia, vel dissipanda. Quibus instrumentis vtrunq; perfici possit, satis dictum est. Sed quia curatio epilepsie nõ in depulsiõne particularis accessionis consistere putatur, sed in toto potius posita iudicatur, vt ne redeat paroxysmus, id est, ne rursus similis materia in ventres cerebri incidat, malisq; redintegret, præcauedi modos duos proponis. Nam vel phibenda est eiusdem in corpore generatio: vel si fieri nequeat, à cerebro abducenda. Impedietur ortus, si qualitas mala partis generatis extinguatur, & materia subtrahatur. Prohibebitur ascensus ad cerebrum,

Cur à pedibus
& manib. in-
cipiens epilep-
sia facilius
curetur.

In quo potis-
simum consistat
curatio epilep.

si quocunq; modo extra corpus educatur: aut saltem in vetriculos cerebri irrepere nō sinatur, sed aliō transponatur. Cæterum pars generans aliquando est nota, sæpius nescitur. Et cum est cognita, vel adhiberi ei loca- lia possunt, vel non possunt. Si apte possint admoueri, spes magna est sanitatis. Si negetur, nihilo plus ad hoc confert eius agnitio, quàm si prorsus lateret. Par ratio est, opinor, viarum, per quas ascendere paroxysmi causa effectrix solet. Si enim notæ sint, & ascensio percipia- tur, facile iter intercludi poterit: si modò partibus, per quas tollitur, fascias aut aliud simile inncere liceat. Sic enim nonnulli, quibus ex brachijs aut pedibus tolleba- tur, caput defenderunt. Quidam, cum per ventriculum conscendere, animaduertisset, corporis vehementi in- flexione impediuit, quò minus ad caput permearet. Hi certè indicationem faciendorum à noxiæ substantiæ motu sumpserunt. Minus spei est, quoties ascensus eius ad cerebrum est insensibilis. Tunc enim maiore pru- dentia & sollicitudine opus est. Velim igitur nunc, vt quæ summam exposuisti, sigillatim declares: hoc est, vt, quemadmodum rationem depellendi paroxysmum indicauisti, sic, quibus particulatim remedijs præserua- ri ab eodem possit æger, cōmonstres. E R. Ante omnia præscribenda est cōgruens victus ratio: imperandumq; vt à crapula & satietate caueat: ab ijs cibis, quos odit & fastidit, vel aliàs nauseam pariunt, abstineat: flatulenta & caput implentia sedulò fugiat: odores foetidos & in- gratos deuitet: deniq; in illis rebus quas Medici vocant, non naturales, minimum peccet. Inprimis verò nocere solent, capæ, allia, sinapi, raphani, vina generosa, & si- milia: ventris constipationes: subitum frigus: & quæ- cunque corpus, maximè autem caput, celeriter pertur- bare possunt. Summo etiam studio procurare oportet, vt concoctio ventriculi & hepatis rectè fiat. Parti- cula

*Victus ratio
epilepticorū.*

enariorem horum descriptionem ex libris medicorum requires. Viſtus ratione definita, corpus eſt purgandum, vt paulò ſuprà dixi, non ſemel tantùm, ſed ſæpius: vt vitioſi humores, quoad licet, educantur. Interim exhibenda ſunt, quæ cerebrum confirmant & roborant, concoctionem adiuuant, humores prauos conſumunt, ſudores vrinasq; prouocant. Si pars generans nota ſit, & pharmaca imponi cõmodè poſſint, affectionis contraria ſunt imponenda. Hæc quia vt plurimùm ignota eſt, vel candente ferro, vel medicaminibus cauſticis vitium eius eſt corrigendum. Quippe viſ & efficacitas horum pharmacorũ ea eſt, vt non ſolùm frigidas qualitates mutant, verum etiam venenatas & malignas, calidas pariter & frigidas emendent. Hoc modo ſanatus eſt, qui apud Fernel. ſcribitur ex humore venenato ſub pericranio contento laborauiffe. Eadem ratione perſanati ſunt, quibus ex pede vel manu aura frigida ſenſibiliter caput petere ſolita fuit. Ego alijs non ſum vſus, quàm cantharidibus cum aceto & fermẽto miſtis. Alij fortioribus vſi ſunt optimo cum ſucceſſu. Cauſticis ſemper aliquid Theriacæ bonæ miſcendum cenſeo: vt quam profuiſſe non ſemel tantùm compererimus. Vbi autem, quæ pars ſomitẽ & ſcaturiginẽ huius mali in ſe habeat, ignoramus, aſſidua purgatione naſcentem in ea fructum exitioſum, priuſquam adoleſcat, ſubinde tollere ſtudebimus: & totius corporis mutatione illam quoq; corrigere tentabimus. Si non ſufficere purgationes ſuſpicabimur, etiam per medicamenta calida ex alto ad circumferẽtiam humores trahentia, vel per cauteria euocare tentabimus. Fient hæc vel in pedibus, vel in brachijs, vel in ceruice, prout mali cauſam in vna magis quàm in alijs partibus prouenire ac naſci conſueimus. Vidi ſanè in ceruice cauteria inuſta plurimũ contuſiſſe illis, quibus cauſa morbi in capitis partibus ex-

*Corpora epi-
lepti. ſæpe pur-
ganda.*

Viſ cauſticorũ

*Cauſticis mi-
ſcẽda theriaca*

Cauteria.

ternis paulatim generabatur, vel sensim aliunde ascendens ibidem colligebatur. Quibus hoc in scapulis, humeris, lateribus accidit, brachiorum cauteria magis profunt: quemadmodum pedibus sub genibus impressa illos præcipuè iuuat, quibus in ventre, ilijs, inguinibus, scemoribus, mali causa delitescit. Tenere autem aperta oportet, dum certa cõiectura intelligatur, tale nihil porro in corpore pullulare. Interea nihilominus (cuius te semper volo meminisse, etiam si ego non semper repeti uero) exhibere oportet, quæ cerebrum confirmare, & uenenatæ causæ resistere posse putantur. FVR. Num diuturno usu talium affectione partis, à qua malignus ille vapor gignitur, tandem extirpari? ER. Omnino, quia cum à putridis & corruptis humoribus corporis intima cum uasis exquisitè expurgantur, & partes extimè pariter cum intimis remedijs sudorem undiquaque proficientibus vacuantur, atque pharmacis uenenatis qualitatibus resistere potentibus continuè alterantur, & ueluti arman tur ac cõminuuntur, necessarium est, inimicam in corpore vim absconditam sensim languescere, debilitari, extinguui. FVR. Quibus uti soles purgantibus in hoc morbo depellendo? ER. Quæ mea sit de purgantibus pharmacorumque potestate sententia, alio loco antè multos annos exposui. Quod præsens institutum attinet, non eisdem semper utor, sed modò his, modò alijs: prout circumstantiæ videntur hæc vel illa postulare. Et de principio quidem, corpore prius præparato, meatibusque reaseratis (quod tibi potius quam syrupis efficere studeo) fortiter mouentia nonnunquam offero. Postmodum solis blandè purgantibus contentus sum: rarò fortiora interpono. Et alijs quidem alternis, alijs ternis, alijs quaternis, aliquoties singulis diebus sumere inbeo tantum, quantum ad mouendum aluum bis, tertie (ad summum quater) sufficit. FVR. Quàm diu sic pergis? ER.

*Initio fortibus
medicamentis
aliquando u-
tendum.*

ER. Vnum, duos, tres, interdum quatuor, aliquando plures menses. Nam in alijs pertinacius hæret malum altiusq; radices egit, in alijs libentius cedit. Corporum quoq; alia puriora sunt alijs: quædam ita scatent ac redundant humoribus pravis, vt repurgationis vix spes aliqua relicta videatur. FVR. Cur non efficaciorib. negotium breuiore tempore absoluis? Equidem vetusti medici hunc potius morem probauisse videntur, dum Elleboros suos bis aut ter cum periculo propinare mauerunt, quàm diuturnis purgationibus ægros subinde fatigare, imò colliquefacere. ER. Quoniam vehementia & valde inimica pharmaca multam vim deleteriam obtinuerunt, viresq; corporis grauitè affligūt & labefaciunt, imò deſciunt & dissoluuunt, priuſquam corpora emundauerint. Veteres, puto, si reuiuſcerent, non ſtram ſententiam velut tutiorem libenter ſuæ antepoſuerēt: cùm præſertim feliciter cadere videatur, quod faciunt nos, quã quod ipſi præſcripſerunt. Satis docemur exemplis Paracelſicorum, quid & quantū profint violenta illa pharmaca. Excusabiles illi erant, qui non tam multa ex benignioribus, quib. nunc abundamus, cognita habebant. Hos carnifices quomodo excuſes, non inuenies, cū eos tuta fugere, & exitioſa anxie quærere cogitabis. Veteres profectò multas nobis compositiones ſalium purgatoriorū, vinorum, potionū aliarum reliquerunt: quas in frequenti vſu ægrorū eſſe voluerunt. Actuarius Hieram libro 5. cap. 9. mirificè commendat, & planè ſumma promittit ter ſingulis menſibus de ea ſumentibus. Qui non dubitauit remedium adeò validum toties offerre, nunquam certè dubitauit, num benigniora tutius exhibeantur. Ego ne Armenium quidem lapidem, quo ſolo plurimos ab alijs medicis proſperatis habitos ſe percurauiffe gloriatur Trallianus, temerè exhibendum quibusuis cenſeo.

Quot menſib.
continuanda
purgatio.

Cur non ſepe
fortibus pur-
gandum.

Discrimen ue-
terum & Pa-
racelſicorū in
purgando.

Leuiter pur-
gantia, nō de-
bilitāt uentri-
culum.

Quando cor-
pus satis pu-
rum sit.

FVR. Sed & mitiorum vsu tam longa frangi & debili-
tari vires tum ventriculi tum vicinarū partium oportet. ERA. Non habet, vt dicis. Etenim studiosè obser-
uaui, & diligenter ægros interrogauī, num deterius vel
appeterent postea, vel conficerent alimenta: ac tantum
abest, vt conquestus sit eorum aliquis, vt quidam con-
stanter mihi affirmauerint, se post eorum vsum multò
tum appetere tum concoquere felicius ingestos cibos:
Tribui ego causam, non medicamenti proprietati, sed
corporis puritati. Quanquam ex eo fieri potuit, q̄ die-
bus illis, quibus non sumebant vacuantia, roborantia
& concoctionē argentia deuorarent. Sed in principia
cū vsurpare incipiunt per dies aliquot omnes admo-
dum deiectam habent appetentiam. Cessat hoc acci-
dens statim ac natura paulum assuefacta est. Nec in epi-
lepticorum duntaxat curationib. toties itero purgan-
tia, verum etiam in aliorum diurnorum morborum
euulsione: illorum maximè, qui recurrere solent, cū
corpus aliquod inuaserunt. FVR. Quando desinis pur-
gare? ER. Hoc ex illis vnum est, quod nec dici nec scri-
bi exactè potest. Vix enim vnum est constans & perpe-
tuum in omnibus signum. Cū vrinæ & cætera excre-
menta laudabiliora apparēt: cū corpus videtur aqua-
lius habere: cū caput est leuius factum: cū sensus ac-
cutiores & vegetos magis factos dicunt ægri: cū ac-
cessio consueto tempore non redit. Sed multò rectius
ex proprijs quibusdam in quouis ægro peculiariter ap-
parentibus artificiosè coniectabis. Exempli gratia, si
viderit, atq; liberatum se vel ex toto vel magna ex par-
te dicat. Tunc rarius vsurpare iubeo, vt singulis octo
aut decem diebus, vel ter in mense, idq; per totum an-
num. Post hoc tempus, semel in mense aliquid sumere,
aut adhuc rarius, satis erit. FVR. In mentem reuocasti,
quod

quod apud Dioscoridem legi, Bryoniæ radicem, si per annum quotidie drachmæ pondere bibatur, Comitiales sanare. Hanc verò purgare, cū experientia Mesueus docet. Atque ob eam causam, puto, vulgus eam hîc vocat Radicem aluum deijcientem. E R. Etiam alij continuare purgantium vsus præceperunt. Nec quidquam certius est, quàm in plurimis epilepsijs frustra omnia fieri, si purgationes nō cōtinuentur. Longè plures sanati omnibus ætatibus fuissent, si purgantia minus timuissent. Eligenda autem sunt, vt diximus, quæ minimū turbent, ac ventriculo non sint infesta. Quam ob causam radice Bryoniæ periculum facere non sum ausus (Mesueus enim ventri inimicam facit) cū benigniora suppetant, nobis vsu explorata. F V R. Nihil superesse in hac parte video, quàm vt formulas aliquot nobis recites. E R. Cū ægrum habeo facilem & paratum ad de-

*Purgantia quæ
sint eligenda.*

*Formula pur-
gantium.*

*Vinum nō te-
merè dandum
epilepticis.*

Potus epile-
pticorum.

liari iubeo. Quidam me assentiente in doliolo sibi para-
runt potum perquam elegantē & suauem hoc modo.
Passulas, Cinamomum, radicem & semen Pæoniæ (inci-
sis radicib. & contusis paulum seminib.) miscuerunt, in
vasculum cū segmentis corylorum alternatim (stratum
strato imponentes, sicut hīc vina defæcare & purgare,
quæ recentia bibere cupiunt, & factitia ex herbis & reb.
alijs parare solent) indiderunt, demum aquam cum sac-
charo coctam superinfuderunt. Eo cum voluptate sunt
vsi. Qui melle delectantur, ex aqua & melle coctis, vt

Decoctum
Guaiaci.

huius ac illius proportio sit, q̄ vnus est ad duodecim.
Cinamomum, Macim, Pæoniæ radicem, viscum quer-
cinum incoquere possunt. Vbi nihil impedire video, li-
bentius decoctū ligni Guaiacini præscribo: vt eo in pa-
stu vini loco vtantur. Mando vt lib. j. scobis limati (pon-
derat lib. nostra 16. 3.) in quatuor aquæ mensuris nostra-
tibus decoquatur propē ad medietatis absumptionem.
FVR. De hac re satis. Facile vnusquisq; ex circūstantijs
de potu statuet. Sunt enim quibus vinū absq; periculo
negare non possis. Quomodo claretū paras? ER. Non
eodem modo semper. Ad tres potiones, exempli gratia,
accipio rad. Pæoniæ & sem. eiusdem decortic. sing. ʒ. j. s.
Cinamomi, Macis, Galangæ, Zingib. Gariophyll. sing. ʒ. j.
foliorum Senæ ʒ. j. Turpeti ʒ. v. (vel Rhabarb. ʒ. iij. vel
Agarici ʒ. v.) Sacchari ʒ. iij. Vini ʒ. xij. Aquæ ʒ. viij. Ma-
cerata per noctem vnā aut horas vigintiquatuor per
filtrū sæpius percolari impero, vt clarius fiat. FVR. Ex-
emplo isto contentus sum. Præclare namque scio, tam
non conuenire omnibus vnū remedium, quā non
potest vnus omnium pedibus induci calceus. Quocir-
ca addendum & detrahendum talibus scio, quantum
addere vel demere circumstantiæ imperant. Idē &
cum vino, & sine eo parari debere intelligo. At vinum
quomodo parari iubes? ER. Vt detergeam ventriculum
& in-

Claretum pur-
gans pro epi-
lepticis.

& intestina, referam meatus, factu liberem venas ad
 hepar lienemque tendentes. Absinthium & Carduum
 benedictum appellatum accipio, (nonnunquam his ad-
 do centaureum minus) his coniungo vel Verbenam
 & Betonicam, vel Agrimoniam & Eupatorium Mesuei,
 vel Chamæpytin & Chamædryn, item Asplenium, Ta-
 mariscum, radices Capparum, &c. prout vel caput, vel
 lienem, vel iecur affectum reperio. Singul. manip. iam
 dictarum herbarum accipio: eisq; aromatatum, vt Cina-
 moni, Macis, Galangæ, Zingib. sing. drach. j. vel ij. per-
 misceo. Ad do nonnunquã florum Pæoniæ, vel radicum
 & seminum decorticatorum, itemque seminum citri
 quantum videtur. Quinq; aut sex herbarum manip. &
 aromatis admiscere soleo, foliorũ Senæ sesquiunciam,
 vel duas vncias, Turpeti contusi, & Agarici incisi, sing.
 semiuunciam aut amplius. Qui ferre Rhabarb. possunt,
 Turpeti vel Agarici loco id misceo: vel eorum ponde-
 re in minuto, addo. Quòd si in pectore vitij aliquid ap-
 pareat, aut lubricare magis intestina animus sit, etiam
 passulas & caricis superioribus adiicio. Hisce vini vete-
 ris superinfundi iubeo mensuras tres, & vase diligentis-
 simè clauso seruare horis vigintiquatuor, postmodum
 vel quotidie, vel alternis diebus hauustum seu poculum
 de eo bibere initio pastus. Quod hac ratione paratur
 vinum, nostris hominibus est gratissimum, quos absin-
 thite vino aliàs delectari nosti. Tegit præterea reliquo-
 rum medicamentorum odorem & saporem absinthij
 amaritas, vt nisi eis indicetur, pharmacum se infirmi bi-
 bere non intelligant. Qui à vino abstinere coguntur,
 & difficulter medicamenta sumunt, ijs vel cum cibis
 misceo, quoties possum, vel in confectiõib. abscondo.
 Interdũ purgantia in aqua decoquo aut macero prout
 natura medicamēti poscit: & in hanc aquã percolatã vel
 pruna dulcia vel passulas iniicio, vt humorẽ cõbibant.

*Vinum purga-
 torium.*

*Absinthiũ te-
 git ingratos
 pharmacorũ
 sapes.*

*Vtrū purgan-
tia cū cibis mi-
sceri possint
aut debeant.*

Quo facto, in umbra exsiccare permitto, saccharo ite-
rum conspergo, & edendas propono. Multi hoc modo
citra nauseam pulchrè sunt purgati. Potest, qui vult, va-
rios modos excogitare alios, quibus nauseabundos fal-
lat: nobis hoc recensuisse in præsentia sufficiat. Mirè
mihi placent aliquot modi ex illis, quos D. Ant. Mizal-
dus in libello de Medicatis frugibus refert. FVR. Ego
verò plurimum veritus sum, ne si cum cibis miscerem
medicatas res, etiam bonos corrumperem cibos: atque
ob id nihil tale ausus fui facere. ER. Quoties pharma-
ca, quæ non habent vim admodum deleteriam seu ho-
stilem, vel eam cum multo vtili succo permixtam possi-
dent, cum cibis obtuleris, aut etiam sine cibo dederis,
frustra offensam metuis. Etenim vires suas in ventricu-
lo exerere propter aliarū rerum admistionem non pos-
sunt. Vbi autem in ventre purgantes particulæ secretæ
sunt, soluta videlicet per coctionem priore mistione,
aut elementatione, vt sic vocem, actu iam esse atque a-
gere primū incipiunt: quando scilicet humor vtilis
attractus est, & purgatrices tanquam inutiles & incon-
uenientes solæ propemodum relictæ sunt. Tunc, quia
non, vt antea, impediuntur, pro natura viribusq; suis a-
gunt, venasq; mordicando & stimulando virtutem par-
tium expultricem ad depulsionem noxiorum facilius
excitant, Et dum noxia eijcit natura, non simul vtilia,
dum valet, exire permittit: quod in diarrhœis, catarrhis,
crisibus, vomitibus, alijs euentibus, euidentissimum est.
Quòd si vel eodem tempore, dum cibi in ventre dissol-
uuntur & coquuntur, agerent (quod maligna & inimi-
ca prorsus nobis faciūt) vel secretrice potestate, qua bo-
num à malo separatur, partes carerent, aliquid certè fo-
ret, quod obijciebas. Iccircò tot habes apud veteres
Græcos purgatoriorū salium, potionū, embammarum,
formulas: quæ omnia cum cibis proponebantur deuo-
randa.

randa. Sic Galenus quoq; in senibus aluum irritare do-
 cuit. Idem quoq; quod longè poterat videri admirabi-
 lius, non dubitavit semen Cnici, Vrticæ, Polypodiū, &c.
 cibis permista offerre phlegmone partium circa ven-
 trem sitarum laborantibus. An hunc tu dubitas obla-
 turum eodem modo fuisse nostra pharmaca, si ea no-
 uisset: nihil in illis partibus mali habentibus? Sed non
 opus est ratione pugnare, vbi euidēs experientia litem
 dirimere potest. FVR. An non præstat tamen ante ci-
 bum manè talia offerre? ER. Ego sanè quotiescunque
 ægrum habeo facilem & obsequētem, hoc potius tem-
 pore offero, quàm cùm alimenta sumenda sunt. Viden-
 dum in tota re ista semper est, quid ætas, temperamen-
 tum, vires, consuetudo, & indiuiduæ laborantium pro-
 prietates ferant. FVR. Subtrahi alia nulla ratione vitio-
 si vaporis materia potest, quàm crebrò repetitis purga-
 tionibus? ER. Ad idem mirificè prodest ligni Guaiaci
 si potus, si non in mensa tantùm vini loco frigidus bi-
 batur, sicut iam dictum fuit, verum etiam mane ad pro-
 nocandum sudorem calidus sumatur. Sudare autem
 debet æger hora dimidia, integra, sesquihora, duabus,
 prout ferre poterit. Nunquã enim obliuisci eius, quod
 nuper quoque monebam, oportet, pro diuersitate vi-
 rium, ætatis, temperie, cōsuetudinis, loci, & reliquarum
 circumstantiarum, omnia sic esse temperanda, vt quod
 principales indicationes faciendum suadent, tutò fiat.
 Plurimum certè hoc decoctum mensè vno, vel duobus
 vel plurib. (edere interim æger debet, quemadmodum
 alias solet, intra tamen satietatem) modo iam dicto v-
 surparum, omnibus epilepsiæ speciebus confert: maxi-
 me verò tunc commodat, cùm nō in vasis aut profun-
 do corporis, sed in habitu eius alicubi colligitur morbi
 causa. Si quis fortè hoc fastidiret, vel salsæ Pariliæ, vel
 radic. Chinæ substitui posset. Commendant aliqui ra-

Vacuatio per
 sudorem quib.
 molienda in e-
 pilepticis.

Decoctum ra-
dicis Penta-
phylli.

tione, vt ego quidem iudico, optima decoctum visci
quercini: quo propterea non sum vsus, quia tanta eius
copia non suppetebat. Audiui à D. Ortolpho Marolt,
illustris. Principum Hennenbergensium Medico dili-
gentissimo & doctissimo decoctum radicis Pentaphyl-
li sic preparatum & vsurpatum, quomodo Indici ligni
decoctum solet, vtiliter in hoc morbo vsurpari. Feci pe-
riculum in morbis alijs, & sudores mouere comperi.

Venæ sectio
quando utilis.

oportunitate oblata possis. Huc referri fortasse potest
venæ sectio, quæ in sanguine abundantibus & carnosiss
atq; calidis minimè negligenda est. Secunda est autem
vena vel poplitum vel malleolorum: partim vt in mu-
lieribus menses vel prouocentur, si fortè suppressi fue-
rint, vel copiosius stuant, partim vt in his simul & viris
materia minuatur, & à capite ad partes remotissimas
abducatur. F V R. Cupio nunc illud audire, quibus &
insitum viscerum calorem fouere, & exitiosam ac ve-
nenatam qualitatem delere solitus sis. E R A. Pulueri-
bus, electarijs, conditis, aquis. Manè singulis diebus, qui-
bus non sumunt purgantia (si prandij tempore primùm
cum cibo accipiant, nihil vetat quotidie hæc vsurpare)
aliquid prædictorum sumi debet horis tribus aut plu-
ribus ante pastum. Ex conditis maximè cõueniunt nu-
ces myristicæ illæ integræ ac magnæ, quæ exteriori car-
ne adhuc tectæ recentes in India condiuntur. Vtiles
quoq; sunt Myrobalani Chebuli: citri. cortex exterior
sine multa eius carne: radices Pæoniæ & siluestri-
næ.

macæ, instar radicum Cichoriij conditæ. Qui pulveres malūt sumere, illis Tragea paratur ex aromatis. Exemplum hoc esto. R. Radic. & sem. Pæoniæ decortic. ana drach. j. Spec. aromat. rosati gariophyllati, cinamomi præstantifs. galangæ, macis, xyloaloes, ana ʒ. v. nucis myrist. schoenanthi, ana scrup. j. sem. citri scrup. ij. cubebârũ, granorum paradyti, ana scrup. v. cornu cerui vsti, coral. vstorum, ana scrup. ij. cum ʒ. vj. sacchari misceantur. Ex eisdem, additis nonnullis de supradiçtis conditis, cum conserua florum Betonicæ & Pæoniæ, parari elect. possunt. Misceri debent iure nuc. myrist. conditarũ: vel si acidis delectetur ægrotans, sirupo ex succo citri aut limonum confecto. Hæc iuuant concoctionẽ, confirmant que calorem insitum ventriculi & iecinoris, & quod optandum in primis est, benefaciunt cerebro. Resistunt eadem venenositati, quæ vt plurimum causa est oranis in hoc morbo mali. Sed multò magis hoc nobis præstant aquæ duæ: quarum descriptiones hîc tibi recitabo, quia multorum vsu cõprobatae efficacesq; compertæ sunt. Alteram ego honestissimæ cuidam matronæ (quæ & antea laborauerat, & quo die ad eam vocatus fui tres paroxysmos perpeffa fuerat) ante multos annos composui. Vsi ea postmodum sunt plurimi, non sine euidenti fructu. Alteram in vsu habuit D. Iohannes Langius illustris. Palat. Principum medicus clarissimus & experientissimus. Vsus earum est, vt in paroxysmo diducto ore cochlear plenum infundatur: fauces & tempora atque nares ea confricentur. Deinde vt, quo tempore insultus timetur, siue dum post breuia intervalla accessiones repetunt, vesperi & manè tantundem ægrotto offeratur, vnà cum duobus trochiscis: quorum mentio postea fiet. Si mandere infirmus nequeat, in aqua dissoluti exhibentur. Postremò vt tempore præseruationis singulis septimanis, cum luna vel quadrata, vel

Puluis.

Electaria.

Aquæ.

Vsus aquarum epilepticarũ.

*Aque Primæ
descriptio.*

plena, vel noua efficitur, cochlear vnum sumatur cum duobus trochiscis, manè & vesperi: & morbo remittente manè tantùm: deinceps metu penè sublato bis in mense, plenilunij & nouilunij temporib. accepisse sufficit. F V R Recita descriptiones aquarum & trochiscorum. E R A S. Aquæ nostræ descriptio hæc est. R. Florum Lilij conuallij lib. j. s. florum Pæoniæ, Lauendula, Betonicæ, ana lib. j. florum Tiliæ, Verbasci odorati, ana vnc. iij. radice Pæoniæ, seminis eiusdem, ana vnc. ij. s. radice Aristoloch. longæ vnc. j. s. Visci quercini ʒ. xiiij. Visci corylorum ʒ. iij. Cubebarum ʒ. j. Piperis nigri, Castorei Pontici, ana ʒ. s. Incidantur incidēda, misceantur, infundantur in vini vel Maluatici, vel Rhenensis generosissimi mensuris nostratibus duab. per tres septimanas, maneantq; in loco calido, vel Soli exposito, & quotidie agitentur: demùm in balneo maris destillentur. Quoniam autem herbæ & flores omnes vno tempore non colliguntur, infundenda sunt in vinum, quæ primò apparent, ac post tres septimanas exprimendæ & destilandæ: quod effluxerit, cum expresso prius vino miscendum: donec omnes haberi queant. Possunt etiam sicca

*Trochiscorum
epilepticorum
descriptio.*

accipi omnes, modò in umbra sint siccatæ: præter flores lilij conuallij. Trochiscorum descriptio sic habet. Recip. Cinam. interioris & optimi ʒ. j. radicum Pæoniæ, semin. eiusdem ana scrup. ij. Zingiberis, Cubebarum, Gariophyllorum, Macis, ana scrup. j. Specierum cordialium, Spec. arom. Gariophyll. ana scrup. s. Spec. Diambræ, diamusci, ana gran. v. Nucis musc. conditæ ʒ. j. sem. citri excortic. scrup. ij. Sacchari albissimi vnc. viij. in aqua suprâ scripta dissoluti. Ex his fiant iuxta artem trochisci instar eorum, qui vocantur Manus Christi. Proditiorib. inaurari, & oleo stillatitio vel aniforum, vel masticis, vel alio simili aspergi possunt, cū funduntur supra lapidē. Altera D. Langij sic paratur. R. flor. Lilij conuallij, manip.

Aqua D. Langij

manip. viij. Superinfundatur mensura j. vini Cretici aut Muscatelli, aut aliàs generosi, inq; eo per dies quinque stent infusi, mox in balneo maris destillentur in vase vitreo. Deinde accipe Cinamomi electissimi drac. vj. Nucis myristicæ 3. iij. Piperis longi 3. ij. Florum Lavendulæ 3. j. florum Rorismarini, Stœchadis ana 3. s. Cubebarum 3. ij. Visci quercini, radic. Pæoniæ, radic. diptamni nostratis, ana 3. s. Omnia crassiusculè contrita rursus in superiore vino per dies octo macerentur in loco apri- co, & postmodum destillentur, sicut dictum fuit antea. Trochiscorum hæc est forma. Rec. Semin. Pæoniæ ex- cortic. 3. s. Margarit. præpar. 3. s. Macis scrup. j. foliorum auri num. vj. In pulverem redacta misceantur, & cum 3. ij. sacchari albissimi in 3. v. aquæ iam dictæ soluti & decocti ad perfect. fiant trochisci. Doct. Iohannes Lan- gius tanto studio abscondit hanc compositionem, vt i- nullo viuo nemini sciam communicatam. Si habere po- tuissem, nunquam de alia concinnanda in mentem mi- hi putò venisset. Mortuo eo, cùm descriptionem nactus fuisset, admiratus sum, tam propè me ad ipsius com- positionem, de qua ne suspicari quidem mihi tunc lice- bat, accessisse. FVRN. Vtram putas vtilius adhiberi? ER. Id meum non est pronunciare. Periculum vtriusq; facito, & quod quæris inuenies: si modò attendere vo- les. In mea est, quod displicet, sapor odorq; propter ca- storium ingrator: in altera suavior est tū odor tum sa- por. De viribus iudicium ex cōtentis & euentu facien- dum est. FVR. Similes aquas multas legi, celebrariq; audini. ER. Neq; multum ambigo, quin plerq; sint aut æquè bonæ, aut efficaciores etiam hisce nostris. Sed quia harum, nō illarum, experientiam aliquam habeo, his potius, quàm illis, vti soleo. Ausim tibi affirmare, nullum componi facilè medicamētum posse, quo non sint meliora prius composita. FVR. Cur ergo non qui-

Trochisci D.
Langij.

Nota.

Differentiam
medicorum fa-
cit occasio u-
tendi remedijs.

busuis pari successu utimur? ER. Quia nō suo tempore ac modo utimur. Differentia optimorum ac medicorum vix alia est in curationibus maior & certior, quā quod alij alijs rectius præsentia distinguunt, circumstantias diligentius obseruant, ac quid quouis loco & tempore in quolibet ægrotante magis expediat, accuratius æstimant. Hinc est, quod sæpissime vidisti prudentes & circumspectos medicos morbos leuissimis remedijs percurauisse, quos alij potentissimis pharmacis frustra pellere tentauerant. Sic Idiotas interdum aquæ frigidæ haustu, quem fortè fortuna patienti ægro dederunt, profuisse audis, quē operoso apparatu pharmacorū sine fructu imprudētiores medici fatigarunt. Causa alia nō est, quā quod eo tempore vel arte vel casu talia propinarūt, cū prodesse poterant: cū alij tempore nō conuenienti aut hæc ipsa, aut meliora frustra obtulissent. Nullum enim remedium quantumuis nobile & generosum, in eodem morbo idem semper agit, nisi tempore apto & debito offeratur. Meminisse Quidij versuum perpetuò oportet.

Temporibus medicina valet: data tempore profunt.

Et data non apto tempore vana nocent.

Ex quib. occasio
cōiectanda
sit.

FVR. Quo pacto dignoscam tempus aptum siue occasionem rectè & cum fructu bonis probatisq; remedijs utendi? ER. Hoc quoq; ex illis est, quæ nec scribi nec dici possunt. Vniuersè monere possumus ex morbi natura, magnitudine, paroxysmorum frequentia, accidentibus alijs, corporis puritate vel impuritate, tēperamento ægri, moribus, consuetudine, victus ratione, indiuis proprietatib. & circumstantijs alijs coniectandum esse, Quæ quia in ægrotis omnib. infinite variāt, & nunquam in duobus eadem apparent, particulatim exponi non possunt. Prudentiæ hoc est medici, ut quæ in singulis cōcurrunt, accuratè obseruet, prudenter distinguat,

vires

vires omnium inter se conferat & expendat, atque sic quid in quouis expedire quolibet tempore possit, consideret. Hoc illud esse dixi, quo medicus à medico precipue differt. Inter illos enim, qui mediocriter negotium intelligunt, is curabit maiore cum successu, qui circumstantias nullas omittit, omnes examinat, inter se comparat, & quid preponderet, quid prosit, quid obsit, in actione qualibet acute conspicatur. Potes ex his paucis perspicere quanta sit illorum hominum inscitia, qui curationem quandam generalem somniant, ab omnibus circumstantiis absolutam. Si morbus aliquis seorsum ac separatè ita subsisteret, quomodo Plato Ideas finxit (genera enim & species extra indiuidua nihil esse aliud, quàm νομῶτα, satis in superioribus ostensum fuit) deleri fortasse eodem modo posset. Iam cum in solis indiuiduis oriantur morbi omnes, & curare cogamur, non hominem absolute, sed Petrum vel Paulum, nunquam eodem successu curabimus vtrumque, nisi omnes circumstantias in ambobus inueniamus similiter habentes. Hoc quis non videt fieri non posse? Alter enim fortè imbecillis est, vel nauseat, vel non admittit pharmaca, vel non fert aquarum potum, vel habet alium morbum coniunctum, vel aliud quippiam patitur ab altero diuersum: propter que curationem mutare cogimur. Quid igitur miri contingit, si remedium quantumuis præstans & generosum non semper morbum profligat, imò interdum etiam officit? Tanta est enim indiuiduorum, siue ægroantium diuersitas, ut tã oculatus sit nullus, qui omnes in omnibus circumstantiis satis obseruare valeat. Hinc est, quòd nullum adeò nobile reperitur pharmacum, quod vel leuissimum & saluberrimum morbum perpetuò debellet. Quare moriuntur permulti ex morbis, qui si eorum naturam spectes (vel in alio ægro in hæere cogites) omnino curabiles & tuti existimari poterant.

Qui medicio-
ptimè curens.

Morbus uni-
uersalis nullus
datur.

Moritur autem hic, vel quia circumstantiæ & qualitates ægri omnem remediorum operationem respuunt, impediunt, contemnunt, vel quia medicus non satis exploratè occasionem ea offerendi scrutatus est. Quam obrem nolim putes, plus in nostris, quæ recitauimus, quàm in alijs, quæ apud praticos (vt vocant) reperiuntur, virium inesse: sed te iubeo, quæ maximè videbis instituto tuo seruire posse, ab omnibus sumere: ne catalogum remediorum à me fortè expectes. Exempli solùm gratia aliqua produxi ex illis, quibus frequentius ipse vti soleo. FVR. Quid si omnibus hisce nihil proficias? ER. Vt maximè aliquandiu parum prodesse videaris, tandem tamen, si modò pertinaciter instes, natura viribus cedit morbus: nisi vel hic tam altè radices egerit, vt velut naturalis quidam affectus membrum iam inhaereat, vel illa eousq; debilitata & fracta sit, vt uincere ne adiuta quidem porrò tentet. Fortasse sanationem aliquando impedit affectus locus, quando ad eum medicamenta vel nunquam penetrant, vel post amissas vires tardè admodum eò perueniunt. Quicquid in causa sit, hoc saltem commodi ex diuturno remediorum vsu consequetur infirmus, vt, si non ex toto depelli morbus poterit, plurimum tamen fractus uideatur: hoc est, ut paroxysmos rariotes, leuiores, breuiioresque deinceps pariat. Aegrotantem nunc etiam habeo, qui ex semestri curatione lucratus hoc est, ut pro crebris accessionibus (quæ cum spuma, graniq; membrorum distortionem & concussionem inuadere astantesq; terrere solebant) sine omni casu leui delirio duntaxat corripiatur, cū vix sensibili buccarum conuulsione adeò celeriter transeunt, ut, assidentes, quibus res nota non est, non animaduertant. In affectibus curatu difficilibus, in quibus remedij iuxta indicationem rationi consentaneè utimur, pergere nos oportet, etiam si parum initio præstare uideamur, id

Quid in morbo pertinaciter agendum.

Id quod Hippocrates 2. Aphor. 52. monuit, teste Galeno. Enim adeo vehementer infixus est saepe affectus, aut sic infarctus est vitiosus in aliquo loco succus, ut brevi tempore auferri nequeant. Ergo recensita sunt medicamenta, quibus partim per se eradicari mala temperies, partim per accidens deleri possit. Nam quae corporis excrementa educunt: humores vitiosos aut corruptioni obnoxios vacuant: corpus totum purificant: congenitum calorem corroborant: materiam, ex qua inimicus cerebro fumus generatur, subtrahunt: naturam ad oppugnandum morbi causam excitant, inuitant, praeparant: infestam qualitatem membris quibuscumque impressam, tandem, licet per accidens eradere videntur. Eadem ne vapor noxius tam crebro tamque facile intumescat, dum generatio eius impediri necdum potuit, ad cerebrum aut eius ventriculos usque penetret, prohibent. E. V. R. Si prohibere ascensum eius ad caput nequeant, quomodo a ventriculis arceant? E. R. Accidit saepe, ut plus possit morbus quam natura, licet remedijs armata sit generosissimis. Quod fit, ut aliquando a capite, si praesertim in eo fomes & scaturigo mali constitit, praedictis remedijs abstrahi non possit, quae in ventriculos crepere solebat substantia. Tunc alijs insuper utendum erit, sternutatorijs, apophlegmatis, gargarismis, erianthis, sinapismis: quorum exempla apud Galen. in 2. de Composit. medic. loc. & alios omnes veteres ac recentiores plurima inuenies. Si haec quoque satis non esse viderentur, cauterium in ceruice inuti curabis, aut laqueum inijci, ut per apertam hanc regionem natura perniciosum humorem vacuet. Plurimum sane semper contulerunt, quos vel in capite paulatim colligeretur paroxysmi causa, vel alibi collecta, quin ad caput ascenderet, prohiberi non posset: non raro perfectam sanitatem attrahunt. Infantibus in Italia vidi tum depellendi tum

Quae per accidens curent epilepticos.

Cauteria.

præcauendi causa cutem cervicis inuri: nec sine euidenti auxilio plerunq; fieri multi mihi confirmarunt. FVR. De vomitu quid sentias, audire cupio: quem veteres præcepisse non ignoras. Cur quæram illud me mouet, quòd suprâ nauseam omnem studiosè cauendam asseruisti. Deinde nondum intellexi, num solam qualitatem de inferiorib. partibus nonnunquam tolli ad caput cum nonnullis credas. Postremò scire auco, an naturalibus seu physicis vocatis remedijs, quæ propter latentem & ignotâ nobis vim appensa & gestata aduersari epilepsiæ creduntur, fidem habendam censeas. Video enim cum in alijs morbis, tum in hoc maximè vires talium cõmendari. ER. Ad omnia facilis est responsio. Si quis facilè absq; vehemente capitis cõmotione, sine corporis quoq; & ventriculi lacinatione vomere solitus sit, & morbi causam in vëtriculo aut propinquis ei partibus colligat, ei non interdico vomitum. Sin aliubi generetur causa, & ventris laceratione eò promptius attrahi videatur, aut in capite iam existentem commoueat, aut difficulter vomet, non probo. Veteres ab infantia ferè seipsos ad vomitû consuefaciebant: quò fiebat, vt crebrius medici in omnib. propè morbis vomitum imperarent. Alia est hominum nunc consuetudo: rariq; sunt, qui sine labore & laniatu ventriculi & faucium vomere queant. Solam qualitatem absq; corpore non migrare de subiecto vno in aliud, sæpe nobis antea dictum fuit. Qui hîc ambigit, nimis rudem se probat esse. Qui præterea nescit, ex secundis qualitibus non posse quamuis in quolibet subiecto inesse, is monendus est, vt in philosophorum scriptis & bonis artibus se exerceat, priusquam audacter & incõsideratè, quicquid in buccam venit, effutiat. Tam non potest qualitas venenata & inimica cerebro propter abditam proprietatem in aliter temperato subiecto, quàm id est, cuius est

*Num uomitus
conferat epile
pticis.*

*An qualitas ve
nenata absque
substãtia ad ca
put tollatur.*

qualitas propria, fingi, quam non potest virtus Magnæ in glacie, vel risibilitas in bruto cogitari. Nimis insulsa opinio secus opinantium est. De Amuletis & medicamentis, quæ occulta virtute morbos pellere feruntur, cum alibi, tum in primo congressu satis prolixè disceptauimus. Produxi locum ex Tatiano Assyrio, quem D. Ioh. Vuerus in præclarissimo præstantissimæ tum eruditionis tum pietatis pleno libro suo de Præstigijs dæmonum citauit: in quo mox ab initio hæc habentur verba. Nullus affectus per occultam alterius rei diffusionem tollitur: nec ægrotus curatur amuletis, vt pelliculis appensis. Hanc Tatiani sententiam viri summi, sanctissimi & vetustissimi veram esse monstraui hac ratione, quod naturalia *μάθη* siue propter formam substantiæ effectricem, siue propter certum temperamentum rebus subiectis insint, non aliter mutantur, quàm per sensibilem qualitatum alterationem, siue temperamenti mutationem. Quippe forma substantialis per se neq; corrumpitur, neq; mutatur, nõ mutato temperamento. Quare siue ratione formæ tales vires in rebus inesse putentur, siue ratione materiæ seu temperamenti inesse existimentur, auferri & tolli nequeunt, illis manentibus. At forma subiectum suum nunquam deserit, quantisper temperamentum eius non immutatur huc vsq; vt in eo perdurare amplius nequeat. Quamobrem certo certius est, pharmaca nulla potestate latente morbos abigere, nisi quæ causam morbi expellere, vel morbum ipsum delere possint. Vt maximè tibi concedã, de quo non sine causis grauis. plurimũ ambigere cogor, quædã sua præsentia impedire, & quasi frænare contrariæ potestatis actionẽ posse, tollere tamen eandẽ alia ratione quàm modò dicta, nunquã poterunt. Semper enim morbus perdurãs in corpore symptomata proferet, quãprimũ impedimentũ amoliũ fuerit. Quare cũ morbum

Vtrum amuleta profint in epilepsia.

Quæ impediri non etiam tollunt rerũ vires

*Magnes trahit
substantiam,
non qualitatem.*

*Occultè tra-
hentiã non tra-
hunt eminentius.*

causam & temperamèto manentib. extinguere talia ne-
queant, necessariò fatendũ nobis fuerit, per causã abla-
tionẽ ea morbos expungere. Addidi hoc quoq;, Magne-
tem trahere, nõ qualitatem, sed quod trahi potest, nempe
substantiam, ferrum scilicet: ac proinde ostendere à no-
bis dissentientes oportere, Amuleta sua vel sensibiliter
morbi causam dissipare, vel insensibiliter eijcere. Quæ
dum monstrare non poterunt, frustra persuadere nobis
admirabiles suorum pharmacorũ vires tentabunt. Ego
nondum vidi aliquod ex his causas morborum visibi-
les & corporeas vel hoc vel illo modo extra corpus
trahere. Adde quòd proximè ad causam morbi admo-
uere, non extrinsecus appendere corpori oporteret.
Quippe vis Magnetis, quæ excusare ac probare in rebus
cunctis ferme tales potestates cogitur, non attraxerit
vnquam ad se ferrum intra corpus absconditum per
medias carnes & cutem. Quinimò quantumuis leui
obstaculo inter ipsum & ferrum interiecto frustratur
tractio. Quo pacto igitur hætenus desipimus, vt mor-
bum aliquem, qui loco moueri, aut absque alteratione
vel causæ suæ ablatione interimiri nequit, à radícula aut
lapillo incantari & occidi seu pelli credamus? Quis sei-
psum colligens, & rem ipsam apud se considerans puta-
bit frustillum lapidis aut radicis appesum cuti tantam
vim morbifici humoris educere, aut morbum adeò
terribilem iugulare posse? Magnes grandis admodum
vix pusillam acum longius distitam commouet, re ali-
qua solidiore interposita nullo pacto mouet, etiam si
proxima sit, & lapillum vel radiculam nos putabimus
horrificum morbum vnà cum sua causã, quæ à validis-
simis pharmacis crebrò repetitis euacuari sæpe nõ po-
test, extra corpus insensibiliter mox exturbare? Dico ti-
bi meras esse nugas, quæ de his physicis remedijs fabu-
lati sunt creduli medici, alijue superstitioni. Si quod ex-
taret

taret Amuletum ea vi ad se attrahens causam epilepsiae qua Paracelsi attrahens medicamentum pollebat, ali- quid fortasse tribuendum eis foret. Attrahēs pharma- cum, inquit, aliquando Centenarium pondo carnis at- traxit. Parari potest, quòd vaccam in altum trahat, & ramum de arbore auellat. Vidimus, quòd ouem aquæ plenam attraheret: quod ex thorace pulmones in os pertraxerit, vt ex eo suffocatus homo fuerit: quod pu- pillam ad nasum adduxit, vt ab eius cute auelli deinde nequiverit: quod pestē extraxit, vt ægroti omnes, quan- tumuis laborarent grauitur, eius viribus sanati sint.

*Pharmacū Pa-
racelsi miracu-
losè trahens.*

FVR. Pestem alibi dicit naturę viribus nullo pacto sub- lectam esse, ac sola cœlesti medicina curari. ER. Nescis cum sui similem vbiq; & semper manere? Sed audi, qua- le adstringēs pharmacum habuerit. Vidi medicamen- tum sic os adstringens, inquit eodem lib. Archid. vt in- frumento per vim fuerit effringendum, non sine san- guinis profusione: & quod anum sic clausit, vt terebra fuerit perforanda seu recludenda. FVR. Crassa hæc & palpabilia mendacia prætereunda, & subtiliora sunt re- sellenda, quæ veri speciem habere quibusdã videntur.

*Pharmacū e-
iusdem miracu-
losè adstringēs*

Ergo ad Amuleta redeo. Galenus plurimum substantię remedium tribuit, licet admurmurationes & chara- cteres contemnere ac ridere iubeat. Nosti quid de Pæo- niæ radice affirmet. ERAS. Rectè figuras & verba da- monat: sed non rectè in grauib; morbis effluuiio nescio quantulo radice adscribit tantas vires, quãtas in Pæo- niã laudat. Quod cum experientia vsusque nonnullos docuisset, nec Galenum falsitatis arguere auderent, ve- ra Pæonia mascula nos carere existimarunt. Sed quæ à peritissimis harum rerum inuestigatoribus vera esse demonstrata est, vsu melior inuenta nō est. Præstat nos in hac parte prudentiæ Theophrasti illius Magni (non Cacophrasti Nebulonis & Magi) imitatores fieri, qui

*Galenus lau-
dat appensio-
nes substantia-
rum.*

Periclem pessimè affectū animo ex eo iudicauit, quòd ægrotanti sibi amuletum alligari passus fuerat. Ideo in 9. de Histor. Plant. circa finem hæc quoq; de talibus scripsit, ἀλλὰ τὰ διηθέστερα καὶ πιθανότερα, τὰ δὲ τῶν παλαιῶν καὶ ὀλιγῶς τῶν ἀλεξιφάρμακων λεγομένων τοῖς τε σώμασι καὶ τῶν οἰκείαις. Et non multo post addit. τὰ μὲν οὖν τριαῦτα καθάπερ καὶ πλεονῶν ἐλέχθη, συναυξάνειν βουλομένων ἐστὶ τὰς ἐαυτῶν τεχνάς. Hæc cum Ethnicus homo viderit ac scripserit, quī non pudet nos tot post ipsum seculis natos, & in tanta veritatis luce versantes tantam in nos ipsos stulticiam admittere, vt talibus nugis fidem habeamus? Legimus de Caracalla Imperatore adeò eum fuisse alienum ab istis delirijs, vt contra morbos nonnullos amuleta appendere edicto vetare statuerit. Dignissima est sententia Nazianzeni, quæ literis aureis animis nostris sic infigatur, vt ex eis deleri in posterum non possit, cum sic ait, εἰ δὲν δὲ σὺ παλαιότητων καὶ ἐπισμαίων, οἷς ὁ πανηγὼς συνεισέρχεται. F V R. Quomodo simul irrepit malus ille, cum amuletis morbos profligare conamur? E R. Si natura, vel per id temporis, vel postea morbi causa deuicta morbum delcuerit, statim opera alligata rei putabitur contigisse. Credulitatem hanc obseruans παροῦργος ille, eandem auget, ac ex alijs similem expectare euentum persuadet: quo à veris remedijs paulatim nos alienet, atq; ad non vera contraq; Dei ordinationem & voluntatem vsurpata sensim traducat. Vide verò, quæso te, quòd rem perduxerit Cacodæmō. Publicè in pharmacopolijs prostant venalia cadauera condita Aegyptiorū, eaq; deuoranda exhibentur ægrotantibus in sanguinis sputo, in casu vel contusione partium internarū, ad discutiendos sanguinis grumos. In tantum ascendit dignitatis & pretij gradū abominabilis & execranda medicina, vt auro fermè æstimeretur ab aliquibus dignior. Etenim virtute præditam esse rentur, qua gestantem

Nazianzeni
dictum de Ap-
pensis.

Abominabile
pharmacū ex
mumia, diabo-
luxe cogitauit

stantem à casu præseruet, aut ne quid intra corpus ex casu rumpatur, efficiat. Pudenda hæc credulitas de facultate Mumia videtur ab Arabib. per quendam errorem deriuata esse in castissimam medicinae artem: & omnium propè medicorum animos vel per incuriam, vel per astum Dæmonis occupauisse. Quæ de Mumia fabuletur impia Paracelsicorum turba, quæq; de phar- macis ex humano sanguine, stercore, partib., excrementis alijs, concinnatis mentiatur, in præsentia omittam; & quæ ad rem nostram propius spectant, referam. Per- suasit Diabolus latenter hominibus, vt pro Epilepsia depulsione vtantur puluere ex humano cranio præpara- to: ac foemina iussit deuorare foeminas, maris ma- sculos. Absurda hæc esse & indigna hominibus ne Ga- lenus quidem dubitauit asserere in lib. de Simplicium medicamentorum facultatibus. Paracelsus, cum inani- ter offerri cranij puluerem animaduertisset, vt supersti- tionem confirmaret & auget, ossiculum quoddam paruum, angulare, magnitudine vnguis, in capitis ver- tice inueniri mentitus est, quod epotum liberaret. Ne in mendacio deprehenderetur, addidit, nō in omnium capitibus, sed quorundam solū inueniri. Idem hoc omnes impostores, præstigiatores, incantatores, nebu- lones facere solent. In bufonis exempli gratia, capite reperitur, inquit, lapis hac vel illa potentia præditus. Sed nec in omni bufonis capite reperitur: nec, si insit, nisi certa ceremonia extrahitur. Omnia ob id dicunt & faciunt, vt ludant multos: & mendacij excusandi an- sam sibi seruent. Quomodo enim posset tantillum os- siculum deuoratum (si maximè tale aliquod inuenire- tur) tanti morbi depellere causam. Dictum fuit an- te, non quodlibet frustulum Magnetis trahere acum, sed certa magnitudine donatum. Satis apertè men- dacij seipsum arguit, cum alibi dum ex professo hæc

Virtus Mumie

*Execrabilia
Paracelsic. re-
media.*

tractat, non ossiculum, sed cranium certo modo preparatum (modum non refert) offerri præcipit. Quod de stercore Ciconiæ scripsit Galenus, verè dici de talibus potest. Nam si possent naturæ suæ viribus morbum hunc extinguere, non tamen vnicum aliquod ex his ossiculis posset. FVR. Quid si sapius vsurpanda dicant? ER. Frustra dicent. Etenim cum reperiantur in valde paucis (vt ipsi aiunt, in nullis, vt ego dico) illa ossicula, non poterit quisquam tot corraderè, quot habet opus. Deinde si ab occulta proprietate iuuant, qualitatibus manifestis non impediuntur, quo minus omni tempore, loco, morbo, commodent. Sic enim Galenus definit abditas rerum vires, vt semper & omnibus prosint. Quippe de testudinibus sanguine loquens dicit, se nunc ei testimonium præbiturum *ἢ ἀλλὰ πρὸς τὴν*, non autem euidentis operationis à temperamento profectæ, si omni dolori capitis quolibet temperamento conducere demonstretur. Ita nos quoque talibus fidem habebimus, cum sensibilibus videbimus causarum vacatione cōferre. Miserandum prorsus est, aliquos eò dementiæ processisse infirmos, vt calentem ex venis decollati hominis effluentem sanguinem poculo exceptum haurire sustinuerint: incredibile propemodum videretur, inuentos fuisse medicos, qui suadere talia ausi fuerint, nisi constaret longè maximas esse superstitionum vires. Immanitas est tanta, vt admirari & detestari satis nunquā possimus. Si morbi rationis & intelligentiæ participes essent, sicut eos ferè depingit Paracelsus, prodesse abominabilia hæc remedia ratione illa crederem fortasse, qua immanis illa mater (si mater fuisse putanda est) famelicos milites in obsidione Hierosolymitana domo sua expulit, dum filium suum tostum epulandum eis apponeret. Etenim interitum suum potius eligerent, quàm tantæ immanitatis essent spectatores. Ad me quod attinet, à puero vique

*Miserandū e-
pilepsiæ reme-
dium.*

vsque semper à talibus abhorruerunt: & omnes illos, qui humanitatis & pietatis affectus nondum exuerunt, obsecro & obtestor, vt deinceps fœdis & diabolicis istis remedijs (si maximè remedia essent) valedicant. Deus pro infinita sua bonitate ita nos omni remediorum genere ditauit & locupletauit, vt plus quàm beluinis & tartareis pharmacis neutiquam indigeamus. Quod de his dico, de superstitiosis alijs similiter intelligi cupio. Summatim nunc iterum dicam, affectum seu qualitatem naturalem virtute naturali siue abdita, siue manifesta mutari aut eradi non posse, nisi vel subiectum eius perdat, vel per mutuam primarum qualitatum actionem & passionem hætenus alteretur, vt aptum subiectum esse desinat, vel causa eius è medio auferatur. Etenim qualitatibus alijs *καρτέσις* tantum insunt suis subiectis, & præsentia causæ in eodem subsistunt: ea ablata confestim evanescent. Huius generis cum alijs quædam, tum instrumentales morbi fermè omnes censentur. Alijs *καρτέσις* adhærescunt, atq; causis efficientibus ablati nihilominus remanent, quarum alijs propter nativum subiecti temperamentum ab initio generationis in hæserunt: alijs postea supervenerunt: & à certis causis penitus impressæ & veluti insculptæ atque in profundum insertæ sunt. Duæ postremæ species non tolluntur, quantisper subiectum vel non tollitur, vel non manifestè ac notabiliter alteratur. Quæ causis suis tantum subsistunt, ablatione duntaxat causæ interimuntur. Ergo si amuletum vel appensa substantia morbum delere ponatur, necessarium est, vt vel causam eius adimat, vel subiectum tollat, vel deniq; temperiem eiusdem immutet: quod sine mutua primarum qualitatum actione & passione non fiet. Etenim quæ aliter qualitates membris insitas interrimunt, ipsa simul subiecta perdunt. Quomodo autem radix cuti admota ex corpore venenatos aut acres

*Quot modis
naturales affe-
ctiones deleantur.*

*Quomodo per-
ripta morbos
pellant.*

fumos extrahat, vt molesta porrò cerebro esse desinat.
 Si vim talem vlla nacta à Deo fuisset, aliquando visibi-
 liter instar Magnetis eandem nobis demonstrauisset.
 F V R. Tempus est, vt ad Elephantiasim transeamus.
 ER. An non prius inspicere oportet, quid Paracelsus
 grex de huius morbi curatione nobis reliquerit: F V R.
 Rectè mones: mihi. n. iam id exciderat. ER. Recita nobis
 quæ ex eo didicisti. F V R. Multis in locis gloriatur, se
 curationem huius morbi tenuisse: at non multa recen-
 set huc pertinentia. Quinimò nonnunquam apertè o-
 stendit, se pro incurabili habuisse nō prorsus recens na-
 tum: vt tu in superiore velitatione verè monuisti. Equi-
 dem si vera ponantur, quæ de eius curatione lib. de Ca-
 duco scripsit, non probari solū, sed firmissimè demon-
 strari poterit, insanabilē eum esse: quod nō minus clarè
 in Paragraph. asseruit. Quæ hinc inde libris eius aspersa
 collegi breuiter connumerabo. Principiò illud obser-
 uauit, de quo in proxima dissertatione actum est, eum
 vim & potestatem morbos debellandi assignare, non
 corporis naturæ, sed remedijs: quemadmodum haud
 multò antè gregalem quendam eius sentire docuisti.
 Sic enim secundo de Viribus viscerum capitez. scribit.
 Membra per se nullam suscipiunt potestatem, qua co-
 nentur morbos pellere: sed quieta manent, atque so-
 lum externum cerebrum sinunt pugnare. (Cere-
 brum externum vocat remedia. Nam in eo libro cor,
 cerebrum, hepar, lienem, renes, vesicam, quæ in nobis
 insunt, vocat membra interna, seu viscera: deinde fingit
 etiam cor externum, iecur externum, cerebrum exter-
 num (ratio par est aliorum) nempe remedia his partibus
 opitulantiæ) Et mox iecur quoq; postulat externū iecur
 militis instar defendere. Quocirca appellantur hæ par-
 tes (viscera sc.) partes spiritales: propterea quòd spiritus
 noa.

Paracelsus epi-
 lepsiam ponit
 incurabilem.

non pugnant, sed solum corpus. Ceterum secur spiritus
 duntaxat est: ac caro, quæ nomen accepit iecinoris, tan-
 tummodo pars est corporis: quæ nullius est momenti
 vel usus. Quare si pugnandum sit hepati, pro eo aliud
 pugnet oportet. Ego aut memini, & in proxima concer-
 tatione, & nõ multò antè clarissimis testimonijs osten-
 sum esse, naturam curare. Hoc iam loco illud solũ refe-
 ram, quod in primo lib. ex trib. illis quorum modò me-
 mini, legitur. Postea de membris seu partibus, inquit,
 quæ seipsas corrigere coguntur, duos libellos conscri-
 bemus. Hæc verba ex diametro opposita sunt antè di-
 ctis. Ad curationem huius morbi vtile esse asserit, quic-
 quid tonitru perdere possit: cùm eodem modo, & ab
 eisdem causis fiat, quomodo & à qualibus tonitrua ef-
 ficiuntur. Ego verò nullo in loco ab eo traditum
 memini, quare aut quo pharmaco tonitrua vel impe-
 diantur vel extingui possint (quæ de corallis & similibus
 hæc vi pellentibus nugatur, in prima parte refutata re-
 cordor.) Quare ne epilepsia quidem remedium habe-
 bit. Hoc scio eodem libro non semel tantum ab eo af-
 firmari, omnem curandi rationem in eo consistere, vt
 astris materia sic subtrahatur, quomodo quando her-
 ba aliqua vnà cum radice euellitur, Soli siue cœlo her-
 bam illam producendi materia eripitur. Astris, inquit,
 resistere aliter nequimus, quàm si subiectum, in quod
 agunt, subripiamus. Proinde si huic morbo remedium
 adferre desideremus, subiectorum subductione id effi-
 ciendum, Quis enim Soli splendorẽ eripere? quis Mar-
 tem debilitare? quis Saturnũ regere? quis Venerẽ vin-
 cere possit? Nemo. Quàm non possumus vel Lunã na-
 tura sua exuere (siue plena siue noua fiat) vel reliqua cœ-
 lesterna sidera frangere, tam nõ valemus interna mi-
 crocosmi sidera impedire. Quare hoc relinquitur, vt
 materiam eis subtrahamus. Astra per se non generant

*Solum corpus
 pugnat, non spi-
 ritus.*

*Epilepsiam ca-
 rant tonitrua
 pendencia.*

morbos, nec materia sola generat, sed si non aptè iun-
 gantur: sicut cùm aqua cum oleo in igne permisceantur.
 Separanda igitur hæc fuerint, id quod effici oportet per
 ignem elementum. Nam omnia separari per ignem &
 ab igne videtis. Non multo post constanter asseuerat
 assiduam vsu corallorum superare naturam astrorum:
 & virtute arcani sui comprimere atque intercipi eorum
 cursum, vt morbum porro suscitare nequeant. Semen
 Pæoniæ itidem potestatem possidere censet astrorum
 hercendi, ne paroxysmum accendant. Item Solæ vola-
 tilitates (loquitur de Chalcantho) astris imperant. Li-
 bro de Comit. matricis hæc habet. Curatio ad sola a-
 stra respicit: quæ cùm reguntur, & in ordinem redacta
 sunt, cessant corporis istæ iactationes. Arcana aduersus
 astra pugnant, non aduersus naturalia corpora. In alio
 libro quem de morbo Comit. matricis conscripsit, in corpo-
 re, (quod ex sale, sulfure, mercurio conflatum putat) ta-
 le sulfur cum suo sale & mercurio ab initio latuisse pu-
 tat: quod exaltatum à suo astro hunc pariat morbum.
 Curationem verò esse, vt sulfur, sal, mercurius, in sua hu-
 mectatione conseruentur, non in oleum vertantur. De-
 mum curationem præcipit à Magis, Necromantis, Chi-
 romantis, & nescio quibus alijs impietatis magistris pe-
 tere: inter quos Magis, Necromantis, & Chemicis primas
 tribuit. Inter remedia enumerat, Viscum quercinum,
 Officulum Cranij humani, Semen Pæoniæ, Stimmi, Au-
 rum, Plantaginem, Chalcanthi volatilitatem, Sanguinem
 humanum calentem in suo Ascendente, (hoc est, Dæ-
 mone) epotum. His alibi addit radicis Ellebori nigri vsu-
 sum crebriorem. Lib. de Com. Mat. ludificari promo-
 re suo lectorem conatur Verristis, & Granagranis: quæ
 voces quid significet nec ipse, nec, qui ei inspirauit, dia-
 bolus nouit, puto. Hæc sunt ferè, quæ de præsentis mor-
 bi curatione quatuor libris de eodem scriptis tradidit.

Curationem e-
 pilepsie à dia-
 bolis petit Pa-
 racelsus.

ER. Adde, si libet, quæ in Paragr. ponit, Viscum quercinum pro sale, rad. pyrethri pro petroselino, folia Elleb. nigri pro beta præcipit in victu vsurpanda. Mox addit quatuor esse modos curandi: per Experimenta, quæ paroxyfimum ait tollere, non morbum: per arcana, quæ contra canones medicorum iuuare asserit: per ingenia, hoc est, Chiruriam (iubet enim perforare cranium argenteam quæ in vulnere fistulam tenere. Item summitatem spinæ aperire, apertam quæ seruare) denique per elementata composita. Post hæc pharmacum ex Chalcantho, aquam scilicet ac oleum operosè parat. Item aliud ex humano sanguine. An non manifestè vides, eum nec vbi inchoandum, nec quid faciendum, nec vbi consistendum sit, docere? Nullam habet rationem loci affecti, nullam ætatis, consuetudinis, circumstantiarum aliarum: non scrutatur causam, non modum generationis inquiri, non depulsionis rationem vllam indicat.

Agatur sceleratus Nebulo de nescio quibus astris & ascendentibus: de quibus aliàs satis, imò nimis diximus, & conuiciando libros implet, cum docere debuit. Astra, inquit, ratione agunt vniuersa, artesque cunctas nos cælum docet, ædificandi, fabricandi, medicandi, & cæt. Tali potestate reliquorum quoque elementorum astra prædita sunt: quæ per coniunctionem hos morbos pariunt. Est autem coniunctio nihil aliud, quàm si ad fabricam ferri coeant faber, malleus, incus, ignis: aut ad domus extructionem conueniant ædificator, securis, lignum. Quid ex his tu disces? Nec quis faber ille sit aperit: nec quibus instrumentis fabricet declarat: nec ex qua materia opus suum cudad monstret. Quis præter Paracelsi elementa ratione vti putauit? Si per astra (quod alicubi videtur innuere voluisse, & discipuli eius ferio credunt) viscera nostra intellexit, quis non mentiri eum perspicit, cum certo consilio mor-

*Modi quatuor
curandi epilepsiam apud Pa
racelsum.*

Astra quid uocet Paracelsus.

bos sic procreare scribit, quomodo ædificator domum
 extruit? An etiam manus habere confitebitur? Sanè
 concedere cogitur. Quippe qui remedia morbos pel-
 lere posse negat, si manibus careant, quomodo is astra
 morbos quoslibet fabricantia sine manib. fingere pu-
 tet? Verba eius lib. & loco paulò antè citato hæc sunt.
 Proinde si hepatis pugnandū est, pro eo aliud depugnet
 necessarium est. Et rem corporatā esse oportet, in qua
 manus sint ac pedes, quib. resistere & repugnare mor-
 bis corporeis possit. Si remedia egent manibus ad pro-
 fligandos morbos, multò magis faber ad efformandos
 egebit. Si verò astra vocat semina ac radices morbo-
 rum infallibili scientia superbientia, tunc astrum & ma-
 teria idem fuerint. Quomodo ergo sic coniungentur,
 quomodo faber, malleus, incus, iunguntur in cultri ef-
 formatione? Palàm alibi affirmat, & probant sequen-
 do discipuli, morbos ab eorum seminibus non differre
 nisi exaltatione seu maturatione. Sed præstat sigilla-
 tim, quæ produxisti, excutere. Quæ de natura in mor-
 bis silente & ociante scribit, nemo sanus optet pluri-
 bus refelli. Sed & ipse toties cōtrarium asseruit, ut con-
 futatore alio non egeat. Rectè quoque censes insana-
 bilem fore omnem epilepsiam, si instar tonitruum aut ful-
 minis curanda sit: quoniã vis creata nulla tonitruum aut
 fulminis generationē prohibere potest. Quis enim va-
 porum ex terra & aqua attractionem ascensumve im-
 pediat? Quis sublatorum in aerem, præter Deum, im-
 petum retardet? Quis vim fulminis hebetet? Astra in-
 superabilia esse ipse fatetur. Materiam eripi non pos-
 se, res docet. Aut ergo incurabilis est epilepsia, aut ma-
 lè cum fulminis ac tonitruum impeditione confertur.
 Quòd astra non pati à nobis dixit, verum est. Quòd ea-
 dem debilitari & impediri mox ait corallis & alijs, in
 eo & veritati & sibi met contradicit. Nec excusabit, qui
 hic

*Morbi à suis se-
 minibus qua-
 tenus differant.*

hic astra microcosmi accipienda dicit. Nam non magis hæc quàm illa mutari à medicamentis posse affirmatè scribit. Si porrò materia est sulfur quoddam foetens suo quodam sale & mercurio comitatū (vt ubiq; fermè affirmat) ex quib. corpus nostrum cōstat, necessarium prorsus est, vt fateamur tolli non posse, nisi id, ex quo constamus, tolli posse confiteamur. Prius eum sensisse ex plurimis locis constat. Sufficit autem hoc loco verba eius ex libro de Comit. citauisse: quæ sic habent. Quoniam homo sic est factus, vt in seipso talia simplicia contineat, ex quibus Comitialis morbus nascitur, vt Sulphur, Chalcantum, hoc efficitur ex tribus primis, ex quibus conflatus est, tale sulphur cum suo mercurio & sale generatum esse, ex quo per ascendentem suam exaltato morbus hic fiat. Nam tales materiæ in homine insunt, & extra eundem etiam reperiuntur. Et paulo pōst. Operatio hæc aliter non est accipienda, quàm hominem in se tenere hoc simplex, Et quemadmodum prope ignem dissoluitur, ac qui fumum percipit, concidit, ita ascendens ille est, qui accendit, & fumum concitat, qui cerebrum eiusq; sinus petens morbum efficit. Ergo si neque astra mutari, neque materia subduci potest, curationem morbus non recipit. Cæterum materiam subtrahi nō posse, ex eo patet, quod cōgenita nobis est. Et congenitos nobis morbos incurabiles esse non minus concessit, vt alibi monstrauimus. Adde quod non consentiunt cū præceptoris doctrina discipuli. Nam semina morborum infallibili scientia ornata contendūt digesta tempora, quibus creandum sit ad comœdiã, præclarissimè nouisse. præceptor hic nihil eis tribuit: vim & potestatem effectiois omnē astris assignat. F V R. Non ab interno solū principio, verum etiã ab externo gigni dicit Paracel. In hoc insituro casu nihil vetat opinor, materiã astris subtrahere,

Bugna discipulorum & magistri.

ER A. Non quid dicat curo, sed quid verum sit quero. Causa enim præter corporis insitam qualitatem siue aptitudinem reddi nulla potest, cur non omnes, qui eandem victus rationem seruant, epileptici fiant. Si rectè dixit in lib. de Matrice, Morborum alios sanabiles esse, alios insanabiles, propter corporis egrorantis naturam idoneam, vel non idoneam, etiam morbo affici, vel non affici propter easdem causas oportet. Quid verò putas per astra eum intellexisse? F V R. Astra facit externa seu magni mundi, & interna seu minoris mundi: de quibus solis te querere arbitror. Vocat igitur astra, viscera nobis viscera dicit respondere, cor, cerebrum, lienem, hepatis, renes, vesicam fellis, pulmones. Interdum aliud quippiam sic nominare videtur. Est autem in hac re ita varius & obscurus, ut certò credam eum semetipsum non intellexisse, sed vel ebrium vel amentem & τὴν φωμίοντα lia effutiuisse. Quantum coniectura assequi potui, idem ei significant astra, ascendentes, & fabri morborum. ER. Nihil ergo aliud fuerint astra, quam radices aut semina morborum. At hæc semina non habent opus alia materia, ut quæ infallibili scientia prædita sint, ac temporis sui progressus norint, atque ex omni materia sibi conuenientem eligant: sicut iam antè declarauimus. Sine astri alius coniunctione, colores, sapes, odores, crassitates, &c. comites sibi asciscunt, ut aiunt. Frustra igitur tentes eis materiam subducere, nisi totum corpus auferas. Si per astra nos velit accipere membrorum proprias & peculiare vires, quibus singula id efficiunt in corpore, cuius causa à Deo creata sunt, tantundem efficietur. Etenim dum naturaliter membra fuerint affecta causam nullam mali per se generabunt. Igitur si tunc laborabit aliquis epilepsia, efficietur morbus ab

Astra Raracel
si externa &
interna quæ
sint.

exter.

externa causa absque morbido astro aliquo. Falsum proinde est, quod dicunt, conjunctionem cum materia morbum hunc existere. Deinde omnes eandem vietus rationem vno in loco vsurpantes laborabunt. Postremo ægrotabunt homines, cum pars nulla præter naturam disposita est: quod impossibile supra ostendimus. Curatione quoque alia non egebit, quam causam illius externam ablatione. Hac enim sublata, cum in partibus nulla fuerit relicta dispositio similis materiam generans, morbus percuratus est. Si male affecta ponantur, percurari morbus non poterit, non deleta membrorum dispositione causam paroxysmorum subinde regenerante. Quoniam prava membrorum infixa qualitas optimum etiam alimentum corrumpit, & in succum noxium convertit. At membrorum qualitates siue astra alterari posse negantur. Sola igitur epilepsia curabilis remanet, quæ ab externa causa sola proficiscitur. Talis autem cum generari nulla queat, perspicuum est, nullam epilepsiam sanabilem esse. Quo pacto autem procurabimus, ne sulphur & mercurius cum sale in sua humiditate conseruentur, inque oleum non convertantur, si in corporibus nostris non intunt? Quod si illud in causa est mali, quod nimirum in oleum convertuntur, non conjunctio horum, sed conuersio in oleum pariet paroxysmum. Quare non educenda vel astro subtrahenda, sed opera danda fuerit, ne olei naturam induant. Quis non videat putida esse deliramenta, & phantastica somnia, quæ de his rebus blaterant homines fanatici? Tale illud etiam quod multa de astris in curatione gannit, cum in materia aliquando subtractione, nonnunquam in duorum corporum separatione, sæpe in astrorum corruptione (quæ tamen interim non verentur incompatibilia statuere) totam curandi rationem positam asserat. Execrabile & detestandum est sanis & pijs omnibus, quod nos pu-

Praua membrorum qualitas etiam bonos succos corrumpit.

tat à Magis & Necromantis, hoc est, ab ipsismet Caco-
 demonibus remedia perere: de qua re quia disputa-
 tum antè fuit, non est, cur in præsentia plura dicamus.
 Ad remedia quod spectat, quædam vult arte Chemica
 preparari, priusquam admoueantur, quædam ab ipsa
 natura concinnè præparata opinatur, vt sola admini-
 stratione recta opus iudicet. (Alibi asseueratè scribit
 impius Nebulo, Naturam nullum remedium perfe-
 ctum gignere: omnia per Chemiam demum perficien-
 da & absoluenda.) Cum vtroque pugnant, quæ alibi
 docet: quemadmodum doctrinæ suæ atque orationis
 summam dignitatem esse putauit, si vbique & in omni-
 bus secum pugnaret. In plurimis locis contendit, quæ-
 cunque in suo corpore exhibeantur, nec virtute ignis
 seu Chemiæ in spiritus attenuata sint, priusquam ægris
 propinentur, alimentorum vicem gerere. Quicquid in
 corpore administratur, inquit, cibus est: quicquid ab-
 que corpore surritur, arcanum siue pharmacum est.
 Item, Quæ per pharmaca sanantur, per arcana sanan-
 tur. Alio loco quem supra citauit, spiritus nihil agere,
 sed sola corpora contra quosuis morbos pugnare, ait.
 Quomodo arcana morbos oppugnabunt, si spiritus
 non pugnant? aut quomodo solis arcanis pugnan-
 dum fuerit, si corpora solummodò morbos fugant?
 Vtrum ergo dixeris, confutatam te experieris. Viscum
 quercinum conducibilem putat in epilepsia aquosar:
 cum supra dixerit in sola specie septima vtilem esse: sic
 Syphytam vocat, inducat. Iam considerandum dicat, o-
 quoque fuerit, quomodo in lib. de Gradibus dicat, o-
 mnes epilepsiæ species mineralibus seu metallicis sa-
 nandas, quoniam aquæ elemento subiecto sint, si aliqua
 ignis est propria aliæ aliorum elementorum sunt so-
 boles ac fructus? Etenim morbi aquei non alijs arcanis
 pete-

Constantia &
 dignitas oratio
 nis Paracelsicæ

percurari possunt quàm in elemento aquæ natis : ut v-
 bique ferè asserit Paracelsus. Eadem est cæterorum ra-
 tio. Deinde quomodo, quæso te, medebitur Viscus
 quercuum aquosæ epilepsiæ, si est terræ fructus, non a-
 quæ? Loci affecti inquisitionem superuacaneam cum
 putet esse, quomodo hypothèsim seruabit? Arcanum
 seu tincturam vnius membri, ut cordis (nam singula
 membra suas habent ex istorum hominum arbitrato
 tincturas. Cor namq; facit internum, & externum: sic
 & cerebrum, & hepar, & renes, &c.) nihil opis adferre di-
 cit laboranti cerebro: & econtrà. Qua ratione igitur
 intelligetur, quale aut cuius rei arcanum sit exhiben-
 dum, si, quo in loco malum nascatur, incompertum sit?
 Quæ de pharmacorum industria & sagacitate in inda-
 gando morbi loco nugantur futilissimi homines, & per
 se apparent futilia esse, & à nobis in superioribus explo-
 sã sunt. Sufficit nunc monere, ex diametro somnium il-
 lud cum doctrina Paracelsi pugnare, & mentiri cum
 aduersus hypothèsim suam multipliciter, cum hoc vel
 illud remedium epilepsiæ locum inuenire, atq; ex eo-
 dem morbum expellere ait. Ellebori nigri radicem (ve-
 teres albi prætulercunt) purgando commodare, si longo
 tempore assiduè vsurpetur, verè quidem asserit, sed ita
 sibi interim repugnat, ut absurdius seipsum oppugnare
 vix potuerit. Primum in eo, quòd hanc radicem pueris
 ex lacte oblatam dicit vsui esse, cum solis senibus pro-
 desse obstinatè prius contenderit. Deinde quòd pur-
 gantibus solas fæces (ipse stercora nominat) educi as-
 serit, salem, sulphur, mercurium, fæces esse negat: quæ
 tria hîc ei morbus sunt, vel morbi causa. A fæcibus e-
 nim hunc morbum suscitari non concedit. Quam igi-
 tur commoditatem adferent purgantia, si sola sterco-
 ra purgari possunt atque debent ex ipsius sententia?
 Nec est, quòd objicere aliquis nunc hîc velit, cum ster-

Purgantia Pa-
 racelso tantâ
 stercora uac-
 uant.

cus appellauisse humorem quemlibet prauum & inutilem: cum à facibus manifestè seiungat, lib. de Modo pharmac. F V R. In Archid. aliter censuit, cum sic scripsit. Sicut tartarum vstum in loco humido seipsum soluit, humidaq; comprehendit, ita Rhabarbarū (quod est calx quædam liquoris terreni) cum cholera, Turpētum cum phlegmate, Sena cum melancholia, Manna cum sanguine se resoluit. E R. Et hoc & illud dixit. Nec ob aliam causam toties dixi, eum nihil vnquā affirmauerit, cuius non etiam contrarium disertis verbis asseruerit. Satis mihi est, si inficiari nullus possit, ipsum dixisse, quæ dixisse assero. Purgantia negat educere tartarum libro de Morbis inuisibilibus. Quomodo ergo vacuauerint sulphura & sales? Item purgantia sic asserit discriminari oportere, quomodo partes corporis inter se discrepant. Quod si est verum, non poterit Ellebori radix utilis esse, vbicunq; morbi causa exoriatur. Non enim habet cum partibus omnibus similitudinem & cognationē: nisi fortè ipsa quoq; repente sit in microcosmum trāsformata. Impudentissimè mentitur, cum omnia mēbra peruadere scribit. Etenim vix ultra ventriculum & primas venas vnquā penetrat. Cogita hoc etiam, quàm inscitè aliqui loci affecti noticiam superuacaneam crepent, si pro partium varietate varianda sint purgantia? Quantum & inter se dissideant, & cum veritate pugnent, qui locum affectū inueniendi remedium scientiæ adscribunt, clarè firmèq; satis est nuper monstratum. Mendacium est, non tantum scutica, sed planè furca dignum, quod audacissima impudentia affirmare quidam audent, in remedijs scientias contrarij ab illis, qui per consensum eueniunt, discernantur. Si quid aliquando huiuscemodi contigit, per accidens.

De purgantū
uicibus Parac.
opinio.

Elleborus Ra-
racelso mem
Gra omnia per
reptat.

ita ce.

ita cecidit, per se non sic vsuuenit. Remedia nullum in locum per se abeunt, nullam in partem vel particulam corporis sponte sua migrant, cum principio motus omni careant, & res quædam sint mortuæ: atque ab alio moueri necesse habeant. Illò ergo solùm perueniunt, quò natura corporis nostri (quæ sola omnem rectionem habet, omnia gubernat, & pro virib. procurat) ablegat. Hanc si dotatam à Deo dicât scientia gubernandi cum veritate & eruditis omnibus rectè iudicantibus facient. Medicamenta, quas partes attingunt, id est, ad quas à natura propelluntur, pro viribus suis alterant, quomodo alterari aptæ sunt, siue sanæ sint siue ægræ. Omnes ex æquo afficiunt, non vnis parcunt, alteris vero negotium exhibent. Si in vna parte magis apparet pharmaci actio, id inde accidit, quòd passioni magis ceteris obnoxia fuit: nò ex eo contigit, quòd medicamentam præ alijs afficere cogitauerit. De qua re, quia peculiararem tractatum conscripsi, prolixius hîc disputare non volo. Satis est monuisse, pharmaca non esse res viuas, sed mortuas, omni motus & vitæ virtute priuatas: & proinde vtrò neq; ad hunc neq; ad illum locum moueri, sed à natura instar aliorum omnium distribui, & vel huc vel illuc detrudi. Et cum naturaliter agant, insitis viribus omnia equaliter afficere: non vni, quàm alijs partibus, molestiora esse. Non enim quia magis voluerit pharmacum hanc, quàm illam, mutare & mouere, alteratur vna aliqua plus alijs, sed quia propter insitum temperamentum pati magis alijs apta fuit à medicamento, quod fortè ad eam appulit. Quis nescit aliter affici, panem, corium, carnes, ligna, lapides, &c. si in aquam vnâ eandemque demergantur? Diuersitatis causam, quæ aquæ potius attribuit vno modo agenti in omnia, quàm naturis varijs patientium, is non modò rudis est & incers, sed planè stolidus & amens. Si vis relegito, quæ

Remedia sunt
res mortuæ.

Cur pharmaca
cum partem
vnâ ceteris
magis minus-
us afficiat.

Morbi Paracelso non abolentur per separationes.

In excrementis inest vis sui expultrix.

in prima cōcertatione de hoc negotio disceptauimus. Et quomodo dicunt medicamenta duces & authores resolutionum, separationum, expulsionū? Si cum magistro sentinnt, negat is morbos per separationes aboleri, sed per transmutationem solum tolli ait, quomodo plumbum in aurum conuerti putant stolidi quidam. Pugnat hæc Præceptoris opinio cum discipulorum insuper phantasia de radicibus morborum immutabilibus, immortalibus, indissolubilibus. Quæ namq; mala possunt in bona transmutari, nequaquam sunt intransmutabilia. Pugnat nō minus secū homo vesanus, cūm aliter morbos curari non concedit, quàm materix subtractione, ne in eam astrum Paracelsicum agat. Quid ad illa dicent, quòd eadem bestia non semel eructauit, in excrementis esse virtutem expellendi semetipsa, non vel in pharmacis vel in naturæ nostræ viribus? Ne illud quidem silentio prætereundum est, quòd ociosa & inanis est sagacitas illa pharmacorum inquirendi & inueniendi locum affectum & morbum, si expellere causam eius non valent. Non posse affirmat magister eorum, & docet ratio hypotheseos eorum. Si enim infallibili scientia prorepenti tēpus, modum, locū, corpora, & comitatum, vestes, colores, odores, sapores, corpora, qualitates alias, nullo impedire potente, assumūt, quid, oro te, faciet tantillum medicaminis deglutiti aduersus adeò firmum hostem tātis stipatum copijs, tam validè vallis aggeribusq; communitū? Si natura ociosè spectat euentum, tam non expugnabit pharmacum arce morbi egregiè defensam, & maioribus viribus ac copijs propugnatā, quā non extrahet infans robustum virum ex arce munita. Non minus certa & infallibilis est morbi scientia, quàm immutabilis est pharmaci notitia. Superior igitur manebit, qui munitū locum occupauit, eumq; præsidijs prouidè firmavit. FVR Sed cogi-

cogitandum tamen est Tincturas, quas ita nominant, sic peruadere corpus, in quod assumuntur, quomodo vinum stillatitium aut humor alius vehementer attenuatus, & fermè in aeriam tenuitatem transformatus, inque humorem aliquem infusus per eundem totum diffundi & dispergi solet. Quare non absurdum omnino est, quòd de potentia indagandi morbos & locum affectum adferunt. ERAS. Nego tibi hoc primum, sic per corporis nostri partes vndiquaq; distribui vlla phar maca, quomodo per liquorem funditur & extenditur vinum stillatitium, aut eius generis aliud quippiã. Alianaq; humidorum, alia solidorum corporum natura est. Vinum certè stillatitiũ neq; tam citò, neq; tam penitus in profundum penetrat, neq; tam latè in omnes partes se exporrigit, cũ solidæ substãtiæ infunditur, atq; cum in liquorem inicitur. Deinde ratio est longissimè alia viuētium & mortuorũ corporum. Quippe si quid noxij sentiant corpora nostra, non in corpus diducere, sed per eas vias, per quas commodissimè potest, expellere natura nititur. Quin etiam alterando & vincendo, seu transmutando conatur exitiosam & molestã facultatem hebetare, debilitare, corrumpere. Sed nihil valeant, quæ iam diximus. Quis adeò stupet, vt tantulam medicamenti alicuius etiam validissimi quantitatem in totum sanguinem & partes corporis vniuersi disseminatam, aliquid notatu dignum perficere putet? Multò ergo plus virium morbus retinebit in certo loco collectus & non dispersus, ac in ipsis membris aut humoribus radices suas altè defixas obtinens, quàm vt vix medicaminis guttulæ fortè fortuna ad eum locum appulsæ mox cedat. Non minus enim infallibili scientia donatus est impediementa cauendi, quàm phar macum oppugnandi. Certè si tanta sint potestate morborum semina dotata, quantas eis adscribunt ho-

*Quomodo tin-
ctura Paracel-
si corpus per-
reptent.*

*Non tam faci-
lis est per soli-
da penetratio,
ac per humida*

*Purgãtia quid
Parac. uacuet.*

mines parum prudentes, nullus omnino morbus curatur, sed omnes sua sponte ex scena tunc exeunt, cum destinatum tempus iubet ad latibula nota redire. FVR. Nimis longè profecti iam sumus. ER. Qui stultos & insanos redarguere tentat, cogitur nonnunquã paulisper vnã desipere. Ad Paracel. redeo, vt tandem finem faciamus de hoc morbo differendi. Affirmat ille in Aphor. purgãtia medicamina hoc solummodò euacuare, quod in ventre continetur. Quod si verum est, ac virtus expultrix, quod libr. de Morbis inuisib. itidem affirmat, in stercoreibus, non autem in medicamentis aut corporibus nostris inest, quid opus est vel Elleborum, vel alia purgantia proponere? Radicis Ellebori essentia exhibitur, sed ipsum corpus epilepticũ educitur. De quo corpore intelligi potest alio quàm de causa epilepsiæ? At hæc modò in vna, modò in alia parte generatur & coligitur: non semper in ventre inhæret. Quare mentitur Paracellus vtrum affirmet, ac turpissimè præceptori repugnãt discipuli, tantis scientijs remedia sua ornantes. FVR. Mira res, nec morbum norunt, nec generationis modum intelligunt, nec affectam partem inquirunt, nec causam dignoscere satagunt, & nihilominus de felicituratione sua plenis buccis gloriantur. Qui potest fieri, vt hunc morbum arte curet, non fortuito, qui prædictorum nihil compertum habet. ER. Causam ^{τῆς γὰρ} ^{ἀγαθοῦ} ^{οὐσι} ^{ἐαυτοῦ} ^{πρωτάτας} ^{ἐρέσεως,} ^{ἔδ' ἐν} ^{ἀτολήτων} ^{ἐστίν,} ^{ἀλλ' ἀπαν} ^{εἰσὶ} ^{μαίως} ^{ψάιδονται:} ^{καὶ} ^{ῥα} ^{φασὶν} ^{ἕνια} ^{μὲν} ^{ὡς} ^{πολλ-} ^{λάκις} ^{ἐωραχότας,} ^{ὧν} ^{οὐδ' ἔδ' ὄνδε} ^{οὐδ' ἐν} ^{εἶδον} ^{πότε:} ^{πολλὰ} ^{δ'} ^{ἔδ' ἐ} ^{πῶ} ^{πὸ} ^{τῶ} ^{φθαι} ^{φασὶν} ^{τῶ} ^{συχῶς} ^{αὐτοῖς} ^{ὀρραμεναι.} Nihil non audent, qui se alicuius sectæ principes & patronos constituerunt, sed quiduis promptè mentiuntur. Scribunt se frequenter vidisse, quorum ac somnium quidem

dem vnquam viderunt. Et quæ sæpenumerò conspicari sunt, nunquam sibi inspecta aiunt. Profectò qui Paracelsi gregaliumq; scripta legit, verè à Galeno dicta esse perspiciet. Quis enim præter hos fanaticos vidit febres extra corpora hominum rigere? Quis epilepticos nullos sanatos ausus fuit dicere? Quis præter infaustos hosce nouatores curari morbos quoslibet pronunciauit? Vide verò quanta sit eorum impudentia, inscitia, & dissensio siue repugnantia. Inueniri dicunt remedia, quæ omnes omninò morbos oppugnent & extirpent: quorum aliquando vnicū esse dicunt, nonnunquam plura esse crepant. Equidē Paracelsus se talia remedia profecisse scribit, quib. discipuli (magistri mendacia approbantes) asseuerant curationem vniuersalem perfici: quæ morbi hæreditarij exaltati, epilepsiæ, podagræ, lepræ, seu elephantiasis confirmatæ, hydropes consummati eradici, & prorsus deleri aiunt. Diuinā hanc potestatem in auro inesse, in electro ab ipso vocato, in antimonio, in fatuorum (philosophorū me dicere oportebat, iuxta Paracelsum) lapide, & in nescio quib. alijs rebus scripturant. Aliàs dicunt, tincturas, arcana, quintas essentias, magisteria, &c. plurimū discrepare: vt, quæ cordi sunt destinata, hepatis non cōmodent: quæ iecinori conferunt, cerebro aut renibus nil profint: quæ cerebro conducunt, frustra visceribus alijs laborantibus vsurpentur. Quòd si hoc vniuersè ab ipsis sæpe dictum, verè dictū est, falsè ab eisdem affirmatur, remedia extare, quæ omnibus omnino partibus, quocunq; singulæ morbo affectæ fuerint, strenuè ac cerrò opitentur. Falsè quoq; dixit Paracelsus Elephantiasim cum suis speciebus, neminem curare posse arte, sed sola potestate diuina tolli. Falsè discipuli scribunt, tincturas illiusmodi (quarum potestate vniuersales curationes perficiantur) in maiestate late-re, dispensationibus mundanis subiectas non esse, pau-

*Deliramenta
Paracelsicorū*

*Contradict. a-
liquot. Parac.*

cissimisque cognitatis videri. Verè paucis cognitum est, quod scitum nulli vnquam fuit. Quomodo enim naturæ vi & potestate, seu artis opera & beneficio à quoquã inueniatur, quod mundanæ dispensationi subiectum non est? Quis ergo Paracelsum docuit alius, quàm magister eius diabolus? At hunc nos Dei providètia ac clementia cognouimus ab initio mendacem & homicidam fuisse. Velim egregios hosce Nouatores (si dijs placeat) mihi declarare, quomodo morbi scientia infallibili hac præditi, vt quo tempore, per quas vias, quo habitu, colore, vestitu, sapore, qualitatibus alijs ornati, in scenam mundanam procedere debeant, præclarissime nobis conuenientes asciscendi, comœdiam pro sua natura & tempore peragendi, ea peracta ad abyssum hospitiumque solitum reuertendi, à pharmacis impediri, expelli, deleri asseuerent? Si enim horum scientia non fallit, & à natura corporis præpediri nequit, ne à pharmacis quidem impediatur. Iam enim ostensum est, pharmaca res mortuas & naturę instrumenta solùm esse. Quocirca non præstant ipsa natura amplius. Ergo fateti oportet, morbos omnes incurabiles esse, atque curationem frustra omnem tentari. Quod enim natura impedire aut tollere nequit, hoc instrumenta eius nūquam auferent. Si verò cum instrumentis natura morbos excindere valet, falsum illud primum est, naturam ignauam spectatricem esse. Deinde illud etiam, remediorũ scientiam infallibilem esse. Quod enim præpediri, debilitari, abstergi, separari, excindi, extingui potest, infallibili scientia præditum non est. Quare quocunque vertant somnia sua semper mendaces deprehenduntur. Obseruandum hïc obiter est, quòd Paracelsus rediuuius scripsit ex Orco, Epilepsiam confirmatam vniuersali duratata curatione pelli. At hæc non est cognita (vt ipse

Nullius morbi
ortus impediri
potest.

Paracelsici semper mendaces.

met affirmat.) Quocirca confitetur hic nouus Paracelsus, Magistrum suum non percurauisse. Sed redeo.

Suprà dixi, incitissimè illos loqui & facere, qui curationem confinxerunt, quæ indiuiduorum infinitate relictæ ad simplicitatem, vnitatem, potestatem generum & specierum ascendat, remediumque particularium vires deponat ac destruat. Si cognouissent inepti homines, quæ sit generum vel specierum simplicitas & vnitatis, nunquam adeò cœdè à veritatis via deflexissent, Quomodo namq; curabunt, vt simplex & vnum, quod nusquam reperitur, quàm in Indiuiduis, proq; eorundem varietate infinitè variat? Si ergo simplex morbus in rerum natura nec est, nec fuit, nec erit, qua ratione hætenus desipiunt, vt ei, quod nusquam substitit, remedium quærant? Sic faciunt, ac si animal tollere è medio possint, incolumibus remanentibus indiuiduis. Quæ potestas potest esse generum & specierum in rerum natura non extantium, sed simulachra tantùm animi nostri siue *voûpæta* intellectioni representando & significando solummodo seruiencia existentium? Dico tibi remedium sic commune inueniri, quomodo morbus inuenitur generalis seu communis. At nullus actu & re vera morbus est præter singulares & indiuiduos. Quocirca ne remedia quidem alia fuerint. Sicut genera & species morborum sunt animi notiones, ita etiam phar macorum species, genera, cõmunitates, ponendæ sunt aliud nihil esse. FVR. De hac resæpius iam actum est: ad remedia quid dicis? ERA. Vnum me addere insuper oportet, Si homo in se omnia sic comprehendit, quomodo mundus in se habet, atque in mundo maiore elementa eorumq; fructus & morbi distincti sunt, in homine quoq; distinctos esse morbos cõuenit vnà cū suis locis & elementis. Quòd si iam verè dicit Paracelsus, recteq; probat discipuli, remedia cuiusq; morbi ex illo ele-

Simplicitas generum & specierum.

Sic sunt remedia generalia, quomodo morbi sunt generales.

mento desumi oportere, cuius ipse fructus sit, necessarium est, ut antimonium, aurum, electrum, &c. ex omnibus elementis conflata, non ex solo aquæ elemento concreta ponantur. Epilepticos ideo curandos asserit metallicis, quia elemento aquæ, ex qua genita statuit metalla subiiciatur Comitialis morbus. Quare si morbi sunt ignei, solis igneis, si terrei, tantum terreis, si aerei, solummodo aerijs, si aquei, aqueis duntaxat fugari poterunt, ex hypothesi Paracelsi. Sanè in libro, quem de Com. ex ore spurcissimo euomuit, pugnaciter initio contendit, sic remedia mutanda, ut iam dixi: nisi oleum & operam perdere velimus. Quod contrarium ipse mox in remedium enumeratione facit, ideo facit, ut sui similis ubiq; permaneat. Hoc nobis sufficit monstrare, ex hypothesi eius tantum abesse ut remedium commune cunctis morbis detur, ut ne comitialis quidem species, quas ponit, vno omnes medicamine tolli valeant. Si aliquod repertum asserant, illud quoq; largiantur, oportet, non vnius elementi, sed omnium fructum esse: quod eorum doctrinæ non minus quam prædicta aduersatur. Quòd nuper dictæ hypothesi repugnet, manifestum est. Quòd nullam rem aliam extra hominem affirmant ex omnibus mundi partibus constare, tota eorum doctrina ad fastidium vsq; percrepat. Quòd metallica vni elemento aquæ accenseant, tam est tritum in ipsorum libris, ut iam sit detritum & euanidum. Quomodo ergo vel aurum, vel electrum, vel antimonium, morbos igneos, aërios, terreos iuuabit? Sequitur hoc etiam ex infaultissimorum nouatorum doctrina, remedium, quo vniuersi morbi profligari aiunt, totius mundi vitia corrigere & extirpare. Si enim eosdem patitur morbos homo, quia mundus est paruus, quibus afficitur mundus magnus, elementa, plantæ, lapides, bruta omnia, cunctis utiq; necessario medebitur admirabile hoc pharmacum: radices

Remedium vniuersa et totius orbis vitia extirgat.

malas à bonis separabit, elementa, & ex eis prognata purificabit: mundum denique totum ab omni labe repurget, ac talem nobis reddet, qualem ab initio creationis, priusquam homo præuaticatus fuisset, extitisse legimus. Ex hoc fundamento sanè stinmi seu antimonium morbos quosuis pellere aiunt, quia metalla omnia repurget. Quæ cōsecutio quàm sit digna Paracelsicorum logica, omnibus iam patère arbitror. Ex eodem firmamento conficitur, lapidem illum mirificum in aurum uertere omnia alia metalla, eradere omnes ex hominū, brutorum, plantarum corporibus languores & vitia. Quis non lætetur ab istis hominib. aureum nobis poetarum seculū reuocari? imò reportatū iam esse? Quem portentosa mendacia delectant, ad Paracelsicos accurrat. Non solūm, fat scio, quantum concupierit, inueniet, sed plura etiā & prodigiosiora, quàm imaginari potuerit, reperiet. FVR. Tamen multos epilepticos curare feruntur. ER. Quis eis testimonium huius rei præbet? Num tu à fide digno audisti aliquem aduultum, qui aliquot paroxysmos persenscrit, ab eis percuratum? FVR. Non. Sed in eorum libris frequenter occurrunt narrationes & gloriations eiuscemodi. ER. Quasi uerò illos mētiri pudeat, qui se lapidem illum Fatuorum inuenisse iactitant: qui hominum vitam ad sexcentesium. millesimum, imò ad finem vsq; mundi producturos scriptitant: qui animalia occisā reuocare ad vitam se posse profitentur: qui artē se tenere homines in uasis destillatorijs & fornaculis suis absq; maris & foeminæ coniunctione fingendi & fabricandi asseuerāt: qui media hyeme in vitris omnes herbas & flores procreatos promittūt: qui sanguinem se extra uenas absq; corruptione ad mundi durationem vsq; seruatuos pollicentur: qui metalla & ligna in ueram calcem uerosque cineres ignis vi redacta restituendi modū tradunt: qui

An epilepticos curent Paracelsici.

Mendacia quædam illustra Paracelsicorū.

splenem, renes, vesicā fellis, vsū in corpore adeo nullum habere aiunt, vt melius absq; eis viuere animal possit, toties scribere nō verentur: qui febres per vomitum reiectas extra corpus rigere intuiti sunt: qui monstra alia nullis vnquam temporibus audita, visa, credita, pro veris & probatis referunt: qui Cabalæ & adeptæ philosophiæ auxilio (id est, Magiæ seu Cacodæmonis ope) ægros se curasse, remedia inuenisse, miracula edidisse, sacrilegè mētiuntur: qui omnes omniū ætatum eruditos medicos & philosophos infantes & pueros pronūciant, se autē solos & primos veritatem plenè peruidisse persuadere nobis satagunt: qui bonis artib. è medio sublati sua mendacia pestilentissima obtrudere cunctis conantur: qui ex incorporeis naturaliter corpora fieri, & rursus in incorporeas substantias resolui blaterāt, scribunt, asseuerant, pugnaciter cōtendunt. An tales tu veri aliquid voluntate & studio scribere aut dicere putes? Equidē ex antè disputatis liquet, impossibile esse, vt epilepticum aliquem arte curauerit, qui nec vnde ordiendum, nec qua progrediendum, nec vbi desinendū sit, norunt. Ausus est ex pestilente hac secta nefario ausu quidam semel exhibere drachmā integram Elaterij. Alij remedijs alijs, Turpeto minerali, Solis puluere, & nescio quib. alijs venenatis remedijs, sub alienis nominibus relictis, & notorum pharmacorū permisione absconditis sic contrucidant homines, quomodo lanij pecudes interficiunt. Si aliquis hisce curantib. ab epilepsia liberatus est, casu factū fuit. Certū namq; est, plurimos infantes, pauciores puerperas & grauidas, nonnullos etiam pueros & puellas, post aliquot paroxysmos nullis adhibitis remedijs sanatos sponte fuisse. Quippe materia venenata cōsumpta, cū in corpore pars nulla similem generet, non redijt morbus. In tales, si casu aliquo incidit Paracelsicus, morbū sua opera depulsum iactat, qui iam

Paracelsici
iusdam nefa-
rius ausus.

extin-

extinctus fuerat. Quanquam hoc etiam soliti sint facere mendacissimi homines, ut nimirum epilepsia interna laborare vociferetur, qui quouis alio quàm hoc malo affligitur. Quinimò sapissimè, ubi nulla est, eam suis exitiosis remedijs concitant. Pro exemplo illud adducam, de quo clariss. virtute & doctrina vir D. Iohann. Crato, Cæs. Maieft. Archiater &c. ad me his verbis scripsit.

Fraus Paracelsicorum.

Diexv. Maij, anno 1570. cum Pragæ in cubiculo Cæs. Maieft. conuenissent medici, videlicet D. Iulius Alexandrinus, Ego, & Nicolaus Biesius, accessit nos generosus Baro, D. Bertholdus à Leippa, Marschalcus regni Bohem. Cæs. Maieft. Consiliarius & Camerarius: ac, cum de medicis sermo esset, aiebat, Paracelsum, cum primùm de illo esset peruulgatum, posse ipsum curare podagricos, à parente suo D. Iohan. à Leippa, Marschalco regni Bohemiae, maximis sumptibus ex Heluetia euocatum. Laborauisse autem D. Iohannem per interualla: neque vnquam diu lecto affixum fuisse. Hæsisse verò Paracelsum ferè per biennium Cromauia, & varia medicamina adhibuisse: ac parentem suum planè arthriticum reddidisse. D. Bertholdum etiam, cui leuiter oculus affectus fuerat ita curauisse, ut ne nunc quidem eo oculo videat. Accersitum tunc ad nobilem in primis foeminam, coniugem D. Baronis Iohannis à Zerotin, filiã generosi D. à Bernstein: quæ neque valde ægrotauit, cum ventris tormina haberet: neque epileptica vnquam fuit. Huic verò cum Paracelsus quadam medicamenta dedisset, epilepsia correptam & supra viginti paroxysmos passam, eodem die expirauisse. Paracelsum reuersum Cromauia conuasasse quadam, & in Hungariam profugisse. Patrẽ etiam non multò post dolorib. summis confectum vitam cum morte commutasse. Reliquisse autem Paracelsum Cromauie cistam librorum, quos partim secum attulerat, partim ebrisum (nam tum maximè ipsum scriptitasse) dictauerat: eos dein

Historia de curatione Parac.

Quibus cū so-
litus sit uiuere
Paracelsus.

Paracelsicorū
remediorū na-
tura.

ceps, cū post oberrationē in Hungaria venisset Vien-
nam, & istic de sua arte mirifica à sectatoribus apud D.
Ferdinandum fuisset, iussu Regiæ maiest. &c. recupera-
uiffe. Semper illi negotium fuisse cum Iudæis & villissi-
mis hominibus. Imperatorem verò, quē à maledicentia
& falsitate alienissimū fuisse sciunt omnes boni, Para-
celsum mendacissimum & impudentissimū impostor-
em, qui cum doctis hominibus nunquam conuersari
voluerit, nominasse. Imperatorem bis illum accersuif-
se, & cū responderet se non velle cum Doctorib. col-
loqui, Doctores sibi posse reseruare sua, se non cupere
eos docere, nec ab eis discere, nunq̄ deinceps voluisse ad
se admittere. Hæc non solū ego, verū etiam D. Iulius
sæpe audiuit. Audiui etiam ab ijs, quibus in Pannonia
& Austria notus fuit, per paucos & nullos ferè curasse.
Hæc Crato. FV R. Ex his & iam antè recensitis nullus
adeò est iners, quin intelligat, qualis Paracelsus curator
fuerit podagricorum & epilepticorum. In hoc excel-
luit, quòd morbos leues & & facilè sanabiles phar-
macis suis graues atque omnino insanabiles nullo ma-
gno negotio reddidit. Venenata vis pharmacorum,
quæ ex metallicis virtute ignis eliciunt, (de quorum vi-
ribus miraculosis tantoperè nunc etiam gloriantur di-
scipuli, & instar reliquiarum atque thesauri occultant)
propter violentiam in præsens aliquando visa est pro-
fuisse. At temporis progressu instar veneni canis rabio-
si latenter humores infecit ac perdidit, vt nō multi fru-
ctum ex curatione diuturnum perceperint. Hanc ob
causam illud contigit, quòd prius diximus, vt Basileæ ad
vnum omnes intra anni spatium mortui sint, quicunq̄
chemica eius pharmaca ex metallicis confecta vsurpa-
runt, intraque corpus assumpserunt. Si plura cupis au-
dire, legito, quæ de præclaris horum carnificum cura-
tionibus nuper publicauit D. Bernhardus Desseñnius,
mul-

Cronenburgius, Medicus Coloniensis clarissimus, multorumq; annorum vsu experientissimus. Narrat idem arrogantem quendam Paracelsicum Epilepsia laborantem euidam interroganti cur non seipsum curaret, si tam probata remedia possideret, respondisse, quia non cuperet liberari, ob id se nullis vti remedijs: quod ego incredibilium omnium maximè incredibile iudico. Cæterum, quia nimis diu in epilepsia consideratione immorati fuimus, tempestiuum fuerit, ad sequentes morbos trāsire. E R. Duæ causæ sunt prolixitatis. Vna, quòd in hoc morbo, vt in alijs quibusdam cerebri affectibus multa nondum satis explicata sunt. Placuit igitur feliciorib; ingenijs ansam dare de his accuratius cogitandi: & quæ obscuritate inuoluta iacēt, in lucem protrahendi. Altera, quòd ita hic desipiunt Paracelsici, vt vix alio in morbo absurdius delirarint. (quanquam vbique se ipsos superare velle conari videantur) iam verò supra ex Galeno monui, non bene fieri posse, vt qui cum garrulis disputant, non garruli fiant. In sequentib; breuiores erimus, atq; illa præcipuè enodare conabimur, quæ vel Paracelsus vel eius discipuli periculosè nouare tentarunt. Hic enim multa diximus, quæ (quia dicēdis æquè conueniunt) si hic exposita non fuissent, declarare potestea nos oportuisset. F V R. De Elephantiasi consequens est, vt aliquid dicatur. E R. Elephantiasis vocatus est hic morbus ab antiquis propter magnitudinē potius, quam aliam cum Elephante animali similitudinem, siue cutis inæqualitatem atque asperitatem. Videtur eandem ob causam Leontiasis, itemque Hercules appellatus: quòd scilicet insuperabilis esset. Satyriasin nuncuparunt, propter figuræ faciei deprauationem, quæ Satyros refert: vel certè ob id, quod hoc morbo infecti, ad libidinem instar Satyrorum, semper proni paratiq; perhibentur. Certè mirè libidinosos ac petulantes esse au-

*Prolixitatis
causæ.*

De Elephantiasi.

Elephante laborantes libidinosi.

Lepra Græcorum affectio cutis.

Satyri nulli sunt in rerum natura.

Monstrum Salisburgense.

diui, priusquam extremè laborarent. Causa huius accidentis ex natura morbi seu causæ pender: quæ ex omnium ferè medicorum sententia est humor melancholicus resiccatus, & velut in terram ac cinerem conuersus. Esse autem corpora, in quibus talis succus abundat, flatibus referta, dubitatione caret. Nec minus certum est, flatum, in quo acrimonia quædam est irritans & veluti titillans, tentiginem inducere. Verùm de causa impositi nominis non est cur solliciti simus, quoties constat, quæ res eo significetur. Significat autem morbum, qui Arabibus Lepra vocatur. (Græcorum Lepra morbus tanti momenti nõ est, sed cutis duntaxat affectio) Notantes hoc vitio detentos à separatione, & quod in campis seu extra vrbes sua domicilia soliti sint habere nominant *Sündersiech* & *Feldsiech*. F V R. Quomodo Satyris similes affirmarunt, si nulli sunt in rerum natura Satyri? E R. Ego figmentum diaboli esse, quæ de satyris scripta legi, nihil dubito. Nec me mouet, quòd monstra huiuscemodi visa nonnunquam dicuntur. Quis enim credat speciem aliquam extare monstrorum, quæ aliquando apparuerunt? Vt reliqua taceam, repertum captumque scribitur satyris monstrum horribilius in ditione Archiepiscopi Salisburgensis: quod nemo sapiens iudicauit indiuiduum certæ alicuius speciei animalium existere. Aliud enim est monstrum esse, & aliud rursus definitæ speciei indiuiduum esse. Quare apparuisse aliquando Satyros hominibus non inficio. Nec dubito, quin Deos se esse mentita fuerint illiusmodi monstra. Sed quin dæmones fuerint, non animalia, & quæ persuasum habeo. Quocirca cum in tali forma se Cacodæmones mortalibus ostentarint, qualem Elephantici quodammodo repræsentant, mirum non est, quòd à Satyris denominati fuerint. Et cum monstra illa distento cole, & ad libidinem parata se monstrarint, Ele-

Elephanticos autem simili quadam tentigine laborare viderint, quid miri est, si eos Satyris propter faciei & morum similitudinem similes iudicauerint? FVR. Atamen Plinius & Hieronymus animalia esse putarunt. ERAS. In vitroque inuenimus, quæ fidem eorum spectam nobis reddant. Quippe Plinius libro quinto, capite octauo eos in Africa collocat: & præter figuram nihil humani moris eos habere scribit. Mox libro septimo, capite secundo. Sunt & Satyri, inquit, Subsolanis Indorum montibus (Cartadulorum, alij Corradulorum regio dicitur) perniciosissimum animal: tum quadrupes tum rectè currentes humana effigie. Propter velocitatem nisi senes aut ægri non capiuntur. Libro octauo, capite quinquagesimo quarto, mitissimam satyris & sphingibus naturam attribuit. Quomodo conciliaturus hæc sis nescio. Hoc etenim probè scio, multò esse hodie Lusitanis & Hispanis Indiam & Mauritiam siue Africam totam notiores quàm Romanis illo vnquam tempore fuerint. Vix enim angulus est aliquis, quem non perlustrauerint, aut de quo non fama cognouerint, quæ memorabilia sunt. Aut ergo interijt hæc species, aut tam verum est hoc, quàm alia plurima à Plinio ex leuibus & incertissimæ fidei authoribus exscripta. Nihil ambigo tam non esse satyros, quàm non extant sphynxes aut Chimææ. Stulta in hac re Gentilitas pro Dijs aut semideis coluit hæc monstra: quæ nihil sunt aliud, quàm Cacodæmones diuinitatem mentientes. In eodem censu colloco Panas agrorum, Faunos, Syluanosque nemorum ac syluarum, Nymphas aquarum Deos creditos. Pomponius Mela ultra Atlantem Mauritaniam montem scribit noctu lumina per sepe visa, & cymbalorum crepitus, ac fistularum cantus auditos: & pro constanti creditum, Faunos & satyros ita ludere: certi tamen nihil affirmare potest.

Plinius de Satyris.

Hippocentaurus Antonio in solitudine uisus.

Hieron. dubitat, nūc eremus Hippocent. generet.

Satyrus Antonio uisus.

Quod ad Hieronymum attinet, legimus in *Vitis Patrum*, quas tum ex Græcis conuertit, tum ex alijs collegit, similem fabulam. Vt minus dubites, adscribam totam eius de hac re dictionem ex *vita Pauli Eremitæ*: in qua de Antonij peregrinatione loquitur, his verbis. Interea conspicatur, inquit, hominem equo mistum: cui opinio Hippocentauri uocabulum indidit. Quo uiso salutaris impressione signi armat frontem: & heus Tyro, inquit, quānam in parte Dei seruus hic habitat? At ille barbarum nescio quid infrendens & frangens potius uerba, quā proloquens, inter horrentia ora satis blandum quæsiuit alloquium: & cum dextrę manus protensione cupitum indicat iter: ac sic per patentes campos uolitando transmittens se in fugam ex oculis mirantis euauit. Verūm utrum Diabolus hoc ad terrendum eum simulauerit, an, ut solet Eremitarum monstrorum animalium ferax, istam quoque gignat bestiam, incertum habemus. Stupens itaque Antonius, & de eo, quod uiderat, secum uoluens, ulterius progrediebatur. Nec mora, inter saxosam conuallem haud grandem homunculum uidet ad uncis naribus, fronte cornibus asperata: cuius extrema pars corporis in caprarum pedes desinebat. Ad hoc spectaculum Antonius scutum fidei, & loriceam spei bonus præliator arripuit: Nihilominus memortum animal palmarum fructus eidem, ad uaticum quasi pacis obsides, offerebat. Quo cognito gradum pressit Antonius: & quis nam esset interrogans, hoc ab eo responsum accepit. Mortalis ego sum, & unus ex accolis eremi, quos uario delusa errore gentilitas Faunos, & Satyros, & Incubos colit: legatione fungor gregis mei. Precamur, ut pro nobis communem Dominum depreceris: quæ pro salute mundi olim uenisse cognouimus. Nam in uniuersam terram exiuit sonus eorum. Talia eo loquente longæuus uiator uerterim lacrymis faciem

rigabar: quas magnitudo lætitiæ cordis indices effude-
 rat. Gaudebat quippe de Christi gloria & interitu Sata-
 næ: simulq; admirans quod eius posset intelligere ser-
 monem, & baculum humo percutiens aiebat. Væ tibi
 Alexandria, quæ pro Deo porteta veneraris. Væ tibi ci-
 uitas meretrix, in quam totius orbis Dæmonia conflu-
 xêre. Quid nunc dictura es? Bestiæ Christum loquun-
 tur, & tu pro Deo portenta colis. Nec dum verba com-
 pleuerat, & quasi pennigero volatu petulcum animal
 aufugit. Hoc ne cui ad credulitatem scrupulū moueat,
 sub rege Constântino vniuerso mundo teste defenditur.
 Nam ad Alexandriam istiusmodi homo viuis produ-
 ctus magnum populo spectaculum præbuit. Et po-
 stea ne cadauer exanime calore æstatis dissiparetur, sale
 infusum ad Antiochiam, vt ab Imperatore videretur,
 allatum est. Hæc Hieronymus. Quis non videt aut fa-
 bulosam esse totam hanc narrationem, aut cacodæmo-
 nis ludibrium? Causa profectiois certè valde est ridi-
 cula. Conspectus Hippocentauri merum figmentum
 est, aut dæmonis illusio. Nec possum non admirari Hie-
 ronymum dubitantem, num Eremus Hippocentaurus
 ferat: cùm nullus vnquam homo intelligens fuisse vi-
 deatur, qui dubitarit hac de re. Omnes enim fabulam
 de Hippocentauris Poeticam fictionem constanter af-
 firmarunt. Cæterum sicut in rerum natura Hippocen-
 taurus nunquam fuit, ita neq; Satyrus verus, qui scili-
 cet animal esset tale, quale nobis Hieronymus cum pi-
 ctoribus & poetis fingit, (simias quasdam vocari Sa-
 tyros, & Sphinges, & Cynocephalos, non nescio. At nos
 de talibus, qui cum descripto satyro nullam similitudi-
 nem habêt, nunc non agimus) repertus est vlllo tēpore.
 Si quid visum tale fuit, aut spectrum aut monstrum fuit,
 vt suprâ monui. Dæmones in hac figura ostentasse se-
 se antiquis (sicut in forma Hippocentauri Antonio scri-

*Hieron. nar-
ratio fabulosa.*

bitur apparuisse, atq; Faunos, Panas, Silenos, Nymphas, &cæt. sæpe mentiti feruntur) vel ex eo liqueat, quòd ad cultum sui homines inuitarunt. Huc illud etiam pertinet, quòd Faunos, Satyros, Incubos, in eodem ordine ac censu locat: & se ex illorum esse genere asserit. Nullus, puto, Faunos & Incubos animalia putauit, aut Dæmones esse negauit. Item quòd lingua locutus est, quam intelligeret Antonius. Nisi diuinitus edoctum opinemur, diabolum certè fuisse vel ex hoc perspicimus. Antonius bestiam nominat. Bestiarum autem non est loqui, quòd ratione præditorum est proprium animalium. Ego Diaboli spectrum non minus fuisse, quam Hippocentaurum, qui paulò prius se conspiciendū obtulerat, ex hoc etiam mihi persuadeo, quòd instillare impiam Antonio tentauit opinionem de saluandis bestijs. Similem insuffurrauit impietatem Paracelso, quem in prima parte disputationum nostrarum dubitauisse ostendimus, vtrum morte sua Christus nobis salutem pepererit, an illiusmodi monstris, diabolicis. Non pro his, sed pro hominibus mortuus est Christus. Non pro mo nati sunt, qui & peccarunt, & morte Christi redempti sunt. Si satyros itidem originem hinc traxisse contendas, monstra fuisse fatendum est: & quidem talia, qualia moris humani nihil habuerint. Nam quòd hominis figuram, sicut Plinius credidit, habere dicuntur, falsum est, si rectè pinguntur. Simiæ propius accedunt ad formam hominis quàm satyri, qui capras potius referunt. Cæterùm monstrorum speciem non dari notum est. Fabulæ igitur sunt. Si genus aliud hominum ab Adamo non progenitam asseras, cum Paracelso hoc itidem affirmante insanies. Comites Bacchi seu Dionysij fuisse scribit Aelianus his verbis. συγχροσθησι Διονυσίου. *σὺς αὐτῶν οἱ ἦσαν, οἱ ὕπ' ἐνίων τίτυροι ὀνόμαζόμενοι.*
Siue homines fuisse hos Bacchi focios, qui satyrorum perio-

Christus nõ redemit morte sua bestias.

Satyri nomina
ei sunt comites
Bacchi.

personam induerint, siue Dæmones ei seruiuisse tali forma & habitu opinemur, perinde fuerit. Diabolum enim commentum fuisse nihilominus intelligitur. Sanè ex veteribus quidam Tityros Deorum, hoc est, dæmonum administratos arbitrati sunt, vt refert Cælius. FVRN. At Hieronymus homines credidit. Quippe hominem talem viuum Alexandria ad spectaculum productum ait, eundemque mortuum sale infuso Antiochiam ad Imperatorem perlatum fuisse. ERA. Si homo fuit, ab homine & ex homine natum oportuit. Mirum ergo est, quòd de parentibus eius nemini quidquam constitit: nec quomodo in solitudinem peruenerit sciri ab aliquo potuit. Mirabilius, quòd nec antè nec post aliquis captus sit. Mirabilissimum, quòd Historici adeò rari spectaculi mentionem nullam fecerint. Sed si quid tale factum est, monstrum fuit, quale in solitudine seu syluis Salisburgensibus captum præcedentibus annis diximus. Monstra humana non multiplicari, vt cõstituant speciem certissimum est. Non enim monstra amplius forent. Si vera ponatur narratio, plus fidei tribuendum fuerit Antonio bestiam vocanti, quam Hieronymo hominem appellanti. FVRN. Legimus apud Plutarchum, satyrum in Thessaliæ campo quodam dormiètem captum ad Syllam in Italiam redeuntem adductum fuisse. Legi etiam in Collectaneis Mantii, Regem Hispaniæ Philippum duos satyros habuisse. Quocirca non videtur nihil esse, quod Hieronymus putauit. ER. Plutarchus nihil affirmat, sed ferunt ait. Mox dimissum à Sylla, cum horrificam eius vocem audiuisset. Si quid fuit, spectrũ diaboli se in satyrum transformantis extitit. Nec Syllæ tantum, sed etiam alijs omnium generis spectra frequenter apparuisse scimus. De Hispanicis incerta primũ sunt omnia. Deinde nõ scribitur satyros eos fuisse, sed hominis figuram aliquam re-

Satyri nõ sunt homines.

Satyrus ad Syllam perductus.

Satyri Hispanici.

Satyri apud E-
saiam qui sunt.

ferentes pilosas bestias. Quòd si monstra non fuerunt, diaboli certè fuerunt: quod Manlius D. Philippum Melanchthonem, quem authorem eius narrationis facit, etiam indicauisse pauciter scribit. Venit in mentem locus apud Esaiam in fine capit. 13. vbi de ruina & vastatione vrbs Babyloniæ vaticinatur. Ibi enim multi interpretes vocem quandam Hebraicam conuertentes interpretantur Satyros, cum alij pro Satyris reponant Dæmones. Certum est Prophetam intellexisse dæmones in ruinis illis saltaturos, siue in Satyrorum, siue in aliorum monstrorum forma sese ostentarent. Summatim dicam, nihil de Satyris verè scriptum esse, quod non dæmones fuisse probet. Nam quæ Philostratus in vita Apollonij tradit, & Albertus Magnus hac de re prodidit, æquè digna sunt fide. Si tamen alicui libet Satyrum & Sphynga Simiarum genera ponere, cum eo non disputabimus nos hoc loco, quibus sermo est de Satyris alijs. Quippe nec Hieronymus, nec medici, nec qui Satyros semideos vocant, de simiarum specie intelligi volunt. FVRN. Nimis longè à proposito recessimus: ad quod reuerti nos decet. ER. Satyris similes dicimus Elephanticos, propter nasum aduncum, & depressum, labra crassa & tumida, aures extenuatas & acuminatas, mentum dilatatum, malas cum rubore sublatas, frontem velut cornua habentem: & omnino propter foedum & terribilem aspectum, quali Satyri pinguntur fuisse. Quam magis ab alacritate ad libidinem nomē inditum existimem. Procaces enim esse diximus. FVR. Quid ergo est Elephantiasis? ER. Est morbus totum corpus, maxime autem faciem deturpans, eamque pictis Satyris similem efficiens, contagiosus, vsque adeo foedus, ut e laborantes è consortio aliorum hominum eiciantur. Vno me verbo si vis dicere, est Latinorum atque Arabum lepra. FVR. Quid igitur Elephantem vocarunt non-

Cur Elephantici Satyris comparantur.

Elephantiasis notatio.

nonnulli Arabes? ERA. Tumorem quandam pedum à varicibus ferè ortum: de quo hîc agere non est decretum. FVR. Lepra Græcorum igitur à Lepra Arabum differt plurimum. ERA. Sic est. Attamen non eodem omnes nomine morbos eisdem nominant. FVR. Nominis descriptionem audiui, rei definitionem nōdum intellexi. ER. Est intemperies quædam iecinoris & venarum sicca, & nonnihil calida, per quam humor melancholicus qualitate quadam maligna præditus ultra modum augetur, paulatimque omnes corporis partes occupat. FVR. Video alios tumore genarum, frontis asperitate, labiorum crassitudine, menti dilatatione, nasi compressione, narium ulceratione, oculorum rotunditate, ciliorum & superciliorum amissione, auricularum contractione, vocis rauedine, odore graui, cutis tuberositate & inæqualitate, ulceribus extremorū artuum, & supereffluuiis quarundam cutis partium, definire. ERA. His symptomata recitant, morbum prædictorum symptomatum causam non dicunt. Illa enim affectio propriè dicitur Elephantiasis, quæ causa est, vt commemorata accidentia pronascentur. Constat porrò ex omnium eundem sententia seculorumque omnium experientia, cuncta iam recitata symptomata ab humore melancholico quandam venenositatem adepti effici. Constat non minus, nullum vnquã verè elephanticum fuisse, in quo non redundaret iam dictus succus. Certissima nota redundantis in corpore succi, est color cutis: quoties in cute efflorescit, nō in profundo corporis absconditus later humor peccans. At in elephantice omnibus apparet fuscus & obscurus color, in rubro nigricans: hoc est, rubet cutis, præsertim faciei, sed ita rubet, vt liuescat seu ad atrum vergat. Hunc in cute colorem suscitare humor nullus alius potest, quàm atrabiliaris seu melancholicus. Quamobrè affectio hunc succum in cor-

Elephantiasis definitio.

Nota redundantis in corpore succi.

*Generatio e-
lephantis.*

*Cur maximè fa-
cies in elephā-
ticis scædetur.*

*Cancer uni-
uersalis quan-
do dicatur ele-
phantiasis.*

pore generans, causa vera putanda est consequentium symptomatum. Cum enim copiosior, quam pro natura modo in venis colligitur, ad exteriores partes cum sanguine mistus, propellitur. Hic cum neq; in substantiam membrorum instar probi sanguinis conuerti, neque per insensibilem transpirationem vacuari possit, sub cute retentus paulatim exsiccatur amplius, & veluti nodos & tubera sub ea procreat, asperamque reddit. Quod si aliquam ob causam incalescat, vlcerationes inducit: si non tantum calefiat, nihilominus membri calorem extinguit, stuporemq; ingenerat. Nocet autem precipue faciei & extremitatibus membrorum: cuius non vnica tantum causa est. Primum enim videtur Natura hoc maximè initio morbi agere, vt vitiosum humorem ad ignobiliora membra deponat. Quocirca cum hepar affectum hic maximè sit, atque in facie naturaliter magis efflorescat succus in hepate genitus, quam in partibus alijs, hic quoque facies citius & euidentius patitur membris alijs. Deinde cum hæ partes cunctis ferme alijs sint imbecilliores, magis oportuna sunt iniuriæ. Quippe viscerum morbi magna ex parte in extremis corporis partibus se primò produnt. Præterea videntur cutis meatus in his angustiores: saltem ob id, quod plus cæteris expositæ sunt aeri. Quo fit, vt per eam crassi humores difficilius dissipentur & expurgentur. Equidem quæ vestibibus plerunq; rectæ sunt, liget grauem ex se halitum emittant, putridi & vitiosi humoris indicem, tardius tamen afficiuntur: partim quia laxiores habent meatus semper patentes, partim quia facilius à se noxia remouent. Morbo iam aucto, omnes simul corporis partes læduntur: vt non malè tunc cancer vniuersalis appellatus fuerit. Idem enim propemodum humor hic peccat in toto corpore (licet in alijs plus oblit, in alijs minus noceat) qui cancrum particularem parere.

rere solet. FVR. Si melancholicus succus causa esset
 predictorum symptomatum, longè plures inuenirentur
 elephãtici. Quàm multi enim vbiq; sunt melanco-
 lici, ab omnielephantiasis suspicione immunes? ER. Nõ
 quæuis collectio huius humoris efficit elephantiasim.
 Nisi enim iecur vnà cum venis sic intemperata fue-
 rint, vt chyli partem maximam conuertant in istiusmo-
 di succũ, elephantiasis non erit. Deinde certa quadam
 malignitate seu venenositate imbuti cum oportet. Ete-
 nim si in vna aliqua vel pluribus partib. colligatur, he-
 patis natura & temperie naturali non omnino deperdi-
 ta, morbi alij melancholici generabũtur. Semper enim
 conabitur natura inutilem sanguinẽ vacuare, vtili pro
 nutritione retento. Quare certæ solũ partes afficien-
 tur, nõ simul omnes laborabunt. Mutata quoq; iecino-
 ris temperie, necesse nõ est elephantiasim omnino na-
 sci, nisi certa qualitate praua insignitum succum pro-
 creet. Nam in hoc malo vltus est sanguis siue permista
 ei melancholia, calorẽ quendam obtinẽs, & velut in a-
 renam exsiccata. Quæ res præcipuè cutẽ inæqualem &
 tubericibus sub ea latentib. deformem reddit: ac tandem
 calore maiore cõcepto exulcerat. Quod sine calore he-
 patis nõ temerè generetur, illud indicio nobis est, quod
 in senectute calore eius diminuto, & pituita aucta nun-
 quam generatur: nisi iam ante radices defigere cõeperit.
 FVR. Non benè ergo docti sumus, lienem obstructum
 aut aliter debilitatũ gignere elephantiasim, quatenus
 sanguinẽ nõ purgat à succo melancholico. ER. Falleris.
 sæpe namq; lien ob iam dictas causas occasione huic
 morbo dedit. Dum sanguinis facẽ non attraxit, paula-
 tim aucta fuit præter modum; vt non tantũ sanguinem
 contaminarit, verum etiam iecur intemperatũ reddide-
 rit. Hoc ergo sentiũt medici, cũ lienis debilitatẽ causam
 elephãtiasis faciunt, nẽpe iecur primò nõ fuisse affectũ,

*Quomodo
 lienis obstru-
 ctio elephan-
 tem pariat.*

sed consensu lienis laborare cœpisse: quomodo in hydropo iecur necessariò affectum dicimus, tamen si principium mali non in seipso semper habeat, sed aliarum partium morbis lædatur. Considera ipse tu, an totius corporis sanguis possit vitiosus esse iecinore secundæ naturam habente? Sanè ratio certissima nos docuit, fieri nõ posse, vt corporis vniuersi partes simul omnes eodem mali genere conflictentur, nisi principium laboret. Sanguinis porrò principium iecur esse confessum est. FVR, Imò venæ instrumenta sunt generationis sanguinis, non hepatis caro: sicut plerisq; visum fuit. ER, Vtrum dicas, nostra hoc in loco nihil interest. Per hepatis enim nõ intelligi volumus solã eius visceris carnẽ, quam *παρεγχύματα* vocarunt, sed venas quoq; per eam dispersas: in quibus chylum in sanguinem transmutari certo est certius. Vt ergo non sit caro illa præcipuum huius mutationis instrumentum, sine ea tamen perfici atque elaborari nequit. Hoc certum est euidentia testificante experientiaq; probante, tam non generari perfectum sanguinẽ in venis sine opera *παρεγχύματι* siue carnis iecinoris, quam nõ gignitur in eisdem perficimur in mammillis seu vberibus absq; horum carne, vel semine in testibus non concurrentibus testium glandulis. FVR. Cur autem non possit propter lienis cessationem sanguis tandem vniuersus effici melancholicus? Certè in Regio morbo cessante actione vesicæ fellis repleti sanguinẽ flaua bile cernimus. Cur non melancholico succo propter similitudinem causam repleti venas oporteat, nondum videre possum. ER, Augeri hunc in venis succum prorsus est necessarium, quoties à licne non attrahitur. At elephantiasim ob id nasci non est necessarium, hepate nihil dum perpeffo. Multum enim boni sanguinis interim generabitur, quo partes principales nutrientur. illo ad partes ignobiliores depulso: vt in ictero vsu venire.

Hepatis nomine quid intelligendum.

Hepatis temperatura non mutata, non generatur elephantiasim.

nire videmus. Tunc enim hic morbus oritur, cū membra sanguine bono destituta vitioso necessariò aluntur: quod sine morbo iecinoris non contingit. Cū enim fieri non possit: vt sanguis prauus generetur continuè, alimentis bonis ingestis, nisi hepar contra naturam affectum sit, manifestissimè patet, morbum hunc iecinoris affectum existere. F V R. Non satis intelligo, quid velis. E R A. Exponam tibi exemplo, vt planius intelligas. In Gallica vocata scabie sæpe vidisti in pluribus corporis partibus foeda vlcera pullulare. Interim partes alias ab illis sordibus liberis simul es cōspicatus. Et hos purgato prius corpore persanari animaduertisti vel potu decocti Guaiaci (aut consimili alio) vel inunctione ex hydrargyro, vel suffumigio. (Percurauit ego non vnum solum crebrò repetitis purgationibus sine vllis alijs remedijs.) In his omnibus nullus dubitat magnam maligni humoris copiam colligi. Nec dubitat quisquam intelligens, quin bona, imò maxima eius pars in hepate coaceruetur. (Quomodo enim tam multæ simul partes contaminarentur, ipso in fonte sanguinis vitio nullo reposito?) Attamen vitium hoc nondum sic est impressum hepatis ac venis, vt non probū generent sanguinem, impuro illo subtracto seu euacuato. Quippe hoc vel per sudores vel alia via exturbato, laudabilè mox procreat hepar sanguinem, rectèq; partes nutriuntur. Hoc autem fieri non posset, si praua & adulterina intemperie, confirmata siue hectica infectum fuisset. Corruptus ergo prius sanguis fuit, propter contactum & permissionem inquinati sanguinis in venis tum hepatis tum aliarum partium contenti: non propter hepatis insitam seu infixam temperiem. Argumento illud est, quòd interim boni sanguinis multum generatum est: quòdq; natura vnicè studuit noxium è visceribus ad artus & cutem expellere. Nec mirum sit, si & is, qui ad affecta loca con-

Scabies Gallica.
ca.

fluxit, à contentis ibidem succis malis cōraminatus dicatur: quod in scabie contingere cernimus. FVR. At relinquitur crebrò vestigium aliquod mali. ER. Hoc inde accidit, q̄ malus succus nō est exquisitè vacuatus. In ea igitur parte, in qua relictum eius aliquid fuit, aut intem periem quandā instar earum, quæ Leuce alba nigræue laborant, retinuit, signa quædam mali remanent. Sed in hepate nihil eius superest. Non enim vnica aliqua corporis particula duntaxat laboraret sanguinis fonte affecto, sed vel omnes vel plurimæ: nisi fortè putes quicquid mali generatum in hepate sit, ad vniam confluere particulam, reliquas non attingere. FVR. Cur ergo Gallicus morbus aliquando post trigesimū demum annū à curatione redijt? Deinde cur non eodē modo curatur incipiens adhuc elephātiāsis: quam ego sæpe audiui Gallico morbo affinem esse? Quinimò ex elephantiorum sanguine vino admisto, alijsq; rebus additis, natus perhibetur. ER. Qui diligētius ista perferutati sunt, importatum ex nuper repertis terris asseuerant: & quòd tu ais fabulosum esse, affirmatè asserunt. Ideo autē ægrius curatur, quia ab humore crassiore & sicciore pendet. Sane cancer incurabilis est, quemadmodum & Scirrhus ab humore melancholico suscitatus: tametsi omni labe careat hepar. Nec alia causa est, quàm quòd hic humor adeò rebellis est & contumax, vt quas partes semel occupauit, ab eis auelli separariq; amplius vix vnquā possit: nisi vnā cum ipsis excindatur. Gallica verò scabies ob id recurrit aliquando, quòd venenati humoris particula in sanguine relictā corpore iam debilitato paulatim ad hepar rursus proserpit, eoq; vitiato prius malum reducit. FVR. Nihil hic requiro amplius. Quare audire ex te modò velim, quot propositi morbi species statuas? ERA. Vnicam Græci faciunt: Arabum opinio quatuor ponentium insulsa est. Etenim intemperies hepatis

Origo morbi
Gallici quæ
fuerit apud
nos.

Species elephātiāsis quot
& quæ sint.

hepatis sicca cum calore aliquo pro sanguine atram bilem generans, sicut in hydrope pro sanguine aqua parit, vnica est, sola maioris ac minoris ratione differens. Generat ergo pro bono & laudabili sanguine atram bilem (quam diximus causam esse symptomatum foris apparentium) nunc biliosiore, aliàs pituitosiore, nonnunquam sanguini magis quàm modò dictis humoribus admixtam: semper tamen reliquos humores copia superantem. Quocirca non pugnant authorum sententiæ cum modò atram bilem, mox flauam vstam, aliquando sanguinem assatum, interdum salsam nitrosam huc presentis morbi causam esse dicunt. Sic enim intelligi & exponi debent, sicut paulo antè diximus. Quippe istiusmodi humores cum melancholia copiosiore permixti, priusquam hepatis temperies mutata sit, causa huius mali existunt. Cùm primùm verò iccinoris naturam huc deduxerunt, vt pro bono sanguine talem procreat succum, non causa est elephantiasis morbi amplius hoc modo generatus humor: sed eiusdè proles & effectus: nisi fortè libet alicui elephantiasin nominare, non hepatis affectum, sed in cute apparentia symptomata. Rectè igitur Galenus docuit, ac res ipsa comprobat, à cibis crassis, calidis, melancholicis, carnibus sale aut fumo exsiccatis, aromatum multitudinem, alimentorum aliorum calidiorum vsu frequentiore (præsertim æstate aut locis calidis) hunc morbum suscitari. Italia (Plinio & Celso testibus) tardè eum vidit. Magni Pompeij tempore primùm conspectus ei scribitur. Propter victus rationem & aeris calorem frequens olim fuit in Aegypto, rarus in Germania & frigidis regionibus. At propter mutatam victus rationem, in siti caloris copiam (præsertim hepate calidiore existente) & assiduam generosorum vinorum ingurgitationem nunc crebrò admodum apud nos visitur.

Humor melancholicus causa & effectus est elephantiasis.

Cibi elephantiasin progenerantes.

FVR. De qua re nomen enuncietur audiui: quæ morbi huius essentia sit cognoui: quæ pars affecta sit, siue primo siue secundo sit læsa, didici: quæ causa symptomatum in sensus cadentium sit pariter perspexi. Facile quoque ex dictis comprehendi generationis modum. Quippe humor melancholicus, siue ob depravatam victus rationem generatus sit, siue propter lienis obstructionem debilitatemue non fuerit ex sanguine ac iccinore attractus, siue propter animi affectus aut alia occasione putetur coaceruatus, si certa de causa (quæcunque ea sit) non vacuetur, sed sanguini permixtus longiore tempore in vasis ac hepate calidioribus hæreat, sensim adurit, crassior & siccior redditur: & pro qualitate ac natura sua iecur atq; venas alterat ac mutat. Quod dum fit, generari seu fieri, siue in dispositione adhuc esse dicitur. Cum verò hepatis temperamentum mutatum & fixum est, necessarium est, vt deinceps talis sanguis generetur, qualem iecur malè temperatum gignere aptum est. Quo tempore factus iam morbus & confirmatus dicitur. Quod si quis hepar nactus sit ad huius succi generationem procliue, & accedat ratio victus similis, ac deniq; lien non promptè ad se genitam faciem ex hepate attrahat, is facillimè elephanticus fiet. Difficilius corripitur, in quo minora hæc sunt. Difficilimè, in quo prædictorum nihil inuenitur. Plurimum verò adiuuant acris constitutio calida & sicca: & quæ alia corpus calefacere ac siccare solent: maximè omnium (vt Arabibus visum est) si quis fluentibus adhuc mensibus conceptus in utero fuerit. Quæ res mouere debet coniugatos, vt illo tempore diligenter abstineant à consuetudine vxorum. Fortassis ob hanc etiam causam Iudæis interdixerat Deus contactum vxorum, priusquam à mensibus absolutæ ac repurgatæ fuissent. ERA. Rectè percepisti mentem meam. Dum adhuc sit elephantiasis, hoc est, dum

*Elephas fiens
quādo dicatur
& quando factus
iudicetur.*

*Qui facillè &
qui difficilè elephantici
fiant.*

*Preceptum
medicum.*

dum hepar alteratur, nec dum alteratum est, sed mul-
 tum adhuc probi sanguinis procreat, obscura sunt eius
 indicia. Cùm primùm autem causa & fons sanguinis
 corruptus est, signa eius manifesta sunt ad eò, vt nullum
 serè idiotam lateant. F V R N. Incidit modò scrupulus,
 quem mihi eximi cupio. Si ea est origo & causa præsen-
 tis morbi, quam cum omnib. medicis tu recipis, quo-
 modo aliqui, imò pleriq; affirmant, Lepram Iudæorum
 de qua Moses Leuit. 13. præcepit, eandem esse cum ele-
 phantiasi? argumento nimirù eo permoti, quòd ab ho-
 minum consuetudine tales iussit arceri. Equidem le-
 pra Mosaica non videtur vitium sanguinis aut iecino-
 ris fuisse: cùm rebus inanimatis & exanguibus accide-
 ret, pellibus, stragulis, vestibus laneis & lineis, lapidibus,
 muris, parietibus alijs. Elephantiasis nec olim credita
 est in rebus talibus pullulare, nec hodie in istiusmodi
 quæritur. E R. Rectè iudicas. Longè alia res fuit Lepra
 Mosis: quod præter dicta à te illud etiam probat, quòd
 alba fuit plerunque Iudæorum lepra: cùm elephantici
 cutem habeant nigram, aut in rubro nigricantem, & o-
 mnino fusco & obscuro colore turpem. Nigra lepra
 in capite & barba solummodo notatur apud Mosen: in
 caluitio etiam rufa: in alijs partibus alba. Quinim-
 mò maculas albas in cute efflorescentes, siquidem sub-
 obscuræ essent, pro lepra non habuit Moses. Si quis ho-
 die morbus extat, qui cum ea comparari possit, vitiligi-
 nis ea fuerit species, quam *λδινλω* Græci medici voca-
 runt. Si pilus, inquit Moses, in plaga siue macula in can-
 dorem versus fuerit, & macula humilior apparuerit
 cute reliqua, lepra est. In nostra Leuce cutis pars alba
 pilos nutriens depressior cute reliqua non est, aut sal-
 tem non videtur esse: potius altior siue tumidior appa-
 ret aspicientibus. Quod facit, vt ne de hoc quidē mor-
 bo ausim dicere Mosen fuisse locutum. Adde quòd

*Vtrum Lepra
 Mosis idem sit
 morbus cum
 elephante.*

*Lepra Iud. si-
 milis Leuce
 Græcorum.*

Leuce nostra omnes totius corporis particulas à vertice vsq; ad plantas pedum nunquã comprehendit: quod de sua Moses affirmat. Cùm enim sit vitium virtutis assimilatricis, qui posset homo superstes & viribus integris, nō menses tantum multos, verum etiam annos, vivere, nutritione partium omnium corrupta? Equidem leprosos Moses non legimus ægrotauisse defectis viribus. Vnum hoc eis mali aderat, quod ab omni conuictu hominum arcerentur. Quo argumento illud etiam probatur, hunc affectum plurimū differre ab elephantiasi, in qua sæpe partes aliquæ putrefactæ & emortuæ decidunt. Manus, imò inuictū illud est, quod contagiosa non fuit lepra Mosaica. Quippe si quis toto corpore lepra opertus esset, vt cutis pars nulla colore nativo tincta cerneretur, mundus pronūciabatur, eiq; hominum consuetudine vti, sicut prius, licebat. Quod si particula aliqua cutis naturalem colorem recuperaret, continuo immundus iterum erat. Sic enim Moses ait. Et quod die conspecta fuerit in ea caro viua, immunda erit. Et contemplantur Sacerdos carnem viua, immunda est. Et conuertetur iterum fuerit viua illa caro in candorem, mundam declarabit Sacerdos plagā illam: munda est. Apertè hinc audis carnem, quæ in lepra vniuersali ad naturalem statum redijt, leprosum facere: & cū in eandem seu lepram iterum versa fuerit, rursus iudicatur ager mundus esse. At quod plures elephantiacus partes habet sanas, tantò leuius censetur habere: præsertim verò spes magna bonæ valetudinis affulgeret, si qua pars læsa prius rediret ad sanitatē pristinam. Quis porrò credat Deum per Moysen concessurum fuisse, vt toto corpore deformatus liberè cum alijs ageret, si cohabitantes inquinare potuisset? Nemo est, arbitror, ad eò rudis & inopis mentis, vt putet illos, qui partem aliquam solam habent

Lepra Iudai-
ca nō erat con-
tagiosa.

rent lepra aspersam contaminauisse appropinquantes
 alteros autem, qui omnes partes æqualiter infectas ha-
 berent contagione proximos non affecisse. Elephantia-
 siis profecto, quæ in mēbra omnia iam inuasit, longè
 est cōtagiosior ea, quæ certas duntaxat partes occupa-
 uit. F V R. Cur ergo abstinere ab aliorum conuictu ius-
 si sunt, si non polluebant alios? E R. Non dico non pol-
 luisse eos cōuictores suos legaliter, sed corporaliter ma-
 culasse nego: hoc est, morbum communicauisse infi-
 cior. Sanè menstruata mulier aut gonorrhœa labo-
 rans propius ad se accedentes vel lectum eius, vel pan-
 nos, vel sedilia solum tangentes hæcenus inficiebat, vt
 purificari secundum legem opus haberent, nec ante in
 templum venire possent, morbum illis non asperge-
 bant. Quomodo enim mensibus laborans mulier cum
 viro colloquens hoc perficeret, vt ipse quoq; mensuis
 purgationibus ægrotaret? F V R. Cur ergo totus lepro-
 sis non contaminabat alios, saltem legaliter? E R. De
 hac re quid sentiam alibi dixi: ad hunc locum non spe-
 ctat, in quo tantum ostendere propositum est, disun-
 ctas fuisse affectiones lepram Moïsis & elephantiasim.
 Quod ex eo quoq; intelligitur, quod defluuiū capillo-
 rum & faciei, Moïses non ponit pro signo lepræ, nisi in
 loco pilis notato macula appareat alba vel rufa lepram
 significans iuxta prædictum ab eo modum. At in ele-
 phantiasis, quoties cum alijs signis, coniungitur deflu-
 xus pilorum capitis, ciliorum, & superciliorum, mor-
 bum minimè leuem esse ostendit. F V R. Ego distinctas
 esse affectiones hoc tantum argumento persuasus cre-
 didi, quod elephātiasis esset affectio corrupti hepatis &
 sanguinis, vt expositū fuit. Lepra aut in exanguibus re-
 bus nō minus oriretur. Audiui postea alias abs te ratio-
 nes additas, quæ me in sententia mirificè cōfirmarunt.
 Quocirca consequens iam esse video, vt quæ Paracelsi

*Pollutio lega-
lis & corpo-
ralis.*

Historia Galeni de curatis elephantiacis.

opinio de hoc morbo fuerit, consideremus: si prius mihi ad obiectionem quandam responderis. Galenus recenset in præfat. lib. II. de Pharm. simplic. facult. historias aliquot elephantiorum, qui ab epoto vino, in quo viperæ suffocatae fuerant, vel à comestis viperis, vel denique vsu Theriacæ persanati fuerint, decedente ab eorum corporibus cute, instar exuuiarum serpentum (senectam aliqui nominant) Ex quibus efficitur, morbum solummodo quandam cutis. Nihil enim profuisset illis cutis illa mutatio, si causa in hepate remansisset. Nec potuisset ab vnus aut alterius vini hauustu confirmari huius visceris intemperies, præsertim calida & sicca, propullari. Quamobrem non est morbus hic alia in parte quam in ipsa cute quærendus: ad quam internæ partes melancholicum succum effundunt. Huic rei consentiunt pulchrè, quæ Galenus in 2. lib. ad Glauc. cap. 10. & alibi scripta reliquit, alijq; post eum Medici confirmarunt. ER A. Non contemnenda est hælitatio tua, licet responsio non valde sit difficilis. Perspicuè & firmè supra ostensum fuit, membra corporis nondum nutriti melancholico succo, dum boni sanguinis suppetit copia. Hunc enim tanquam familiarem semper attrahet, illo velut inutili & alieno reiecto. Quocirca si vacuare eum non poterit, ad debiliores partes deponet, vbi vel scirrhum, vel cancerum, vel similem morbum alium suscitabit, elephantiasim nõ concitabit. At iecinoris temperamento naturaliter habente necessarium est probi laudabilisq; sanguinis ex mediocriter bonis alimentis tantum generari, vt non cogantur partes omnes ingrato sibi sanguine ali. Quod si ferat sic res, vt faciei partes reliquis, sint debiliores, & ad eas propulsus sanguis deformare hominem incipiat, mirari neutiq; debemus, si pharmaco humorem in cute retentum dissipare poterit.

tente curatum audiamus. Quippe reliquo sanguine temperato existente redintegrari malum non facile poterit. Erant ergo, quos sic percuratos scribit, in via ad Elephantiasim, nondum habitum contraxerant: vereq; elephantici necdum fuerant. Liquet id ex eo perspicue, quod abscedente veluti cute sanati sunt. At veri elephantici tumores seu extuberationes & nodos multos & duros sub cute habent, quos per sudorem non facile sit discutere: quosque tempore adeò breui impossibile sit dissolvere. Causa eorum plerunq; est humor planè terreus, siccus, & durus adeò, vt frustra strenuè emollientibus remedijs emollire tentent medici. Tales quis putet ab vnus alteriusne haustu vini, vt paulò antè dicebas, dissolui. Si in sola cuticula malum inhaeret, credi posset, quod scribitur. At hoc in confirmata elephantiasi non est: in qua tota penè membrorum substantia permutata est. Quare non pugnant à te obiecta eum illis, quæ disputauimus. F V R. Galenus nō loquitur de incipiente solùm affectione, verumetiam de inueterata. Nam quendam sic perfanatum scribit, quem propter terribilem aspectum abhorruerint focij, & qui propter grauem odorem alios quosdam contaminarit. E R A S. Ratio docet vera esse, quæ diximus. Quocirca fateri nos oportet, huius quoque morbum (si modò perfanatus fuit: nec falsa Galeno narrata fuere) in dispositione seu *ætiâ* adhuc fuisse. Neq; fieri non potuit, vt faciem atq; pectus magis obnoxia iniuriæ habuerit alijs partibus, & hoc pacto (sicut scabiosi solent alios inquinare, tamen si hepar eorum labe nulla affectū sit) quosdam infecerit, hepate nondum de naturæ suæ statu dimoto. Cogita apud te, an non omnibus ægrotantibus medici remedia talia exhibituri, & plerosq; egros curaturi fuissent, si tanta esset vel pharmacorū nominatorum efficacitas, vel morbi imbecillitas, siue ad curan-

Galenicis leprosi nondum uerè tales erant

dum facilitas? Multi certè coctas vyperas, theriacam, & similia nullo cum fructu propinarunt ægrotis: quod factum non fuisset absq; vtilitate aliqua, si talia remedia tanta vi pollerent. Ego superioribus annis cum D. Sigismundo Melanchthone excellēte medico ægro cuidam trochiscos viperæ in Italia diligenter præparatos exhibui sæpius, sed commodum ex ea re nullum profusus deprehendere potuimus. Quare si iuuarunt inter hæc sola cute malum adhuc hæsit: neq; laborarunt inter hæc corporis partes. Tumores quoque, quales in hoc malo sub cute nasci solent, nōdum exortos fuisse certum est. Ex quo perspicuè patet, prædictos ægros hepar saluum & incolume adhuc retinuisse: & proinde vel incepisse solūm elephantem in eis generari, vel præparationē solūm quandam fuisse. Possunt enim multa eorum, quæ in elephantibus apparent, etiam ante huius morbi exortum suboriri. Quippe tumores faciei & cutis ab humore melancholico pronascuntur, qui non tantūm post hepatis intemperiem, verum etiam ante eam colligipotuit. Est enim aliquando causa, aliàs effectus prædicti morbi: quemadmodū suprā declarauimus. Recita iam nobis Paracelsi de proposito morbo deliramēta. F.V.R. Non recordor me de essentia huius mali apud eū quicquam legisse, præter id quod in lib. de Med. cœl. ait, Leprosos destitui balsamo, quo cuncti alij homines prædicti sint. Videtur igitur credidisse extinctionem esse vel absorptionem balsami ab ipso nominati. ER. Non legisti, vt video, lib. Paragr. in quorū quinto de Lepra more suo scribit. Principiō morbum dicit siccum esse: in quo non dissentit à veritate. Cū deinde ait putrefactionem esse corporis elementati, cū suis metallicis, insaniam suam sequitur. Quoniam metallica in corporibus nostris nulla inesse, certissimis argumentis in altera concertatione demonstraui. Elementatum corpus si non

Quid elephas
apud Parac.

si non illud vocat, quod ex elementis coagmentatum est, quid appellet nescio. Equidem non multo post bis ait, si lepra vnum elementum occuparit, conseruare adhuc reliqua tria humiditatē naturalem, ne corpus putrescat: ex quib. conūcio cum hīc corpus ex 4. elementis fabricare: quod tanta alibi cōtentione negat. Suprà dictis illud quoq; adiicit, nil aliud esse lepram, quàm homo putatus, cuius corpus putrescat. Species ponit tres, permixtam, compositā, vniuersalem. Deinde ponit Leporam quandam terræ, aliam ignis, tertiam ipsius chaos, (sic enim aerem puto notat) quartam aquæ. Primam in facie primūm apparere cum feruore magno, insensibilitate & tumore. Secundam parere multos in toto corpore furunculos quotannis redeuntes. Tertiam anhelitus foetorē cum prauo colore inducere. In quarta pedes & genitalia intumescere, vlcerari. Aliud deinceps genus lepræ statuit, quod à principalibus membris incipiat, nō ab elementis: cuius species enumerat, Leporam pulmonis, hepatis, vesicæ, splenis, cordis, renum, fellis vesiculæ, cerebri. His subiungit signa: post quæ sequitur examen seu dijudicandi ratio, inde ad signa relabitur Leporæ innatæ ab ipso nominatæ: tandem causas recenset, vbi differentias signorum promittit. Hoc in loco obiter notabis, vt constantiam doctrinæ Paracelsicæ videas, quòd calorem & frigus causas Leporæ facit. A calore & frigore lepra aliq; morbi generatur, inquit. Quo modo igitur tum ipse tum discipuli ab his qualitatibus morbum grauiorem nullum generari asserunt? Hæc est egregia illa noua medicina: quàm sufficere in locum veteris conantur homines fanatici, & immanes carnifices: quo nomine eruditos & doctos medicos immerito condecorant nefarij quidam. Quid, oro te, ex recitatis omnibus disces? Defectum balsami audis esse: at quid sit balsamum, nec ipse, nec alius quisquam nouit.

Species elephantis apud Paracelsum.

Paracelsus calorem & frigus facit causas lepræ.

Balsamum.

*Elephantiasis
non est putre-
do à Paracel-
so dicta.*

*Vno elemento
in mistis cor-
rupto, perijt
cōgenitus ca-
lor.*

Putredinem cū affirmat, symptoma quoddam dicit morbi naturam non explicat. In elephantiasi non putrescunt omnia membra, sed in maxima, quædā solum penitus corrumpuntur. Quī posset tot annos viuere. quot viuere plerosq; elephanticos cernimus, si putrefactio esset corporis ex elementis cōflati vnà cum metallicis Paracelsi? Omnia sic putrescerent: vnde citam mortem consequi prorsus necessarium foret. Vix elementati corporis cum metallicis putredinem, hoc est, integram corruptionē omnium, ex quibus cōstat, affirmavit, cū innatum humorem à trib. elementis conseruari, quarto putrescente asserit. Qua ratione aut vifiet, vt in re ex quatuor elementorum mistione concreta, vno eorum corrupto, integra eius natura seu humor insitus remaneat? Non vident omnes homines portentosa mendacia ab istis nouatoribus proferrī? Sanè tam rudis vix aliquis reperietur inter eos, qui philosophiæ aut medicinæ principia vel eminus cōspexere, qui non ex dictis perspiciāt, Paracelsum naturam elephantiasis nunquā cognouisse. Quæ de speciebus, examine & causis refert, non confutatione, sed risu digna sunt. Quare ad curationem, si idem videtur tibi, transibo. F V R. Omnino id volebam. E R A. Quoniam hoc morbo laborantes, nec sentiunt nec intelligunt vitium in corporis profundo latens, & externam solummodo fœditatem intuentur, ab hac sola petunt liberari. Medici autem qui & causam horum symptomatum intelligunt esse redundantem succum melancholicum certa quadam malignitate præditum, & eundem ab hepatis intemperie continuè generari perspiciunt, hoc solliciti scrutantur, quomodo prima totius mali causa tollatur: hoc est, qua ratione & via hepatis intemperies eliminetur. Hanc ergo inueniendarum indicationum seruant methodum. Primum quod occurrit, est fœditas & asperitas

tas cutis, tumores, vlcera, corrupta partium nutritio
& cæt. de quibus solis ægri, sicut dictum fuit, conque-
runtur. Quoniam enim præter & contra naturam ad-
sunt, ablationem sui etiam idiotis indicant. Sed auferri
nequeunt, remanente causa, quæ primû genuit, & adhuc
fouet atq; auget. Causa verò est humor melancholicus.
hic ergo tollendus est. Verùm hic etiam frustra labora-
bimus, quantisper nouus subinde ex venis succus simi-
liter affectus affluet. Huius affluxum prohibere non
possumus, dum ab hepate talis generatur. Quocirca
procuranda est probi & conuenientis sanguinis gene-
ratio. Hoc autem effici nulla vnquam poterit ratione
& via, si hepar intemperie istiusmodi laboret. Etenim
sanguinẽ generat pituitosum, aquosum, biliosum, me-
lancholicum, & cæt. prout hoc vel alio modo tempera-
tum est quouis tempore. Quamobrem liquet intem-
periem hepatis primo omnium corrigi oportere. Cæ-
terum vel generatur adhuc praua hepatis intemperies,
vel facta iam est. Quæ adhuc fit, causam necessariò ha-
bet, à qua fit & pendet. Quare profliganda hæc erit: cùm
ea demta necessarium sit sientem iecinoris dispositio-
nem pariter deletam extinctamque esse. Causam porrò
huius temperamēti vitiosi audiuius succum esse me-
lancholicum peculiare quadam venenositate prædi-
tum. Hic ergo cùm emendari non facile possit, vacuan-
dus est: simulq; prouidendum, ne similis deinceps gene-
retur. Fiet hoc, si causas, propter quas in corpore colli-
gitur, abstulerimus. Ergo si lien obstructus aut debilita-
tus hunc ex venis ad se non attrahat, hisce remedia ma-
lis offerenda. Si alimentorum qualitas in causa est, mu-
tanda hæc fuerint. Et cū sine iecinoris caliditate (quam
plerunq; obstructio efficit augētue) non facile aduri
torus sanguis possit, reprimenda & ad mediocritatem
reducenda modis omnib. fuerit: illis simul ablatis, quæ

Hepar pro au-
ria temperatu-
ra sanguinem
generat distimi-
lem.

Quando elephas incurabilis censendus.

Fientis elephantis curatio qua

Que uena in elephante secanda.

deobstruendi potentiam obtinuerunt. Si autem facta iam fuerit praua illa dispositio: hoc est, si à causa sua amplius non pendeat, siue præsens siue absens causa sit, exilis aut nulla potius curationis spes reliqua māsit. Quòd si aliqua superesset, causa primùm remouenda, deinde intemperies corrigēda foret. Sed ponamus iam intemperiem in iccore vel non cœpisse fieri, vel nondum impressam esse, sed à causa sua adhuc pendere. Quæ nobis hîc alia incumbit cura, quàm vt succum fœculentum, quem ad cutem ex venis natura effudit, quiq; intra uasa adhuc continetur, euacuemus? deinde cutem repurgemus & abstergamus? Ante omnia verò procuranda est boni sanguinis generatio: atq; cause, propter quas inutilis succus in corpore aceruatus fuit, tollenda, siue in victus ratione peccatū sit, siue lienis affectus aliquis occasionem dederit. Quibus porrò medicaminib; prædicta confici possint, minimè opus est hîc referre: cū notum sit omnibus. FVR. Saltem generalē indicato methodum curandi nascentem adhuc elephantiasim. ER. Hæc indicatur ab humore fœculēto & eius causa. Humor iste cū sit crassus & siccus præter modū, & quantitate simul peccet, partim vacuandus, partim corrigendus est. Vacuabitur medicamentis ad hanc rem accommodatis. Primùm (post abstersionem intestinorum & ventriculi) venæ sectione. Aperietur autē uena inter annularem & medium digitum. FVR. Cur non potius in cubito secatur uena, vt humor crassus facilius per uulnus amplius exeat? ER. Qui apud nos, quid in sanguinis missione contingat, notarunt, causam huius rei pulchrè perspexerunt. Si obseruauisti sanguinem ex uena secta profluentem, quoties vasculis peculiarib; pro more nostro excipitur, semper cōspicatus es primò exentem deteriore esse consequēte. In causa est, quòd natura semper impuriorem sanguinis partem, modò fa-

cere possit, ad extremos artus, tanquam partes ignobiliores, deponit. Quare cū non tam eum, qui in profundo corporis continetur, quàm qui in habitum corporis effusus cernitur, euacuare animus est, extremas venas maiore fructu secamus. Vulnus autem infligere eodem ferro eademq; magnitudine oportet, vt pleriq; facere solent. Post hæc vtendum purgantibus, eaq; repetenda sæpius, humorib. prius ad purgationē præparatis. Nam humor crassius & in venis impactus vnica vel duab. purgationibus non poterit educi. Violentę quoque purgationes plus nocēt quàm iuuent. Quare vicissim & præparandus & vacuandus erit sæpius, dū corpus esse mundum videatur. Quo facto, ad eum veniendū est, qui sub cute collectus hæret: quem purgantibus frustra tentaueris exturbare. Etsi enim, qui ex venis excidit humor, nonnunquam in venas regreditur, & per repetitas vacuationes tandem expurgatur (nunquā vnica vel duabus tantū purgationibus humores per corporis habitum dispersos extrahes in his nostris regionibus, sed repetere sæpius oportet) hic tamen nihil tale expectare debes. Quamobrē cucurbitulis & sanguisugis atq; locallibus remedijs impositis absumere vacuareq; conabimur. Antè omnia verò victus ratio præscribenda, quæ sanguinem humectet, dilutiorem & temperatiorem efficiat, quæq; melancholicum vnà succum dissipet. Præcipienda ocium, quies, hilaritas, curarum vacuitas, somnus: & quæ humectare citra manifestum calorem aut frigus possunt. Hæc est futuri adhuc morbi præseruandi & incipientis, at nondum fixi & consummati curandi ratio: quam succi crassities & affectus locus difficilior reddunt. Quibus nocentius illud est, quòd ægroti nihil mali sentiunt, medicos non consulunt, ægrotantes se nesciunt, cū interim radices agat malum altius, viresq; serpendo semper acquirat ampliores.

Cur in elephante sæpius purgandum.

Victus ratio in elephantiast.

Cur etiam incipiens elephantiastis curatu difficilis.

Humor etiam sub cute dispersus quotidie cōrumaciō
 & sicciō redditur, vt quō longius ibi hāsit, āgrius auel-
 li & discuti possit. Quā sit enim difficile scirrhusas
 collectiones dissoluere notum est omnib. medicis. Ac-
 cedit ad hęc, quōd extra venas effusus humor crassus
 in easdem non faciliē iterum ingreditur. Quō fit, vt nec
 purgatione detrahi, nec venę sectione educi valeat.
 Quōd paulatim membra alteret, sibi que quodammodo
 assimilet, æquē certum putatur. Quare sicca intem-
 perie inducta, nō magna sanationis spes reliqua est. Dif-
 ficultatem auget, quōd remedia humectantia non ma-
 gna vi agendi prædita sunt: & quōd imbecillus partium
 calor remedia non ducit ad loca affecta. Difficile ergo
 est (at non impossibile) incipientem morbum curari. At
 cū firmata iam & impressa in hepate ac venis intem-
 peries est, vt semota causa non sit necesse eam simul de-
 lerī, insanabilis est redditus. Quo tempore in bene con-
 stitutis Rebus pub. separari ab alijs solent, ne alios con-
 taminent. Duo enim hęc iungi in eo oportet, qui iure
 arceatur à societate & conuictu sanorū, vt morbo con-
 tagioso laboreat, atque incurabili. Dum enim spes cura-
 tionis se ostendit, licet contagiosus sit, eijci ex consor-
 tio suorum non debent: licet non tantū conuersantes.
 cum eis sedulō monendi sint, vt cōtagium, quoad pos-
 sunt, prudenter caueant, sed ipsis quoque āgris impera-
 ri debeat, vt omnes occasiones alijs nocendi deuitent
 ac fugiant. FVRN. Cur sunt insanabiles, qui hecticam
 seu permanentem intemperiem hepatis contraxerunt?
 Si alię huius visceris alterationes emendari possunt,
 sicut frequenter accidere experimur, quare hanc negas
 posse corrigi? ER. Causa non vnica est. Primū enim
 vix vnquā hepatis intemperies confirmata siue hectica
 vlla curata fuit. Deinde sicca difficilima curatu est, in
 quocunq; mēbro insit. Præterea cū hic morbus velut
 cancer

Quando ele-
 phas insana-
 bilis fit.

Cur hepatis
 intemperies æ-
 qualis emēda-
 ri nequeat.

cancer quidam sit totius corporis, quâ possis de pulsione eius sperare, cû particularis scirrhus aut cancer curationem omnem respuat? Medicamenta quoq; nihil admodû efficiunt: partim quia mutata iam sunt in ventriculo, priusquam ad hepar penetrarint: partim quia cum humoribus & sanguine melancholico in mesenterij venis contento permixta mox qualitate illorum imbuuntur, propriasque vires amittunt, partim quia maior est viscerum vis in agendo quàm patiendi. Quare plus permutantur pharmaca ad melancholiã, quàm ipsa hepatis temperamentum ad melius immutent. Equidem si non esset maior partium, quæ toti corpori alimentum præparant, facultas in transmutandis, quæ transmutari possunt, quàm oblatorum potestas est in pariendo, sanguinis longè minus generaretur, quàm alendo corpori sufficiat. Cùm cutis intemperiem forte contraxit, vt in scabie sanguinem ad se attractum quantumuis bonum corrumpit, & qualitate scabiei, qua laborat, inficit. Hoc qui in hepatis coctione fieri negat, nihil intelligit. Intemperiem ventriculi confirmatam ægrè emendari nemo nescit: tametsi pharmaca integris adhuc viribus ei occurrant. Quid ergo de hepate nobis promittemus, ad quod alterata, mixta, fracta, & alienis potentijs imbuta vix tandem permeant? Quòd si etiam effecisse aliquid cogitemus, facîle tamen id omne ab inquinatis humoribus iterum extinguitur. Hi namque semper adsunt, pharmaca breui aliquo tempore duntaxat pro viribus suis agunt. Summatim dicam, mortuum hunc nullus curabit, nisi qui vniuersum sanguinem vitiosum educere, meliorem in eius locum substituere, totius corporis temperamentum mutare, siccitatemq; membrorum corrigere potest. Si posset sanguis bonus extra corpus præparari, & adulterato ex vas emissio in eius locum infundi, vix tamen salus spera-

Viscera plus agunt quàm patiantur.

Quo curaturu elephantem: prestare oportet.

*Leuce difficul-
ter eraditur.*

*Elephas con-
summatum est
incurabilis.*

*Quos morbos
sub lepra com-
prehendant
Paracelsici.*

ri posset. Nunc cum ab hepate eum generari & ventri-
culo præparari necessarium sit, hæc autem membra ci-
bos oblatos sic alterent ac mutant, prout hoc vel alio
modo affecta sunt, quis dubitet, quin oleum & operam
ludamus? Adde iam, quod iam antè dixi, cutis & mem-
brorum vitia, quæ propter longam nutritionem vitiosi
succii temperamentum & qualitatem similem acqui-
suerunt, ne post sanatam quidem hepatis intemperiem
sanabilia fore: quod cancri & similium tumorum exem-
pla nos docet. Quis nescit Alphos seu vitiligines præfer-
tim profundiores, qualis est Leuce, vix vllis remedijs ex-
terminari posse? Quid ergo hic expectabimus, vbi tota
cutis longè grauius affecta, & virtus assimilatrix magis
læsa est? Nihil. Quocirca rectè omnes omnium ætatum
ac nationum eruditi medici magno consensu asseueræ-
bilem esse: nefariè autem mentitus est Paracelsus cum
suis gregalibus, cum curabilem dixit. Quanquam aliter
eum pro more suo nonnunquam scripsisse in prima &
tertia velitatione demonstratum nobis memini. In Pa-
ragr. incurabilem ponit, quando extuberationes cutis
paruæ (quas grandinè appellat) vlcerauntur. Item quan-
do in femore & coxis caro sic deperditur, quomodo in-
ter pollicem & indicem absumi consuevit. In quib. hæc
non apparent, eos sanabiles iudicat. Alibi species lepræ
omnes incurabiles facit, vt in tertia disceptatione osten-
di. Quòd si huc referre omnes morbos oportet, quos e-
lephanti tanquam Centurioni siue monarchæ subijcit cum
Paracelsus ipse tum gregalis eius eodem spiritu inflatus
discipulus, multos ponemus incurabiles, qui facillè sa-
nantur. Quippe accenset hic lepræ vlcera omnia, pruri-
tum, scabiem, alopeciam, furfures, squammas, scissuras,
cutis fœditates, pustulas, malum mortuum, & similes affe-
ctiones. Harum aliquas etiam Magister lepræ species
facit:

facit: aut antea ambulones. FVR. Cur tot statuunt eius species? ER. Vt imponant hominibus. Cùm enim fortè aliquem affectum leuem percurarunt, Elephantiasim se percurauisse mentiuntur. Cùm syncopen fortè aut affectum similem depulsum vident, imperitis persuadent epilepsiæ speciem fuisse: & quod natura fortè fecit, suis pharmacis adscribunt. Sic aliquando scabie conspicientes aliquem contumaci ac foeda laborare, elephantiasis speciem clamitant, vt & plus emungant, & scire aliquid præ alijs medicis putentur. Exemplum reperies in lib. D. Desfennij aduersus Fedronem cap. 41. Ego sanè non vnicum curavi ex illorum numero, qui pro leprosis & hic & alibi per Germaniã habentur: licet verè elephantici non sint. Tantum porrò abest, vt ego de elephantiorum curatione gloriari cogitarim, vt, si de me alius hoc sparsisset, mendacij fuerim semper accusaturus.

Quòd verus Elephas iam factus à Paracelso curatus nunquam fuerit, atque curari à nullis possit alijs, quàm qui potestate donati sunt cælitus tali, qualis Christi discipulis concessa fuit, ipsemet scripsit: sicut alibi monstrauit. Idem successor eius nesciens affirmat, cùm sic scribit. Absoluti hydropes, perfectæ lepræ, consummata podagræ & epilepsiæ, vniuersali curationi SOLVM MODO subiiciuntur. Caterùm tincturæ, quibus vniuersalis curatio perficitur, in maiestate naturæ latent, ait: dispensationibus mundanis non sunt subiectæ, & paucissimis sunt concessæ, vt ipse ait (nulli creaturæ, vt ego affirmo, & indissolubilibus argumentis demostro.) Quare incurabiles simpliciter sunt prædicti morbi. Si enim vniuersali tantùm curationi subiiciuntur, quæ inanissimum est figmentum, particularis nihil hic poterit. Quapropter cùm particularibus remedijs idem ille successor, sui oblitus, prænominatos morbos curare docet, aut de sententijs loquitur, non de factis, aut se

Paracelsus rediuius elephantiasim incurabilem concedit.

Elephantici nō
habent Balsa-
mum.

Remed. Para.
aduersus ele-
phantem.

ipsum arguit mendacij : quod valde est Paracelsicis fa-
miliare. FV/R. Quibus remedijs curat Paracelsus præ-
sentem morbū? Ego nullibi me vidisse recordor phar-
maca curantia, sed tantū incrementum prohibens v-
num mihi notauit. Nam libro à me antè citato hæc ha-
bet: Quilibet homo balsamum in se habet: leprosi eo
carent. Aurum igitur poculentum in ventrem inge-
stum cū est, distribuit illius vires ventriculus in cor-
pus reliquum: inde oritur quædam humiditas, quæ facit
crescere balsamum. Lepre igitur incrementum tantif-
per cessat, dum aurum in stomacho fuerit. ER. Addam
hiscæ, quæ in citato libro Paragraphorum tradidit. Pri-
mūm fœdè confundit cum signis curationem. Deinde
præseruationem (ipse conseruationem vocat) à curatio-
ne sciungit. Præseruari dicit corpora extractione Anri-
monij, sanguinis essentia, liquore margaritarum, speci-
fica granorum iuniperi, melissæ, cichorij, valerianæ. In
curatione, inquit, elementum conseruare oportet, na-
turæ balsamum: vtendumq; illis rebus est, quæ cadaue-
ra imputria conseruant: cuius generis sunt Stimmi, ge-
nus Mannæ, & Thereniabin (sic rorem quendam flau-
scentem Maio mense super folijs apparentem vocat)
præparata, balsamum naturæ & essentia vini, granorum
iuniperi ac melissæ. Lepre rubræ cura est aurum: albæ
oleum & aqua argenti. FVR. Video hæc non aliter co-
hærere quàm priora. ER. Leprosos balsamo destitutos
ait. Vnde ergo tot annis vita eis suppetit, si in balsamo
consistit vita, sicut passim clamitāt? Quomodo autem
dicit ventriculum deglutiti auri poculenti vires in to-
tum corpus distribuere, si natura in morbis nihil agit,
sed ociosè tantū, quid nouus hospes moliat, spectat?
Imò quomodo cum illo hoc concordabis, quòd reme-
dia corpus peruadere, morbos quærere, inuentos ag-
gredi, & deuictos expellere scribunt? Lepre augmen-
tum

tum tantisper cessat, dum in ventriculo aurum hæserit. Ergo non alibi quàm in ventre existens prohibet progressionē morbi. Et qua ratione comprimit eius actionem? Generat, inquit, humiditatem quæ vt balsamum crescat efficit. Primum non est opinabile quomodo aurum humectet, seu humiditatem in nobis generet, cùm humidum ipsum potestate non sit. Ac norunt, quicunque naturalis philosophiæ non sunt profus ignari, humiditatem non se instar caliditatis & frigiditatis in vicina corpora propagare posse. Calor ignis in igne permanens admota calefacit, ac tandem ignea efficit. Humiditas autem aquæ, exempli gratia, non humectat vicina corpora, nisi cum suo subiecto ad ea transeat, & in ea se insinuet. Ergo impossibile est, vt aurum illud vel potabile vel esculentum, in ventre subsistens partes alias humectet, nisi vel vaporem ex se ad eas emittat, vel partem aliquam sui communicet. Quod an fieri possit, illi iudicent, quibus auri natura cognita est. Equidem in halitum ab igne vel calore alio resolui omnes omnium æratum & locorum intelligentes vbiq; & semper (attestante experientia) negauerunt. Quare falsum profus est, quòd humiditatem ait ex se emittere, aut generare. Quippe potestas in eo proxima sibi corpora alterandi nulla vnquam deprehensa fuit. Quæ si maximè in eo inesse concederetur, alias tamen (extra & præter ventriculum, in quo solo ponitur efficax esse) partes nullas mutaret. Adde quòd hæc humiditas ab auro genita nõ posset balsamum augere: quod nil est aliud, quam humidum natiuum seu radicale appellatum. (Ipsius nominare aliter libuit, vt supra alios sapere, maiusq; aliquid dicere putarentur.) Hoc autem ab alimento solo augeri potest. Quocirca in substantiam membrorum conuerti oportet humiditatem ab auro procreatam. Sed certo certius est auri partem nullam à calore nostro superari

Aqua quomodo humectet vicina.

Balsamum hominis quid.

posse, vt quas nec ignis nec vis alia naturalis perdere ac transmutare valeat instar aliorum alimentorum. Tantum enim distat metallorum, præsertim auri, temperamentum à nostrorum corporum temperie, vt in hæc illud nulla ratione transire possit. Quippe vt actio ac passio fiat, conuenientia quædam requiritur: cum nõ quiduis in quodlibet agat. Manifestũ hoc est ex eo, quod ne plantæ quidem omnes, quarũ natura multò ad animalium temperaturã accedit propius, à calore nostro vincuntur. Multæ nãq; tũ nos tum alias animantes, priusquam transmutationem patiantur, occidere natæ sunt. F V R N. Si neq; alterare aurum corpora nostra, neq; alterari ab eis potest aurum, cur Pharmacia admiscerè me-

*Cur aurũ phar-
macis admi-
sccatur.*

dici ferè omnes? E R. Veteres & eruditi nil tale (de Græcis loquor) factitarunt. Sed Arabes, qui omni superstitionis genere plus alijs cũ alias nonnullas artes, tum in primis Medicam fœdarunt, vt diuitib. adularentur, morem hunc introduxerunt: quẽ Latini deinde sedulo secuti sunt. Quanquã parci hac in re Arabes fuere: vt qui vix alijs vllis remedijs admiscuerint, quã cordis. Recentiores contrã vix aut electariũ, aut trochiscos, aut aliud quippiã parant, quin auri aliquid inijci imperent. Quin imò decoqui iubent cum aqua in vasculis, & cum distillandis distillari mandant. Nec eos ab opinione reuocauit

*Aurum frustra
coquitur & di-
stillatur.*

re vel Auicenna vel experiẽtia potuit: quib. abundè docemur, ei nihil admisceri vel detrahi posse. Si ergo nihil decedit ponderi, ne substantiam quidem decessisse credendum est inter coquendũ. Si huius pars nulla transfusa est in liquorem, nihil ab eo virium cõmunicarum est. F V R. Multa in liquore incoquimus, quæ virtutem largiuntur suam liquori, tamen non sunt post coctionem leuiora facta. Deinde aurum sæpe post coctionem missione potest vim suam in liquorẽ veluti propagare. ER

ER. Quæ vires humori, in quo coquantur, communi-
cant, transmittunt simul substantiæ suæ partes in eundem:
quod ex secretionem constat, & ex eo intelligitur, quod tali-
um sapor mutatus est Pondus videtur idem, imò maius,
quia humorem in deperditæ substantiæ locum recipit.
Quo exsiccato, multum decessisse animaduertimus. Si au-
tem pondus aliquando imminui visum fuit, ex eo corrigi-
tur quod sordes asperas & adhærescentes humor absterfit.
Nec aliud est auri in coctionibus & distillationibus cum ca-
pis & similibus usus, quam quod à sordibus repurgatur
superficii inherentes, & decocta ijs inficit. Qua ratione
periculum nocet potius quam proficit. Aurum enim incorrup-
tum permanet: nec vel recipit intra se humorem aqueum,
nec partem sui eidem tribuit. FVR. Quid ergo mouit me-
dicos, ut decoctis misceri præceperint? ER. Decepti pre-
tiositas eius videtur. Sunt certe ex idiotis plerique omnes ita
affecti, ut quæ magno venduntur, efficacitate maiore præ-
tiosa opinentur. Cur enim tantæ æstimantur talia, cogi-
tant apud sese, nisi quia maiores alijs vires & facultates
obtinuerunt? Itæ, non fuissent hæc tantis sumptibus, ex re-
gionibus & locis adeo distantibus, ab orbe nostro aduecta
nisi compertum fuisset infinitè plus nostris pollere. Ex
opinionem hac fatua consecutum mox est, ut quæ apud
nos proueniunt pharmaca, propemodum contempta
fuerint: dum in solis transmarinis potestates & vires
esse magnas & admirabiles non imperiti tantum cre-
derunt, verum etiam medici censuerunt. Nec aliam
ob causam, magis Paracelsici apud opulentos in admi-
ratione sunt, quam quod tincturas & extractiones pro-
munt auri, argenti, margaritarum, coralliorum, & re-
tulo. Non enim quod magno venditur, etiam in
medendo semper magnas habet vires & efficaciam, sed
sepe numero vulgaris herbula conducibilior est ad

Usus auri cocti

*Cur Paracelsi-
ci apud locu-
pletes in opi-
nionem sint ali-
qua.*

*Aurum inutiliter
pharmacis
miscetur.*

morbi certi depulsionem, quàm vniuersa ex India de-
portata pharmaca. Non inficias interim ibo, certis in
morbis & temporibus plus peregrina prodesse nostris.
Hoc solummodò in præsentia incunctanter assero, au-
rum sine omni vtilitate ægrorum pharmacis misceri,
aut alio quouis modo intra corpus deuorandum sumi:
propterea quòd naturam suam seruans corpus non al-
terat, ac transmutari ipsum nequit. Si me vis vno verbo
dicere, quòd sentio, tam non conducit morbis aurum
propter æstimationem sui plus ceteris vulgaribus phar-
macis, quàm non conuenit podagrigo magis ex auro
purissimo fabrefactus calceus, quàm ex mollissimo &
vilibissimo corio consutus. F V R Atqui aurum dicunt ab-
dita quadam potestate à Deo donatum esse hilaritatem
inducendi: & viscera, præsertim cor, corroborandi. Alij
quidam splendore suo iuuare arbitrati sunt, cum poten-
tiam aliam nullam inesse cernerent, qua prodesse vide-
retur. E R. Si viscera oculos haberent, exhilararet fortè
splendor, qui obiectum est visionis. His cum destitua-
tur cor, non video, quid splendore suo vtilitatis ei adfe-
rat aurum. F V R. At Galenus cum tota medicorù scho-
la in melancholia nigrorem inducere pauorem & tri-
stitionem asserunt, sicut exteriores tenebræ metum adfe-
runt pusillanimis & rudibus. E R. Alibi firmis argumen-
tis ostendi non rectè hoc affirmari, verioresque Auer-
rois esse opinionem. Sed ad hunc locum non pertinet
hæc dissertatio. Ad aurum quòd attinet, lætitiâ parere
non nego, sed oculis & animo auarorum, dum ipsum
vident, cõrrectant, possident. De facultate abdita, qua
à te dicta præstare fertur, nihil dicam aliud, quàm in
opinionem sola consistere, euentum monstrari nullum
posse. Si fidem mihi sæpissime inter periclitandum falsò
non habes, ipsemet experire. Quæ potentiam nacta sunt
aliquid faciendi latentem, ea id ipsum sæpe, instar Ma-
gnetis

*Vtrum aurum
deuoratum ex-
hilarat.*

*Aurum quomo-
do lætitiâ pa-
riat.*

gnetis, operantur: sic, inquam, vt cerni & deprehendi
 manifestè possit. De auro, qui tale aliquid monstrabit,
 is demum verè admirabilis mihi experimentator lau-
 dabitur. F V R. Magis, vt video, aurum miscetur phar-
 macis alijs ornatus gratia, quàm vtilitatis causa. Poterit
 nihilominus per accidens nōnunquam prodesse. Si e-
 nim æger persuasus sit, pharmacum ob id generosius
 esse, quia aurum recepit, confidentia & alacritate maio-
 re sumer, faciliusq; sanabitur. Quid enim animus spei
 plenus in morbis sepe numero efficiat, nemo nescit. E R.
 Attamen docendi sunt ægrotantes nihil commodare.
 Si persuadere nequeas, vsurpare in decoctionibus & de-
 stillationibus, vt confidentiores reddas nihil verat. Sed
 cur substantiam intra corpus dare velis nescio: cūm, sic-
 ut dixi, immutari nequeat. F V R. At in liquorem solu-
 tum & potabile redditum confici putant. E R N. Nugæ.
 Liquor iste à peritis in aurum facile vertitur. Ex quo cui-
 denter patet, nullam substantiæ mutationem factam,
 sed tantūm qualitates alteratas fuisse. Si deinde cogi-
 tes, nō sine maximi & diuturni caloris vi huc deductum
 esse. (Taceo iam, quòd absque corrodentibus in aquam
 non solum complures Chemici constanter affirmarunt:
 quæ ab eo deinde nunquam integrè separari possunt)
 per facile intelliges ignea sua qualitate morbum hunc
 augere, non comprimere. Ratio par est aquæ vel succi
 & olei ex argento concinnati, antimonij præparati, es-
 sentiæ vini ab ipsis vocatæ, & granorum iuniperi. Quip-
 pe omnia præter insitam à natura caliditatem ex præ-
 paratione acrimoniam acquirunt planè igneam & ero-
 dentem: qua curabilem morbum absq; dubio incur-
 abilem efficiunt. Nimis multa extant exempla his phar-
 macis impiè excarnificatorum. Sanè his ipsis, quibus
 hæc scribo, diebus duo hîc habuimus satis illustria. Re-
 citarem alia plura, nisi metuerem, ne viderer alio consi-

*Aurum per ac-
 cidēs aliquan-
 do inuat.*

*Aurum pocu-
 lentum perni-
 ciosum est.*

lito facere. Qui videre cupit, legat librum D. Cronenburgij aduersus Fedronem scriptum: in quo non historias nudas recitat, sed certissimis argumentis, literis, ac testimonijs omnia firmissimè demonstrat. F V R. Quoniam igitur clarè perspicio Paracelsum cum suis affectis in elephantis curatione meliorem non esse, quam est in alijs omnibus, ad Hydropem sermonem conuertamus. ER. Nomen Hydropis, sicut epilepsia & elephantiasis, aliquando pro morbo quodam ponitur, sapius pro symptomate morbi illius sumitur: pro tumore scilicet ventris aquoso. Etsi verò non ab aqua tantù intumescit, verum etiã à flatu crasso, & pituita, denominantur tamen ab aqua hi quoq; tumores, propterea quòd nec flatus, nec pituita sine aqua aceruantur. Hydrops igitur symptoma, tumor est ventris ab aqua vel flatu vel pituita suscitatus. Discrimen illud est, quòd in tumore flatulento venter instar tympani pulsatus sonitum reddit, grauitas nulla adest, ac pedes non intumuerunt. Cùm ab aqua inter omentum & peritonæum collecta distenditur, grauitas maior adest, pedes œdematosi apparent, genitalia intumescunt, partes supra vmbilicum gracilesunt, cùm de latere in latus se vertit æger, aqua in ventre velut in vtre aqua semipleno cum sonitu mouetur. Quoties pituita morbum efficit, corpus totum albescit, inflantur facies, pectus, manus, pedes, corpus deniq; totum: ac vena secta maiore ex parte sanguis albus & pituitosus apparet. Colliguntur autem humores iam dicti in corpore propter vitiatam coctionem hepatis: hoc est, propter deprauatam facultatem sanguinis generatricem. Cum enim hæc ex chylo in ventriculo præparato pro sanguine generat vel aquam, vel flatum crassum, vel pituitam, gignitur hydrops. Corruptæ porrò sanguificationis causa (quæ & hydrops morbus est) nil est aliud, quàm hepatis & venarum frigida humidaque
intem;

Hydropis nomen quid significet.

Discrimen Hydropum.

Hydrops à vitiatâ corporis coctione.

intemperies. Quippe à calida assatur sanguis, aut in bilem vertitur: non in aquam aut pituitam permutatur. De humida & sicca intemperie non est, cur multa dicamus. Hæc enim tabem potius seu marasimum effecerit: illa sine frigiditate nunquã insiti caloris operationem eousq; impediēt, vt pro sanguine aquam aut pituitam generet. Equidem coctionis causa princeps est calor. Et huius debilitatio seu extinctio causa est imminutæ vel frustratæ coctionis: sicut deprauatę eiusdem auctio causa existit. Calor igitur cum siccitate siccum, & cum humiditate humidiorē sanguinem generabit: aquam, nisi debilitetur aut interimatur, non generabit. At frigida intemperies etiã sine insignis humiditatis coniunctione aquam & pituitam procreare potest. Dicimus autem morbum hunc frigidam & humidam esse iecinoris affectionem, quia cum frigiditate plerunq; copulata est humiditas: & si mox ab initio non adsit, in processu necessariò accedit. Etenim in Tympanite non videtur in principio morbi magnopere laborare iecur ex humiditate. Hydrops igitur symptoma tumor est ventris ab aqua vel flatu vel pituita aquosa suscitatus propter frigidam iecinoris intemperiem. Quippe si ob aliam causam colligantur iam dicta, nec patiat̃ tunc hepar, pro hydrop̃ is tumor haberi neutiquam debet. Vidi enim in virgine iam adulta ventris insignem tumorem hydropi asciti similimum, in quo aquæ copia auditu & tactu percipiebatur, vt quæ in eam partem inquam se ve. tebat, cum sonitu collaberetur. Res deinde ostendit, in vtero sine noxia hepatis aceruatam fuisse. Color, habitus corporis, operationum omnium integritas, venæ laudabili sanguine distētæ satis probabant, iecur minimè affectum esse. Videmus etiã pueris absq; periculo & sine læsione hepatis, frequenter ventrem à flatu instar tympani distendi: quos hydropicos nullus

Causa princeps coctionis calor.

Hydrops symptoma.

Hydrops uteri

Tympanitis puerorum.

Morbi hydro-
pis definitio.

Hydrops sciens
aut factus est.

Hydrops insa-
nabilis quis.

iudicat. Oritur hæc affectio à copia cibi ac prava victus ratione, que non semper iecur offendit, intemperatimue reddit. Quare victus ratione mutata, facile profligatur: imò sua sponte sæpissimè soluitur. Hippocrates hydro-
dropis vteri, testiu, pulmonis mentionem facit: sed alia, vt videtur, ratione. Est etiam hydro-
dropis capitis mentio apud authores. At hydro-
dropis morbus est intemperies hepatis & venarum frigida & humida à re aliqua refrigerante inducta, propter quam pro sanguine vtili & bono generant aquam, flatum, pituitam. Equidem sic est hydro-
drops propria hepatis affectio, quomodo epilepsia cerebri, & febris cordis affectus sunt proprii. Nam sicut in solo corde febris existens calorem in omnib. membris excitat, (Qui calor non est febris, sed eiusdem symptoma quoddam) ita in hepate intemperies existens causa est tumorum, qui oculis conspiciuntur. FVR. Quid sit hydro-
drops video. Quot eius sint species, & quibus inter se notis distinguantur, notum est omnibus. De his ergo molestus tibi non ero: sed illud primum scire aucto, vtrum sicut in elephantiasi iecoris intemperiem distinguas in scientem & factam, ita hinc etiam me velis censere. Deinde audire ex te cupio, num à calore hydro-
dropem effici arbitreris. Hoc enim compluribus visum esse non ignoro. Sanè Tympanitis effectorem non prorsus nulli affirmant calorem esse, siue calidam iecoris & ventris intemperiem. Demum intelligere velim, quamnam ex tribus hydro-
dropis speciebus difficilior curatu, seu periculosior sit iudicanda. ER. Omnino verum est, in hydro-
dropis specie qualibet morbosum hepatis temperamentum $\kappa\tau\ \rho\epsilon\sigma\tau\iota\upsilon$ aliquando visceri inhærere, hoc est, à causa adhuc pendere, interdum autem $\kappa\alpha\theta'\ \epsilon\gamma\omega$ infixum sic esse, vt quãuis causa auferatur, minimè tamen vnà abeat. Quod cum est factum, haud magna sanationis spes relicta est. Quocirca sapienter illi iudicarunt, qui insana-
biles

biles pronunciarunt, quibuscunque mox à vacuatione humor redit. Etenim intemperiem hepatis pertinacem atq; impressam significat: siue id propter causam adhuc præsentem contingat, siue absq; causa penitius radices defixas habeat. Mouit hæc ratio Hippocratem, vt hæc scriberet: ὕδερ *Θ* πρὸς θερμότητα ἐνδιδὲς πάλιν δρομέων, ἀνέλιπρον. Quod secundo loco quærebas explicatus paulò minus faciles habet. Non est necesse, vt, quæ iccur refrigerant, omnia sint actu frigida: aut potentia per se refrigerent. Nam vacuationes nimie frigoris causa sunt, quatenus calefacientia visceri subtrahunt. Multa non hac ratione, sed quia natium calorem suffocant, frigiditatis causæ fiunt. Quædam non suffocando calorem, sed eundem dissipando, sensim pro eo frigiditatem inducunt. Sub his continentur illa etiam, quæ alimentum partibus vel eripiunt vel alio modo nutritionem earum impediunt: quod ferè dolores pertinaces efficere consueverunt. Ergo suffocantia, vacuantia, calorem dissipantia, alimentum eripientia, aut nutritionem impediuntia, licet calida sint, hepar tandem refrigerant, hydropemq; efficiunt. At priusquam insitum iccinoris calorem debilitauerint ac fregerint, hydropis causæ nullo esse pacto possunt. Etenim sanguinis generatio est quædam assimilatio siue coctio, quam anima in iccore beneficio & opera innati in eo temperamenti, hoc est, caloris isto modo certo temperati perficit. Hic, si supra naturæ congruentem modum auctus, aut non satis à qualitatibus reliquis temperatus seu frenatus sit, minimè aquam vel pituitam creabit, sed sanguinem calidiorem generabit. De cæteris qualitatibus supra dictum est. Siccitas certè absque frigiditate, etiam summa, qualis in marasmode febre conspicitur, siccum & parciolem procreat, aquam non parturit. Quippe aqua & pituita sunt soboles & fructus quidam coctionis

Modi plures refrigerandi.

Calida quomodo hydropem pariant.

Calor. intemperatus nō generat flatum.

Generatio flatum est quædam coctio diminuta.

Flatum est aqua attenuata

diminuta, quæ rursus frigiditatis siue caloris nativi debilitati duntaxat effectus existit. FVR. Vt non possit calida iecoris intemperies aquam & pituitam producere, de quo nullus, puto, vnquam dubitandum putauit, flatum saltem progenerare potest: à quo hydrops tympanitis concitatur. Quanquam videtur à siccitate potius generari: vnde hydrops siccus ab Hippocrate alijsq; nominatus censi potest. ER. Si vera sunt, quæ philosophi ac medici nos docuerunt, flatum à calore discuti potius quàm generari, non poterit calor vehementior hepatis causa hydropis siccici statui. Videmus profectò in omnibus calidis intemperieb. morbofis flatum aut nullos aut paucos admodum gigni, priusquam calor conueniens labascere incipit. Præterea ambigi non potest, quin generatio flatum loco sanguinis sit species seu modus coctionis imminutæ ac debilitatæ, non autem deprauatæ. Quippe in praua sanguinis generatione sanguis nascitur, sed vitiosus: vtpote biliosus, acris, calidus, nimis excoctus, venenatus, putridus, aut alio modo inconueniens. At hîc nō sanguis, sed flatum ex maiore chylis parte gignitur. Quibus addi hoc etiam potest, quòd spiritus in tympanite facillè in aquam concrefcit, imò quòd cum spiritu semper aqua multa coniuncta reperitur: quod non contingeret, nisi ex simili materia esset suscitatus. Quàm porrò non sit facillè, ne dicam impossibile, verisimilem orationem excogitare, qua calor ostendatur aquam generare, nullus non intelligit. Hoc iugiter libenter tibi dabo, hepar in Tympanite non xquè refrigeratum esse, atq; in cæteris duabus hydropis speciebus. Nam sine calore mediocriter valido adhuc non posset chylus in spiritum conuerti. Accidit hoc facilius quoties cū intemperie non prorsus frigida iecoris iuncta adhuc est aliqua siccitas. Hac paulatim in humiditatem trāsmutata plus aquæ colligitur, quàm flatuum.

Sic

Sic ergo non tantum ad illud tibi plane respondi, quod secundo loco sciscitabaris, verum etiam ad postremum respondere incepti: dum Tympanitum à iccoris intemperie minus frigida nasci affirmavi. Sequitur enim ex hoc, minus in hac, quam in reliquis speciebus periculi esse. Sanè ex mala victus ratione profecta Tympanitis facile remedijs cedit accommodatis. Ob eandem causam hydropem *et œdema* faciliorem putamus Ascite. Nec movet nos, quod aliqui pituitam aqua frigidior afferunt, & ob id magis frigidum esse iecur in hac specie, quam in alijs, statuunt. Falsum enim est, quod dicunt: si aqua non sit putrefacta, vel per calidi humoris permissionem alterata. Nostra ratio multò est firmior, qua dicimus, aquam multò à natura sanguinis abesse longius quam pituitam. Hæc enim sanguis est ex dimidio coctus, & in sanguinem vltiore seu ampliore conditione transmutari potest: cum aqua nulla vnquam conditione huc perducere valeat. Quare periculosissima est Ascitis, post hanc Leucophlegmatia, tertium locum occupat Tympanitis. Quæ sic demum vera fuerint, si par sit membrorum ratio. Potest enim certam ob causam peculiarem Tympanitis deterior esse alijs. Sic & Anasarca ratione alia difficilior est curatu Ascite pariter & Tympanite. Quanquam de Tympanite nihil admodum experientia confusus dicere possum: vt qui duos tantaxat hac specie hydropis affectos viderim: quorum alter (sc. cruditione & virtute præstantis. Imperij comes à Reinstejn) percuratus est, alter Belga senex diem suum obiit. Asciticos plurimos Deus seruitio meo vtens sanavit: pauciores Anasarca laborantes occurrerunt. In curatione vtrorūq; illud mihi deprehendisse visus sum, multò facilius Asciticos, quàm *et œdema* laborantes sanari: quamuis in his non æquè laboret hepatis calor, ac in Asciticis. In causa illud est, quod in Leucophlegmatia humor

Periculosiss.
hydrops est
Ascites.

in totum corporis habitum minoresq; membrorum
 venas distributus est. Quo fit, vt pituita, quæ in regione
 hepatis locisq; vicinis hæret, euacuata, restitui sua tem-
 peratura iecori nõ possit tamen. Frigidus enim humor
 in venis comprehensus easdem nihilominus alterat:
 quæ alteratio propter continuitatem facillè ad hepatis
 vsque venas pertingit. Sic ex haustu frigidæ vnico hy-
 dropici nonnulli facti sunt, venis, quæ in ventriculum
 pertinent, subito frigidæ occursum refrigeratis. Quibus
 hoc insuper accedit, quòd lentus ille humor, per carnes
 & membra diffusus haud ita promptè ac celeriter ex-
 purgari potest. Quocirca circumspicere diligenter o-
 portet medicum, priusquam vel curabilem vel incur-
 abilem morbum hunc natura sua periculosum pronun-
 ciet. FVR. Quomodo verò cognoscam, vtrum sanari a-
 liquis hydropelaborans possit, an non possit? ER. Insi-
 tuti nostri fines excedit vberior huius rei explanatio.
 Hoc enim solum propositum est ostendere, quantò nos
 Paracelsicis rectius edocti simus hydropem curare, qui
 curari potest. Hi, quod sciam, inter curabiles & incur-
 abiles nõ distinguunt. Poteris legere, quæ de hac re cum
 alijs veteres scripserunt, tum Hip. lib. de Coacis Prænot. &
 2. Præd. elegantis. disseruit. FVR. Memini me apud Hip.
 legere, Hydropem non fieri, vt tu ais, propter vitiam
 coctionem hepatis pro sanguine ex chylo aquam ge-
 nerantis. Corrumpuntur carnes, inquit, & liquantur in
 aquam. ER. Res non habet aliter, quàm dixi: quod nos
 oculi nostri docent. Sed & Hippocr. alibi rectius hanc
 rem explicauit. Quinimò in eo ipso loco, alias insuper
 hydropis causas ponit. FVR. Videmus certè carnes ab-
 sumi, præsertim partium supernarum. Quæ res suspi-
 cionem aliquam nobis facit, tale quippiam euenire.
 ER. Ideo tabescunt partes superiores, quia parum san-
 guinis generatur, qui in magnis venis & circa cor re-
 tinetur:

*Ex quibus hy-
 drops sanabi-
 lis iudicandus
 aut insanabilis.*

*Cur in Ascite
 partes supe-
 riore tabescat*

tinetur, in membra per minores venas non distribuitur, aut parcius quàm res postulat suppeditatur. Quare dum in locum abeuntium nihil reponitur, hoc est, dum non nutriuntur, carnes consumuntur. F V R. Cur ergo nō idem fit in pedibus? E R A. Imò idem fit: licet propter aquæ defluentis multitudinem tabes in eis non æquè appareat. Descendit autem aqua propter grauitatem, non attrahitur. Quæ causa est, vt superiores non itidem aqua irrigentur aut flatu. F V R. Cur ergo in Anasarca omnes inflantur? E R. Quia pituita propior & similior existēs sanguini, attrahitur & apponitur membris: quamuis postmodum assimilari non possit. Paucitas sanguinis in causa quoq; est, vt vrina intra modum reddatur: sicut & aliorum præterea quorundam symptomatum. F V R. Si libet, recitabo Paracelsi placita, priusquam ad curationem descendas. E R A S. Placet. F V R. Hydropem aliquando dicit collectionem esse aquæ in cavitatibus corporis: sed ab hepatis frigiditate manare negat. Sicut Duelech, scribit de Anatom. non profert argentum, ita non parit hydropem iecur. Eodem lib. asserit, Hydropem impressionem esse ignitam, febrem verò terream. In Labyrinth. hæc legimus. Hydrops non prouenit à frigiditate hepatis, sed à semine cœlesti pluuiam efficiente prodit. Mox appellat hoc semen Iliastrum, quia ab initio tale existat, non ex corruptione tale reddatur, quod Cagastrum vocari ait. In tractatu de Hydrope: Morbus hic, inquit, nil est aliud, quàm aqua tantum. Sequenti capite, Corpus, ait, ex concreto in humorem resolutum, non est aqua, sed humor resolutus. Ob id negat hydropem esse aquam, sed affirmat esse resolutionem. Putauit enim hoc loco aquam hydropicorum nasci ex corporis colliquatione. Deinde seipsum aperiens salē corpus illud esse ait, quod in aquam resoluatur in hydropicis virtute syderum.

Vrina cur in hydropicis pauca.

Quid sit Hydrops secundum Paracel-

ER. In Paragrap. morbum quendam vocat vndimiam, (sic Barbari Oedema nominant) quem nihil aliud esse dicit, quàm aquam inter cutem siue Leucophlegmatiam (quæ propriè ab antiquis aqua subter cutem vocitata fuit: vt ex Cæl. Aurelio liquet) Videtur autem sub hoc nomine Asciten quoq; cõprehendisse. Hanc porrò affectionem ait esse alumen resolutum. FVR. De causis videamus. Causam huius mali affirmat crapulã esse de Vita long. tametsi alibi sæpius negat vitus rationẽ morbos gignere. Dictum quoq; fuit supra cum cœlestẽ quoddã semen fingere, quòd aquam in corpora nostra infundat. Quam opinionẽ suam paulò clarius in tract. de Hydr. declarat. Cœlum inquit, visibiliter agit, dum niues, pluias, &c. demittit, & inuisibiliter dum eadem in corporib. nostris creat. Sicut enim pluuia visibili terram humectat, ita virtute insensibili pluuiam in homine generat. Homo namq; ex terra est, ideoq; cœli operationibus subiectus. Inter sidera porrò Lunã facit auctorem huius morbi, & pro more suo mox, stellas tres statuit opifices. Harum vnã congelare, alteram soluere, tertiam exstillare affirmat. In eodem cœlum non infundere hanc aquæ vim corporib. ait, sed corpora nostra eandem admirabili potestate ex astris detrahere. Sicut cibo & potu alimur, inquit, ita membra ex cœlo attrahunt cibum. Et quemadmodum Sol sursum à nobis trahit, sic membra Magnetis instar deorsum ex ipso detrahunt. Nec minus est hic cibus necessarius panis. Paulò post aliter sentiens hæc scribit. Sol noster cum liquatur seu funditur hydrops adest: liquatur autem à cœlo. Species facit quatuor, ignis, aeris, aquæ, terræ. ER. Non est ouum ouo tam simile, quàm ipse sui vbiq; similis permanet. Cum hydropem aquæ collectionem dicit, Symptoma nominat, morbum nõ attingit. Cum nihil aliud esse præter aquam ait, pro more suo desipit. Est

Quomodo hydrops dici possit aqua.

Est enim aqua illa non morbus, sed morbi effectus, & symptomatis, nempe tumoris causa effectrix. Aquam hydropicorum de cœlo cum deducit modo & ratione insensibili, Astrologorū figmenta videtur probare: quæ nos libro super hac re scripto firmissimis argumentis cōfutauius. Puto me operam ludere cum tam apertis adeoq; inter se pugnantibus mendacijs ac somnijs contradico. Si enim membra aquam inuisibilē de cœlo detrahunt, quis eam reddit visibilem? Et si è cœlo aqua hæc descendit, quonam pacto ex sale corporis nostri resoluta oritur? Summatim dico. Nihil aliud sunt, quàm summæ inscitia & incredibilis insanię pernitiosa verba. FVR. Per me igitur licet tibi de curatione differere. ER. Diximus hydropem morbum intemperiem esse hepatis frigidam & humidā, pro sanguine aquam, aut flatulētum spiritum, aut pituitam prognerantem. Ergo quatenus affectio est naturæ incongruens & aduersaria, sui ablationem indicat: quod contrarijs effici-

*Indicationes em-
rationis in hy-
drope.*

ta. Quatenus autem affectio talis est, frigida & humida, postulat remedia calefacientia & resiccantia. Quoniam autem intemperies omnis tum fiens tum facta, quantisper causam habet, à qua vel efficitur, vel fouetur & retinetur in corpore, pelli non potest, relicta eius causa, videndum erit, à qua causa excitata fuerit, & an ea præsens adhuc adsit. Si abiit, illud est agendum, quod diximus. Si adhuc est præsens, hæc primùm tollenda erit. Quod si à causa sua adhuc pendet, vnā cum ipsa auferetur. Si post eius depulsionem remanet, exterminanda quam primùm erit: modò nihil impediat. FVR. Quidnam prohibeat adempta causa intemperie ab ea natam extinguere? ER. Genita aqua: quæ rationem habet causæ, sine qua non potest mutari temperamētum. FVR. Suprà aiebas aquā effectum esse prauę tēperaturæ iecoris: nunc rationem causę habere assens. In elephan-

tiasi post extirpatum morbū docebas symptomata in externis membris apparentia corrigere: nunc ordine contrario præcipis aquā prius educere, postea causam excindere. Diuersitatis causam non satis intelligo. Scio quidē inordinaria & non coacta curatione ante omnia causas, & quæ causarum rationem obtinent, sine quibus videlicet curationem frustra moliamur, exterminari oportere: sed cur aqua hydropicorum potius causæ sine qua non rationem teneat, quàm sanguis deprauatus elephantiorū, id est, quod quæro? ER. Aquam effectum fructumūe quendam morbi esse, verè diximus. At hoc non prohibet ipsam causæ sine qua non proprietatem facultatemque assumere. An non & sordes vides in vlceribus eorundem esse effectus. At hæc nihilominus vlceris glutinationem sic impediunt, vt ipsis non absterfis glutinatio sperari nequeat. Discriminis causa non est obscura. In hydrope aqua non est in ventris inanitate solū collecta, sed in venis, etiam in tota hepatis regione plurima continetur. Quo pacto ergo poterit hepar intemperatum corrigi, dum humor frigidus non tantū venas eius replet, verum etiam circumfluit, ipsumque in eo veluti innatat? Non sic habet res in elephantiasi. Quippe humor melancholicus, qui extra venas in carnes & cutem effusus est, non refluit ad hepar, sed in suo loco immobilis persistit. Quare vacuato qui in venis hepatis eiq; vicinis comprehenditur, nihil est amplius, quod impediatur curationem. FVR. Præclare differentiam nunc video. Aqua enim intus & extra hepar vndiquaque ambit, alterat, mutat, faciliq; momento huc illuc fluit ac refluit, quod in elephantiasis non contingit. Perge igitur, vt coepisti, curandi indicationes ordine recensere. ERA. Dixi primo omnium causam profligandam. Quare si mala victus ratio morbū peperit, ea mutanda: si sanguinis profluuium

Aqua hydropicorum per venas fluit ac refluit.

vel

vel alia vacuatio excitauit, suppressenda: si menses cohibiti, vel hæmorrhoides, vel alia quæpiã excretio solita malo occasionem dedit, promouenda: si obstructio partis alicuius genuit, referenda: si res aliqua vel actu vel potentia refrigerans sua præsentia suscitauit, auferenda: si deniq; aliud quiduis morbum procreauit, id amoliendum erit. Quia verò sæpissimè accidit, vt causa mali expelli nequeat propter aquæ aut spiritus in cavitatibus ventris collecti copiam, opera danda tunc est, vt, dum humorem educere studemus, causam morbi non negligamus. Si enim refrigeratum sit hepar propter lienis obstructionem (quia scilicet sæcem sanguinis à qua hepar alteratur, ad se non attraxit) frustra tentabimus splenem deobstruere, quantisper humor circumfluens, & inania spacia cuncta implens, deturbatus non fuerit. Quippe nec externorum, nec internorum remediorum vires ab aqua impeditæ ac hebetatæ operæpretium efficiunt. Quòd si vtrumq; contingat, vt scilicet tum humor distendens vacuetur, tum obstructio soluatur, percuratus est æger: dummodo hepar intemperie laborarit non æquali, sed inæquali. Nam recolligetur paulo post alius humor, nisi iecoris intemperies emenderetur: & cum contraria commutetur. Si autem post humoris expurgationem obstructio manserit, in id vtriq; præcipuè intenti erimus, vt aperiatur, hepar interim nequaquam negligentes. Ergo cum ad ægrum vocamur, percunctari accuratè debemus, quando morbus inceperit, qua occasione natus sit, vtrum sensim an subito creuerit, num morbo aliquo prius & quali laborauerit, quæ pars corporis affici visa sit, & omnino quæ præcesserint diligentissimè expiscari oportet, vt ex eis de causa & affecta parte certi aliquid cognoscamus. Si causam mali amoueri posse intellexerimus, eam prorsus excindere conabimur: mox genitū humorē e-

Quæ ex ægro sint interroganda priusquam curationem aggredimur.

ducemus: simulq; tum alimentis tum medicamentis idoneis coctionem ventriculi & iecoris procurare & augere sedulo tentabimus. Vbi ex eisdem cognouerimus, hepar intemperie laborare non æquali aut facta, sed inæquali seu fiente, atq; illa, quæ Hipp. in libro 2. Prædict. proponit consideranda, expenderit, spe maiore ad curationem accedemus. Si aliter habere perspexerimus, cautione maiore curam ægri suscipiemus. Interim eorum, quæ ad sanitatis recuperationem spectant, nihil negliget pius & peritus medicus. F V R. Potest ne certò sciri, vtrum hepar facta iam an fiente adhuc intemperie laboret? E R. Vix potest. Si post humoris depulsionem morbus non redeat, (aliquot saltem mensibus aut annis) curatus fuit. Et qui deinde redit, propter nouam occasionem recurrit. Quis neget tertiana, exempli gratia, laborantem, si quidem duobus aut tribus annis (imò totidem mensibus) à febre immunis fuerit, rectè perlatum fuisse? Eduxi omnem aliquando ex ventre & pedibus mulieris Ascite laborantis aquam non semel tantum sed bis. At ægra nihilominus, cum lienis obturatione solui nullis remedijs posset, aqua simili tertio repleta, obiit. F V R. An ex duratione morbi colligi non potest? E R. Non potest. Etenim visi sunt, qui anno amplius inflatos aut aqua turgentibus ventres gestauerint, ac nihilominus aqua effusa statim sanati fuerint: quod impossibile fuisse, si quidem iecur intemperiem retinisset. Quot sæpe mensibus aliqui laborant febribus, à quibus humore putri detracto statim conualescunt? Dicam aliquid incredibilius. Sanitatem restituit Deus aliquibus Phthificis meo vtens ministerio, quos abundè constat vix dimidios pulmones retinuisse. Nisi hi tales in æquali pulmonum affectu laborauissent, quis eos sanari potuisse putet? Igitur non satis est, vt intemperies aliquas hepatis partes occupauerit, sed æqualem & pertinaciter

Verè Phthifici
 aliquando sanantur.

citer inherere in omnib. partibus oportet. FVR. Quo pacto igitur vel nos sciemus, vel ægro persuadebimus morbum profligatum esse? ER. Quia certi nihil constanter promittere possumus, priuſquã vidimus morbum non recurrere, post detractam aquam summa diligentia per tempus aliquod in cõfirmado hepatis congenito calore, & eradicanda eius temperatura acquisitione versabimur: etiam tunc, cum deletã esse speramus Aliquando satis certi sumus, fientem adhuc affectum esse. Quo tempore post ablationem causæ, spem curationis plenæ perfectæq; laboranti tutò facere possumus. FVR. Colligam breuibus, quę dixisti. Quoniam non potest deleri iecoris mala temperatura, nisi prius impedimētum è medio auferatur, siue causa adempta iam sit, siue præfens adhuc eam foueat, aquam, exempli gratia, prius subducere oportet. Hoc factò, si causa effectrix præstò adhuc sit, ea submouenda. Si iam extincta sit, hepatis præcipuè prouidendũ. Superest nunc, vt, quibus remedijs ista perficienda sint, edoceas. ERA. Post rationem victus congruè institutam (de qua mox mentionem iterum faciam) offerenda sunt ægro vel quotidie, vel alternis diebus, vel longioribus interuallis (pro viribus infirmi ac circumstantijs alijs) quæ vel aquam vel cum aqua flatus, vel pituitam detrahant. Inter ea, quorum vsus aliquem habeo, est succus rad. iridis nostratis pondere vnc. 2. vel 3. exhibitus cum Saccharo, aut lulebo, aut vino, aut vitello oui. Perforandum ouum in parte acutiore, euocandum albumen, replendum succo iridis, calefaciendum ac miscendum vitellum cum eodem succo infuso, ac manè bibendum. Potest radix in vino aut iure carniū decoqui, & id ius bibendum offerri. idem Chamelææ folia decocta in iure præstant; sed robustis solummodò tutò exhibentur. Non multò ignauior est succus ex medio sambuci cortice viri-

Quæ post expurgatam aquam agenda.

Medicamenta aquam detrahentia.

di expressus, eodem fermè pondere, eodemque modo exhibitus. Strenuè namque aquas euocat. Imbecillior paulò est succus radic. Ebuli. At ex maturis granis Electariũ paratur, quo aliqui feliciter vsi dicuntur: ego solis seminibus tum in hoc morbo, tum in alijs pituitosis affectibus drachmæ pondere vsus adhuc fui. Et in alijs morbis plus mihi visum est prodesse quàm in hydropè. Expurgavi omnem ex compluribus aquam assiduò vsu pulueris fol. soldanellæ, senæ, turpeti & sacchari. Peris- que 3. ij. fol. Senæ, 3. j. s. brassicæ marinæ, cum scrup. j. vel turpeti, vel rhabarbãri obtuli: & mirificè iuuare sapius expertus sum. Mulieribus turpeti 3. j. rhabarb. 3. s. soldanellæ scrup. ij. zingiberis & sacchari ana 3. j. præscripsi, non minore successu. Quoties non satis educere visa sunt, correctæ scammonæ grana aliquot admisceri præcepi. Euacuauit aliquando bis incredibilè aquæ copiam, vt nec in ventre nec in pedibus aliquid superesse amplius videretur, solius vini Chalybeati, & rad. Asari decocti vsu. In mensura nostrate vini iussi frustum chalybis ignitum decies aut pluries restingui, & percolatum ei proposui. Feci ob id maximè, quòd compertum haberem ex diuturna splenis obstructione natum fuisse hydropem. Quòd omnia ferè metalla vim quandam purgandi obtinuerint, ab alijs iam dictũ nouisti. Acquè cognitum illud etiam habes, chalybem & ferrum lienes obstructos efficaciter deobstruere. Quidã verno tempore summo cum fructu flores Cerasorũ ex aceto, sale, & oleo, instar acetarij ederunt. Nec planè inutilis fuit florum prunorum tum syluestrium, tum domesticorum vsus. Insignis est virtus Elaterij, si cum Diaphœnicone aut simili alio pharmaco mistum proponatur. Ad 3. iij. Elect. gran. viij. vel pauciora admista egregiè faciunt. Sed violenta quantum potui, fugi semper: vt quæ rarius propinata non posse omnem humorem educere vide-

*Metalla omnia
purgatorij ali-
quid habent.*

viderem, & sæpius repetita nocere posse, intelligerem: Audendum tamen est, atque ex longioribus interuallis hæc quoq; in contumaci morbo vsurpanda: leuioribus crebrius interpositis. Refert Placentinus (atq; omnes homines indubitanter credere iubet) se multos persuaduisse solius Rhabarb. exhibitione, ʒ. ij. pondere (debilibus ʒ. j. duntaxat offerebat) ex ʒ. ij. oxym. compos. & ʒ. ij. vel iij. decoct. rad. foenic. & lactucæ ac scariolæ. Hoc mihi remedium vt valde tutum, vehementer placet, tamen si ob id experiri nondum mihi licuerit, quòd nullus mihi, postquam legi, ægrotus occurrit, qui sumptus ferre tantos (maioris enim venditur Rhabarb. quàm vt inopes in morbo adedò longo toties coemere queant.) posset. Mediocris fortunæ hominib. medicamina alia respuentibus vina parari iussi, quæ paulatim aquam, flatus pituitam, vacuarent. Et vt purgantium ingratus odor saporq; tegeretur, absinthium, carduū benedictum appellatum, aliasq; amaras herbas miscui: & his portionibus tantum effeci, quantum credi vix potest. Hic, vbi infantes pariter ac adulti, mares ac sæminæ absinthite vino delectantur, vix aliud remedium excogitaueris aptius. Quo si in Italia vti velis, non sine risu & infamia tentaueris. Ergo prout ex præcedentibus & præsentibus conieci causam mali vel in splene, vel in iecore, vel in mesenterij venis, vel in vtero, vel in partibus alijs, hæc, herbas leuiter aquam purgantib. miscui, vni quàm alij parti magis conuenientes. Sed de hac re cùm suprâ in curatione epilepsiæ actum fuerit, non est necesse, hinc vt illa repetam: si vnum hoc adiecero, me in Ascite semper radicem iridis nostratis & soldanellâ ea copia miscuisse, quam præsens affectus postulare videretur. In Tympanite eadem hæc posui, sed feminum flatus discutientium maiorem quantitatē addidi. In Leucophlegmatia, quam rarius curavi, etiam pituitam detrahentia,

Pharmacū purgans Placent.

Vinum absinthite purgans.

Vinum medicatum Muralt.

Aliud vinum medicatū pro hydropicis.

turpetum & Agaricum pondere maiore adieci. Cachecticos nō paucos curavi: quos instar anasarca laborantium tractavi: nisi quōd vinum, in quo chalybis limati pulvis maceratus fuit, vtilitate vix credibili propinaui. Cæterum quia ex illorum genere nō sum, qui sua quā aliena maioris æstimāt, nec id ago, vt vel plura alijs scire puter, vel remedia, quorum experimentum aliquod habeo, aliorum ritè inuentis præferantur, vinum medicationum adscribam, quod multorum annorum periclitatione tum in seipso tum in alijs præstantissimum esse comperit vir egregiè tum doctus tum pius Dominus Muraltus (qui pro insigni humanitate sua tū hoc tum alia quædam vsu comprobata pharmaca mihi communicauit) quod sic habet. R. Rad. quinque aperient. Glycyrrhizæ rasæ, cort. rad. Cappar. corticum medianorum Fraxini ana ʒj. rad. iridis recentis, Calam. aromat. Cinnamonomi selecti ana ʒ. s. Capil. Veneris, Cetrach, fol. Tamarisci, florum Cordialium ana m. j. Absinthij Pontici, Cardui Benedicti, Hyssopi, Prasij ana m. s. sem. Api j, Anisi, Ameos veri, Fœniculi ana ʒ. j. s. fol. Senę Alex. repurgatorum ʒ. ij. Ligni Guaiaci in scobem redacti lib. j. sacchari albiss. lib. ij. Vini albi generosi lib. ciuiles 40. Conijciantur supradicta omnia (vino excepto) prius incisa in vasculum vinarium eius capacitatis, vt commemorata capere queat. Demum vinum feruefactum superfundatur, vaseq; accuratissimè obturato macerari per diem vnum alterumq; sinantur. Hoc tempore elapso vtetur eo infirmus. Multa sunt in hoc pharmaco, q̄ mihi plurimū probantur. Ipse ex absinthio, carduo supradicto, agrimonia, asplenio (si lien affectus sit) erica, verberna, & similib. herbis, itemq; radicib. iridis siccę Florent. capparū, polypodij, cichorij, apij aut fœniculi, seminib. carminātib. vocatis, aromatis parare solitus sum. Purgantia admisceo radic. Iridis nostratis, semen Cnici (aliquando

quando addo grana Thymelææ) fol. Senæ, Soldanellam, Turpetum, Rhabar. Nunq̄ hæc 4. omitto, Soldanellam, Senam, Turpetū, Iridis radices virentes. Sed & Afari radix magnopere iuuare visa est. Ad man. herbarū quinq; vel sex, vnc. totidem radicum: singulorum feminum & aromatum semuncias, adijcere consueui. Fol. Senæ sequiunciam: Soldanellæ duos vel tres vel plures manip. vnc. duas vel tres radic. iridis concisæ: Turpeti contusi drach. quinq; His in vasculo simul compositis vini albi generosi, ac tenuis (in quo chalybs ignitus sæpe restitutus fuit) superinfundi iubeo mensuras nostrates quatuor, hoc est, lib. communes seu ciuiles sedecim (quarum singulæ totidem pendent vncias) vasq; probè obturato post bidui aut tridui spacium vti permitto. Prioris vsus potest esse continuus, nostri non item: nisi cùm æger difficulter purgatur. Præcipere soleo, vt alternis, vel tertio quoq; die, poculum vnum huius vini bibant ægri manè: corpore prius validiore medicamento Elettarium recipiēte expurgato. Diebus intermedijs ꝓ. duas aut tres succi absinthij cū saccharo misti, quoties obstructio viscerū suspecta fuit, exhibui: vel absinthij comas cōditas, vt Mathiolus præcipit, obtuli, vel diacurcumæ, vel dialaccæ confect. proposui Curauit & persanauit aliquando pauperem Asciti cum incredibili ventris, pudentorum ac pedum tumore deformatū alterna succi iridis & absinthij exhibitione, pedum scarificatione, & sudorem prolicientibus balneis: præter meam atq; aliorum expectationem. Cæterum prædicta omnia mutauit pro cuiusq; natura, gustu, consuetudine, ac reliquis circumstantijs: quorū obliuisci nunquā oportet. Inprimis prodest sirupus ex absinthio paratus, si cōtinenter multis diebus sumatur ꝓ. 2. pondere, cum ꝓ. 3. decocti maioranæ, rorismarini, ligni aloes, & menthæ siccæ. Cùm obstructionem adesse suspicio est, oxymel Scyllinum

Vsus prædictorum uinorum.

Sirupus absinthij.

misceri: si que æger ferat, cum reliquis radix Capparum
 decoqui debet. Plurimum corroborant natiuum calo-
 rem nuces Myristicæ in India cum extima carne sua in
 India condita. Quibusdam profuit frequens vsus Aspa-
 ragum: alijs Eringij radix condita magnopere contulit:
 Localia in alijs alia quædam salutem attulerunt. Externis quoque
 Ascite. remedijs vsus fui magno cum fructu, pedum scarifica-
 tionibus, sudorem prouocantibus, cataplasmatibus etiam
 ventri impositis. Composita hæc fuere ex stercore co-
 lumb. & caprillo, radice pyretri, seminibus rutæ, agni ca-
 sti, carui, euphorbio, sulfure, sale petra, fabarum farina,
 Alimenta hy- & similibus alijs. Alimenta præscripti calefacientia &
 dropicorum. siccantia, quæ & facile conficerentur in ventriculo, &
 probum generarent sanguinẽ, flatuq; expertia forent.
 Nec illo solum tempore, quo aquam ex ventre vacuare
 studeo, congenitum hepatis & ventriculi calorem mo-
 dõ dictis alimentis ac medicamentis fouere & augere
 conor, verum etiam postquam tumor subsedit, hepati
 manẽ ac vesperi illini impero oleum irinum, spicæ, ab-
 sinthij, menthæ, capparorum, & cæt. quibus aliquot olei
 stillatij menthæ vel absinthij guttas cum totidem gra-
 nis camphorę penetrationis causã adijcio. Vinum, si ni-
 hil vetet, concedo album, renue, vetus: ac sitim ferre o-
 ptimũ esse pariter moneo. His remedijs & hac metho-
 do vsus ope diuina plures persanaui vnus hydropicos,
 (& epilepticos) quàm Paracelsus cum discipulis suis om-
 nibus percurarint. Tantũ enim abest, vt exitiosis suis
 remedijs cuiquam profint, vt plerisq; omnibus maxi-
 mẽ noceant. Quod non exempla tantũ curationum
 ab ipsis tentatarum declarant, verum etiam ratio eui-
 dentissimẽ demonstrat. Sed age dic nobis, quomodo &
 Curatio hy- quibus Paracelsus hydropem curauerit. FVR. In tra-
 dropis iuxta ctatu de Hydrope ait, curam cuiuslibet hydropis in
 Paracel. duobus consistere. Primum est, vt aqua sic dissipetur,
 quo-

quomodo à Sole terræ humiditas discutitur. Alterum
 vt exsiccetur. Prius perfici dicit à sulfure: quod haud a-
 liter resistere cœli asserit impressionibus (aquam hy-
 dropicorum de cœlo siue de stella Zedos in corpora
 nostra delabi supra ex eius sententia ostendi) quam Sol
 aquam pluuiam rarefaciens in aerem tollit. Posterius
 elemento siccitatis attribuit, quod ignem ex aqua ge-
 nitum vocat, sine caliditate subsistens, videlicet croco
 met allorū: quo nihil inueniri siccius opinatur. Quan-
 quam hæc sufficere dixerit, statim tamen addit, aquam
 redundantem per essentias hydrargyri auferendam
 esse. Mox ait curā consistere in maturatione, in recon-
 gelatione, & in coagulati cōseruatione. Maturationem
 porrò, extra quam curationem recipere negat, tunc ef-
 se, cum resolutus sit morbus, hoc est, cū tumor sit ma-
 ximus. Post hæc ita delirat, vt nullus homo sani aliquid
 ex eius verbis elicere possit. Summa est, resolutum sa-
 lem Mercurio præcipitato expurgandum, ægrumq; au-
 to diaphoretico roborandum, deniq; reliquias humo-
 ris croco vel tinctura Martis absumentas. Ad extremū
 aeris & circumstantiarum considerationem omnē rei-
 cit, in dō victus rationem, qua certi cibi imperantur aut
 prohibentur, maculam vocat medicorum, quia arcanis
 curantem pudere debeat certam diætam præscribere.
 Tolerabilior est in lib. de Elleboro: Tota, inquit, cura-
 tio in eo solum posita est, vt aqua ex corpore educatur.
 Et quanquam violenter multa purgant, duo tamē huic
 morbo duntaxat cōgruunt, Ellebori radix, & aliud phar-
 macum. Quod per illam non expurgabitur, per nullum
 medicamentum educetur: item, hydrops curatur, si a-
 quam primū vacues, deinde ne recolligatur prouideas.
 Prius efficit radix Ellebori: alterū præstat tinctura Mar-
 tis. Nam quod infra quartum exsiccationis gradum est,
 non curat. Hic autem in Marte gradus multipliciter in-

*In quib. cura-
 tio hydr. Para-
 celsica cōsistat*

*Purgantia Pa-
 racel.*

*Dieta hydro-
picorum iuxta
Paracelsum.*

est. Alibi, in Hydrops, inquit, requiritur salis pharmacum ex Archei iccore tractū, quo putrefacta expellantur. Hæc sunt, quæ de Hydropis curatione inter legendum breuiter annotaui. E R. Addam ego, quæ in Parag. habet. In curatione diætam obseruari oportet. Fabæ, lentesciceres, salubres sunt, assæ carnes noxiæ: quia ventriculus ab humore corruptus coquere nequit. Panis ex fabis confectus optimus est, sicut & herbæ vrinam prouocantes. Purgetur corpus sensim silere montano: bulliant eius vnc. iij. vel iij. in iure, & bibatur: purgatio est conuenientissima. Item vinū in quo maderit Turpetum. Post hæc remedia quatuor præscribit, singulis elementis attribuens. Suprà nanq; species Vindimæ ab ipso vocatæ pro elementorum numero quatuor cum ponere indicaui. Commendat hic quoque crocum Martis, Corallorum, liquorem, dulcorem Saturni, & ad omnes species valere ait. Morbum hunc semel profligatum negat deinceps redire vnquam: quod quàm sit ab omni veritate remotum, nemo non intelligit. Equidẽ sicut febris percurata redire post aliquot annos potest, ita & hydrops recurrere potest, licet integre perfecteq; curatus fuerit. Longè nanq; differunt, morbum aliquem extirpare, & ne redeat secundo efficere. Quemadmodum enim cum non esset, nasci potuit, ita postquam fugatus fuerit pullulare iterū simili causa accedente poterit. Pugnât non minus cum hypothesis, qua morborum semina statuit infallibili scientia prædita (si discipulo fides habenda est) certis & definitis temporum spacijs in theatrum proserpere. F V R. Hæc insania retrò firmè satis est confutata. E R. Quo pacto credi potest arte ac ratione curauisse hydropicos Paracelsus, qui, quid sit, aut quomodo generetur, ignorauit? Si de coelo descendit instar pluuiæ (sed inuisibiliter) aqua hydropicorum, prohiberi tam non poterit eius

Paracelsus nullum hydropicum arte sanauit.

eius descensus, quàm non possumus impedire ortum pluviarum. F V R. Pluuiam arcere hæcenus possumus, vt nos non attingat, licet destillationes aquæ præpedire nullis artibus valeamus. Quòd si remedio aliquo inuisibilis pluuiæ consimili modo arceri ponatur, nõ fuerit ad eò absurdum, quod dictum est, Sanè puto eum tale quippiam tunc cogitauisse, quando materiam astris subrahendam imperauit. E R A. Pluuiæ hæc inuisibilis cū sit, ac modo insensibili, & ab astris incognitis in subiecta quædam corpora descendat, frustra impedimenta moliemur, arceræue conabimur. Viribus enim incorporis & cœlestibus viam aditumq; remedijs nullis præcludemus. F V R. Non sunt incognitæ stellæ hydropticæ aquam pluentes. Ipse namq; principẽ huius effectus stellam Zedos vocat: alibi Lunam, & nescio quas alias adiungit. E R. Fortè Cæte cœleste despuere eam nobis significauit. Cæterum dic, quæso te, quo ingenio aut quibus pharmacis maturabis aquam? Educenda est, non concoquenda. Melius quoq; est multò, vt statim priusquam venter repleatur, medicamentis aut rationibus alijs vacuetur, quàm postquã corpori noxiam mora sua intulit. Quid rogo, te, iterũ iubet nos coagulare? Aquam ne? At quemadmodũ nix in aquam soluta redire in niuem nequit per congelationem, sic aqua in id, ex quo orta est, rursus conuerti non potest, ipsomet asserente. In stellam ne congelabimus aquã illam, ex quibus dissolutis delapsa fuit? Minus poterimus. F V R. In salẽ, ex quo resoluta collecta est, densabimus. Hoc enim, puto, intellexit, cum resolutionem siue humorem resolutum esse dixit, aquam esse negauit. E R A S. Atqui tam non posse in salem redire contendit, quàm non possit aqua in niuem, ex qua soluta nata fuit, per congelationem crescere. Si putes eum hoc velle, vt dissolutionem salis prohibeamus, malè iubet recongelare. Hoc enim

Stella hydropticæ est Zedos.

Aqua non maturatur.

densatur rursus, quod solutum prius fuit. Deinde frustra adderet, concreta nos debere conseruare. FVRN. Hoc voluit docere, operam nobis dandā, vt chylus, qui in aquam solui paratus est, densetur, & solui non sinatur. ER. Id si sensit, rectē sensit: sed neque rectē locutus est. neq; rationem efficiendi docuit. Aquas primò educendas perspicuè suprà monstrauius. Corroborandum ingenitum calorem pariter docuimus. Hepatis temperiem frigidam & humidam calefaciendam & exsiccandam clarè ostendimus. Mercurium præcipitatum quem exitiosum & noxium esse didicimus, (ipse met in lib de Podagra hoc idem affirmat) licet nō semper eius noxia statim patefcant, ægris deuorandum dare nunquam iussimus. Hoc enim Paracelsicorum & veneficorum est, non bonorum virorum, & medicorum arte ac methodo curantium. Quis non videat eum incertum fuisse rerum omniū ad huius morbi curationem pertinentiū, dum modò soli Mercurio præcipitato, modò soli rad. Ellebori potestatem educendi aquam ascribit. Si præter Elleb. radicem pharmacum aliud nullum aquam hydropicorum expurgat, quomodo vel Sileris montani radix, vel essentia hydrargyri duntaxat profuerint? Aut, si has conducere concedat, quomodo sola radix Ellebori ægrum expediat? An non manifestè contradictoria sunt, quæ scribit? Diætā sine infamia præscribi nō posse scribit: alibi ipse imperat: sed non aptam imperat. Quippe legumina non modò non conferunt, verumetiam plurimū obsunt. FVR. Quam habet crocus Martis in se virtutē, quòd tantopere eum laudant? ERA. Ex confectioe seu præparatione eius discas velleim, quam in quodam libello his verbis proponit. Metallorum crocus est quadruplex, Auri, Aeris, Chalybis, Ferri. Sed chalybis ferri croco præstat, & reuerberatione calcinatione q; , quibus metalla in puluerē rediguntur.

Mercurius
præcipitatus
exitiosus est
Para. teste.

Crocus Martis:

tur, extrahitur. Consumitur ferrum rubigine. Hæc porro consumptio efficitur à receptione eorum, quæ rubiginem pariunt, & à coctione, quæ è rubigine colorem elicit: quod hoc modo fit. Accipe urinae veteris defæcæ mensuras aliquot, manip. 3. salis, inijce dissoluendos, cola, & coque deinde, despumatoq; accuratè. In decocto iterum dissolve contusi q. s. & salis ammoniaci contusi ʒj. vel iij. iterumq; vt prius despumato. Hoc liquore potato limata metalla, & coquito dum in pulverem tundi queant. Hunc pulverem reuerberato continue agitando spatula ferrea, dum colores variè mutet, ac pellucidus reddatur. Ex hoc facile postmodum per vini vel aceti distillati spiritum tincturam euocabis, & per secretionem elementorum, quod in fundo vasis hæret, colliges. Cæci etiam videant hanc ferri aut chalybis præparationem non posse non exitiosam fieri corporibus nostris. Planius intelligunt ij, qui fortium appellatarum aquarum naturam habent cognitam, & quas metallis facultates communicent explorarunt. Hoc est præclarum illud pharmacum, quo tanti morbi curationem nobis pollicetur. At constat intelligentibus omnibus, verè pharmacum esse, siquidè hoc nomine id velis nominare, quod antiquis significabat: hoc est venenum. Libro de Morte alios modos hoc crocum conficiendi enumerat: inter quos primus minus videtur ex præparatione noxæ contrahere, alterum propter additum tartarum nocentius, reliqui planè pestilentes sunt iudicandi. Sed vt tandem finem faciamus, summatim dicam, remedia pro huius morbi curatione ab ipso prodita, vel nihil profunt, vel exitiosa sunt, vel ignota existunt. Solent enim (quod supra quoq; diximus) imponere remedia quædã, velut efficacissima ignotis proponere nominibus, vt rudibus persuadeant aliquid eos tale possidere: cum sint fictitia solummodò nomina,

Aque fortis.

Fictitia nomina cur imponantur pharmacis.

quibus in vniuersa rerum natura res nulla responderet. Quare ab huius morbi tractatione ad Podagrā transibimus. F V R. Ego verò malim nos, quia de hydrope egimus, qui morbus ad ventrē attinet, de coli dolore statim disceptare. E R. Constitutū habui de quatuor monarchis primū agere. Sed quia non multum refert, siue hanc de colico dolore disputationem interferamus, siue propositū iter persequamur, agē mos tibi geratur: ne ad ventrem à pedibus reuerti cogamur. Colicus dolor à colo intestino accepit nomen: in quo frequentissimè nascitur. Medici deinde aliorum quoq; intestinorum dolores à colo denominarunt: & nunc quoq; omnes propè dolores intestina diuexātes vulgò colicos appellant. Etenim & à vermibus suscitati cruciatus, & ex descensu intestini ad scrotum oborti, & à calculis profecti, & à duritie intestinorū nati dolores nonnunquam colici nuncupantur. Nos, quibus non est propositū vel omnium morborum, vel etiam illorum, qui cum ijs, de quibus hoc tempore ac loco disputare decreuimus, similitudinem habent, aut sub eodem nomine aliquando comprehenduntur, exactam curationem tradere, sed paucorū morborum exemplo generatim duntaxat ostendere, quantò rectius nos quā Parac. humani corporis languores curemus, de eo tantū dolore aliquid dicemus, qui magis propriè colicus vocatur, & frequentissimè nostris hominibus accidit: siue in solo colo, siue in alijs intestinis inhæreat. F V R. Si te intelligo, de solis illis agere statuisti, qui absque alio intestinorum morbo euenire solent, nempe propter intemperiem aut continui solutionem absque phlegmone, manifesto vlcere, intestinorum insigni duritie, aut in scrotum delapsione. E R A. Sic est. Paracelsus enim huius tantū sanationem scriptam nobis reliquit. Quare si de quibuslibet doloribus intestinorum disputationem institueremus

*Colicus dolor
unde nominatus sit.*

Quod propositum sit huius partis.

mus, longè ab instituto decederemus. Dolor sympto-
 ma quoddam est sensus, non morbus: atque ideò mor-
 bi cuiusdam proles est siue effectus. Cùm porrò dolor
 omnìs vel ab inemperie partium, vel ab earum diui-
 sione fiat, prorsus est necessarium, vt vel subita vel ma-
 gna inemperies inuaserit intestina, quoties maximi
 dolores in intestinis percipiuntur, aut quoties sæui illi
 cruciatus adsunt, vel continuitas eorum soluatur. Di-
 co autem soluatur, quia cùm facta iam est solutio, nec
 fit amplius, dolor eius ratione porrò nullus fit. Etsi au-
 tem in coli doloribus aliquando inemperies præci-
 pius sit morbus, sæpius tamen solutio continui acer-
 bos illos & planè intolerabiles dolores, quos subinde
 in ægrotis non sine dolore nostro conspiciamus, efficit.
 Quippe summi acerbissimi que dolores, qui ab internis
 causis proficiscuntur, sponte uèe accidunt, à partium di-
 uisione ferè nascuntur: & maxima ex parte à flatu seu
 spiritu distendente suscitantur. Nam sola inemperies
 absque partium vnitarum distractione consistens, non
 æquè sæuos asperos uèe dolores inducit. Grauiissimi
 tunc fiunt, cùm ambæ causæ vehementer agunt. Ab
 humoribus quoque distendentibus (nam erodentium
 alia est ratio, tolerabiliores gignuntur, quàm à flatibus.
 In causa sunt tum alia, tum hoc inprimis, quòd cum
 imperu agit spiritus, ac violenter impellit, perpetuò
 mobilis existens: cùm humores quieti & velut ignau
 plerunque in locis, quæ occupauerunt, inhæreant.
 FVRN. Tanta ne vis est flatuum? ERAS. Sæpe dixi,
 omnia penè quæ in hoc mundo violentissima sunt,
 spiritum habere effectorem, Turbines, Tonitrua. Ful-
 mina, terræ motus, & quæ ad imitationem quandam
 ars reperit, Tormentariorum globorum ciaculatio-
 nes: Munimentorum omnium per cuniculos euersio-
 nes. In erosionibus, quia sensim magis procedunt,

*Dolor sympto-
 ma sensus est.*

*Cur flatus crum-
 delissimos do-
 lores excitent.*

*Violentissima
 res flatus.*

vix adeo asperi sentiuntur cruciatus: quæ ratio in in-
temperie locum etiam habet. Cum ambæ causæ iun-
guntur, mirum non est pro ratione efficientiæ ipsarum
dolores augeri. FVR. Si dolor symptoma est sensionis,
aut insensibilitas, aut diminuta, aut corrupta sensio fue-
rit. At nullum horum verè dici poterit, sicut patet, ac
multi iam rectè monstrarunt. ER. Quoniam apud Pa-
racelsum nihil hac de re inueni, quod quidem nunc re-
corder, minimè tempus in ea declaranda conterere de-
bemus. Quoniam, vt iam aliquoties dixi, illa præcipuè
rectè exponenda recepi, quæ ille non rectè nouare co-
natus est. Si quid aliud interpositum adhuc fuit, non si-
ne ratione certa factum fuit. Verbis duobus explicari
hæc causâ tota potest, si Aristotelis sententia rationes-
que ponderentur. Etenim sicut color malus in ægro cor-
pore nō est ipsa ægritudo, sed huius quoddam sympto-
ma, ita dolor non est sensio, sed sensionis quædam acci-
dentalis affectio. Equidem vt color vegetus & floridus
sanitatis quædam perfectio est, & sine ea in corpore nō
inuenitur, tametsi non idem sit quod sanitas, ita vitio-
sus quoq; color morbos quosdā comitari solitus, non
est ipse morbus, sed eius accidens quoddam. Hoc fermè
modo voluptas & dolor sensioni, tactui præsertim acci-
dunt: non idem præcisè sunt, quòd sensio: tametsi abs-
que ea non existant. Sunt enim propria sensionis acci-
dentia. FVR. Legi Aristotelis rationes, quibus aduersus
Platonicos probat voluptatem non carere omni ratio-
ne boni. Dum hoc agit, illud etiã ostendit, voluptatem
sensionis quandam esse perfectionem accidentalem.
Ex quibus illud etiam cognoscere incipio, cur Galenus
dolorem dixerit symptoma esse peculiare sensuum: &
signa à dolore sumpta distinguat à signis ab actionibus
læsis desumptis. Satis indicauit talibus, se dolorem non
indicauisse ipsammet sensionem, sed eius qualitatem
seu

*Quomodo sen-
sionis sympto-
ma sit dolor.*

*Dolor est sen-
sionis accidens*

sen dispositionem quandam. Quoniam autem absque
 ensione dolorem fieri non posse videbat, non malè in-
 ter symptomata sensuū reposuit. Hęc sic satis nūc intel-
 ligo. Verūm ad illud quid dicere debeam nondum vi-
 deo, quòd doloris causas proximas affirmas geminas
 esse, intemperiem & cōtinuitatis solutionem? Quippe
 Auicenna Galenū accusat, ac si parūm scitè solam con-
 tinui diuisionē doloris causam statuisset. Auerroes so-
 lam intemperiem recipit: continui solutionem dolo-
 rem gignere negat. Ratio quoq; probare videtur, vni-
 cam esse causam proximam. Non enim possunt vnus
 rei causæ effectrices proximæ plures existere. Quare si
 Galenus idem sensit cum Auicenna (multi enim iniu-
 stè ab eo reprehensum contendunt) erroris conuince-
 tur. Si diuersum credidit, cum Auerroelitem habebit.
 ER. Negari non potest, quin vtrumq; asseuerarit Gale-
 nus, dolorem scilicet à sola continui diuisione prona-
 sci, & eundem ab intemperie quoq; procreari. Quare
 partim iustè partim iniustè accusatus est ab Auicenna.
 Et si verò non vnā semper tenuit sententiam, si verba
 spectes, rectè tamen vtrobiq; sensit, si ad rem ipsam re-
 spicias, & quid propositum ei fuerit in loco quolibet
 consideres. Cū ab vnitatis tantummodò solutione
 dixit prouenire dolorem corporis (de hoc enim sermo
 nobis est) cum Aristotele locutus est: & philosophicè
 magis quàm medicè disseruit. Equidem vt dolor fiat,
 necessarium est, vt aliquid agat in partem dolentem, &
 aliquid patiatur. Nam sineensione dolorem non esse
 opinabilem ipse paulò antè verè dixisti. Quare non po-
 terit pars vlla dolere dum sui similis & vna est. Quomo-
 do enim vnū, quoad vnum existit, duo sit, agens & pa-
 tiens, opinabile non est. Quare duo quædam facta est
 pars quælibet ex intemperie dolens, non vnica, sicut
 prius, permanfit. Soluta igitur est temperies æqualis, &

*Quot sint do-
loris cause
proxime.*

*Galenus cau-
sam doloris po-
nit nunc duas
nunc unicam.*

*Arist. de causis
doloris senten.*

facta est inæqualis. Hoc si non sit, pugna siue actio & passio adesse nulla poterit. Idem hoc scitè Galenus inuebat, cùm in sola inæquali partium temperie dolorem inueniri doceret. Ergo cùm pars quælibet vna sit ac dici possit, vel quia sit *συμφυῆς*, vel quia sit *συνεχῆς*, & vtrauis soluta dolorem pariat, meritò probamus eorum sententiam, qui ex sola vnitate diuisione dolorem exoriri asserunt: modò duplicem in vnaquavis parte vnitatem, scilicet τὴν συμφύσιαν, id est, vnitatē, καὶ τὴν συνέχειαν, hoc est, continuitatem ponant. (sic enim perspicuitatis causa nominare libet, ne cōfundantur res cum nominibus) Prior consistit in similitudine siue vnitatis naturæ & temperamentis: posterior in coherensione partium spectatur. Nec obscurum est earum discrimen considerantibus. Cogita te videre, quod sapientissimè conspicatus es, arborem, in qua ramus aut pars cuius exaruerit, nec tamen à parte viua auulsus sit. Hic vnum τῆς συνέχειας sunt ramus mortuus cum viuentē. Cohærent enim absque diuisione continuitatis: quæ in partium quantitatis connexionē sita est. At non cohererent, nec vnum sunt natura, vita, temperamento: vt nemo non perspicit. Ex hac similitudine atque antedictis facile vides dolorem fieri non posse, nisi vel vnitas temperiei, vel continuitas quantitatis soluat, quarum alteram sine alterius vitio corrumpi posse euidentissimè cernimus. Quocirca non est dolor omnis vnum quiddam, vt tu fortassis putas. Non enim habent dolor intemperie ortus, & à continuitatis partium solutione natus genus vniuocum, sicut animalium species: sed sunt duæ distinctæ species genere nullo tali vno comprehensæ. Vt igitur non est vna in vtraq; natura, ita non fiunt ambæ ab vna propinquissima causa: quod tua ratio volebat. F V R. Cur ergo non semper sic locutus est Gale-

Vnū quot modis pars dicitur.

Vnitas. Continuitas.

Differentia vnitatis & continuitatis.

Galenus? ER. Quia medicum agens, cùm aliter hunc, aliter illum, pro causarum efficientium differentia curari sciret, distinguere debuit. FVR. At in libro de Simpharm. facult. (in quo loco se mentem suam hac de re explanauisse alibi scriptum reliquit) videtur soli solutioni τὸ συνεχές ascribere omnem dolorem. ER. Non est dubium, quin per eum modum dolor mordax ab intemperie proficiscatur, quatenus τὸ συνεχές soluit. Non aliud ibi Galenus agere voluit, quàm ostendere, verè Hippocratem dixisse, frigus esse mordax vlcerebus. Loquitur ergo de frigore externo vlcerebus incidente. Hoc frigus contrahendo partes à se inuicem distrahit & continuitatem soluit, eoq; modo dolorem inuehit. Vtrum verò illo solo modo intemperies dolorem generare possit, ex Galeni verbis non facilè demonstrabis, vt quæ aliud nihil probent, quàm mordicationem inducere tum frigus externum posse tum calorè. Non negat interim ab intemperie interna partibus inæqualiter impressa dolorem gigni absque eo, vt continuitas soluat. Si aliter eum sensisse cõstaret, cogeremur veritati potius adhærere, quàm Galenò. FVRN. Satisfactum mihi est in hac parte. Illud me torquet non nihil, quòd Auerroem quoque vexauisse videtur, quomodo solutio cõtinuitatis dolorem pariat? De temperie nullus admodum dubitauit, cùm in eius conuenientia salus animalium, & corruptione mors sita sit. Quocirca dubitari meritò potest, num cõtinuitatis disiunctio doloris causa existat, si nulla intemperies interueniat? Deinde quæri illud etiam potest, cur solius tẽperamenti solutio & continuitatis corruptio dolores gignant? ER. Fatuum est de effectu dubitare, quem sensus existere demonstrat, quia causa eius comprehendi animo nequit. Sectionem, contusionem, punctiõnem, vulnerationem, erosionem, vstionem, distensionem, dolores

Declaratio sentent. Galeni in lib. de Simph. facult.

Num continuitatis diuisio dolorem gignat.

efficere sentimus. His remotis dolor cessat. Quomodo ergo non sint causæ doloris? Quo tangente afficimur, & quo remoto statim affici desinimus, id apud omnes homines, inquit ex Hippocrate Galenus, causa affectionis creditur. Hoc igitur contenti nunc sumus, atque per ocium causam indagemus. Impossibile est, vt sanus, qui ex repentino impulsu, vel momentanea sectione dolet, subito sit ad eò factus intemperatus, vt ex eo dolorem illum perceperit. Nam non quæuis, sed magna duntaxat intemperies dolorem efficit. Neq; fieri potest, vt in momento tanta inducatur in partem vllam inæqualis intemperies. Quòd porrò dolorem solæ temperamenti & cōtinuitatis solutiones pariūt, in causa hoc est, quòd vniuersarum & singularum partium sensibilibum salus in his duobus præcipuè consistit. Ergo cū sensus tactus (de huius enim doloribus hîc tantū differimus) ob id præcipuè datus fuerit animalibus, vt eius opera se continuè conseruent, id est, corrupentia deuitent ac fugiant, & quæ vel vnitatem naturæ ac temperamenti subito ac violenter destruunt, vel cōtinuitatem partium & cohæsiōem diuidūt, sola & maximè per dant, sola cum dolore percipiuntur. Quæ namq; familiaria & amica sunt, aut nec temperamentum, nec cōtinuitatem affatim lædunt, ea cum voluptate aut saltem citra dolorē sentimus. Hanc ob causam dixit Hippocrates, dolores tunc fieri, cū natura partium corrumpitur. Igitur vt cōtinuitas principium per se agendi non sit, quia tamen absque ea nullius partis salus consistere potest, meritò cum tristitia quadā cuncta illa, quæ corrumpere eam possunt, sentiri à tactu debuerunt: quem animantibus natura dedit ad esse, nō ad bene seu commode esse, vt visum & auditum. F V R. Ne hîc quidem mentem mihi venit, quòd Gregalis Paracel. ex magistri

Cur due tantū
immediate do
loris cause sint

Tactus cur a
animalib. datus

opinionem afferuit his verbis. Facilius quoque intelligitur dolores colicos ex acetosissimis & acutissimis tincturis per omnia penetrantibus proficisci, quam si ex frigiditate (quæ tanta in viuentem esse vix potest, ut tam immanes dolores cedere possit) siccitate, asperitate, oriri dicantur. Et paulò post. Qui à contusione, sectione, vstione, externa calefactione vel refrigeratione contingunt, Relollacei sunt, id est, à corporibus vel qualitatibus mortuis producti. Multipliciter insanit hinc & alibi, in faustus Nouator. Constat enim omnium hominum, qui vnquam vixerunt, sensu, nullos acerbiores contingere dolores, quam quos distensio, sectio, vstio, cõtusio, &c. inferunt. Hi autem Paracelsicis ignaui & mortui iudicantur, ut qui ab ignaui, mortuis, inefficacibus qualitatibus producti sint. Deinde nescit homo ineptus non adscribere medicos grauissimos dolores nudæ & simplici frigiditati. Quinimò Galenus dolorem mordacem non effici à qualitatibus simplicibus censuit, nisi continui solutio intercederet. Cùm erodentia & mordicantia vniuersa propter salis spiritus latentes continuum soluere arbitrat, nimium auriculas protendit. Non enim quicquid erodit aut mordet salem participauit. Equidem non extitit quisquam sanæ mentis homo doctus post hunc mundum creatum, qui omnia acra & mordacia salem in se habere actu putaret. Potentia si habere, quoad terram in se continent, dixerit, meritissimò ridebitur. Quæ namque potentia insunt, actu non adsunt, ideoque agere non possunt. Taceo, quòd acerrimū acetum plus mordet salibus plurimis: in quo, qui plus quam in illis quærit salis, in Sole cum factiosis istis tenebras quærit. Quid igitur, quæso te, magis & citius erodit, vulnerat, diuidit, absumit? An ob id nil nisi sal dicetur esse? Certè si in vnum omnes sales congeras, tantum tamen longo tempore non mordebunt cutem, quantum pusillus

*Dolorum eadem
sa iuxta Para.*

*Relollacei dolores Paracel.
qui.*

ignis momento ferè efficiet. Quem qui plus in se habere putat salis terra, dignus est, qui solo sale nutriatur: vt egregiè mordax fiat. Sed putidum & nefarium de trib. illis principijs Paracelsi commentū satis iam antè confutauimus. Manifestè cernis quàm inscite, & inconsideratè audacissimi nouatores quiduis effutiant. Magister eorum nil aliud esse dolores colicos ait præter flatum.

Dolor colicus
Paracelso est
flatus.

At hic dolores colicos acerbissimos efficit semper ferè distendendo, non Chæronia seu tartarea Paracelsi tinctura: sicut sensus nostri nos docent. Etenim siue acetosi flatus illi sint, siue aquosi, modò multi sint, dolores gignunt. Nec acuti maiorem producunt dolorem obtulis & crassis. Quinimò res contrario modo habet. Quantò enim flatus sunt crassiores, tanto producuntur dolores sæuiore. Nō igitur Tincturæ fictitiæ spirituum salis immanes colicorum dolores pariunt, sed eosdem vel distractio nimia partium vel erosio efficit. Vide verò insignem ruditatem cum incredibilem temeritate copulatam: spiritus effectores cruciatuū colicorum vult esse acutos, mobiles, celeres, impetuosos, tenuissimos, subito atque vniuersim per omnia penetrantes. Quis tam rudis est, qui nesciat idè spiritus ciere dolores in intestinis, quia nusquam propter crassitiem penetrant, sed intra ipsa conclusi hærent? Cùm primùm exitum inuenerunt, siue per ipsa intestinorum corpora extenuati permeent, siue per superiora vel inferiora exeant, cessant dolores tantisper dum alijs flatus succedant. Nulli vnquam homines euidentius probarunt verè ab Antiquis dictum fuisse *τὸ ἀπὸ τῆς θύρας* φέρον Paracelso & discipulis eius. Requirit idem ille, vt spiritus dolorum grauiorum effectores nescio quibus qualitatibus vitalibus præditi sint. Ego verò qualitates vitales dolorum authores non esse certò scio. Colici profectò cruciatus cum corde & vitæ spiritibus nihil habent commertij

Qualitates vitales non sunt dolorū causæ.

meriti, nisi cum desertis intestinis in cor impetum faciunt. Sed tunc transplantatio, ut ipsis nouè loqui libet, facta est: hoc est, mutata est prior morbi species. FVR Tempus iam est, ut vnde defleximus, eò reuertamur. ER Colicos dolores perfacile iam intelligis vel ab intemperie intestinorum, vel à continuitatis eorundem diuisione, vel ab utroq; affectu, tanquam à causa proxima proficisci. Perspicis non minus à sola intemperie raro eos suscitari, à continui diuisione frequentissime moueri. Nam plerunq; acerbissimi sunt hi dolores: quales ab vna & sola intemperie absque continuitatis distractione prouenire nullus intelligens, puto, credit.

A flatu igitur seu spiritu flatulento intestina distendente nascitur dolor colicus magna ex parte, præsertim asperior. Dixi magna ex parte, quia ab æruginosa bile, & ab acribus & erodentibus medicamentis nonnunquam intolerabiles fermè dolores generantur.

FVR Cur affectui huic non à morbo siue continuitatis solutione, videlicet à doloris causa, nomen imponitur potius, quàm à symptomate? Multò certè rectius intellexissent rem omnes, si intestinorum distractionem vocauissent. ER Quid illos, qui primi sic nominant mouerit, nescio. Hoc interim scio non omnem continui solutionem intestinorum dolorem colicum vocari debere, sed tantùm fientem siue nimiam eorundem distensionem aut extensionem. Si enim vel vulnerata, vel perrosa, vel aliàs manifestè exulcerata fuerint, ut in dysenteria contingit, alijs nominibus videntur medici. FVR At non soluitur cõtinuitas coherentium partium in sola extensione. ER Nõ soluta est absolutè, sed soluitur paulatim: hoc est, partes à se inuicè abscedunt vltra naturalè modum seu terminũ. Si enim verè soluta diuisaq; esset cõtinuitas, cessaret dolor.

*Dolor colicus
plerunq; à flatu
oritur.*

Non enim facta diuisio, sed flets adhuc doloris est causa. Quomodo autem in nimia tensione partes supra mensuram naturalem abs se inuicem abscedant, in tractatu de Causa continente expositum est. F V R. Memini. ER A. Flatus vt plurimum diximus gignere dolores colicos grauiores: quod ex eo clarè liquet, quòd excretionem eorum per inferiora mox alleuatio sequitur magna vel parua, prout multi vel pauci exierunt. Hoc si non fiat, nec magna frigiditatis adsint indicia, omnino ab acri aliquo & erodente seu exedente humore dolor efficitur. Sed rarum hoc est apud nos. Præcesserunt ferè morbus acutus, bilis retentio: excernuntur multa, biliosa, & sine flatibus, vel paucis: amarescit os, sitis adeft magna: bilis vomitus, singultus: sentitur erosio, & læduntur plurimū calidis, iuuanturq; frigidis. Sed de hoc non multa dicemus, cū sit apud nos minus frequens eo, qui à flatibus oritur, & difficilius curationem admittit. Colliguntur porrò flatus dolorum causæ vel in ipsa cavitare intestinorum, vel intra eorundem tunicas. Illi ferè mobiles generant dolores, & per interualla quadam breuia recrudescentes: hi continuos & pertinaciores efficiunt cruciatus: propterea quòd intra tunicas conclusi exitum non inueniunt, locumq; mutare non possunt. Quo fit, vt dum continuè tunicas à se inuicem diuellunt, magis perpetuos absq; requie aliqua cruciatus adferant. Tales ferè gignuntur ex sanguine, quo nutriuntur intestina, pituitosiore. Quem quia non possunt totum propter imperfectionem assimilare, necessarium est excrementa plura relinqui, quàm ab ingenito eorum calore in tenuem halitum (qui pro more per exiguos meatus dilabatur) dissolui queant. Consequens igitur est, vt in crassiorem spiritum conuertantur: qui, dum per angustos meatus exitum frustra quærit, membranas seu tunicas discernendo cruciat. Proinde fugere hoc

*Signa colicæ
affectionis à
calore.*

*Flatus ubi col-
ligantur.*

*Quomodo fla-
tus inter inte-
stinorum tuni-
cas generetur.*

hoc modo obnoxij debent omnem cruditatem, & cibos cōcoctu difficiles ac pituitæ procreandæ idoneos. In cavitatibus coaceruantur ab iisdem causis, & insuper alijs multis. Nam & propter obstructionem recti intestini à stercore duro: & propter retentam in eis lentam pituitam: & propter influxum humoris pariter cum flatibus ex venis. Euenire hoc maximè solet naturis calidioribus, in quibus copiosa bilis flaua nasci consuevit, si fortè in totius corporis venis magnam pituitosi humoris multitudinem collegerint. Et multò promptius accidit, si crassiores illi humores à diurna febre attenuati, subtiliores autem in flauâ bilem excocti transierint. Ab his virtus expultrix stimulata non sine labore eos cū pituitæ parte in intestina effundit, magna cum flatuum copia. Hi ergo distendendo, & bilis mordendo, pituita autem materiam flatuum generationi supeditando morbum perdifficilem creant. Quo magis enim dolor affligit, tantò plus exagitato phlegmate flatuum suscitatur: & ex venis humoris vitiosi attrahitur. Quæ omnia tantò sunt grauiora, quantò æger intestina imbecilliora obtinuit: hoc est, quantò huic morbo magis est obnoxius. Vt ergo, quod adest, vacues, atq; æger quiescere iam videatur, post vnum tamè vel duos vel plures etiam dies, cū nouus humor ex venis effusus est, recurrūt omnia. Et hoc raris per durat, dum natura sese vel exonerarit, vel aliò reliquias attenuatas deposuerit. Solet autem, velut per crism quandam in extremos artus propellere. Etsi enim hi propter dictam causam resoluuntur, dolore tamen intestina plerunq; liberantur. Cū non ad membra transmittuntur, sed in pectus aut spinam impelluntur, vox cum respiracione grauiter læduntur, ac tandem mors consequitur. Nullum vidi euadere ex omnibus, quibus vocis priuatio hac ratione accidit: licet quidā aliquot nuper men-

Quæ fugere cōlici debeant.

Cur in cavitatibus intestini collicantur flatus

Causa durationis dolorum colicorum.

sibus hanc offensam passus fuerit, antequam moreretur. Nonnullis alijs ad cerebrum delatae sunt praedicti morbi reliquiae, ac Epilepsiam induxerunt. Aliquibus in musculos ab dominis transfusa, in quibus cutem exeret fuerunt: quibus in locis vehementer dolores concitarunt. Praeterea dictos alij quoque plures modi sunt generationis colicorum cruciatuum: sed ego frequentiores nobis pollicentur, recensere debui. F V R. Ex disputatis intelligo dolorem colicum symptoma esse: morbum autem vel intemperiam, vel continuitatis intestinorum distentionem, vel utrumque hoc esse. In grauioribus cruciatibus ferme spiritum flatulentum distendendo parere dolorem probabiliter asseris. Et hunc vel in cavitatae intestinorum comprehendi, vel intra eorum tunicas concludi, recte, si quid ego video, statuis. Acernari porro ac generari eundem in intestinis a crapula, cibis pituitosis, & succi prauis, frigore, pituitae copia, intestini recti obstructione. Eundem putas frequenter admodum ex alijs partibus in ipsa influere. Tunc autem diuturnos maxime dolores producere, quando per interualla una cum humoribus pituitosis cum bile flaua mistis ex venis effundatur. Denique ex alijs quoque causis intestina dolere, quarum consideratio limites instituti nostri egrediatur. Atque in effusione frequenter accidere dicebas, ut, postquam saepe redisset morbus, natura tandem velut crisi facta vel ad artus, vel ad alias partes nobiliores causam morbi protruderet. Haec ferè sunt, puto quae dixisti. Ego verò non semel tantum audiui, quosdam propter vitium conformationis intestinorum his doloribus afflictos tandem perijisse: atque in pueris modò, verum etiam in adultis talia vidi. Sed de his in praesentia non agimus. De illis disputamus, qui à

supra;

*Qui colicimor
hi diuturni sint*

supradictis causis afficiuntur: hoc est, quibus intestina rectè sunt disposita, & ob accidentem humorem aut flatum dolorem patiuntur. FVR. Intellexi abs te, colicos dolores aliquando ab acri & erodente humore suscitari. Hos ergo quomodo dignoscere me iubes ab illis, quos flatus concitauit? ERA. Quoties bilis aut calidus aliquis humor in corpore genitus causa est morbi, signa eiusdem redundantis in toto corpore aut saltem in mesenterio apparent. Variant autem hæc, pro varietate partium, in quibus colligitur is humor. Dolor adest mordax & vrens: cardiogmus & animi deliquia simul sæpe apparent: exeuntia cum dolore prodeunt, & vel vitellinam, vel æruginosam bilem æmulantur: adest vehemens sitis, & vini fastidium: adsunt vigiliae, etiam cum dolor non vrget: percipitur in dolente loco magnus æstus: à refrigerantibus & humores biliosos educentibus plurimum iuuantur, & à contrarijs grauius læduntur. FVRN. Species huius morbi quotnam ponis? Etenim Paracelsum plures species proponere animaduerti. ERAS. Paracelsum insanire volentem decuerit absurda & falsa dicere: nobis danda est opera, vt à veritate non discedamus. Ego species huius morbi nullas noui, nisi quas attigi. Nam ab affecto loco, à doloris qualitate, & à varietate causarum ferè sumuntur. Aliæ namque in cauitate intestinorum, aliæ intra tunicas causam habent. Atque modò crassa & humiliora, modò tenuia & altiora magis infestantur. Et causa effectrix aliàs simplex est, vt intemperici (quod rarò accidit) vel continuitatis distractio: aliàs composita, cum scilicet ambæ iungantur. Et continui diuisio tum à calidis erodentibus, tum à flatibus distendentibus oritur. FVRN. Qua ratione dignoscitur curabilis dolor ab incurabili dolore? ERAST. Ex circumstantijs ægrotum petenda ferè est hæc noticia. In

*Species colicæ
doloris.*

*Colica affectio
curabilis que
sit.*

genere hoc possumus dicere, quoties dolor fixus non est vno in loco, & de causa eius vel sponte vel artis beneficio aliquid excernitur, mitiorē æstimari eo, in quo contrarium accidit. Grauior quoque est dolor à causis calidis proueniens, præsertim ab inflammatione: minus periculi habet à frigore natus: minimè periculosus est à simplici sæcum aut flatuum retentione ortus. Sic qui ab externa causa productus est, leuior est ac breuior. Quem effusio humorum ex toto corpore efficit, plerunque in paresim desinit, postquam longo ægrum tempore afflixit. F V R. Paulus Aegineta & recentiores Græci vnà cum Auicenna hoc, quod frequēs apud nos est, pro raro & infrequente accidente referunt. Quinimò in Italia & Gallia hodie etiam insolens est, vt colicos dolores artuum resolutio excipiat. Quanquam in Gallia sæpius visum legamus. Quod mihi scrupulum mouet, illud est, quòd non satis comprehendere intelligentia possum, quomodo resolutio hæc fiat, si ab humoribus crassis & pituitosis excitata ponatur. Paulus enim de membrorū resolutione loquitur à calida humidaq; causa profecta, vt ex 56. cap. lib. 4. perspicimus: & proinde illos reprehendit, qui à frigore ortam putantes calidis remedijs profligare conabātur. Non valde mirandum igitur videtur, quomodo calidus & subtilis humor ad neruos penetrarit, sed qua ratione frigidus & crassiores eò perueniant, non iniuria percunctaturus videor. Etenim in hisce nostris regionibus, qui his doloribus confictati tandem resoluuntur, non calida, sed frigida & pituitosa affectione laborauisse vniversi videntur. ERAS. Iam dixi, nullos me vidisse in ^{prope eor.} artuum incidisse, nisi qui longo tempore hoc malo vexatus fuisset: hoc est, quibus propter influxum humorum & flatuum sæpe malum recurrisset. Et si igitur multa confluat in talibus pituita ad intestina, non ta-

Quomodo artuum post colicā resoluantur.

men

men sine calidiorum & tenuium siue biliosorum admisione humorum ad ea confluit. Equidem ex infinitis propè nullum vidi hoc modo affectum, qui non esset natura calidioris & sicciore: & in quo non multa simul bilis generaretur. Dignum obseruatione illud etiam est, quòd non statim ab initio morbi laxantur artus, sed postquam longo iam tempore durauit. Quis verò ambigat, quin crassus humor post diuturnos labores, perpetuas ferè vigiliis, longam inedia, multorum & continuum calidiorum pharmacorum vsu tandem calefiat & attenuetur? F V R. Quomodo autem ad extremos artus peruadit? E R. Plèrique omnes iudicant humores istos ex intestinis, postquam attenuati sint, sic ad manus & pedes deponi, vt in acutis morbis peccās materia plerunq; per sudorem vacuari solet. Ratio eos hæc permouet, quòd corpus totum *σύνπνοια καὶ σύρραξι ἐαυτῶν*, reuera est ac dicitur. Ideoq; Galeni testimonium ex 7. Aph. 54. huc citant. Alij quidam, humorem per intestinorum tunicas penetrare intra vertebrae lumborum & spinæ, indeq; ad Nucham appellatā procedere: mox secundum neruos ad artuum extremitatem descendere opinantur. Sunt & alij quidam, qui non omnem colicæ affectionis causam ad membra transferri censent, sed illam solùm, quæ ex capite in intestina defluit. Ad membra autem peruenire, quia à cōsuetā via deflectat, & secundum neruos ad musculos, ad manus, ac pedes contendat. Fieri hoc facilè tunc posse, cum quodammodo natura iam euicerit malum, ac dominari humori cœperit. Duæ priores sententiæ mihi non admodum probantur. Vtraque hoc niti videtur fundamēto, quòd statuunt humorem in intestinis collectum fuisse, qui ad artus tandem a legatus sit. At res ita non habet. Intelligi id ex eo primùm potest, quòd nunquam natura per alium pituitā illā excernit: quod certè, si non semper

Qui potissimè
post coli dolo-
res resoluatur.

frequentè ipsam facere oporteret. Longè namque facilius crassum humorem per patentès, & à natura ad hoc ipsum destinatos meatus, id est, per vias vsitatas & conuenientes (præsertim ab enemate aut pharmaco inuitata) expurgat, quàm ad longinqua loca per impeditissimum iter deponat. Deinde ex eo, quod per interualla dolores augentur ac minuuntur. Sæpè numero ubi per biduum triduumuè commodè habuerunt ægri, (quoties scilicet vel clysmate, vel pharmaco, vel sua sponte purgati fuerunt) recrudescunt dolores subito. Equidem post sumptum leue pharmacum, à quo pituita detracta derasaque fuit, plerique omnes, quos quidem vidi ipse accurauit, per aliquod tempus conquiesuerunt: illis demtis, quib. inter tunicas flatus conclusus mali author fuit. Postea verò cum redierunt de integro dolores, aut etiam antequam redissent, manifestà humoris iterum collecti signa apparuerunt. Maximè autem præsentiant recurrentes dolores, quibus de capite causa mali destillat in ventriculum & intestina. Patet ex dictis non in intestinis contineri humores, qui ad artus reijciuntur: sed ex venis eò potius extrudi à natura exonerare sese volente. Mirum certè sit, si ex intestinis per iter adeò impeditum & longum ad artus plerunque ablegat potius, quàm vel extra corpus eijciat, vel ad alias partes amandat. Aequè absurda est altera opinio: id què non eo tantùm nomine, quod, vt prima, falsò innititur principio, sed quòd eo concessio nihilominus parum verisimilis existit. Quis enim credat humorem tam crassum per densas intestinorum tunicas permeare, & per ligamenta membranasque, quibus vestiuntur & colligantur vertebre, ad interiora spirare prorepere, inde ad superiorem ipsius partem ascendere, demumque ad extremitatem manuum procedere? Si pertransire potuit per intestina is humor, quo-

quomodo tantum suscitauit dolorem? Si attenuatum dixeris, nihil dixeris. Non enim adeò potuit fieri tenuis, vt per aluum non commodius faciliusque exiret. Solet etiam natura, quæ in intestinis sunt, siue in ipsis nata fuerint, siue aliunde in ipsa influxerint, per ipsa expellere. An tunc solùm non meminit natura vsus intestinorum, cum pituitam ibi, quæ dolorem ciet, collectam habet? Huc & illud pertinet, quòd plerunq; manus aut solæ, aut primùm resoluuntur. Videtur autem natura longè minore labore, humorem crassum & grauem ex inferiore spinæ parte ad pedes detrudere posse, quàm subleuare ad ceruicem, vt inde secundum nervos exeat ad manus. Solet namque sua sponte talis humor, cum ex cerebro in spinam delabatur, per ipsam descendere ad pedes. Taceo quod oporteret semper ferè totum corpus resolui, non solùm vel brachia vel crura. Certè cum ad vertebra thoracis penetrat humor, qui colum infestabat, vox læditur, propterea quod exsufflare amplius ægri non possunt. At ne totæ quidem manus plerunque resoluuntur, sed extremæ tantùm. FVR. Nimum tu mihi videris à proposito discedere, ad tertie opinionis confutationem accede. ER. Tertia opinio probabilis quidem est, atque adeò vera, quoties à delabente ex capite humore gignitur colicus dolor. At non perpetuum hoc est, nec in omni colica vsu venit. Etenim affectus colicus frequentius oritur ab humoribus crudis ex toto corpore ad intestina effusis. Hi dum crassiores & plures existunt, quàm vt à natura semel expelli queant, paulatim & secundum partes, ex magnis atque etiam propinquioribus ventri venis primùm vacuantur. Vbi iam pars eorum maxima excreta est, & reliqui propter enumeratas supra causas, diuturnum scilicet dolorem, vigilias, in ediam, calorem, medicamentorumque calidorum vsu,

attenuati sunt, summo conatu eos ex venis extrudit, & ad extrema membra dimittit: cum nec longius possit, nec per cutē expurgare valeat. Ad intestina ideò nō mittit, quia aliò pellere iam potest, & longius ab eis diffusi sunt, atq; in illorum membrorum venis hærent, quibus noxam pōst inferunt. Vera esse, quæ hīc dico, is cōperiet, qui diligenter observare volet. F V R N. Audiui quæ sit huius morbi natura & essentia, à quibus causis suscitetur, quis modus sit generationis, quæ causæ durationis, in quæ mala nonnunquam desinat. Restat nil aliud, quàm vt qua ratione curandus videatur, aperias. Sed prius me recitare oportet, quid Paracelsus de his nobis attulerit noui. E R A S. Recita. F V R. Colica est ab igne, tantumq; calet: scribit ad Athenæū Alibi salem comburentem dicit esse cum feruore & acore. Et rursus alio loco nihil aliud esse quàm flatum, siue turbiditatem. Etenim causas morborum, vt alias diximus, ferè morbos vocare solitus est. Lib. de morb. inuisib. tartarū esse dicit rerum externarum corpori nostro adhærescens. Plenior declaratio hæc est. Sicut firmamentum totum in se mundum includit, ita cutis corpus ambit. Et quemadmodum in mundo est spacium seu antrum, in quo iacet Chaos: (quod neque corpus est, neque spacium replet, sed corporib. cedit, ac nihilominus vacuū prohibet) sic in corpore vèter est. Sed in homine amplius est quiddam, nempe intestina, quæ in mundi chao (sic aerem vocat) non insunt, eorundemq; obstructio. Ergo vt Eurus ab oriente, Zephyrus ab occasu, Auster à meridie, Boreas à septentrione veniunt, ita ex colicis ventis Eurus à vètriculo deorsum, Zephyrus à recto intestino sursum, Auster ab vmbilico versus spinam, Boreas ab hac versus vmbilicum fertur. Nec ægrotant intestina, sed aliud quiddam. Ab his ventis soluitur intestinorum sal, & dolor geminatur. At hic dolor non est colicus

colicus dolor, sed salinus dolor. Huic purgatio prodest, non colico morbo: qui incorporeus est, ac ventus duntaxat existit. Tres ergo contingunt dolores. Primus à morbo elementari, quem ipsimet venti concitant: alter à nimia exsiccatione vel humectatione partium elementarium: tertius à resolutione salis intestinorum. Est autem origo mali duplex. Vna cum venti sponte in nobis nascuntur: quemadmodum in Meteorolog. nostris declarauimus. Altera cum occasionem nos præbimus, frigore, humiditate, & similibus, cibo & potu non congruentibus: ira quoque & similibus animi passionibus. Eadem hæc in alio tractatu reperit. Probat autem ex eo, quòd colici quidam purgationibus, alij vomitionibus, nonnulli inunctionibus umbilici, aliqui spinæ illitionibus iuuari sint. Damnat illos, qui bilem putant efficere hos dolores, quia fieri non possit, vt felis tantum excernatur, propterea quòd fel pars sit corporis definitam habens magnitudinem, quæ excerni nequeat. Resolutiones membrorum causam ponit esse ventorum subtilitatem per omnes meatus penetrantium, sicut ventos per muros percurrere sentimus. Cum his, inquit, si spiritus resoluti salis intestinorum copuletur, miscetur cum eisdem, & coniunctim externa membra inuadunt: quæ dum perreptant sic deijciunt, quomodo ventus domum euertit. Hæc ferme sunt, quæ notaui. De curatione postea videbitur. ER. Discipuli ex viscositate tartari spiritibus acetosis permista produci aiunt, si cum his mechanici ventriculi & intestinorum spiritus consonent. Durare malum, donec exhausti sint fructus, quos radices ad generationem destinant. Differentias ex spirituum vitriolorum, acetosorum, arsenicalium, & similibus discrimine desumi. FVR. Paracelsus in libro de Tartaro eadem hæc habet, tartarum scilicet, quod in cibis latet, non separari sem-

Tres dolores in coli dolore.

colici doloris origo duplex.

Causa Pareseos membrorum in colico.

*Inconstantia
Paracelsi.*

per & expelli: ex quo aucto & ebulliente paroxysmi ex-
suscitentur. Fieri autem hanc affectionem ex tartaro
chalcanthode, à spiritibus salis coagulato. ER. Quid ad
hæc nos dicemus? Refutatione opus non habent, quæ
adeò manifestè non tantùm cum veritate & euidentiâ,
verumetiam inter se pugnant. Nondum enim constat,
quid dolorem colicum vocitet, quamvè eius causam
ponat. Nam modò ventum, modò salis dissolutionem,
modò calorem, modò tartarum, aliquando ex his qua-
dam, nonnunquam omnia videtur colici affectus no-
mine dignari: vt qui inter causam & morbum discrimen
ponere non didicerit. Sicut venti sunt quatuor,
inquit, ita & coli affectus totidem existunt. Et sicut Eu-
rus calidus & siccus, Zephyrus frigidus & humidus, Au-
ster calidus & humidus, Boreas frigidus & siccus est, ita
& morbi colici varij sunt, prout ab aliquo ex his enati
sunt. Ob hanc causam etiã remedia contraria esse con-
uenit. Si vera hæc sunt, quomodo ignis soboles omnis
affectio colica dicetur? qua ratione calida quævis affir-
mabitur? lam si dolor colicus à ventis oritur, quomodo
à mucilage tartari cui acetosi spiritus permisti sunt
producetur? Grauiorem fieri affectum dicit Magister, si
spiritus salis cum vento socientur. Discipulus, qui ma-
gistri spiritum hausit, vitriolatos nobis spiritus solos ad-
ducit. Equidem dolorem à ventorum impetu motuq;
cieri ait, deinde nimiam exsiccationem, vel intemperiem
aliam augere asserit. Demum si sal intestinorum resolu-
uatur, acerbiorum reddi. FVR. Sed & venti ex spiri-
tus salis constant. Omnia namq; ex tribus primis con-
creta dicunt. ER. Id non excusat. Quam enim non pos-
sumus nos, qui mista omnia ex elementis conflata verè
dicimus, cuncta ignea vocare, vel aquea, sic neq; ipsi o-
mnia possunt salia nominare. Coguntur enim non mi-
nus nobis rerum discrimina propter disparem mistio-
nem

nem concedere: quod eos retrò contendisse firmissimè probauimus. Et quia in hoc ipso loco nos remittit ad Meteorolog. sua, ex infinitis pauca hæc recensebo. Ignis, inquit, si in tria prima incidat, in actione est, ac operatur quod debet, prout tria illa ordinata sunt. Aliud enim est sulfur ligni à sulfure ventorū, & alius est sal ligni à sale ventorum, atq; alius etiam est mercurius ligni à mercurio ventorum. Vt cuiusque natura est, talis & ignis suus est, atq; operatio. Planissimè igitur vides, & res, & verba, & authores flagitiosè inter se pugnare. Sic & species statuit doloris colici Paracelsus quatuor, pro numero ventorum Cardinalium, rediuius ex orco prorepens pro differentia salium species nobis fabricat multò plures, imò innumerabiles. An non improba & planè inaudita est temeritas, quòd nobis tentat persuadere flauā bilem, quæ per aluum aliquando in hoc morbo secedit, bilem non esse, sed resolutum salem intestinorum? Nota verò quàm bella moueatur ratione impurus impostor. Bilis, inquit, membrum est solidum & fixum corporis, certam & definitam habens quantitatem. Proinde non potest ea quãtitate exire. Nos de humore loquimur, de vesicula fellis hepatis adhærescente garrit malitiosus Nebulo. Si intestina tota in salem purum resoluta cogites, non tamen eam quantitatem inde elicueris, qua nonnunquam bilis exit vno aut altero die solùm. F V R. Sinamus ista nunc, & ad curationem accingamur: in quo plus vtilitatis inest. E R. Primùm nobis occurrit dolor, sui ablationem indicans. Hoc enim à natura docti ægotantes omnes à medicis postulant. Sed cùm dolor sit symptoma in operatione sensus consistens, atq; ob id à causa sua semper pendeat, & effectus naturæ inimicus à causa hostili etiam generetur, rursus indicatur causarum ablatio. Sunt autem doloris causæ intemperies subita & violenta & solutio

Dolorum colicorum quot sint species iuxta Paracelsum

Curatio doloris colici.

continui: non facta iam, sed adhuc fiens. Et hanc seuæ-
 riores illos dolores gignere ex supradictis cognoui-
 mus: sicut & frequentissimos apud nos tales nasci pa-
 riter audiimus. Hæc igitur eliminanda indicatur. Ve-
 rùm quia fiens affectio est, atque ideò causa effectrice
 subsistit, aboleri non poterit, nisi causa prius eiciatur.
 Hæc autem est plerunq; flatus crassus copia sua intesti-
 na supra modum naturæ congruentem diducēs, exten-
 dens ac diuellens. Ab huius ergo exturbatione curatio
 inchoanda, eùm nihil mutare nos methodum cogit.
 F V R. Ecquid nos cogat rationalem hanc viam, defere-
 re? E R. Vehementia doloris nullas concedens inducias
 viresq; affatim prosternens, atque aliæ circumstantiæ
 plures. Cogimur enim aliquando sopire dolorem stu-
 pefacientibus, antequam flatus discutere aut subduce-
 re valeamus. Sed his vtendum non est in coli dolo-
 ribus à spiritu flatulento aut humore frigido creatis,
 nisi summum expectandum sit periculum. At cum fla-
 ua & mordax bilis acrimonia sua erodens dolorem ef-
 ficat, tutior est eorum vsus. Ego sanè rarò vsurpauì absq;
 purgantibus, vt postea dicam. F V R. Si tutò posset do-
 lor restingui absque causæ depulsione, primò semper
 hoc agere oporteret, vt video. Nûc quia plus nocet hæc
 ratio curandi, quàm prosit, tunc solū admittitur, eùm
 magni periculi metu huc adigimur. Quæ si sic habet res,
 quomodo medici in his morbis quouis tempore dolo-
 rem mitigantia imperant? E R. Dolor est ex earum rerū
 genere, quæ non seipsis, sed causis suis subsistunt. Quò
 fit, vt illa sola rectè ac propriè dicantur dolores delere,
 quæ causas oppugnant. Ergo si à calore oriatur, frigida
 remedio sunt: si propter tensionem contingat, laxatio,
 siue tensionis remissio curat: (remittit autem tensio,
 eùm causa distendens abigitur.) Si mordacitas vel ero-
 sio causa sit, eius ablatio medebitur. Auferetur autem,
 si

*Vsus stupefa-
 cientium quan-
 do conferat.*

*Remedia dolo-
 rum.*

si quod mordet, vel amoveatur, vel *παρηγορηθῆναι* siue *δι-
νευσθῆναι* obtūdatur, heberetur, temperetur. Alijs quo-
que modis dolores oppugnare dicimur, sed minus pro-
priè, cum videlicet in distensionibus emollimus & la-
xamus partes dolentes, causæq; distendenti maius spa-
cium procuramus. Minus adhuc propriè dolorem cu-
rant, quæ sensum partibus adimunt: de quibus iam di-
ctum est. F V R. Intelligo iam dolorem curātia vel cau-
sam amoliri vel lenire, vel contemperare, vel stupeface-
re: & prima quidē verè curare: sic satis propriè contem-
perantia: minus his lenientia: minimè omnium stupe-
facientia. Perge ergo ad reliqua. E R A. Flatum diximus
primò efficiendum esse, cū is doloris causa est: quod
sepius accidere solet. Si humor exulcerans eroden-
do ac stimulando cruciet, vel educendus erit, modò
commodè fieri possit, vel temperandus, vt mordere de-
sinat: vel stupor partibus inducendus. Sed de flatulenta
colica præcipuè agimus. Ergo si in cauis intestinis hæ-
reant flatus, faciliè vel clysmate euocabimus, vel leni
pharmaco educemus. Equidem si à duro stercore inte-
stinis obstructis flat⁹ cohibiti sint, vt rous modo prom-
ptè sanabitur æger. Conueniunt in hoc casu magis e-
nemata emollientia: sed quia non faciliè admittunt no-
strates, pharmacis vti cogimur. Prodest igitur cassia
cum puluere anisorm aut guttis aliquot olei stillat.
sem. anisorum aut foeniculi, aut carui, aut rute: vel man-
na in pingui iure soluta: vel diaprnum laxans: vel siru-
pus ex multiplici rosarum, aut florum persicorum, aut
prunorum siluestrium, aut cerasorum infusione præ-
paratus. Non rarò solūm oleum amygdalarum dul-
cium recens mensura quinque aut sex vnciarum epo-
tum mirificè contulit: vt iliter quoq; terebinthina pon-
dere 3. v. aut vj. aut viij. deuoratur. F V R. An hæc phar-
maca flatus purgant? E R A. Irritant virtutem expultri-

*Spec. remedio-
rum, quib. do-
lores curantur.*

Quomodo pur-
 gantia flatu-
 excludant.

cem meatusque recludunt, ut exitus eis pateat. Quo
 facto expelluntur propter naturæ consuetudinem: et si
 non ita expurgentur à pharmaco, quomodo alia pitui-
 tam, alia alios humores singulariter detrahere credun-
 tur. Expulsis flatibus cõualuit æger: nisi fortè causa no-
 uos generās flatu relicta in intestinis fuerit, aut aliun-
 de in ea influant. Ergo si frigida ventriculi aut intesti-
 norum temperies producat, corrigere oportet calefa-
 cientibus cibis, potu, medicamentis sumptis & admo-
 tis. In hoc casu vnicè profunt olea ex seminibus flatum
 discutere potentibus aromatisque per destillationem
 extracta, itemque Theriacæ & Mithridatij vsus conti-
 nuatus, potiones ex vino Cretico cum nuce myristica
 trita: vinum quoduis generosum, in quo bullierint aro-
 mata & panis secalinus tritus: & quod Hippocrati-
 cum itemque Claretum vulgus nominat, vel his simi-
 lia. Ego efficacius vix aliquid inueni post Theriacam
 & Mithridat. (exhibentur scrup. j. pondere cum con-
 serua Anthos, aut Betonicæ, aut Maioranæ) sirupo Ab-
 sinthij: siquidem eius quotidie vnciam vnam cum di-
 midia ex vncijs tribus decocti ligni aloes, vel rorisma-
 rini, vel menthæ, vel maioranæ, vel omnium horum, su-
 mere sustineant horis quatuor ante pastum. Aet. ca-
 storium ex mulsâ laudat, ac decoctum menthæ. Alij
 marrubium ex vino mulso commendant, quæ constat
 omnia mire prodesse. Si propter errorem in victu acer-
 uetur, emendari is debet. Si pituita in eis iam antè
 collecta generationi eorum occasionem & materiam
 præbeat, subducenda erit pharmaco, postquam incisa
 & absterfa prius fuerit. Mox roboranda intestina & ven-
 triculus, atque utrobè concoquant, procurandum re-
 medijs modò dictis. Si ex alijs partibus influat subin-
 de noua cum flatibus materia, videndum erit, vtrum
 destillet ex capite, an ex toto corpore confluat (intesti-
 num

num cæcum in homine longè minus est, quàm vt in eo tot humores comprehendi queant, licet quibusdam creditum fuerit. Illud aliquando vsuuenit, hoc sæpissimè contingit. Quippe sanguis post crapulam frequentem seu diurnam in venis colligitur pituitosus. Is si naturæ molestus vel copia vel qualitate cœperit esse, conatur eum ad intestina expellere. Quod cum propter crassitiam ac lentorem non facilè possit perficere, ex conatu & agitatione flatus exoritur, qui cum humoribus ad intestina effusus dolores incipit creare. Hinc maior agitatio spirituum & humorum oritur, & ex perturbatione dolor augetur, quorum occasione bona interim pars lenti humoris in intestinis contenti commouetur, tenuatur, funditur, & tandem in flatus permutatur. Abs dolore stimolata natura plus humorum & flatuum eodem ablegat, à quibus dolores renouantur. Itaque dolor vim expultricem excitat: hæc irritata plus pituitæ ad intestina detrudit: ab hæc dolores reuocantur & augetur, & sic veluti per circumlum cuncta redeunt. Fit hoc crebrius, quando à diurnis febribus humores crassi nonnihil attenuati ac fusi sunt, ac natura velut per crism febris causam propellere nititur, sed perficere tamen non potest. Quæ *Cur diurnæ febres frequenter in coli morbum permutantur.* sanè causa est, quòd tam crebrò apud nos quartanæ ac tertianæ spurix in affectionem colicam permutantur. Eodem fermè modo crebrò repetunt dolores ventriculi & intestinorum, quoties ex capite desluit causa mali: sed non æquè tamen diurnus & pertinax esse consuevit. FVRN. Quid me facere oportebit, cùm perspexero humorem vel ex capite delabi (quod ægri plerunque monent) vel ex venis effundi? ERAST. Dolores mitigandi sunt quouis modo, Fomentis tum siccis, tum humidis, Inunctionibus, Cucurbitulis, potionibus flatus dissipantibus, Cataplasmatibus,

& emplastris flatus disijcientibus & euocantibus, balneis aquæ dulcis, & quibus id rationibus effici potest. Quippe quantum sedabitur dolor, tantum ferè minuetur attractio: & per consequens non tam multus nec tam sæpe effundetur vitiosus humor in intestina. Quoniam autem nulla est ratio melior ac certior à doloribus liberandi, quàm si causa distendens intestina removeatur, clysmatis acrioribus intestina sunt sollicitanda, (quoties præsertim in inferioribus intestinis mali causa impressa hæret) quæ ex herbis, radicibus, & seminibus in vino & aqua (interdum in solo vino, cum frigiditatis maiora indicia apparent) incoctis parari iubeo. Huic decocto deinde admisceo oleum rutaceum, cicinum, liliaceum, anethinum (non rarò elect. de buccis lauri) & quæ præsentibus circumstantiis postulant. Quòd si ægri frequentiora enemata respiciant (quod hinc nimis frequens est) purgantia ex mediocrib. interuallis, præfero, quæ absque violentia & agitatione magna purgare solent, quorum exempla supra posuimus. In usu habeo vinum absinthite, cui tantum admisceo purgantium, vt quotidianæ excretiones promoucantur. Adde etiam quæ roborare simul possint, spicam, macim, rosas rubras, scobem ligni aloes, interdum Guaiaci, cortices mali medici: & similia. Prodest etiam sirupus purgatorius ex aiuga seu chamæpithy herba concinnatus. In hoc enim casu maximè cauendum est, ne fortib. pharmacis potentiam expultricem inquietam reddamus: cuius rei causa opij aliquid admiscere soleo. Vt si drach. vnam specierum hieræ vel aloes exhibiturus sim, adijcio opij & castorei ana gr. j. vel sesquigranum, interdum etiam duo. Rondelerius catapotia quædam effusè laudat: quibus tamen vti hucusque non potui. Valde enim suspecta habeo, quæcunque ex naturæ suæ proprietate possunt ac solent offendere. Per clysteres audacius infundi

Vinum absinthite pro colicis.

Sirupus purgatorius ex chamæpithy.

fundi iussi opium cum sapa: quia sciebam non diu in-
 hærere. Hac de causa purgantibus, quæ stuporem indu-
 cunt, misceo, ne diutius, quàm par est, intra corpus man-
 neant. Et cùm iam corpus propè mundatum coniicio, auertentia præscribo: quibus humores per sudorem va-
 cumentur. Itaque decoctum Guaiaci propono, & manè haustum calidum sumere iubeo, ex quo mediocriter
 sudent. Qui ventriculum habent imbecilliores, ijs ʒj.
 Theriacæ optimæ in aqua stillatitia cinamomi aut vi-
 no generosiore dissolutæ exhibeo aliquoties, vel tertio
 vel quarto die. Conferret hoc tempore plurimum vsus
 succi Cydoniorum ante pastum horis tribus aut qua-
 tuor sumtus vel cum vel sine aromatis, pro circumstan-
 tiarum diuersitate, nisi cohibitionis alui metus abster-
 reret. Equidem præclarè oscula venarum corroborari
 hac ratione possent, ne tam promptè intestina recipe-
 rent excrementa. Sed quia in hoc morbo nihil est fre-
 quentius, quàm intestinorum oclusio, vt sæpe ne ven-
 tus quidem exire possit, non ausus sum vti hoc reme-
 dio in alijs, quàm quibus aluus erat laxior, & liquida
 bilis deijciebatur. Qui post remissionem morbi seu do-
 lorum ex retentione excrementorum nimia incommo-
 dum sentiunt, & ne relabantur in eosdem timent, ijs
 consulo, vt inter prandendū loco vini absinthitis, quod
 in principio mensæ nostri homines in vsu & ferè in de-
 litijs habēt, supradicti vini aut alterius similis haustum
 bibant. F V R. Cum cibo igitur misces pharmaca pur-
 gantia? E R. Benigna & leuia. Nec id facio sine succes-
 su (quanquam repererim quibus non profuit, sed no-
 cuit. Quare circumspicere diligēter omnia prius oportet,
 quàm imperes: & cùm non conducere videris, rem
 alia via aggredi) nec sine exemplo. F V R. Memini iam
 de hoc negotio retrò nobis dictum fuisse. Hoc solum
 in præsentia interrogandum occurrit, an non permista

*Retrabsentia
 ab intestinis
 quando usur-
 panda.*

*Ratio præser-
 uandi à rela-
 psione.*

cum cibis in venas penetrare necesse sit? Quam non possit hoc non esse periculosum, facile omnes intelligunt. ER. Non fit. Etenim secretrix facultas mala à bonis discernit, & hæc attrahit, illa verò per intestina expellit. Nunquã ne vidisti vomentes rejicere materiam omnis generis vitiosorum humorum, & cibos potusq; nuper haustos retinere? Cum vinum nigrum bibitur, manifestissimè, quod dico, accidere cernitur. Cum aliquando pars aliqua benignior ad hepar pertransijt, per vrinas mox vacuatur: vt in illis videmus, qui Rhabarbarum ederunt. Dixi fermè, quomodo curare solitus sim colicos, qui mali causam in cavitatibus intestinorum habent, siue nata ibidem fuerit, siue ex alijs partibus in ipsa influxerit. Quibus addere hoc volo, me, quoties ex capite destillare conijcio, caput fricare: & suffumigijs humorem exsiccare conari: pro vino aquam Cinnamomi & Mastiches, aut decoctum Guaiaci, cui mastiche in fine adiecta sit, imperare: scarificationes scapularum præscribere, per nares humores euocare: lotionibus, pulueribus inspersis, odoramētis absumere. Superest nunc, vt pauca de illis dicam, quibus intra tunicas elausus hæret distendens spiritus. Purganda primùm ab excrementis & pituita sunt intestina per clysteres, & epota medicamenta. Validioribus hinc vti licet, si nullus adsit affectus alius prohibens, vt aliquid ex ipsis etiam tunicis eliciamus. Deinde exhibere oportet tum alimenta tum medicamina flatus dissoluentia: de quibus supra quoque diximus. Hinc Theriaca, Mithridat. olea ex aromatis, calidis feminibus ac herbis, vt Rore marino, Maiorana, Matricaria, Mentha, Hyssopo, &c. vi ignis euocata maxime valent. Vnicè quoque prodest hic decoctum Guaiaci. Nec segnius curat sudor abs herbarum in vino coctarum vapore elicitus. Sumi debent iam nominatè, his similes, & imprimis extremitates iuniperi: vnà cum

Colicorum capititis uitio quomodo succurrendum.

semitis

feminibus Cumini, Carui, Rutæ, Viticis. Possunt eadem hæc pannis aut facculis inuoluta & expressa ventri imponi: & cum ad intima vis penetrauit, locus dolens discutiente aliquo oleo calido accuratè & liberaliter ungi. Quod multis egregiè non tunc solum contulit, quando in intestinis & ventre malum hæsit, sed etiam quando in pectore, spina, lumbis, brachijs, cruciatus orti sunt, humoribus per crism eò transmissis, tale est.

Rec. olei Laurini, Rutacei, singul. vnc. j. olei Nardini, pingued. vulpis sing. drach. j. s. olei stillatit. Hyssopi, gutt. iij. Camphoræ gr. iij. Misceantur. His faciliè addet vnusquisque, qualia conuenire quouis loco & tempore iudicabit. Laudant veteres, & meritissimò laudant Cucurbitas cum larga flamma admotas. Debent autem magnæ esse (non parvæ, instar earum, quæ in vsu hîc sunt) quales in Italia habent: vel his etiam maiores. In earum inopia poculum vitreum accipere licet. Tantum hæc conducunt non in hoc solum casu, verum etiam in alijs speciebus colici doloris, in quibus non subest multa materia, vt dici satis non possit. Hæc de curatione affectus huius dicta nobis iam sunt.

F. V. R. N. Non multum discedit ab hac methodo Paracelsus in horum dolorum sanatione. Tametsi colici aliquando, inquit, curantur in unctione vmbilici, nonnunquam verò dorsi, interdum alui solutione, nec ratio etiam vomitu, vna nihilominus est curationis ratio, vt flatus dissipentur: deinde vt temperamentum corporis restituatur: (vtrum autem frigidius, calidius, humidius, siccius redditum sit, excrementa indicant) postremò vt dolores à sale resoluto proficiscentes excrementorum subductione tollantur. Antequam enim membra resoluta curare aggrediamur, corpus purificatum sanatumque oportet. Et mox. Summarim loquendo, duplex est curatio. Vna ventis aduersatur:

Oleum pro colicis.

Curatio colicorum Parac.

Confutatio cu-
rationis colicæ
à Par. inuictæ.

altera materiam, quam post se reliquerunt, nempe re-
solutum salem abstergit: tertia cōtractis membris con-
sultat. Quantum hæc discrepant à dictis à te? ER. Pluri-
mum. Primū enim Eurum per solam alui citationem,
Zephyrum autē per vomitum tantū vacuari ait. Bo-
ream & Austrum extra corpus negat educi, sed consu-
mere eos sic iubet, quomodo lumen alimento carens
emarcescit. Deinde curam Austri ponit Ziberum & E-
gesum, Boreæ Saternolam, Euri vinum Reualium cum
oleo, Zephyri papauer. Sic discutiuntur, inquit, flatus,
non purgationibus, vomitu, enematis, balneis, &c. Sa-
lem solutum sola enula campana ritè expurgat. Reso-
luta membra aurum solutum in vino centrato corre-
cto curat. Quòd si eis desit humiditas, id emendabit
balsamum cum galbano, oleum vulpinum cum vino
correcto, & oleum terebinthinae. Quid hic simile est?
FVR. Sed concludens ait, se alia remedia non damna-
re. ER. Siue damnet siue probet, verum tamen hoc ni-
hilominus manet, pugnare scēdissimè, quæ de curatio-
ne huius morbi duobus capitibus scripsit. Quocirca
nihil est opus, vt in eis confutandis immorer longius.
Illud addam, quendam ex discipulis tentauisse aliquan-
do hunc morbum pellere solis pinguibus. Præcepit e-
nim ægro, vt immensam butyri, olei, pingued. anferis,
gallinae, taxi, suis, vulpis, partim deuoraret, partim illini-
ret dorso, ventri. Aut nesciuit hic Boreas ne an Auster,
Eurus an Zephyrus spiraret, aut simul omnes flare pu-
tauit. Vtrum opinatus sit, malè tamen curauit. Nam æ-
grum propemodum perdidit, & magistri placita, quæ
se certissimè tenere iactitabat, minimè seruauit. Potest
tamen hoc posterius excusare, si dicat illum maximè se-
qui Paracel. qui certi nihil sequatur, & pessimè semper
instituat ac agat vniuersa. Si dolores eos cōpertum
habuisset à mordacibus succis productos, improbitatis
& au-

Curatio colico-
rum per adipem

& audacis inscitiae prætextus erat, mordacitati adipem fuisse oppositos. (sic enim, puto, excusare conabuntur, quod in lib. de Morb. inuisib. legimus, remedium nullum esse melius ad cauendum adhæsiōem tartari ad intestina, butyro & oleo) At ex contrariè temperatis ventis cūm audierit Præceptorem dolores creare, qui potuit omnibus vnum remedium adhibere? In hac ipsa curatione contraria contrarijs opponi debere contendit. Quocirca non possunt iidem adipem omnibus conuenire. Quid hinc sequitur aliud, quàm eos interficere potius, quàm sanare? FVR. Noui ipse etiam Paracelsicos, qui ex colicis occiderunt, quotquot curandos susceperunt mihi notos. ERAS. An præstantiores duce suo censes? Is quotquot fermè curare tentauit, etiamsi principio iuuare visus fuit, tandè venenatis suis pharmacis occidit. Quid Basilienses ab eo curati perpeffi fuerint, suprà iam diximus, & ante nos rara & eccellente vir eruditione D. Theodorus Zuingerus, Philosophus & Medicus Basiliensis præstantissimus in præfatione, quam libris Santis Ardoyni de venenis præfixit, his verbis testificatus est. Multi enim quibus pharmacum hoc suo benedicto (Laudanum intelligit Paracelsi) dolorem omnem exemerat, non multò post per caloris innati suffocationem & extinctionem interierunt. Viuunt etiam num viri dignitate, virtute, pietate & doctrina præstantes, qui ad vnum omnes intra anni spacium diem suum obiisse affirmant, quicumq; Basileæ Paracelsi pharmaca intra corpus sumissent: licet initio præclare ab eis adiut. iderentur. Nolo particulares historias recitare, & foeda homicidia recensere, ne odio magis incitatus, quàm veritatis studio motus fecisse puter: præsertim cūm ex hoc grege improbus hircus me tacitè perstringere calumniariq; ausus fuerit. FVR. Plenè mihi satisfactum putabo in huius morbi

Butyrum et oleum præseruat à doloribus colicis.

Quomodo colici resoluatur
iuxta Parac.

curatione, si, quod dictum adhuc non est, rationem curandi resolutionem propter coli dolores ortam indicaueris. Parac. enim de Contract. cap. 3. longè aliter membra resolui asserit, quàm tu suprà docuisti. Cùm cruciatus colici ventrem pro more natura quæ sua infestant, inquit, quærit loci affecti natura subsidiū à natura, & humorem vitæ ad se attrahit, spolians eo membra alia minus carnosâ, scilicet brachia, crura, spinam. Nam in his vitæ spiritus debilissimus existens, facilè ad dolores ventris transfugit. Et quia paucus est, totus transmigrat, id quod in carnosâ partibus non vsuuenit. Cùm in ventrem ad dolores accurrit, ac membra illa deseruit, cum doloris causa copulatur, & venenositate eiusdem tingitur. Inde post solutos dolores in suum hospitium regressus, humores ibi inuentos eadem inficit qualitate, qua inquinatus ipse in intestinis fuit. Nonnunquã humoris cõtaminati aliquid secum refert: interdum à calore balnei retractus colici humoris parte comitatus redit. Lib. de Colico dolore paulò aliter hanc rem describit, dicens. Flatuum natura subtilissima corpus agrediens facilè resoluatur, ut ex duobus spiritibus vnus fiat, ac si duos in aqua vna colores miscuisses. Ergo cùm vsitati eius meatus occlusi sunt, sua tenuitate per omnes facilè poros permeat, in extima membra penetrat, cavitates iuncturarum quærit & occupat. Et quia salis spiritum consociatum habet, plus ibi dolorum gignit, synouiam, eiusque spiritus inficiens. Reliqua iam antè breuibus attigi. E. R. A. De curatione quid adfert? F. V. R. Secundo tractatu de Contract. Remedia, inquit, aperire poros & calefacere humores, humectare insuper arterias & neruos (in eodem gradu, in quo morbus est) nec non virtute peculiari contractis resistere debent. Præterea instaurandus est spiritus vitæ, quod confortantibus efficitur subtilissimis corpus totum peruen-

dentibus: vt aurum poculentum, oleum auri, (Nam in
 auro adeo mirifica vis inest, vt corroborandi res nulla
 vires maiores possideat: sed solum morbos in summum
 gradum sublato curare omnes possit, vitæ spirituum
 seu humoris amplificatione) substantiam vnionum,
 arcanum sulphuris, essentiam stimmios, aquam vitæ &
 tartari, oleum vitrioli, quintam essentiam coralliorum.
 Hæc medicamina singula satis pollent ad curandum
 contracta quamlibet, siue frigida ea sit siue calida. E R.
 Quisquis non perspicit fabulas & somnia esse, quæ re-
 censuisti, is verè nihil in his rebus videt. Quomodo re-
 solutio oriatur multò, quàm Paracelsus nouimus me-
 lius. Neros combibere humorem oportet, siquidem
 resolutio sequi debeat. Non migrare autem natium
 & insitum calorem seu humorem vitæ partium ad alias
 partes, nimis notum est. Quare mera figmenta nobis
 narrat. In curatione sui similis est. Primum contrarijs
 qualitatibus pugnare iubet: mox remedijs aggreditur
 opus, quæ omnibus ex æquo qualitatibus inimica sunt.
 Spiritum & humorem vitæ solis alimentis instaurari
 & augeri, ex superioribus patet. Aurum quomodo-
 cunque paratum in substantiam corporum nostrorum
 transmutari nulla vi naturali posse æquè manifestum
 est. Quid igitur de viribus auri in augendo humore
 congenito garrat impurus carnifex? Ex reliquis quæ-
 dam prodesse possunt loco & tempore debito vsurpa-
 ta. Quamquam rarissimè concurrere circumstantiæ
 possint, quæ vsum eorum tutum reddant. FVR. Quo-
 modo tu curas hoc modo affectos. Paulum Aegine-
 tam moderatè frigefacientibus & corroborantibus cu-
 rare satis noui. Viderur is humorem resolutionis auto-
 rem calidum iudicauisse. Palàm certè libro tertio an-
 numerat resolutionibus ab humore acri mordaci que
 profectis; tametsi medicum frigidis curantē vituperet.

*Auri potestas
& efficacia.*

*Aeginetæ sen-
 tentia de reso-
 lutis post colli-
 cam.*

ER. Calidam & humidam affectionem iudicauit, sed non immodicè calidam. Ideò pharmacis vitur modicè refrigerantibus (aut non validè calefacientibus) & siccantibus. Ratio quoq; consonat. Vix enim humores crassi & pituitosi ad extremos artus protrudi possunt, nisi vel attenuati (& ob id calefacti non nihil) sint prius, vel tenuem calidumq; humorem permistum habeant: cuius ratione per meatus angustiores ad longè dista loca deducantur. Animaduertendum est, quòd multos absq; pharmacorum vsu sanatos esse scribit, quòd multos etiam accidit. Sanè plurimi, adeoq; maior pars ægrotantium vel sponte sanantur, vel thermarum vsurpatione restituuntur: rariores medicamenta à nobis postulant. Adeò plerique lætantur, cùm se ab immanissimis illis cruciatibus liberatos sentiunt, vt resolutionem pro nihilo ducant. Qui consilium petunt, hos ita curare ferè soleo. Vbi materia multa est & crassa, tumorq; durus, & cutis albicat, decocto guaiaci (in quo incidentes herbas interdù incoquo, hyssopum, serpillum, chamæpitym, pulegium, saturegiã, & similes) foueo, & stappa in hoc madefacto inuoluo, ac sæpe renouo. Partem iam maxima vacuata, geraniũ & pruna syluestria simul incoqui iubeo, & similiter foueo. Interdum thermas arte paro, similes naturalib. ex prædictis herbis, & præterea nitro, sale, alumine, & in ijs quotidie semel aut bis membra per horæ spacium aut eo amplius continere impero. Aliquando etiam fumo commemoratarum & similium herbarum in lixiuio cum sale decoctarum foueri membrum præcipio: & post fotum cataplasmate resolvente simul ac roborante contego. Et adhuc quidem ita successit consilium, vt me eius poenitere non possit. Nemo enim nõ percuratus est, licet tardius paulò quàm ij, qui ad thermas bene prius purgati abierunt. Duos vidi, qui absque tumore & absque humoris indi-

*Ratio curandi
resolutos pro-
pter coli dolo-
res.*

cio, solas manus resolutas habebant. His mandavi, vt
 manus vapore, qui de molari lapide ignito aceto con-
 sperso tollitur, probè calefacerēt: ac mox medicamen-
 tum calidum ex corroborantibus & adstringentibus
 compositum imponerent. Erat id confectū ex cupressi
 glandib., hypocyfide, acacia, malicorio, oleo cydonio-
 rum, terebinthina, styrace, myrrha, & piscium glutine
 in aceto dissoluto. Et quia tenaciter partibus hoc me-
 dicamentum adhæret, quibus calidum apponitur, iussi
 vt tertio quartoue tantum die remoueretur. Interim
 monebā vt manè & vesperi manus medicamento con-
 tectas, vel ad fornacem, vel ad ignem hactenus calefieri
 paterentur, vt penetrasse calorem persentirent, ac de-
 mum pannis calefactis inuoluerent. Hunc vaporem
 ideò adhibebam, vt meatus aperirentur, & roborantis
 medicamenti vis altius faciliusq; ad neruos penetraret,
 quo nisi peruasisset, nihil sperare poteram. Deinde vt
 humor, quem nerui combibissent, commodius ac ci-
 tius absumeretur. Habet enim hic vapor vim exsiccan-
 di non instrenuam, teste Galeno. Idem crassiores hu-
 mores incidere, ac per densiora corpora in profundum
 permeare, inq; ijs contentos succos dissipare solet. Cæ-
 terum affectionem non absq; humore constitisse, cum
 ex alijs plurimis, tum ex hoc intelligebam, quòd propè
 subito resoluti fuissent. Si ob nudam solamq; intempe-
 riam euenisset talis resolutio, sensim ac vix longo tem-
 pore nata fuisset. Satis autem constabat, mali causam
 non in neruorum, qui ad manus distribuuntur, princi-
 pio, sed in manibus ipsis constitisse. Quoniam partes
 supra carpum optimè omnes habebant, quod esse non
 potuisset, si neruorum principia affecta fuissent. Sed
 nec illud meruebam, vt tenuiore parte resoluta, cæteri
 in scyrrhosam duritiem abirent. Etenim aquosi erant
 & tenues: nō crassi, lenti, multi. Nec quia calidi possent

*Vfus vaporis
 in resolutis.*

De Podagra.

Nominis Podagra significatio & compositio.

videri minus confidenter hoc remedio utebar Nam vt initio tales sint, temporis progressu refrigerant, & calorem partis quasi suffocant, vt manifestò atrophia laborent: id quod in vtroq; factum cernebatur. At verò quia nō satis erat partes eas calefieri, sed easdem oportebat corroborari, adstringentibus siccantibusq; post fotum vti eos iussi: quippe vehementer debilitatæ fuerant. F V R. Superest iam, vt de Podagra simili ratione disputemus. Nam huius quoque morbi sæpius curati gloria falsò tument Paracelsici. E R. Ego verò certissimè scio, multis iam annis quoscunque noui hoc conatos (de Paracelsi pecoribus loquor) non modò frustra id tentauisse, verum etiam ægris pericula maxima creauisse. F V R N. Audiuimus iam suprà de magistro illustrem historiam: de discipulis non dissimiles legimus in lib. D. Cronenburgij nuper edito. Præstat nihilominus eadem via hunc etiam morbum examinare, qua priores excussimus: cum præsertim plura de hoc morbo Paracelsus scripta reliquerit (mihi visa) quam de quouis alio. E R A. Fiat, quod petis. Podagra nomen est nacta à loco affecto pedib. scilicet: sicut Gonagra à genu, Chiragra à manibus. Mentagra à mento, ioculari primùm lasciuia, mox vsurpato vocabulo, vt ait Plinius. F V R. Cur hæc addit Plinius? E R. Vt ostenderet displicere sibi vocabuli vitiosam compositionem. Est enim ex Latina & Græca vocibus duabus contra consuetudinem eruditorum conflatum: quæ sunt Mentum & ἀγρᾶ. Significat autem nomen hoc à verbo ἀγρᾶ deductum, capturam seu captionem: vt Podagra nihil aliud significet, quàm pedum apprehensionem. Est porrò Podagra inflammatio pedum seu articulorum in pedibus: loco solùm differens à Chiragra, Gonagra, & omnino arthritide. Nam si vno tempore inflammatio corripiat plures vel omnes articulos, arthritidis malum nominatur.

tur: si pauciores aut vnicum apprehendat, ab affecto loco nomen sortitur magis speciale. Quæ sit notio nominis diximus. Quæ pars affecta præcipuè sit, pariter indicauimus. Quippe si non articuli, sed partes aliæ inflammantur, podagra non erit, sed vel inflammationis absolutæ, vel alio nomine appellabitur. Cæterum non est omnis ossium connexio vnius modi. Nam alia motus gratia inter se coniunguntur, alia motu omni carent. Quæ motus causa non sunt iuncta, ea vel coalescunt inter se absque interuentu materiæ, scilicet fungosa (in quibus non oritur podagra) vel materia quam intercedente concresecunt, nempe dura, & σύμφυσις nuncupatur medicis. Horum coalitus raro quidem sed tamen aliquando morbum, de quo agimus, sustinet. Committuntur motus gratia quædam, & vel obcurum ac difficilem habent motum, vel manifestum. Priorum iunctio συνάρθρωσις, posteriorum ἀξάρθρωσις vocatur: quæ ambæ ossium ἑκαστῆς ἄρθρον compositionis species in alias deinde differentias seu species diuiduntur. Nobis in præsentia sufficit hoc scire, in vtraque dictâ connexione plerunque oriri Podagram. Quocirca vocitanda erit Podagra, pedum inflammatio in articulis inter ligamenta, tendones & membranas sedem fixam habens. Et ne hoc quidem satis fuerit, sed aliud præterea oportet addere, ne fiat à causa externa, vt contusione, vulnere, aut alia simili, sed ab interna, vt fluxione. FVR. Quid? an per decubitus humorum, aut crissim, aut per collectionem siue congestionem sensim factam orta in pedibus inflammatio non nominabitur podagra, licet in cavitatibus articulorum humor fuerit collectus? ER. Minimè, si propriè loqui velimus. Etsi enim in articulorum cavitatem inciderit humor, atque hos cum vicinis partibus inflammet, ac proinde à podagra, si rem ipsam intueamur, nihil differat, podagram tamen appel-

Locus affectus
podagræ.

Connexiones
ossium plures.

Podagra quid
sit.

*Vera podagræ
definitio.*

*Quæ pars sæ-
pius generet
podagram.*

lare non solemus, quia non repetit. Potest igitur initium & occasionē podagræ præbere, podagra nō prius vocabitur, quàm per interualla morbus redeat. Rarè etiam fit, ne dicam nunquã, vt post febres diuturnas pericrisim ad pedes depulsus humor in articulos decubat. Per carnes & cutem aliasq; partes dispergi magis solet. F V R. Ex dictis intelligo Podagram esse inflammationem articulorum pedum ab humore ex alijs partibus per interualla quædã sponte influente natam. Nã quæ propter euidentēs causas semper nascitur, ac spōte nunquam prouenit, podagra nō vocatur. Scire nunc velim, è quibus partib. humor podagram efficiēs prodire plerunq; solitus sit? Alios enim video solū caput fontem huius morbi cōstituere, alios hepatis primas in eo suscitando tribuere, alios ventriculū præcipuè accusare, plurimos totum corpus suspectū habere. Deinde à quo humore sæpius generetur? Postremò quis sit generationis modus? ERAS. Succi podagræ fabri magna ex parte, quantum vsu & obseruatione cognoscere videreq; potui, de capite in pedes descendunt. aliquando ab hepate demittuntur: interdum etiam ex pluribus adeoq; præcipuis partibus simul effunditur. Equidē ægri plerunq; manifestè sentiunt humorem ex capite per ceruicē, latera, dorsum, instar aquæ defluere cum horrore seu leuifrigore: quod motus humorū efficit. Præcessisse vt plurimū narrant capitis grauitatē, ceruicis & spatularum dolorem: ac præsensisse morbum se, qui sæpius laborauerunt, palàm affirmāt. Omnes fermè tales catharri destillationibus sunt obnoxij, multumq; exspuunt. Frequētius affliguntur, quibus hepar natura dedit calidius vnà cum cerebro. Tunc enim illud perpetuò ferè vapores sursum tollit, hoc propter patētes meatus promptè recipit. Iam q̄ totum corpus aliquēdo sanguinē nimium ad pedes exonerat, præsertim si hepar ab eo grauetur, is

tantum dubitare potest, qui, quid fiat quotidie, non satis attendit: aut præiudicatam habet in animo contrariam opinionem. Etenim si ob hanc causam in alijs partibus oriuntur inflammationes, quis in articulis ob eandem nasci posse, imò crebrius nasci oportere inficias eat? Sanè articuli, pedum præsertim, cæteris partibus propè omnibus sunt imbecilliores: vt qui à caloris fonte longius absint, & ad excipienda supra se positarum partium excrementa non solùm opportunè positi, verumeriã quodammodo facti & confirmati videantur. Facilius enim excrementa grauiora deorsum labuntur, quàm ad alia loca propellantur. Et vacua loca facilius quàm plena suscipere, quæ ad ea confluunt, apta nata sunt. Quibus accedit hoc etiam, quòd laboribus magis defatigantur, aerisq; iniurijs plus alijs expositi sunt: & denique quod natura mucum quendam ad motus faciliores reddendos vel intra eos generet, vel ex alijs partibus ad eos mittat. Huius ratione promptius recipi excrementa podagrâ concitantia nullus ambigit, arbitror. Sanè frequentissimè gignitur præsens morbus à pituita subtili & aquosa: quæ naturaliter ad iuncturas propter modò dictam utilitatem ablegatur. F V R. Quibus signis distinguam, vtrum ex capite an ex epate, seu toto corpore pedes grauentur? E R. Quæ symptomata fluxum capitis præcedere comitariq; soleant, dixi. Quibus adijcere hoc debeo, dolores & tumores nõ subito augeri, sed paulatim crescere: nec sepe vtrumq; pedem aut plures articulos simul comprehendere, sed ferè ab vno articulo incipere. Item humores mali causas pituitosos potius, quàm sanguineos esse: quo etiam fit, vt in affecta parte color cutis de principio non mutetur. Sed nec venarum partium supra locum læsum sitarum primis diebus intumescunt, priusquam à dolore cõturbata natura sanguinem eodem demittere cœperit. Cùm per venas vel ab epate, vel alijs si-

Podagra ex aquosa pituita frequens est.

Quid uentricu-
lus conferat
podagræ.

mul partibus decurrit inflammans humor, absunt primùm supradicta symptomata, pedes repentiè dolent grauissimè, citò cum febricula vel corporis inæqualitate intumescunt ac rubent, tumores magni statim fiunt, ac multas simul partes eodem ferè tempore inuadunt: denique venæ manifestè in tibijs & supra pedes tument ac rubent statim à morbi initio. Venterculus causa est remotior, quatenus crudorum humorum generationis causa existit: atque vt pluribus caput vaporibus repleatur efficit. Sæpius autem generatur podagra ab humore misto quàm sincero. Ego profectò semel tantum vidi à pura pituita genitam in quodā nobile ab Helmsstatt: qui absque omni dolore ægrotabat, si in quiete manus ac pedes, seruaret. Nullus rubor conspiciebatur, sed tumor albus, laxis satis: tametsi articuli nodos haberent, ac multis retrò annis pedibus insistere prorsus non potuisset. Vidi etiam Bononiæ quendam, qui cum ex sola flaua bile seu biliosissimo & tenuissimo sanguine, laboraret paruo aut nullo ferè tumore apparente de intolerabili calore conquerebatur quem frigida infusa celeriter extinximus. Quos præterea vel in Germania vel alibi vidi, omnes ex pituita & sanguine modò puriore modò impuriore mistis ægrotarunt. In causa sunt duo. Primùm est, quòd sanguis in huic morbo subiectis corporibus plerunque pituitosus est. Alterum quòd ferè semper caput aliquid confert excrementi ad eius generationem: etsi solū & principaliter morbum non producat. Quoties cum pauco sanguine multa pituita in affecto loco reperitur, nō multum dubito, quin principium mali à cerebro sit profectū. Hippocr. etiam in lib. de Affect. arthritim, ex quo genere est podagra, ex bile & pituita nasci scribit. Et nominatim de podagra loquens ait, est hic morbus sanguinis à bile & pituita corrupti. F V R. Num potuit is, qui ex sola pituita ægrotabat

cur humor po-
dagræ mistus
sit.

grotabat pedibus ac manibus Podagricus rectè appellari? Si podagra inflammatio est pedum, inflammatio autem omnis tumor est calidus, nullam ille in pedibus inflammationem passus fuit. ER. Sanè indicas. Tunc enim inflammatio nulla conspiciebatur, sed solus tumor albus, laxus, mollis, cum obscuro aut nullo dolore apparebat. Ideò autem Podagricus vocari poterat, quia à morbi principio sanguis cum pituita confluserat ad pedes, eosque corruerat. FVR. Quæ causa est pituitosi humoris ex capite ad pedes vsq; descensus? Vtrum sponte sua eò commigrat, an à cerebro eò cum mandatis mittitur? ER. Cùm cerebrum vel caput quantitate aut qualitate humorum irritatur, confurgit expultrix virtus, eosq; extra caluariã eijcit ad vicinas capiti partes. Hæ rursus propellunt ad contiguas, idemq; faciunt aliæ omnes, dum ad articulos pedum deuentum fuerit; quos replent ac distendunt, in eisq; dolorem & tumorem efficiunt pro copia & qualitate sua. Detruditur autem humor ad pedes potius, quàm ad partes alias, cùm vel ab ortu vel propter accidens aliquod imbecilliores euaserunt. Tunc enim excrementa, quæ partes aliæ robustiores à se amoliuntur, suscipiunt, & neq; retropellere, neq; in alias vltèr trudere valent. Si robusti sint, vel non suscipiunt vel retrocedere, & in loco debiliore consistere cogunt. Replentur autem ac tenduntur primò articulorum cavitates, deinde etiam membranæ, chordæ, siue tendines, & ligamenta tum alia tum ex periosio enata, partesq; aliæ circumstantes. Dolor ergo in profundo plerunq; cum motus impedimento percipitur, priusquam manifestè intumescant partes externæ. Postquam in alto humor sæuijt, viamque sibi ad exteriora aperuit, ad superficiẽ siue partes externas prodit, tumoremq; conspicuum reddit, ac leuius affligit. Nam partes extimæ laxiores sunt mitioreq; cum do-

Causa descensus humorum ex capite.

Generatio podagre quomodo fiat.

Quomodo hu-
mor ex pro-
fundo ad super-
ficiem repat.

Cur ab uno se-
pe articulo in-
choetur.

Quæstiones.

lore distenduntur. FVR. Quomodo viam sibi patefa-
cit humor crassiusculus & frigidus per membranas &
ligamenta corpora adeò dura? ER. Dum distendendo
efficit dolorem accurrente ex vicinis partibus calore &
spiritu incalescit & rarefcit. Dolore autem perdurante
atrahitur sanguis ex proximis ac remotioribus etiam
partibus, qui in partes superiectas articulis incumbens
calorem auget, meatusque laxat. FVR. Atqui res do-
cet, tumorem & dolorem sæpenumero maiores effici.
ER. Hoc inde accidit, quòd dolore acerbiorè in caco-
chymo corpore oborto plurimos humores ad affectu
locum concurrere, morbumque sensibilibiter augere ne-
cessum est. Quoties enim tam multi accurrunt, non su-
perficiem & carnosas tantum partes occupant, sed in i-
psam quoque articulorum cavitatem nonnunquam pe-
netrant. Aliquando propter calorem accidētis humo-
ris & spiritus plus flatuum generatur: unde dolores ex-
asperantur. FVR. Quæ causa est, quòd ab vno ferme
articulo incipiens ad reliquos sese extendit? ER. Iam
dicta: & articulorum imbecillitas. Cùm enim multi si-
mul versus dolentem locum confluunt, nec ab articu-
lis, iuxta quos transeunt, arceri, vel longius mitti, pos-
sunt, ibidem subsistunt, eodemque modo affligunt. Prin-
cipiò enim humor ferè paucus defluit, ideoque insensibi-
lis tunc est eius decubitus. Sed cùm hïc deinde cœpit
dolorem facere, commoueturque; expultrix virtus cum
sanguine ac spiritu, maioreque vi expellit, quòd partes
vel copia vel qualitate in festat. FVR. Audiui causam,
propter quam se caput exonerat, quæ communis est o-
mnium fluxionum. Audiui non minus cur ad pedes
deuoluatur humor. Simul quoque modum generatio-
nis podagræ obiter explicari animaduerti. Sed habeo,
quæ me dubium reddunt. Primùm nescio per quas vias
humor de capite descendat, per venas ne an per carnes?
Dein-

Deinde nondū satis intelligo, cur articuli potius, quàm partes aliæ repleantur & patiantur? Equidem videmus nonnunquam pedes vehementer ab humorib. intumescere nihil patientibus articulis: id quod in hydropicis vel oedemate laborantibus clarè apparet. Mouēt enim hi sine dolore pedes: quod fieri non posset, si cavitates humore essent distentæ. Præterea quæri potest, cur in vnius quàm alterius hominis articulos facilius subintrat humor? Scire illud etiam aueo, quū fiat, vt inflammatio podagrica non similiter suppuretur, vt cæterarum partium inflammationes? Quam audiui rationem adduci, quia partes læsæ duræ, imbecilles & frigidæ sint, animum meum non explet. Nam humores inflammationem in membranis, neruis, ligamentis, ossibus producentes in pus transmutari videmus. Deinde, vt pro bona admittatur hæc responsio in articulis, nondum tamen nodum dissoluit. Cur enim qui in cute & musculosis partibus collecti sunt succi per podagrâ in pus non transmutantur? Similis propemodum difficultas in hoc est, quod podagrici nunquam conuulsione corripuntur, cum ea frequentissimè inflammatis neruis accidat. Non expedit quæstionē Galenus, neruos non inflammari asserens. Quippe difficile est creditu, membranas & ligamenta, corpora densa & dura humoribus impleri, neruos autem longè molliores & rariores immunes euadere. Adde quod Aetius affirmat eos permadescere, quod certè verosimilius est. Ad hæc vbi responderis, Paracelsi placita considerabimus. E R A. Descendere aliquando per spinam dorsi solet, atque in humilima eius parte per foramina neruorum magnorum ad pedes descendentium exire, & iuxta eosdem in pedes vsque defluere. Sæpius autem per musculos sub cute rectà descendit. Ille descensus fermè est insensibilis, & podagram facit tardè augescentem, hic manife-

stius percipitur, citiusq; sese prodit, ac breuiore tempore augetur. Neq; mirari debemus, quòd non in medio itinere subsistat. Sunt enim partes mediæ vt plurimum robustiores. Nam maxima pars Podagricorum partes carnosas, pectus, latera, & viscera admodum habent robusta, vt fluxiones pituitosas non facile retineant. Per venas si descenderet, sanguinis in se plus haberet, nec perciperetur descendere. Aderent etiam alia signa, quæ diximus defluxum per venas partim comitari partim consequi. Iis accedit, quòd excrementitius podagræ humor in cerebri substantia natus vel acernatus intra venas non continetur: & proinde non facile in easdem ingreditur. Sed quid opus hic verbis? Sic fieri, vt dictum est, sensus demonstrant. Modum si non intelligimus, ob id non sequetur rem non esse. Natura, vt ait, Hippocrates, facile viam sibi ipsa inuenit: præsertim in corpore, in quo partes omnes tantoperè inter se conspirant. Cur articuli, præcipuè pedum, promptius affligantur, dictum est. Princeps causa est vel natiua vel acquisita imbecillitas, quæ magis in partium inepta conformatione consistit, quàm in rebus alijs. Hippocrates (authorem hunc ideò cito libentius, quòd eum solum aduersarij cupiunt videri non prorsus reijcere) in lib. de Art. monet, certis quibusdam hominibus articulos quosdam facillimè excidere, alijs contra difficillimè. Sanè noui ipse quendam, cui humerus leuissimam ob causam luxatur. Is medico nõ eget ad restitutionem: sed sibi met ipse nullo negotio reponit. Causam exponit Hippoc. his verbis. Nosse igitur expedit, naturas à naturis multum differre ad hoc, vt elabentia facillimè incidant. Differt etiam acetabulum ab acetabulo: quum aliud alio facilius transcendi possit. Plurimum item differt ligamentum nervorum: vt quod in alijs remissum sit in alijs intentum. Differt etiam habitus corporis. Quas facilis aut diffi-

Imbecillitas pedum in quo maxime consistat.

difficilis

cilis luxationis causas verè profert Hippocrates, eas-
 dem constat esse facilis aut difficilis receptionis humo-
 rum. Quàntò enim natura magis est parata ad grauan-
 dos pedes, & acetabula minus aptè sunt efficta, & cavi-
 tas est amplior, ac ligamenta laxiora sunt, tantò citius
 hi quàm aliæ partes affluentem humorem admittunt.
 Quòd si acetabula ritè sint efformata, ossa arcè inter
 se iuncta, vt cavitates amplior non oriatur, quàm ad mo-
 tum necessariò requiritur, & ligamenta tenta sint ac du-
 ra, articulosq; bene tegant ac muniant, vix patebit ad-
 itus humori ad interiora articulorum. Hinc fortè acci-
 dit, vt partibus alijs infarctis articuli còmodè mouean-
 tur. Fortasse in hydrope ideò motus non tollitur, quia
 humor aquosus facilè cedit. Si podagricū vidissem hy-
 dropicum factum, possem certius de hac re pronun-
 ciare. Quippe talem necesse est admittere humorem æ-
 queum intra articulorum cavitates. Quì enim arceant
 humiditatem hanc tenuiorem, qui prohibere ingres-
 sum crassioribus non potuerunt? Nisi hoc dicere velis,
 eos admittere facilius pituitam, vt familiarem succum.
 Est enim mucus talis in articulis semper, siue ibidem
 gignatur, siue aliunde colligatur. Neque dissenta-
 neum est à ratione, sic excrementa hæc à natura ad ar-
 ticulos mitti, quomodo ad certum vsum bilem flauam
 in intestina, nigram in ventriculum effundit. Quòd si
 ergo podagrici in hydropem incidentes ab aqueo hu-
 more non impediuntur in motu, aut non ingreditur in
 spatium articulorum aqua, aut ob eam causam, quæ di-
 cta fuit, non incommodat. Ex recitatis pariter perspi-
 cis, cur alius alio facilius podagra laboret. Habèt enim
 singuli ferè homines certas partes magis iniurijs certis
 obnoxias quàm alijs. Ex quo præcipuè oritur, quòd ea-
 dem excrementa colligentes, non tamen ñsdem parti-
 bus ægrotent. Ad quartum in promptu est causa.

*Qui articuli
 tutiores sint à
 podagra.*

*Cur alij alijs
 facilius podag-
 grici fiant.*

Podagra humor cur non suppuretur. Non enim ab humore apto ad supurationem fit Podagra. Quippe nec pituita, nec bilis, ex quibus sæpissimè generatur, suppurari solent. Huc etiam pertinet partis frigiditas & imbecillitas. Nam à talibus etiam sanguis difficulter in pus permutatur. Raræ certæ inflammationes in digitis manuum & in pedibus suppurantur. Fit tamen aliquando, sed rarò, cum scilicet in carnosiss. partibus & cute solummodò sanguis colligitur. In Podagra non fit, quia sanguis ad cutem sparsus paucus est ac impurus, multa cum pituita, bile, alijsq; sordibus mixtus. Membra namq; ferè excrementa duntaxat à se amolientes ad vicinas dolentes propellunt. Deinde partis patientis ea est natura, vt vel nunquã vel admodum rarò tardissimeq; inspersum humorem in pus vertat. FVR. Partis naturæ tribui aliquid hîc debere non inficior: sed maiorem in humore occasionè esse arbitror. Nam in alijs quoq; articulis, in quibus caloris & carnis plus adest, valdè insolens esse video, vt eorum inflammationes suppurentur. ER. Sic res habet. Nam arthriticis patientes multos menses vidi, in pus humorè permutatum non vidi: tametsi non parum adesse videtur sanguinis impuri. Si ad œdemata & erysipelata respicere velimus, admirari hanc rem facile desinemus. Maior in postrema videtur latere quæstione difficultas. Nunquam aut rarissimè conuelli Podagricos (nisi epileptici fiant. Sed tunc in cerebro, non in pedum neruis, spasmi causa consistit) certum est. Nec minus euidens est intellectui alterum illud, scilicet neruos non inflammari. Si enim inflammarentur, non possent non frequenter conuulsionem gignere. Ego ob id nihil tale pati podagricos autumo, quia humor neruos circûstans aqueus & pituitosus sit, eosq; magis laxet, quàm teneat. Hæc si non est causa, quæ sit me nescire ingenuè fateor. A frigidis humoribus mordacitatis expertibus,

Cur non conuellantur podagrici.

præ

præsertim aquosioribus non faciliè spasmus produci
 norum confessumq; est. F V R N. Meas nunc partes a-
 gam: & quid de hoc morbo à Paracelso scriptum nota-
 verim indicabo Etenim quæ de speciebus signis, & pro-
 gnostico sciscitari volebam satis explanata iam sunt.

Quocirca nisi aliter tu indicas, pensum meum absol-
 uam. E R. Faciliè patior: vt qui iam diu in portum exire
 gestiam. F V R. Tractatu quodam de Podagra, nil esse
 ait, quàm sulphur in Synouia accensum & sæuiens, ex
 duobus primis constatum. Alio lib. de Podagra & spe-
 ciebus, in quo seipsum insaniendo visus est superare
 voluisse, hæc legimus. Quid corpus podagræ (sic vocat
 materiam efficientem tumorem) est aliud, quàm cor-
 pus salis? Quid aliud est, quàm glacies? quàm Synouia?
 Ibi solummodò est Podagra, vbi glacies existit. Quod
 extra eam est, non podagra, sed eius accidens est (alibi
 scribit liquore esse, qui in essentia sua nil sit aliud, quàm
 minerale falsum, vel succum acetosum: quorum illum
 podagram æstiuam, hunc hyemalem esse dicit) Species
 deinde podagræ ex salium speciebus sumendas putat:
 quarum enumerat 78. præter salem glaciei, cõgelatum
 & maris infinita penè genera. Ex omnibus podagram
 generari, at in curatione minimè opus esse omnes di-
 stinctè nosse putat. Tractatu de Elleboris duas ponit
 species, quarum vnam ex sanguine nasci, alteram ex in-
 fluxionibus capitis ortum capere arbitratur. Locum
 affectum contendit esse Synouiam, cùm prius ossium
 coniunctiones solummodò affici dixerit. Addit his vesti-
 cam, renes, scrotum. In Param. causam podagræ nec
 tartarum, nec sulfur, nec sales, sed mercurium, eumque
 præcipitatum, statuit his verbis. Quemadmodum ex-
 tra corpus corrumpitur hydrargyrum, ita etiam intra
 ipsum corrumpitur: nempe destillatione, ac mortem
 subitanè efficit: sublimatione, atque maniam phre-

*Sententia Pa-
 racelsi de po-
 dagra.*

*Species salium:
 cognouit Para-
 celsus 78.*

Paracelsicorū
sententia de or
tu & causa po
dagræ.

nitimq; parit: præcipitatione, & arthritim podagramq;
concitat. Corruptiones prædictas inducit calor coctio-
nis, exercitiorum, cœli & astrorum. Hæc sunt, quæ nunc
mihi occurrerunt. ER. Adijciam discipuli sententiam,
vt integra sit fabula. Constant, inquit, semina podagræ,
arthritidis, cephalæ, hemicranæ, *οιδημάτων*, ex impuri-
tatibus colicis, acutis: in quibus tincturæ salium acerbæ,
pontagiosæ, amaræ, salis, acres, acetosæ, tartareæ, vitrio-
latæ, nitrosæ, aluminosæ, aronica, vrticosæ, persicariosæ,
&c. delitescunt: quarū tamē prædestinationes ad vlcera-
tiones non festināt, nisi longa circulatione vel peregri-
norum spirituū admistione vlcerosas proprietates ac-
quisuerint. Et post aliqua. Itaq; excitatis radicib poda-
gricorum affectuum, si in sanguine sedes habuerint, ef-
feruescunt, & spirituales tincturas ad loca domestica,
(suspecta vocat Hippocrat.) demittunt: ibi fructus præ-
destinationum reuolutiones dolorosa symptomatum
calamitate absoluunt. Vbi à radicibus in sanguine ha-
bitantibus ad ipsas matrices, id est, ad articulos vel sy-
nouiam peruenerint, (obscura vel manifesta interim de-
se documenta in itinere dabunt) iam tormenta inci-
pient, inflationes, tumores, calores, rubores: durabitq;
hæc symptomatum miseranda carnificina, donec effe-
uescentiæ spirituum cessauerint. Nonnunquam à prin-
cipio in synouia prima radicum rudimenta implantan-
tur non aliter, ac in sanguine. Suntq; tales podagræ ve-
herentissimæ: quia in elemento potentiss. fouentur.
Horum morborum origines ad sanguinis, bilis, pituitæ,
melancholiæ, serosorum humorū defluxiones, retulerūt
aliij: & podagræ differentias calidas, frigidas, humidas,
siccas, adduxerūt. (Ditiores fuissent, si albas, nigras, viri-
des, cœruleas, rubicundas, lucidas, addidissent) sal-
sas, acetosas, pontagiosas, amaras, acutas, vitriola-
tas, tartareas, aluminosas, nitrosas, berberizatas, ac-
tiosas,

tiostas, si intellexissent, sanguinem, bilem, pituitam, melancholiam, temperamentaque caliditatis, frigiditatis, siccitatis, humiditatis, in æuum repudiaissent. FVR. Nihil audio præter Paracelsi figmenta verbis ornatioribus vestita. Cauisse tamen videtur, ne tam apertas contradictiones in paucis verbis ostēteret. ER. Quid ad ista dicere nos oportet? Podagram nomine vno dicit Synouiam vocari. Sic autem nominant Ichorem ex vulneris articulis aliquando promanantem seu exstillantē: atque membrum nobile acutissimiq; sensus faciunt: sicut alibi iam monstrauius. Si podagra est ille Ichor, quomodo dicitur sulfur accensum in Synouia? Hoc perinde est ac si phrenitim. quia in cerebro fit, ipsum esse dicam cerebrum. Quomodo erit sal, si est sulfur? Quomodo idem glacies defendi poterit? Num glacies, sal, sulfur, synouia, tartarum (quippe non vno solūm in loco tartarum facit podagræ fabrum) res vnā eadēq; sunt? Quo argumēto deinde probabitur Mercurius esse præcipitatus? An hic etiam idem est cum prædictis omnibus & singulis? Tria ergo prima, Sal, Sulphur, Mercurius, res vnica sunt, non res distincta. Vnicum est igitur rerum vniuersarum principium materiale, non tria: vt cum præceptore mentiuntur discipuli. Quanta est in podagræ speciebus inconstantia? Nunc duas, mox plures, postmodum infinitas ferè ponit. Si in curatione inutilis est earum distinctio, quomodo discipuli horum tincturas alias caloris effectores, alias frigoris authores asseuerant? An nihil interest, calidum aut frigidum morbum susceperis curandum? Quis postnatos homines vesicam, renes, virgam, serotum, podagra laborare existimauit? De Synouia satis iam pridem dictum fuit. Non est ea aliud, quàm crudus & ferrosus humor, qui à principio ex inflammationibus emanare solet.

Synouia Paracelsicorū quid

Tria prima Paracelsi res vnica sunt.

Oedema ex po-
dagra morbi
sunt dissimi-
limi.

Argumentum ergo est inflammatae partis, ex qua exsu-
dat. F V R. Cur membrum adeò nobile dicunt? E R A.
Nescio, nisi si ob id faciunt, quòd plurimos mori vide-
runt, quibus ex vulneratis articulis hic Ichor visus est ex-
stillare. At non hoc efficit periculum, sed affecti loci na-
tura & proprietas. Nam idem ex aliarum partium inflā-
mationibus exiens, præter cruditatē nihil indicat: Quo
pacto sedes erit hic podagræ, cū sit inflammationis
crudæ symptoma: cumq; ante inflammationem in par-
te non insit? De sophista garrulo & impudēte illo quid
dicas? Præceptore non est sanior. Primū scire velim,
quid simile habeant oedemata cū arthritide, cephalæa,
& similib. morbis dolorificis? Equidem oedemata do-
lorem vel nullum vel obscurum efficiunt, ac proinde
iuxta eorum hypotheseim ex colicis & acutis spiritibus
tincturas illas acerbis salium in se habentibus non gi-
gnuntur. Quòd tumores & inflammationes ex spiritu
salium oriri opinantur, alibi abundè confutatum nobis
memini, Quæ de spiritibus vlcérantib. vel non vlceran-
tibus, itemque de podagra per se & per consensum gar-
rit homo ineptus, miseratione magis quàm refutatio-
ne digna sunt: cū insignem ruditatem & insitiā mi-
seri nouatoris manifestent. Non videt misellus, se, dum
podagræ curationē pollicetur, probare nullis eam re-
medijs sanabilem. Si enim non antè cessat carnificina,
quàm spiritus efferuescere desierint, atque hi spiritus
prædestinationū reuolutiones, vt sunt infallibili scien-
tia ornati, absoluunt, non prius efferuescere desinent,
quàm munere suo perfuncti sint. Quare frustra tenta-
bimus ante digestum tempus ferociam eorū compri-
mere, dolorum vehementiā mitigare, paroxysmorum
tempora cursumq; impedire. Podagras rectè ponimus
calidas & frigidās, prout ab humore calido vel frigido
producūtur. Nam sensus & omnes sani homines com-
pro-

probant. Acetosas illas, vitriolatas, aronicas, ne Diabolus quidem author talium fictionum aliquando vidit. FVR. Non cupio plura de hac quidem re nunc audire. Illud expecto vt curationis methodum tradas. ERAS. In curatione primùm occurrunt nobis dolor & impeditus motus, lesarum actionum symptomata, & tumor: partim instrumentalis, partim similis morbus. Hæc quia præter naturam adsunt, ipsismet ægris indicant ablationem sui: hoc enim à medicis præcipuè postulant. Cæterum dolor cum fiat à distensione iuncta cum intemperie, his manentibus non restinguetur: nisi sensum delere aut obtundere velimus. Motus quoque restitui non valebit, quantisper humor intra articulorum cavitatem hærens figuram eius naturalem corrumpit. In remotione igitur humoris, qui & figuram vitiat, & distensione atque intemperie dolorem parit, tota curatio consistit. Hoc dempto conualuit æger: nec superest aliud, quam vt ne recurrat morbus præcaueamus. FVR. Ergo quòd ego curationem podagræ cum multis nomino, tu præseruationem vocas? Non rectè percurauisse dicitur, nisi qui reditum eius impediuit: sicut epilepticum sanauisse creditur, non qui de paroxysmo ægrum excitauit, sed qui affectionem paroxysmorum repetentium causam exterminauit. ER. Vt cuiq; libet, ita appellare potest. Siue duplicem curationem ponas, paroxysmi & affectionis, à qua originem trahit: siue illam curationem nuncupes, hanc præseruationem dicas, non multum refert. Interim non te credere oportet, eandem prorsus esse rationem epilepsiæ & podagræ. Nam in illa est quædam affectio venenatum, siue peculiari malitia præditum, spiritum gignens: quæ modis omnibus, si fieri possit, eradenda est. In podagra nihil tale est in corpore. Quod enim cerebrum, exempli gratia, humorem molestantem à se depellit, in eo naturaliter sicut debet

Curatio podagræ.

In quibus curatione podagræ consistat.

Non eadem est ratio in podagra & in epilepsia quietis ratio.

Indicationes in
curanda podagra.
Tumor siens et
factus quis uocetur.

In paroxysmo
podagræ raro
repellimus.

agit. Verùm vtut hæc habeant, ego perspicuitatis causa vsiratè nominabo. Primùm igitur de paroxysmi curatione, hoc est, tumoris amolitione agam distinctius. Indicationes à natura morbi sumptæ, huc nos deduxerunt, vt tumorem auferendum intellexerimus. Ceterùm tumor vel fit adhuc, vel est iam factus. Fieri dico, quã diu in principio est adhuc, siue dum adhuc memoratu dignus humor ad patientè locum affluit. Factum aio, cum nihil notatu dignum accedit: siue cum fluxio cessauit. Dum fit inflammatio, duplex se nobis offert indicatio. Quod enim in partem decubuit, vacuationem: quod adhuc in itinere est, sui retractionè vel derivationem indicat. Et quod partem iam dolentè m oblidet, vel est impactum, vel non impactum. Prius repelli, alterum discuti aut vacuari debet. Cùm facta est, ac humor per substantiam partis dispersus inhæret: vt retrocedere non possit, repercutientibus locus non est amplius, sed vel sensibiliter vel insensibiliter vacuantibus opus est. In podagra repellentibus vix vnquam vtimus. Primùm quia inanis fermè est eorum vsus. Nam vt cutem contrahant, non tamen ex cauis articulis quicquã exprimunt: vt illud siteam, quod repulsio ex partibus imbecilliorib. ad debiliores raro succedit. Deinde quia dolorem in excarnibus hîscè partibus augent, à quo fluxio magis prouocatur. Tertiò quia partes sunt ignobiliores, à quibus redundantes succi non temerè sunt reuocandi in venas. Naturalis est ac recta actio, cum, quæ nobilibus partib. infesta sunt, vel extra corpus efficiuntur, vel ad viliores deponuntur. Postremò quia materia podagræ magna ex parte inutilis est atq; excrementitia: quam in pedibus consumi & discuti magis expedit quàm in venas repelli. Si vtilitatem aliquando attulerunt, ex eo accidit, quòd sanguinem succū per musculorum venas superficiem eorum sub cute perreptantes

defluunt.

defluentem represserunt. (nam in profundo latentem non mouent.) Hac ratione profuit cataplasma Archigenis ex quinque folijs radicibus & malicorio confectum: de quo Aet. lib. 12. cap. 33. agit. Discutientibus tantum addere repellentium possumus, quantum ad seruandum robur pedum sufficit, ne omnino debilitentur, & velut latrina quedam totius corporis fiant. Ob eandem hanc causam, neque reuellentibus multum utimur, nisi & reuellant simul & vacuent. Minus enim incommodi patiet redundans & excrementitius humor in pedibus, quam in alijs quibusuis corporis partibus. Nec multo secus habet in deriuatione. Quocumque enim humorem fluentem abducamus, plus nocebit, quam si in pedibus absumatur. Si autem vel repellere pariter & vacuare, vel fluentes humores deriuare extra corpus liceat, utiles utique ambæ fuerint, reuulsio scilicet ac deriuatio.

FVRN. Quia reuulsionis & deriuationis à te facta est mentio, vehementer velim hanc rem mihi pluribus declarari: præsertim cum medicos in hoc capite audiam dissentire. ERA. Huius rei explanatio ad hunc locum non pertinet. Etenim Paracelsici hac de re nihil peculiariter scripserunt: & medicorum dissensio in verbis fortasse magis quam in rebus sita est. Si tamen cognoscere desideras, quid meo iudicio de hac causa vniuersè generatimque dici possit, thesibus tibi ad disputandum propositis, ne hic sim longior, exponam. In præsentia sufficit monuisse reuulsioni pariter ac deriuationi rationem locum esse in podagra propter commemoratam paulò antè causam. FVR. An cum ad pedes sanguis multus descendit, venæ sectione retrahi non debet? ER. Rarum hoc est. Iam enim dictum est, ferè excrementitios humores eò depelli: ac melius esse, ut in parte viliori potius quam principe, aut ad vitam magis necessaria morbum pariant. Adde quod humores, qui præ-

Cataplasma
Archigenis.

Venæ sectio in
paroxysmo non
sepe prodest.

cipuè morbum concitant, intra venas non continen-
 tur. Quare illi tantummodo reuocari venæ sectione
 poterunt, qui per venas defluunt. At in horum vacua-
 tione cardo rerum nequaquam vertitur: nisi multum
 sit, quod defluit, ac sanguis in corpore multum redun-
 det. F V R. Saltem purgans medicamentum pulchrè
 per intestina ex capite defluentem pituitam deriuare,
 extraq; corpus educere poterit. E R. Aequè incerta hîc
 sunt omnia. Vix enim, imò ne vix quidè motus humor
 ad intestina pertrahi poterit, cùm extra venas effusus
 est. Et si enim, qui in parte aliqua retinetur quietus,
 nonnunquam exinanitis vasis in ea iterum subear, non
 sæpe tamen id fit: præsertim cùm ad certum aliquem
 locum decurrere iam inceperunt. Frictionibus, ligatu-
 ris, & similibus remedijs, si maximè posset retrahi, re-
 uellendus non foret. Cùm enim nihil memoratu di-
 gnum vacuent, inutiles humores ad partes alias attra-
 herent. F V R. Si vera hæc sunt, nunquam reuellendus
 erit confluens ad inflammationis locum sanguis. E R.
 Nequaquam id quod dicis consequitur. Si enim ad lo-
 cum nobilem, cuius ægrotatio cum periculo animalis
 coniuncta est, concurrat, quis non videat ociandum in
 tali casu non esse? Ergo nihil aliud agemus circa locum
 passum, quàm vt dolorem primum anodynus sedemus.
 Hic enim præcipua est causa confluxus sanguinis & hu-
 morum, qui post principium mali & repletos articulos
 accedit. His adiungemus frigefacientia, quando cû in-
 signi rubore feruidus seu adurens calor infestat. Dolo-
 ribus mitigatis illa imponemus, quæ infarctos humo-
 res sensim discutiant, inq; halitum permuent. Omni-
 bus dissipatis roborantib. & siccantibus pristinum ro-
 bur articulis reducere studebimus: ne porrò sint, quàm
 expedit ad suscipiendum succos tales procliuiiores.
 Quòd ante omnia totius corporis habenda sit ratio,
 quia

Frictiones &
 ligatura quan-
 do commodent

Quid agendum
 primò circa lo-
 cum affectum.

quia commune præceptum est, & ad morbi cuiusvis curationem æquè pertinens, non habet admonitione opus. Victus quoque ratio ea debet institui, quæ morbi causæ opponatur, & à circumstantiis præscribitur seu indicatur. FVR. Quia hoc morbo laborantes parum sunt solliciti de paroxysmo præsentè, raroq; ad eius depulsi- onem aduocant medicos, (nisi cùm alia mala simul ac- cidunt) non est, cur hic immorer longius. Indicare mo- dum & rationem prohibendi reditionem paroxysmo- rum qui posset, hic excellens putaretur medicus.

Hoc verò est, quod in primis & singulariter omnes o- ptant podagrici. De hoc inuento gloriantur Paracel- sus, & qui eum sibi ducem elegerunt. Sed hic quid ha- bes certi ac veri, Apolline & Aesculapio maior & ho- noratior eris. Quòd si nihil hîc habes amplius, quàm cæte ri, hoc saltem vt ne graueris mihi exponere te oro, quid hunc morbû insanabilè efficiat? ER. Ego præclaris- simè actum mecû semper putavi, si eruditorû hominû scripta intelligentia assequer, vt iliterq; ab eis inuen- ta rectè vsurpare didicissem, tantum abest, vt superare eos me posse vnquam vel somniauerim. Quamobrem non debes à me expectare meliora illis, quæ vel à sum- mis in arte nostra viris diuinè excogitata, vel multorû seculorum vsu periclitationeq; artificiosa comproba- ta accepimus. Suprà ostendi, quid in causa sit, cur præ- stantissimis remedijs sæpe nihil proficiamus: quod sci- licet, nō sic eis vtimur, quomodo illi nobis ytenda præ- scripserunt. Podagræ curatio integra non est impossi- bilis, vt confirmatæ elephantiasis: etsi admodum est difficilis. Quod dico, non tantùm ratio docet, verume- tiam experientia comprobat. Equidem duos ipse cu- rauit, qui grauissimè per multos annos quotannis de- cumbere soliti erant. Percurauit plurimos hisce annis elapsis vir optimus & chirurgus felicissimus, D. An-

Quid singula- riter optant omnes podagr.

Curatio poda- græ non est im- possibilis.

Quomodo An-
dreas Perusi-
nus Romanus
podagricos cu-
rarit.

Cause princi-
pes podagræ
putata.

dreas Perusinus Romanus. Impressit autem ægris cau-
teria sub genubus & humeris quatuor: catapotia leui-
ter purgantia dedit ex breuib. interuallis per anni spa-
cium vtenda: quibus addere solet puluerẽ cotidie per
aliquot tempus vsurpandum. FVR. Demiror plurimũ
adeo paucos curari, si curabile est hoc malum. ERAS.
Quod in alijs morbis contingit, vt quod sæpe iuuat, ali-
quando nihil proffit, hoc idẽ in Podagræ curatione tan-
to accidit frequentius, quanto hic morbus plurimis a-
lijs curatu est difficilior. FVR. Quæ causa est tantæ dif-
ficultatis? Principes causæ putantur esse partium mit-
tentium robur, suscipientium imbecillitas, & materiæ
copia. Prima reprehensione digna non est. Etenim o-
ptandum omnibus videtur, vt partes principales quili-
bet sortitus sit robustissimas: aut si tales à parentibus
non acceperit, tales efficere industria & arte possit. Al-
tera, Galeno teste, Podagræ causa effectrix non est, sed
tantum facilioris generationis occasio existit. Si enim
materia in corpore nulla partes robustiores, inquit, sti-
mulet, atque ad excretionem contentorum prori-
tet, non generabitur vtique ob id podagra, quod arti-
culi pedum debiliores vel ab ortu facti, vel post illud
tempus redditi sint. In materia igitur maxima culpa est:
sed huius collectio cum prohiberi valeat, nõ video cur
tanto labore curentur podagra cõflicti. Mouet non-
nullam mihi suspicionem hæc res, non sic eam genera-
ri, quomodo ab omnibus ferè creditum adhuc fuit.
ERAS. Podagram propriè sic vocatam tumorem esse
pedum, nullus mortalium, qui modò mētis esset com-
pos, inficiatus vnquam fuit. Hunc deinde tumorem ex
influxu humorum enasci, non minus est euidentis & cer-
tum. (Cum enim per congestionem colligitur mate-
ria tumorem & dolorẽ concitans, sicut in Gallico mor-
bo sæpe cõigisse vidimus, alius est à podagra morbus.)
Qui;

Quibus enim machinis absq; influxu tam citò suscite-
tur tumor tantus? Quocirca nihil hîc est ambigui. Sed
ne illa quidem reprehendimus, quæ de parte tum mit-
tente tum recipiente attulisti. Verè namq; aiebas, ma-
teriam vel copia vel qualitate irritantem, præcipuam
esse generatiouis causam. At non rectè addebas, fem-
per ipsius prouentum facilè præcaueri. Quippe rari sunt,
qui ita exactè curioseq; viuant, vt non in plurimis sub-
inde delinquant: præterquàm quòd multa incommo-
da aeris, aquæ, & similium euitare non possumus. Illud
principale summiq; momenti est, quòd quibusdã ma-
gna alimentorum pars, quantumcunq; sobriè degant,
in bilem, nonnullis in pituitam, alijs in alium succum
conuertitur, quemadmodum in hydropicis accidere
videmus. Reperiuntur non pauci, qui perpetuis cathar-
tis vexantur, licet in alijs visceribus nullus magnus la-
psus inueniatur. Quàm multi enim sunt, qui in ipso v-
tero in prima conformatione partes inæqualiter tem-
peratas nacti sunt? Tam rudis, puto, nullus est, qui
non perspiciat, prouentum excrementorum vberio-
rem in talibus prohibere velle nihil esse aliud, quàm
Aethiopem lauare. Iam si ijdem pedes quoque adepti
sint imbecilliores, vix podagram effugiēt: & postquam
correpti ea fuerint, non sine magno labore iterum se
ab eadem expedient. Quòd si intemperanter insuper
viuant, qui infelicem constitutionem participarunt,
plaustra excrementorum colligent. Nam si qui opti-
mè dispositum corpus obtinent propter deprauatam
victus rationem excrementis referciuntur, quid il-
lis fieri non oportet? Quàm porrò difficilè sit capi-
tis (Hoc enim frequentius alijs membris demitte-
re materiam podagræ ad pedes diximus) vel nati-
uam, vel acquisitam & fixam intemperentem emen-
dare, atque ad mediocritatem corporis gram seu

*Tumor pedum
per congestio-
nem collectus
nō est podagra*

*Cur rari poda-
gri curantur.*

*Capitis hec-
ta intemperies
curatu perdis-
ficilis est.*

*In bona uictus
ratione dimi-
dium sanatio-
nis consistit.*

*In quo maxi-
mè consistat
preseruandi
ratio.*

*Preseruatio-
nis capita.*

congruentem reuocare, qui nescit, is non multum mirabitur, cur tam pauci sanentur. Ad hæc accedit alterum illud, in quo dimidia pars curationis posita est, quòd ex mille vix vnus aut alter inuenitur, qui accuratam victus rationem tempore tam longo seruare possit aut velit. F V R. Si te rectè intelligo, plerosq; podagricos putas vel propter naturale vitium, vel propter ingluuiem & intemperiem, vel propter ambo hæc aut insanabiles, aut certè difficulter sanabiles esse. Qua via ergo quibusuè remedijs percurati sunt, quos persanatos esse nuper dicebas? E R. Ex recèditis patet, nec mittementem partem impediri debere, quo minus se ab excrementis exoneret, nec suscipientem morbum producturum, si ad eam aliunde nihil confluat, & proinde in eo maximè preseruationem consistere, vt superuacaneus humor & inutilis nullus gignatur in corpore. Hoc quia sæpe, imò plerunque, propter recitatas causas prestari nequit, vnicum hoc superesse videtur, vt quæ subinde coaceruantur excrementa, educantur extra corpus: priusquam vel quantitate vel qualitate sua mittentia membra ad expulsionem extimulēt. Quocirca hæc ferè fuerint preseruationis capita. Primùm procurantiorum succorum generetur prouidendum: quod conueniente victus ratione cōsequemur. Deinde illud agendum, vt partes, quæ causam mali colligere solebāt, porrò non colligant: quòd vitij, quo fortè laborant correctione impetrabimus. Quæ si præstare non poterimus, effluuium excrementis, quæ continuè generantur, parandum: atq; partes interim recipientes corroborandæ. Quotiescunq; enim partis mittentis aut colligentis emendatio non admodum speratur, consistet omnis curatio præcipuè in excrementorum vacuatione & pedum roboratione. Ad hæc respexisse mihi videntur

dentur, qui certis partibus cauteria imprefferunt, per quæ vel totus humor peccans vel pars eius efflueret. Idem propositum illis fuit, qui frequentes purgationes imperarunt. Nec diuersum spectauisse videtur, qui antidotos, quas apud veteres vsurpatas legimus, & nunc etiam vtiliter à nonnullis vsurpari cernimus, excogitarunt. F V R. Restat nunc, vt, quibus particulatim remedijs prædictis scopis satisfieri possit, indices. E R. Victus ratione instituta, quæ laudabilem procreet sanguinem, & excrementis, quæ pedes infestare solent, opposita sit, repurgandum erit corpus ab eisdem illis, misso prius sanguine, si abundare is videatur, ac defluxiones copia sua grauiores efficere. F V R. Quæ autem victus ratio præscribenda erit? E R. Iam dixi. Quoniam enim in alijs plus bilis, in alijs plus pituitæ, in alijs plus serosi humoris colligitur, opponenda semper excrementis sic erit victus ratio, vt interim vitiosorum succorum omnium procreatio sedulo vitetur. Fugiendi cibi aquosi, difficiles concoctu, viscosum, crassum, & putrescere paratum succum generantes: item flatulenti, & nervosas partes singulariter offendere consueti. Hac de causa vinum quoq; non prodest, præsertim meracum aut generosum. Plus officit, cum à ieiunis bibitur. Consultum prorsus est, vt non statim ab initio mensæ bibatur, sed postquam bona pars cibi sumpta est. Vinum alia etiam ratione obest, quia videlicet sanguinẽ & humores fluxiles efficit. Quòd si caput fons mali sit, multò lædit magis, vt quod calefactum naturaliter caput petere, ac succos reliquos instar vehiculi cuiuspiam secum trahere solitum sit. Nec nihil est, quod aliqui asseruerunt, Podagricos nonnullos solius vini abstinentia integrè conualuisse. Sed quid consuetudo, natura, vires, educatio, circumstantiæ aliæ ferant, considerandum est, priusquam vino ægris omnino interdiciamus. Victus ratio-

*Ratio victus
podagricorum*

*Vinũ cur obste
podagricis.*

Decoctū Guaiaci quando conducibile.

ne præscripta, corpus purificare studebimus medicamentis idoneis. Et purgatis ventriculo, intestinis, uenis mesenterij alijsque, ex habitu corporis toto, quæ in eo præter naturam inhæret, exigere tentabimus: ad quod perficiendum apprimè utilis est decocti ligni Guaiacini vsurpatio. Sed in calidioribus & siccoribus, in quibus talia quoque ad pedes defluunt, aptius est decoctū vel radicis Chinæ, vel Sarzæ parigliæ. Post hæc, si caput, exempli gratia, humidius fuerit, exsiccandum: si frigidius, simul calefaciendum: si aliter intemperatum sit, contrarijs medicamentis corrigendum fuerit. Ple-

Fumi caput exsiccentes.

rumque contulerunt exsiccentes fumi mastiches & succini: itémque puluis ex Thure, Mastiche, Sandaracha, Ligno aloes, Santalis, Rosis rubris, Gariophyllis, & similibus, concinnatus. Solet hic cum aceto ignito lapidi molari inspergi, vt fumus ore, naribus, oculis, auribus, hauriatur. Eodem futura coronalis conspergi potest. Prodest etiam in vino & aceto ebullitus, si spongiæ in hoc decocto maceratæ sæpè naribus admoueantur. Conducit etiam capitis fricatio matutina pannis à fumo huius pulueris carbonibus inspergi si calefactis. Quod lixiua, thermæ, & alia exsiccantia conueniant, notum est. Si infernè ascendant fumi, auertendi sunt aliò lotionibus pedum, fricationibus, ligaturis, vrinam prolicentibus remedijs, ac purgantibus pharmacis leuioribus. Si excretio solita quæpiam cohibita sit, obnixè perseueranterque reuocare conabimur, nisi plus ex hac, quàm ex podagra, mali metuatur cogamur. Hisce perfectis, si nihilominus accumulatur excrementa, crebris purgationibus educenda. Si non sufficiant, cauteria inurenda. Nonnunquam antidoto aliqua semina & reliquæ morbi consumendæ. Vrinam ex professo mouere uix ausim: nisi constaret Naturam per ea loca uelle prauos humores exturbare: quòd, cum

Crebra purgationes quando ex usu sint.

bilis

bilis plus cæteris humoribus peccat, euenire facile potest. Quia verò Podagrici magna ex parte Nephritici etiam sunt, circumspeditione hîc opus est non vulgari. Libentius sudores prouocauerim, quò in corporis habitu retenta excrementa exturbentur. Vti verò debent singuli remedijs, quæ peccantem humorem euacuare, minimamq; molestiam ventriculo exhibere vnusquisque expertus fuerit. Alij catapotijs, alijs potionibus, alijs pulueribus, alijs aliter præparatis vtuntur facilius. Quidam cum cibo, plurimi extra cibum commodius accipiunt. Cæterum non violentis & venenatis illis, sed clementioribus vtendum est, quorum creber vsus non possit ventriculi vires labefacere. Nec eadem omnibus congruunt, sed alia alijs oportuniora existunt, pro varietate excrementi, quod colligitur, & natura partis, in qua aceruat. Frequentius purgandi pituitosa quàm biliosa laborantes affectione. Continuandæ autem sunt purgationes istæ per annũ aut eo amplius: octonis aut denis semper diebus repetendæ. Quod vt facilius fiat, absq; nausea, variè sunt præparanda hæc pharmaca: vt modò in puluerem redigantur, aliàs in potu sumantur, iam in electarium transformentur, sepe potui miscantur etiam in sale, conseruis, conditis, confectiõib. &c. abscondantur: vt cuiq; magis vna quàm alia forma placeat. Verendum non esse, vt ex crebra horũ sumptione periculũ aliquod nascatur, suprâ diligẽter satis monui. Ego sane diutino eorum vsu & podagricos, & epilepticos, & Gallica lue affectos percurauì absq; vlla sensibili ventriculi aut partis alius oblatione. Quòd si nihil admodum his proficias, ad cauteria deueniendũ: ex quibus licet parum cotidie exire videatur, tantum nihilominus excrementi toto anno per ea exsudat, quantum credere nullus temerè velit. Tenere aperta oportet, non per menses tantum, verum etiam per annos

Podagra et calculus morbi finitimi.

Qualibus utrum dum purgantibus.

Quandiu purgationes continuandæ.

Quãdo ad cauteria deueniendum.

imò per reliquam vitam, si res ita flagitet. Quod facilius est factu, quia nullus ex eis dolor, nullus morbus, nullum impedimentum, nulla molestia nascitur alia, quàm quod bis in die, manè ac vesperi, eximere cicerem oportet, eisq; exsiccatis & mundatis alium imponere, iterumq; hederæ folio imposito obligare. Aliquando ciceris loco pilulis ex cera figuratis conseruare aperta solemus: ditiores perforata patella parua argentea idem assequuntur. Semper aliquid impositum oportet, ne carne repleantur & coeant: quod paucissimis dieb. contingit, si nihil impediens immittatur. Quinimò inuitis, & omnia facientibus ne claudantur, carnes succrescunt: quo casu vel alumen vstum vel aliud quippiam carnes

Antidotis podagricis quando utendum.

Quando roborantia pedibus imponenda.

Purgantia non semper ualent eadem.

excedens inspergere conuenit. Denique antidotus sumenda, quæ sensim reliquias humorum, quicunq; purgantium actionem subterfugerunt, & per cauteria non effluerunt, consumat. Corpore hoc modo purificato, nihil ad pedes delabi poterit amplius. Sunt tamen hi quoq; roborandi exsiccantibus & adstringentibus: sed postquam ex articulis exactus est humor, qui illapsus in eos fuerat. Dum suspicio est aliquid superesse, discutientibus & exsiccantibus eorum absumptio prius molienda. FVR. In vacuatione humorum, roboratione articulorum, præscriptione victus totam præseruandam rationem consistere video, quoties affectio partis excrementa accumulantis extinguere nequit: hoc est, quoties eorum generatio impediri non potest. Sed neque purgantium formulas & exempla audiui, neque antidoti descriptionem aliquam vidi, neque qualibus rebus articuli corroborandi sint, speciatim intellexi. ERA. De purgantibus abundè dixi. Sunt enim hæc varianda pro natura morbi, consuetudine infirmi, & circumstantijs alijs. Dum alij dulcibus, alij acidis, alij amaris, alij siccis, alij humidis magis minusue delectantur, perpetuum & com-

& commune scribi nihil potest. Apud authores formæ infinitæ ferè extant. Excogitandæ nobis subinde sunt nouæ, qua in re destillationes egregiè nobis succurrunt. Ersi enim pleraque, ne dicam omnia, eiusmodi sunt, vt ea abhorreamus, tamen Chemicæ artis auxilio gustui gratiora, vel minus saltem ingrata, effici possunt. Tentarunt hoc superioris ætatis medici, vt est videre cum apud alios, tum Villanouanum & Sauonarolâ, sed longè infelicius nostris: quos longo admodum interuallo sequuntur. Articuli corroborandi sunt balneis, in quibus incocta prius sint erica, Betonica, Verbena, Pinastrifructus, Quercina folia, Geranium, Gallæ, Glandes. Mox à balneo illinendi oleo sunt, in quo cū sale incocta fuerint, acatia, hypocystis, malicorium, gallæ, glandes, & similia. Oleum esto vel rosaceum omphacinum, vel myrtinum, vel mastichinum, vel cotoneorum. Ex eisdem his oleis, hypocystide, acatia, lycioglauccio (Arabes atq; officinæ Memitham vocant) sang. draconis, & cat. linimenta parari possunt, qualia maximè cuiq; arridebunt. Efficacissimè exsiccat lapis sabuli, (cuius descriptionem tertix Disputationum parti coniunctam reperies) si cum oleo myrtino & geranij radicibus in puluerem redactus misceatur, atque cataplasmatibus vice imponatur. Sic desiccat, vt cutem rugosam efficiat. Quocirca non antè vtendum eo est, quam excrementi nihil in articulis reliquum mansisse constet, quod in tophum indurari valeat. Expedit ante ipsius vsu ceratum ex Bryonia ab Aetio sermone 12. cap. 43. descriptum aliquoties imponere, vt minus sit periculi. Vnicè conducit post corporis exquisitam purgationem thermæ, quæcunque salem, nitrum, alumen, in se continent. Eadem potæ, si quidem aluum laxent, præclarissimè opitulatur. Quod Antidotos attinet, multæ sunt à veteribus descriptæ, quas apud Aeginetam, Oribasium, Alexandrum Tral-

Quibus articulis
lipedum roborandi.

Lapis Sabuli.

Ceratum ex
Bryonia.

Antidota podagrica.

lianum, deniq; apud Aetium lib. 12. cap. 47. legere vnusquisque poterit: nonnullæ etiam nostris hominibus probatæ sunt. Prima est Theriaca, cuius laudes author libri ad Pisonem (Galeni enim foetus non est) capit. 15. magnificè prædicat his verbis. Maximè verò prodest, quando quis ipsam sanus adhuc frequenter acceperit: propterea quòd superfluos humores absumit, & totius corporis temperamentum immutat. Et mox. Consulo, inquit, vt in talib. morbis theriaca vti velint: quoniam & superfluum humorem exsiccat, & alium colligi non permittit. Vnde plurimi ex hac in principio bibentes, prorsus à podagra liberati sunt. FVRN. An non est necesse inflammari hominem, qui multis mensibus continenter pharmacum adeò calidum deuorat? ER. Prudens medicus non cui libet vel huius vel Mithridaticæ antidoti vsum imperabit, sed illis solummodò præscribet, quos sine offensa, imò cum vtilitate, intelliget vsurpaturos. Quanquam non video cur eius caliditatem tantopere formidare debeamus. Si enim Romani Imperatores in calidioribus regionibus agentes non sunt veriti quotidie ea vti, & sine noxa vsi ea fuerunt, (quod Galenus de Antonino clarè affirmauit libro j. de Antid. capit. j.) non facilè ab eadem nos lædemur. Sed possumus minus quidem calidis, at non minus strènuè exsiccantibus mali reliquias consumere: cuiusmodi sunt Antidota ex Hyperico, & ex Centaurijs apud Aetium: Antidotum δὲ τῶν ζ quia ex septem rebus compositum est, apud Paulum & Oribasium: item Diacoralium vocatū Aeginetæ & Tralliani FVR. Habeo quod obijciam maximi momenti. Quoniam author libri ad Pisonem longè præfert theriacā alijs antidotis, sic scribens. τὴ μὲν γὰρ ἄλλα τῶν Φαρμάκων, ὅσα εἰς ἀπὸ πολλὰ καλῶ ἐνοσήματα οἱ ποδᾶ γιᾶντες πίνουσι, τῆ μὲν δὲ τῶν ποδᾶς ἐρύματῶν φορὰν κωλύειν γίγνεται, ὅσα ἐξ ἀναλίσκωντα ἢ τῆ μὲν τῶν τούτων

Num theriaca ceteris antidotis præferet.

των υγρασιων, αλλε λιγος μειζον @ νοσηματ @ ηρεσον εργα @.
 πλαναμενα η εν τω σωματι ερωματ @, ο πνδμων αει κινε-
 μεν @ Δει τιω τ αυτηνοησ ανγκη, ε Δει το μαλον εσωμα-
 τ @ δεξαδξ το ρω μα ραδιωσ δωαμεν @, το παυ αυτος εφ'
 εκυ τον ελκων, ετω πιχη τ ανθρωπων: οπερ ισουικωσ ητι πολλων
 εγω τη πειρα καθεμαθον. κ Δει τερ δοποσυμελδω μηδ αλωσ
 πινειν ταυτα τα φαρμακα: τη η θηριακη εν τοις τοιςτοις λεηδξ
 και παυ παραινω. Prodesse ait, quatenus defluxū humi-
 ditatum ad pedes impediunt: suffocationis autē occa-
 sionem præbere, aut maioris morbi causas fieri, quia eas
 non absumant. Et ne temerè assertū putemus, compe-
 ruisse se hoc in plurimis addit. His igitur nullo pacto, sed
 pro eis theriaca vtendū iudicat: quod non tantūm col-
 lectas sordes consumat, verumetiam deinceps colligi
 non sinat. ER. Ad me quod attinet, optarem certe o-
 mnes tutò posse, & libenter velle theriaca vel Mithrida-
 tis antidoto potius vti quàm alijs, At alia illa, de quibus
 nos loquimur, plus habere periculi constanter nego: &
 rationem authoris à te citati contra nos nō facere au-
 dacter pronuncio. An non suprà diximus idē nos, cūm
 neq; reuellentibus, neq; repercutientib. neq; deriuantibus
 generationē tumoris in pedib. impediri debere ostendimus:
 nisi extra corpus humore reuulsum aut deriuatum educerent?
 Equidē tutius esse dixi, excrementa in pedibus consumi,
 quàm in nobiliores partes inuadere. Quamobrem prorsus
 assentiemur authori tuo, si demonstrat nobis prædictas
 antidotos humiditates arcereduntaxat à pedibus, non aut
 dissoluere & vacuare. Etenim & generationem excrementorum
 strenuè prohibent (dum corpus totum hand segniter sic-
 cando rotim discutiūt, partim p vrinas gnauiter expellūt.
 Quòd si ergo theriaca ob id fructuosa est in pseruatione a
 podagra, quia humores vacuat, fluxiones sistit, corpus ex-

Antidota quæ-
 cunq; non ua-
 cuant podagra-
 tis nō profunt.

Quomodo the-
riaca proffit po-
dagricis.

Græci autho-
res plus alijs
antidotis cre-
dunt quàm the-
riacæ.

Alex. Trallia-
ni antidotū e-
tiam calidis in-
noxium

siccatur, temperamentum frigidum & humidum emen-
dat, quomodo damnosæ fuerint Antidoti prædictæ ijs-
dem viribus præditæ? Consumere aliter excrementa non
potest, quàm incidendo, attenuando, in halitum dissol-
uendo, per sudorem exprimendo, & per vrinas vacuan-
do. At eadem hæc faciunt medicamenta à nobis ex ve-
teribus enumerata, quod nullus intelligēs negabit, qui
modò ea expendit. Ego profectò nō possum mihi per-
suadere authorem libri ad Pisonem hæc remedia, quæ
non minus Theriaca excrementa discutiūt & vacuant,
eademq; tam non sinunt recolligi, quàm illa, damnare
voluisse. De illis ergo accipi debet, quæ humores ad pe-
des delabi prohiberent: nec interim absumerent aut va-
cuarent. FVR. Qualia nam fuisse putas? ER. Nescio.
Puto enim licentius locutum, vt Theriacæ laudes illu-
striores faceret. Si experientiam tui authoris vrages, in-
culcabo & ego aliorū. Non minus sæpe Paulus, Aetius,
Oribasius, Trallianus, alij, Podagricos antidotorū suo-
rum vsurpatione percuratos viderunt, quàm author
tuus viderit. FVR. At Theriaca sudores potentius mo-
uet: ac proinde melior est. ER. Non hoc disputo, num
Theriaca reliquis antidotis præstet. Hoc dico, si quis
hac, vel Mithridatis medicamento vti nolit, cum alio
quopiã ex illis, quæ vsu probata sunt, vti posse. FVR. Ve-
runtamen nimis calida sunt à te recitata antidota.
ER. Ideò non debent temerè cuius præscribi, sed illis
solis, quibus nocere non possunt: hoc est, humores fri-
gidiores acruantibus. Certè nec Theriacæ vsus, etiam
authore tuo testificante, omnibus conuenit, sed frigi-
dioribus solùm: aut non valdè calidis. Idem de alijs sen-
tiendum est. Quinimò Alex. Trallianus Antidotū de-
scribens, non multum ab eo differens, quod à Coralijs
nomen habet, etiam calidioribus exhibet. Tantum hos
iubet autumno præcipiti inchoare eius vsurpationem,
cum

cum frigidis mandasset incipiente vere incipere. Verba eius hæc sunt : βέλτεον δ' ἐστὶ σπευδάσειν ἢ τὴν μὲν τῶν ἐχόντων ψυχροτέρων πῦρ κρῆσιν, δεχομένους μάλλιν εἶαρ. ἢ τὴν θερμωτέρων, ἢ δὴ τοῦ Φθινοπόρου μέλλον ἔλθην.

Ex quo patet, aliqua ex his remedijs neutiquam omnibus calidiore temperamento præditi obesse: sed illis duntaxat nocere, qui valde sunt calidi. Sic Galen. etiam lib. 5. de Tuenda sanit. cap. vltimo exponit verba Hippocratis, quib. vini potu interdicit naturis calidis, sic scribens. Hippocrates id videtur non de absolutè calidis, sed de summè calidis dixisse. Sic profecto accipienda sunt authorum verba, cum calidis medicamenta podagrica noxia esse dicunt. Aegineta ne siccos quidem lætos asserit ex sumptione Diacoralij, qui liberaliore cibo vsi fuissent: οἱ δὲ ξηροτέρας ὄντες ἔξεσθαι, inquit, καὶ πλεονεχέστερον ἀμιτθέντες οὐκ ἐβλάβησαν. Quod si aridiores & squalidos liberalius edentes ac bibentes non lædit Diacoralium, ne calidiores quidem lædet: in his præsertim locis, quibus liberalius debito vniuersi ferè comedunt ac bibunt. Non est necesse, vt quod corporis excrementa consumit & exsiccet, continuò partium substantiam arefaciat, cum bono interim sanguine irrigantur. Equidem medicamina hæc difficulter alimenta fiunt. Quo fit, vt magis quæ in cauitatibus partium hærent, absument, quàm in membrorum substantiam se insinuent, eorumque humiditatem depascantur. F V R. Malim Theriaca vti, cum temperata sit, nec perinde vt illa calesfaciat. E R. Et ego pariter optem omnes ea vti posse ac veile. Non dubito, quin plerisque omnibus alijs præstet. Sed temperatam esse quo argumento probabitur? Efficientia contrarium demonstrabit. Examen eorum, quæ in compositione ingrediuntur, calidam valde docebunt: (de adulta loquor, in qua vis Opij repressa iam sit) tamen si Auicenna libello de Medic. cordis 2. tantum

Quibus caliditas nocent anti-podagr.

Diacoralium ne siccos quidem lædit.

Quod excrementa discutit, non statim corpus arefacit.

ordine calidam scribat. FVR. Quòdnam censes optimum esse? ERA. Alij alia laudant: plures Diacoralium commendat. Act. ex centaureis confectam antidotum adeò salutarem affirmat, vt per annos quindecim podagra oppressos asserat huius vsu sic restitutos, vt suis iterum pedibus incedere potuerint. Eligendū est, quòd minus videbitur ægrotantes læsurum, & magis profuturum. FVR. Num experientiam alicuius tu habes? ER. Nullam. Sed duo mihi communicata sunt magnis elogijs celebrata. Alterum à medico Italo (nomen indicatum non fuit) qui puluerem Iouis nominabat, profectum, atq; à D. Conrado Gesnero ad me missum est:

Puluis Iouis.

Vsus pulueris Iouis.

alterum D. Christophorus Vuirsungus Augustan. dedit. FVR. Recita descriptiones ERA S. Pulueris Iouis talis est. R. Aristoloch. rotundæ veræ (non Pistochoiæ vocatæ) Gentianæ, Rheipontici, Mei, ana $\frac{3}{j}$. seminis Petroselinii Macedonici vnc. s. Comarum Chamædryos, Centaurei minoris, Hyperici, ana $\frac{3}{x}$. Fiat ex omnibus subtilissimus puluis Primo mense datur ex eo quotidie drachma vna ex aqua tepida: postea drachma dimidia tantum per integrum annum. Semel atque iterum singulis mensibus purgandi sunt. Vinum bibendum est generosum decocto Mastiches dilutum. Admiscendus interdum est agarici puluis, præferim in pituitosis, ad aluum magis citandam. Alter hoc modo paratur.

Puluis alius.

Vsus.

R. Aristoloch. rotundæ veræ, Gentianæ, Rhapontici (id est, Centaurei maioris.) Comarum Chamædryos, Chamæpityos, ana partes æquales. Per anni quadrantem sumenda est drach. j. (in pituitosis per anni dimidium continetur hæc dosis) per reliquum anni tempus semidrachma solummodò bibenda. Ego his non sum vsus, sed non paucos felicissimè vsos fuisse mihi retulerunt, qui communicarunt. Blandè purgantia meis ægris præscripsi: quòd Hippocratem quoque viderem
maxi.

maximè his confidere. Sic enim lib. 2. Prædict. scribit. De Podagricis hæc dico. Quicumq; aut senes sunt, aut circa articulos callos tophaceos cōcretos habent, aut arumnosè viuunt, aut siccam aluum habent, hi omnes sani fieri non possunt humana arte, quantum ego cognoui. Sanant quidem hos optimè Dysenterix, si successerint. Sed & aliæ eliquationes valde prosunt, quæ ad infernos locos repunt. Qui verò iuuenis est, & circa articulos nondum callos tophaceos concretos habet, & accuratè viuit, & amans est laboris, & aluum bonam habet ad obediendum pro studiorum ratione: hic sanè medicum nactus intelligentiam habentem, sanus fieri poterit. Ex hac Hippocratis sententia liquet, quantum in hoc morbo tollendo purgationes vim habeant. Videtur autem parum interesse, siue arte moueantur purgationes, siue spontè oriantur. FVRN. Aliam tibi quæstionem expediendam propono. Quippe non video, quomodo iam dicti pulueres vel capitis (si ipsum fortè colligat excrementa podagræ authores) intemperiem frigidam & humidam corrigere, vel humores in eo genitos dissipare, neue ad pedes repant, prohibere valeant. ER. Confirmatam capitis & cerebri intemperiem illiusmodi pulueres aut nunquam, aut certè admodum tardè immutabunt. (fortasse hac ipsa de causa per totum annum vsurpare iubentur.) Ratio est, quòd nihil in se grati & dulcis succi cōtinent. Quare non permurantur in sanguinem, vt cerebrum alant atque alterent. Post sanguinis in hepate confectionem maxima eorum pars cum serosa parte sanguinis instar aliorum succorum acrium ad renes propellitur, ad caput non multum ascendit. Et quod eò sustollitur, tantis viribus non pollet, vt infixam intemperiem eradat, contrariamque inducat. Hac de causa ligni Guaiaci decoctum longiore tempore cum tenui diæta

Hippocr. purgantibus maxime cōfidit in podagra.

Num pulueres podagrici capitis intemperiem corrigāt.

Partes pro a-
limentorū na-
tura mutātur.

Qua ratione
podagrici pul-
ueres. caput iu-
uent.

potum multò fructuosius & conducibilius esse visum est. Etenim corpus alio cibo destitutū ex decocto hoc sanguinem gignit Guaiacinum (liceat mihi sic nominare) id est, Guaiaci viribus & qualitatibus imbutum. Quo dum nutritur cerebrum, calidius & siccus efficitur. Non enim ambigit quisquam, puto, quin partes omnes pro natura alimentorum mutantur. Sed & excrementa in meatibus sparsa exsiccari & in halitum conuertì simul contingit. Hoc si pulueres isti tandem efficiunt, non nisi tardè perficiunt, illud certè præstare vix vnquam poterunt. FVR. Qua ratione igitur tantoperè prodesse putantur? ER. Si inferiores partes circa ventriculum excrementis vacent, necessarium est minus laborare caput, quantumuis malè sit affectum. Etenim continenter ad caput sumi tolluntur plurimi, quoties vitiosus succus hic retinetur. Deinde quò sanguis in hepate genitus minus in se pituitè aquosiq; humoris habet, eò minus excrementi oportet relinqui dum eo nutriuntur partes. Nam si pars aliqua in quotidianam nutritionem absumat vnciam sanguinis vtilis & conuenientis, & in eo sit humor inutilis mustus, tantò pluri quotidie egebit pro nutrimento suo, quantò is est impurius. Ergo si cerebrum hæc pars esse ponatur, ac sanguinis tertiam partem pituitam esse ponamus, quotidie vnciam dimidiam excrementi consueto amplius generabit. Duobus ergo his modis pulueres aut medicamenta prædicta iuuabunt. Vnus est, quòd excrementa in ventriculo vicinisq; eius partib. consumunt. Quare ad caput tot vapores non amplius exhalabunt. Alter est, quòd sanguinis purioris generationi inseruiunt: ex quo alterum illud consequemur, vt in cerebro tot excrementa non producantur. Hisce si purgantia addamus. & singulis mēlibus vel bis, vel ter, vel quater, quæ ab istis medicamentis discuti educiq; non potuerūt, subdu-

subducamus, tandem obtinebimus, quod concupiui-
mus. Etenim asuescit caput, cum quis talibus utitur
frequentius, excrementa sua ad intestina deponere.

Quod commodius fiet, si pulueribus istis purgantia ad-
miscemus: ut in Antidoto ex Hyperico fecit Aetius
serm. 12. cap. 47. Liberum tamen hinc relinquo cuique
iudicium, seorsum ne satius sit purgantibus uti, an cum
exsiccantibus miscere. F V R. Restat vna difficultas. Di-
xisti vrinam prolicientia non conuenire, nunc eadem
laudas. Accedit, quod ferme Podagrisci nephrici sunt.
Quapropter plus noxiæ & damni renib. adferent, quã
pedibus utilitatis apportet. E R. Faciles habet hæc que-
stio explicatus. Dixi vrinam cientia parum conuenire,
dum actu laborat æger, ac materia seu causa podagræ
partim fluxit, partim adhuc fluit. Hic non de tempore
sermo est, quo æger affligitur, sed de præseruatione seu
præcautione disputatur. Deinde dicimus his vtendum
remedijs, postquam corpus est mundatũ, & ab humo-
ribus prauis liberatum. Quo tempore nullum est peri-
culum, ut ad renes excrementa præcipitentur, calculos-
que gignant. Quantum enim excrementi quotidie ge-
nerabitur, tantum ferè his pharmacis educetur partim
per vrinæ vias, partim per alias regiones. Cum corpus
seu venæ pituita sunt repletæ, nec vacuari tantum po-
test, quantum ad renes ducitur aut truditur, horum v-
sum periculo non carere minimè inficior. Ad vtrumq;
nisi fallor, solidius, quàm verbosius respondi. F V R. Re-
liquum nihil esse video, quàm vt Paracelsi curationem
recenseam. Lib. de Elleb. consentaneè dictis videtur lo-
cutus, cum sic scripsit. Duæ sunt podagræ, vna ex san-
guine, altera ex destillatione ex capite. Non illi, sed huic
competit Ellebori nigri radix. Nam fluxiones ex toto
corpore expurgat vniuersas: quod nullã aliam herbam
radicem uè facere obseruatum est. Vtendum ea sæpius.

*Pulueribus po-
dagric. miscet
aliqui purgan-
tia.*

*Quando urinã
cientia poda-
gricis comodet*

*Curatio Poda-
græ iuxta Pa-
racelsum.*

Quoniam purgationes in morbis chronicis paulatim & per tempus longum repeti quotidie debent. Displicet quod in eodem tractatu his verbis affirmavit. In podagra morbus purgari debet, nō humores. Hoc perinde sit, ac si Petrum curaturus curem Ioannem. Tantum enim distant podagra & humor, quantum differunt album & nigrum. Huius dicti causa ex lib. de Podagra videtur intelligi posse: dum morbos non ex materia nasci ait, sed ex artifice seu effectore. Tam porrō negat humorem esse effectorem morbi, quā lignum non est ædificator domus. Attamen in superius citato libello, vtriusq; Ellebori radices fatetur expurgare sordes omnnes ventriculi, pellere febres, arcere putrefactiones, fluxiones sistere (quæ dolores aurium, dentium, oculorum concitent) itemq; arthritim & podagram fugare. De Vita longa hæc habet. Podagra omnis perfectè purganda arcano coralino: vt eo interueniente fluxiones eliciantur. Purgètur hoc modo sexies aut septies: post hæc apertione opus est: demum inunctione. Quid per apertionem intelligat nescio, si nō venæ sectionem sic nominat. (de cauterijs ne quidem somniauiffe eum suspicor.) Nam in lib. de Sang. miss. sic scribit. Podagricis ante coitum lunæ ac solis mittito sanguinem in piscibus, priusquam paroxysmus arripiat. Seca venas capitales quatuor inferiores. Proximo quadrante easdem in cruribus sub genubus incidito: plenilunio in spina. Si morbus sit fixus, repetenda hæc erunt tertio quadrante. Et si contumacior sit, etiam post nonilunium repeti debet. Hæc sunt quæ annotaui. ERAS. Et si nimis multa sunt quæ protulisti, addam tamen, quæ anima seu spiritus Paracelsi per Pythagoricam ^{μετεψυ}ψύχωσιν in corpus aliud transgressus nobis effudit. Podagricorum affectus, qui radices non habuerint in sanguini.

Paracelsicorū
de podagræ cu
nat. doctrina.

anguine, carnibus, vel synouia aliarum partium, resolu-
uentibus, mitigantibus, & corroborantibus, sanabi-
mus. Quia enim in omnibus podagræ speciebus tin-
cturæ salium duras & siccas coagulationes molliuntur,
resolui vtrique debent, humectari, & sudore, madore,
vel insensili transpiratione discuti: ita tamen vt mi-
tigatis doloribus & corroborata synouia tam inimi-
cos hospites in posterum non tam facile admittat.

His in confirmatis morbis purgationes podagricas
adiungemus, mundificantia, diaphoretica, diuretica,
podagrica tamen & consentanea accersemus. Frustra
ministeria pilularum aduocantur, frustra intestina cly-
sterijs fatigantur. Dico vobis, si debiliora à fortiori-
bus attrahuntur, tincturas podagricas citius attractu-
ras vniuersa agmina pilularum, quàm earum tractio-
ne aliquid sibi eripi permittant. Quis corporeos spi-
ritus spiritualibus tincturis rectè vnquam opposuit?

Hæc Gigas ille fatuus (sic os maledicum & impurum
medicos ornat ipso infinitè meliores & doctiores) ve-
ritati temerè bellum indicens effutiuit. F V R. Si, quem-
admodum solitus es, contradicere aliquid decreuisti,
paucis absoluito. Iam enim defatigatus finem expe-
cto. E R. Si me vllius rei vnquam cœpit satietas, hanc
ita fastidio disputationem, vt effusè later finem eius

appropinquare. Quare paucis me exsoluam: cum in
superioribus omnia sint abundè confutata. Quæ pri-
mo loco adduxisti ferri possunt, si per duplicem po-
dagram id intelligit, quod retrò à nobis dictū hac de re
fuit. Nee curandi ratio absurda est: nisi quòd mitiorib.
educi humores malim, quàm Ellebori radice. Sed cum
mox sui oblitus radicem hanc non humores, sed mor-
bum purgare ait, quid dicat nescit. Nam si radix hæc sor-
des vetriculi purgat, si omnes fluxiones expellit, humo-
res vetriculi purgat. Non enim per fluxiones intelligit

*Confutatio cu-
rationis Para-
celsica.*

Paracelsus uen.e sectionibus necat podagricos.

Podagra morbus est tartareus.

Consultatio discipuli Parac.

ipsum motum, sed id, quod ad inferiores seu capiti subiectas partes vel distillat, vel iam delapsum fuit. Podagra cum sit tumor, atque ideo morbus instrumentalis à causa sua pendens expurgari aliter non poterit, quam detractione causæ. Quare delirat hic, ut alibi infelix Sannio. Si homo infaustus intellexisset differentiam, quæ est inter generationem morbi & domus edificationem atq; discrimen materiæ & effectoris externi cognouisset non tam foedè hoc loco insanuisset. Quæ de venarum multiplici sectione blaterat Alinus, immanis. carnifice ac latrone dignissima sunt. Quis enim ex tanta sanguinis detractione vel non pereat, vel non incidat in inmedicabilem morbum? Taceo quod cum propria hypothesis ubiq; pugnat. Purgandos putat identidem podagricos, cum nihil purgantibus educi statuat præter stercorea: atque non quæuis tamen, sed ea sola vacuari scribat, quæ in ventre sunt: deniq; tartarum purgari necget. At podagra ei est morbus tartareus: & nec ipsi nec discipuli in ventre duntaxat inhæret. Alicubi causam redditurus repetitionis paroxysmorum, aiebat id propter insitam tartari proprietatem contingere: quomodo galli certis interuallis soliti sint cantare. Hoc pluribus exponens alio loco sic efferuescere ait tartarum internum, quomodo in terra & rebus externis latens floreat. Par ferè est ratio missionis sanguinis. Etenim tartarum educi hac ratione minimè potest, si fides ei est habenda. Quod successor eius scribit, resoluentibus, mitigantibus, & roborantibus sanandos podagricos, telerrari potest. Quæ de salium spiritibus garrit, tum per se & absurda & falsa sunt, tum à nobis firmissimè diuinis pariter & humanis rationibus refutata. Magister aliquid quando non negat ex sanguine bono & redundante inflammationes tum pedum tum aliarum partium nasci: quod discipulo tamen præceptore maiori non videtur.

detur. Quàm flagitiosè & putidè insultat Ardelio medicis catapotijs podagricos purgantibus? immò quàm infeitè contradicit magistro suo? Is perfectè hunc morbum exterminari asserit quotidiana purgatione ex Elebori radicibus. At eadè in catapotijs exhibentur. Cur ergo hìc nihil conducunt, aliter autè exhibite profunt? Magna est vel temeritas vel improbitas in effrenata ista calumniandi & quiduis reprehendendi libidine. Si fatui sunt medici, quòd mucì ab intestinis detersione, humorum flauorum nigrorumque subductione consulere valetudini arbitrantur ægrorum, cur non fatuus pariter est Paracelsus eadè præcipiens? Quæ de tractatione pharmacorum & morborum grunnit, obscuriora sunt, quàm vt à tam rudi leone comprehendi poterint, Nos ea de re tractatum peculiarem ante annos decem conscripsimus, quem ocio & oportunitate data publicè legendum proponemus. In præsentia hoc monēbimus, tartaream hanc pestem (sectam dicere volui) vt se non ante Paracelsi pestiferæ medicinæ inuentoris & exornatoris discipulos prædicent, quàm magistri similes esse fateantur, & ipsius mores, vitam, dicta, facta, imitari perfectè didicerint. Nunquam enim tartaream medicinam rectè vli exercebunt ex magistri voto, nisi tales sint, qualis ipse fuit, leuissimi & vanissimi impostores, immanissimi carnifices, impurissimi magi, audacissimi & impudentissimi calumniatores, nunquam & nusquam sibi constantes, splendide mentiri pro virtute & dignitate ducentes. Haud bonus est hic magistri pessimi discipulus, dum eum oppugnat, cuius disciplinam profitetur, præsertim cum à Deo doctum se fuisse asserat, non ab hominibus. Quòd si mentitum hìc eum credunt, cur omnibus eum hominibus anteponunt? Si alicubi errauit, quomodo ex cœlo suam hausit doctrinam? Errauisse fatetur hìc Centurio, dum eum op-

Discipulus oppugnat magistrum à Deo doctum.

Quinam idonei sint ad exercendam medicinam Paracelsicam.

pugnat. Etenim Paracelsum suprà sic concionantem
 audiuius. Etiam hepar postulat externum iecur dum
 laborat: cum ipsum non sit miles, qui se defendere no-
 rit. Quamobrem vocatur membra hæc spiritualia, pro-
 pterea quòd nullus spiritus agit seu pugnat, sola corpo-
 ra pugnant. Cæterum hepar tantummodò spiritus est:
 & caro, quæ nomen hepatis habet, membrum duntaxat
 corporis est nullius vsus. Quocirca si pugandum he-
 pati sit, pro eo aliud certet necesse est. Et hoc corpus
 habere oportet, in quo manus & pedes insint ad resi-
 stendum & repugnandū corporeis morbis. Nam quan-
 do corpus patitur, materialiter patitur. Talẽ quoq; me-
 dicinam eius esse conuenit, vt materia cũ materia con-
 gressa agat in sibi simile. Quòd si rectè hîc Paracel. dis-
 seruit, desipit rediuius eius spiritus ex orco prorepēs:
 qui corporea remedia frustra opponi podagræ causis
 censet. Quid ad hæc dicet bonus ille Paracelsi discipu-
 lus, qui magistrum suum etiam Hippocrati anteferre
 audent? Affirmat ille, corpus, quando patiatur, materia-
 liter pati: & medicinam quoq; materialem seu corpo-
 ream esse oportere. Hic autem asserit podagrã passio-
 nem esse spiritualem, ideoq; spiritualibus remedijs pro-
 fligandã. Magister spiritualia nihil agere, sola corpora ef-
 ficacia esse in morborũ expulsionib.: corpora, inquam
 quæ manus & pedes obtinuerint. Discipulus contra,
 vim & efficientiam tribuit spiritualibus nescio quibus
 tincturis. Mentiuntur ergo velambo, velalteruter. Prius
 certũ est. De altero igitur frustra quæsiuerimus. FVR.
 Fortè podagram negabit affectionem esse materialem
 seu corpoream discipulus, cum spiritualia ei remedia
 dicat opponenda. ER. Frustra tentaueris hoc pacto ex-
 cusare. Nam magistri verba repugnant, quæ idcirco iecur
 in suis morbis opus habere pharmaco corporeo
 monstrant, quia internum iecur spiritus sit: qui pugna-
 re con-

Corpus pati-
 tur materiali-
 ter.

re contra morbos nesciant. Deinde asseuerat corpora
 sola pugnare. Item corpus tunc solum pati, quando *Sola corpora*
 materialiter afficiatur. Discipulus autem solis spiritua- *pugnant Para-*
 libus tincturis omnia adscribit. Quare desertor est hic, *celso.*
 vt & alibi, doctrinæ Paracelsicæ. FVR. Imò verò opti-
 mus est imitator Magistri, quisquis pro arbitrio de quo-
 libet quidlibet affirmare ac negare audet. Cùm enim
 Magister nigrum & album de eadem re subinde affir-
 met, rectè fecerit discipulus, si vtrumque contrario-
 rum eidem rei inesse dicat ac neget. Sed desinamus,
 quæso te, cum monstris illis luctari & vtiliora tracte-
 mus. Velim autem de medicamentis Paracelsi te au-
 dire differentem: quò eis ritè in posterum vti norim.
 ERAS. Præsens disputatio in hac temporis angustia
 à nobis explanari non potest. Deinde non me sentio *Tractatio de*
 idoneum esse ad eius iustam & debitam explicatio- *medicamento-*
 nem. Etenim & in naturalium rerum cognitione ex- *rum uiribus*
 cellere, & in Chemicis admodum exercitatum esse o- *cur difficilis.*
 portet, qui pro dignitate hanc rem sit tractaturus. Ni-
 si enim exploratò compertum habeamus, quid in ma-
 teria densa, rara, humida, arida, terrea, ignea, aëria, re-
 cente, vetusta, benigna, venenata, ignis gradus opere-
 tur, quid ex quolibet generet, haud facilis erit huius rei
 expositio. Ego verò ab omnibus his imparatior sum,
 quàm vt huic rei declarandæ sufficiam. Valde nam-
 que exiliter in destillationibus me ipsum exercui. Quo-
 circa hanc tractationem alijs relinquo, qui me longis-
 sime rectius intelligunt. Ac noui ego aliquos excel-
 lente doctrina & summa Chemiæ peritia præstantissi-
 mos viros, quos hunc in se pietatis & vtilitatis publicæ
 causa laborem libenter suscepturos mihi persuasi: &
 vt faciāt sedulò instanterq; oro. FVR. Nihil ergo pror-
 sus hic vrgenti respondebis? ER. Nihil aliud, quàm ge-
 neralia, quorum mentio aliqua retrò etiam facta est.

Tractatus de
occultis medi-
camentorum vi-
ribus & pur-
gantium facul-
tate.

D. Ioh. Crato
de remed. Par.

Paracelsi re-
media sunt an-
tiquiora ipso.

Eruditiss. cu-
iusdam viri de
pharmacis Pa-
racelsi sententia

Sunt etiam quædam huc spectantia in eo tractatu, quem de occultis medicamentorum viribus, & natura purgantium conscripsi: quem ut antè dixi, simul ac recognoscendi ocium concessum fuerit, emendatum publicare cogito. In primis autem tibi nunc recitabo, quæ mihi de Paracelsi remedijs, duo viri longè doctissimi scripserunt, Dn. Ioannes Crato, Cæsaris Archiater, & alter quidam, cuius nomen certis de causis nunc silebo. Cratonis verba sic habent. Remedia, quibus aliquando usus dicitur, non illius esse ex eo certus sum, quod librum vidi ante 200. ferè annos à monacho quodam Ulmæ scriptum, in quo eadem medicamenta, quæ ille frustillatim nunc in has nunc in alias chartas sparsit, perspicuè sunt perscripta. Nullum reperies in vllò Paracelsi libro medicamentum integrum in vno loco, spargit in diuersis. Ea est malitia manifesta, cum bonum sit *ἰσχυρὸν*, & naturæ ingenuæ & apertæ perspicui sermonis sint amantes. Eadem hæc diuersis aliquot literis repetiuit: ne exidisse ei fortasse opineris. Sic porrò habere negotium ex eo patet, quod frequenter in pharmacorum descriptionibus hæc verba inserit: ex nostra correctione: ex mea emendatione, aut similia. Probant sanè verba hæc, eum non authorem seu inuentorem, sed corruptorem (correctorem dicere debui) talium fuisse. Alterius, quem præclaram Reipublicæ operam nauarum confido, verba hæc sunt. Medicamenta Chemica semper diligenter inquirere studui: & ex illis, quæ rectè possent ad vsum transferri ægrorum magnifeci. Sed profectò si qua alia in re homines possint decipi, ita hæc egregiè decipiuntur: cuius rei plurima argumenta enarrare possem, nisi hæc epistola nimium verbosa fieret. Audi verò, si non molestum est, quid ad me ex Italia scribat N. N. medicus doctus & diligens: qui etiam Chemia est peritissimus, & omnem diligentiam adhi-

adhibet, vt possit vera à falsis hac in parte discernere. Eamq; ob causam in Galliam quoque profectus est, vt idem ibi tentet. Incidi, inquit ille, in Chirurgiæ Paracelsicæ lectionem, eamq; perlegens deprehēdi solo Mercurio Paracelsū omnes voluisse curare morbos. Quod quidem ne statim animaduertetur, confinxit tot nomina, tot & varias præparaciones: quibus tamen reuera vnum idemq; significatur. Nam in desperatis & malignis vlceribus vtitur Realgare, quod Aquam volantem, Aquam vel Oleum mercuriale, Aquam citrinam &c. vocat: nihil verò aliud quam sublimatum Mercurium illis nominibus denotat, diligentius, quam vulgò solet fieri, præparatum. Per calcinatum, Calcotar rubrum, Turbit minerale, Aquam rubram & fixam, Corallatum &c. nihil quam præcipitatum intelligit. Easq; præparaciones ex Gebro habet, vt propediem hæc & alia, si licebit, coràm tibi demonstrabo. Colligo contrarietates ex ipsis principijs varias, præsertim in Mercurio Solis & Lunæ, ac reliquorum metallorum: quem se reperisse aliqui nunc nugantur, & mediam vnciam aliquot centum florenis vendere non erubescunt. Credo Paracelsum multa excogitasse, vt homines pecunia & mente spoliaret: cùm ipse nihil eorum habuerit, & Præcipitatum vel Coagulatum mercurium tantum vsurpauerit: quod vt virulentum medicamentum interdum quosdam morbos desperatos expugnat: non sine tamen periculo. Hæc ille. FVR. Ipsa oratio horum virorum declarat, summa quæque ab eis exspectanda. Nec immeritò speras eos nobis perfecta daturos, quæ à te petebamus. Sed dic mihi, oro te, cur tanto applausu omnium ferè noua hæc pharmaca recipiuntur? ER. Vera causa est, quod pauci rectè sapiunt, & plerique nimis facile credunt, quod cupiunt. De hac re supra quoque aliquid diximus, quando preciosorum pharmaco-

*Paracelsus
Mercurio mor-
bos omnes cu-
rare voluit.*

*Mercurius So-
lis quanti ven-
datur.*

*Cur ad eos di-
dè pharmaca
Paracelsi expe-
tantur.*

Hippocratis
querimonia.

rum mentio illata fuit. Non est nouum hoc in arte nõstra, ætate Hippocratis idem accidisse queritur his verbis. Noui, inquit, Medicos scientiæ opinionem ex ijs rebus consecutos, ex quibus inscitæ argui debebant. Loquitur autem de manuum figuris: & ne de his tantum loqui existimaretur, addit. ἀλλὰ γὰρ πολλὰ οὕτω ταύτης τῆς τέχνης κείνης. Causam mox subiungit, dicens. τὸ γὰρ ξηνοπέρες, οὐ πῶς ξινιέντες εἰρησόν, μᾶλλον ἐπαινέσιν ἢ τὸ ξυνηθές, ὃ ἤδη οἶδασιν οὐαρησόν. καὶ τὸ ἀλλόκοτον ἢ τὸ εὐδηλον. Peregrina, inquit, quæ an bona sint nondum cognouerunt, magis laudant vsitatis & consuetis, quæ utilia esse sciunt: & absurda, incerta, seu obscura præferunt notis & perspicuis. An non idem hodiè faciunt imperiti quidam cum Paracelsi affeclis? Apertum nimis est, eos perius etiam facere. Fastidiunt salutaria, & expetunt perniciofa. Nec alia ratione persuasi sic faciunt, quàm quod noua putant consuetis præstabiliora. FVRN. Cum ex

Quomodo noua sint Paracelsi medicamina.

Vnde Paracelsi pharmaca prodierint.

Cratone vetera ostenderis, quomodo noua nunc pronuncias? ERAS. Noua nostris sunt hominibus. Quamquam Medicis verè noua sint. Quod enim ante nostrum seculum incognita fuerint Medicis, ex eo liquet, quod clarissimi omnium ætatum Medici, etiam illi, qui Chemicæ quàm æquum est studiosiores fuerunt, altissimo silentio præterierunt, aut leuiter solummodo quædam attigerunt, quæ foris adhibentur. Latuerunt igitur in officinis & fornaculis Chemicorum, ex quib. Paracelsus certa plurimorum perniciæ extraxit. Chemicus enim cum se aurum, quod ex pulueribus excoquere satagebant, decoxisse animaduertent, ne nihil fecisse putarentur, mirificos thesauros se inuenisse gloriari cœperunt vt, quemadmodum prolixis promissis loculos auro quorundam nimis credulorum exhausserant, ita aliorum valetudinem labefactarent atq; perderent. Vtrumq; probè eis successit. Nam sicut metalla repurgata in

in aurū transmutarunt, ita morbos de corporibus depu-
 lerunt. Huc ergo partim necessitate cōpulsī, partim pu-
 dore adacti, partim falsa ratiocinatione pertracti, deue-
 nerunt. Sic. n. argumentātur. Quæ metalla puriora red-
 dunt, corpora quoq; purificant: qua collectione nihil
 potest excogitari absurdius & falsius: vt iam pericula &
 mortes sileam, quam pestifera hæc argumentatio attu-
 lit. Sed mox reiecta sunt hæc à veteribus, vt ex ante di-
 ctis patet. Ante annos aliquot, quando cum relucescē-
 te veritate & reflorescentibus bonis literis Cacodæmō
 vidit artem quoq; Medicā vnā cum alijs pristino suo ni-
 tori restitui, excitauit Paracellsum singulare instrumen-
 tum, per quod idē venenum iterū effunderet. Vt fraudē
 magis tegeret, nouis eum principijs donauit, nouisq; ra-
 tionibus armauit. Nunc. n. vix aliud vrgent magis nostri
 Nouatores, quā remēdia nostra impura & terrestria ef-
 se, atq; ideo nihil agere, sua verò defæcata, abs sordib. re-
 purgata, & attenuata, efficacissimè operari. Et sanè veri
 aliquid dicūt. Sunt. n. non pauca, quæ cōmodius agerēt,
 si secus præparata administrarentur. FVR Vehemēter
 velim hac de re aliquid discere. ER Speravi me opera &
 auxilio D. Ioannis Pontani Medici excellētis, & Chemiæ
 peritissimi operæpretiū facturū. Is. n. præstare multa po-
 terat, atq; omnē diligentiam promiserat: nec sefellisset, si
 non impedisset conatū mors intempestiua. Quare qd
 ante dixi, capita quædā generalia duntaxat velut digito
 monstrabo: vt alijs occasionē meditandi, & hanc artis
 partem cum æterna gloria sua illustrandi afferam. Ete-
 nim ita merebitur benè de ægrotantibus, vt melius vix
 possit. Primum tenere oportet, quod in prima velitatio-
 ne dilucidè satis declaratū fuit, rem quamlibet diuersis-
 sima tum agendi tum patiēdi potestātē habere, quoad
 ad res diuersas refertur. Aliter enim panis, exempli gra-
 tia, ab igne, & à calore animalis patitur. Aliter quoque

Argumentatio
 Paracelsica.

Capita quædā
 de Remediorū
 per Chemiam
 præparatiōni-
 bus.

ignis, in ceram & in lutum agit. Deinde scire conuenit,
 quid pharmacum quodlibet, cuius purgationem insti-
 tuimus, hoc vel alio modo igni oblatum, à quouis i-
 gnis gradu pati solitum sit: hoc est, quid ab igne virium
 vel acquirat vel perdat. Sed prius cognouisse oportet,
 in omnibus ne partibus vis, quàm in quolibet medica-
 mento quærimus, insit, an in aliquibus solùm inhereat.
 Si non in omnibus simul impressa esse constet, explo-
 ratum habere decet, in qua insideat, in terrea ne vel a-
 quea: crassa vel tenui: succo vel corpore. Multa namque
 sic habent facultates suas per omnes partes diffusas, vt
 eas vel omnino vel maxima parte amittant, si sciungan-
 tur. Multa in succo possident: in aqua ex eis quouis in-
 genio elicitæ vix vestigium retinent. Multa Chemiæ in-
 dustriam non requirunt: imò viribus ab ea suis spolian-
 tur: ex quibus maceratione vires facillè extrahuntur.
 Sciendum igitur, quæ per ascensum, quæ per descensum,
 quæ per expressionem, quæ per coctionem, quæ per ma-
 cerationem facillius remittant suas vires. Quædam e-
 nim vno aliquo ex his modo, aliqua plurib. emundari
 possunt, ab inutilibus partibus, seu fæcibus: cæteris non
 possunt. Quæ frigefaciunt, ferè in omnibus partibus
 potentiam hanc obtinuerunt: & ab igne exalfacta, se-
 parata, immutata, vires suas bona ex parte perdūt. Quæ
 calefacere possunt ac debēt, ab igne mutata vires maio-
 res nanciscuntur. Quæ vel ipsa descendere in profun-
 dum, aut ad remotiores partes penetrare, vel alia dedu-
 cere debent, ab igne attenuari subtilioraq; effici opus
 habent. Hæc si terrestribus & crassioribus partibus spo-
 lientur, efficaciora fient. Ad hos & similes scopos re-
 spicere illos oportet, qui impura medicamenta redde-
 re puriora cupiunt. Non rarò sanè medicamentum
 integrum maximè prodest, quod separatis partibus ali-
 quibus venenum efficitur. Quamobrem plurima limi-
 tatione

tatione opus est, si errare hac in re cum ægrorum periculo non velimus. F V R. Si erratur utroque modo, & quòd purganda non purgantur, & quòd purgatione non indigentia purificantur, in utro periculosius fuerit errare? E R. Ego profectò persuasissimum habeo in plerisque morbis & ægris minus nocere, qui pharmacis consueto more apparatus utitur, quàm qui virtute ignis extenuata & calefacta administrat, cùm talib. non est opus. Sententiam confirmat omnium seculorum experientia. Nam felicissimè curati sunt morbi omnes sanabiles solitis remedijs: extincti propè omnes sunt infirmi, qui nouis illis uti maluerunt. F V R. Culpa in medicis potius ignaris & indoctis hæret, quàm in ipsis pharmacis. Constat enim rectè præparata plurimùm promouere posse. E R. Haud nego, quod asseris. Ideo si & pharmaca ritè præparentur, & quæ purificationis egent, purificètur, & suo loco & tempore administrentur, nostra ætate quin commodiora sint, nihil ambigo. Sed velle essentias, tincturas, & cat. ex omnibus extrahere, & his ad eas res efficiendas uti, quas integra vel visitato more præparata pharmaca præstare scripta, credita & comperta sunt, hoc verò aliud non est, quàm desipere. Quare insania est, putare essentiam Violarum hoc effecturam, quod Violarum succus vel substantia efficere solet. F V R. Hoc morbo laborare animaduerti medicum nequaquam indoctum, qui ad refrigerandum & lubricandum exhibet Violarum extractionem magna ignium vi concinnatam. E R A. Pessimè facit: nec obseruauit aut cogitauit, quid ignis efficere soleat, dum medicamenta immutat. Saltem meminisse debuit *ἐμπυρδισματ* Ⓞ, cuius toties à bonis authorib. facta est mentio: quodq; sensus nostri nos docent vires maximas in rebus cunctis, ipsa etiam aqua, possidere: ut ci-

*In purgatis non
an non purgatis
error sit periculosior.*

Q

*Olea, aqua, sim-
ilitudine metallo-
rum quomodo
usurpanda.*

*Quae uinci à
calore nostro
possunt.*

*Metalla deuo-
rata minus fe-
rè ledūt quàm
eorū olea, &c.*

*Inimica nobis
multa ignium
ui inimicitiora
redduntur.*

neres nunc taceam. F V R. De Metallorum pulueri-
bus, oleis, aquis, spiritibus, tincturis, &c. vehementium
ignium vi confectis (quib. Paracelsi præcipuè confi-
dant, maximeq; vtūtur) quid sentis? ER. Dico intra cor-
pus sumpta vel non prodesse vel maximopere obesse.
Quippe tam longè abest eorum temperatura à tempe-
rie hominis, vt arte amicitia inter ea conciliari nō pos-
sit. Quæ à calore nostro vincuntur, aut ipsamet mutan-
tur ingesta, aut ab animalium caloribus, quorum nos
carnibus vescimur, superata sunt, ac superari possunt.
Quæ neutro modo euincuntur, deuoranda exhiberi tu-
to minimè poterunt. Cæterum metalla non concoqui
ab animalibus, & multò minus à nobis superari nimis
est notum & confessum. Nullum enim scimus animal
conficiens metalla, præter Struthiocamelum: quem
ferrum deuorare & conficere aiunt. Sed huius carnem,
si præsertim ferri multum comederit, an aliquis pro a-
limento sumpserit, & cōcoxerit, nescio. Si externis par-
tibus ad exsiccandum, calefaciendum, purgandum, ero-
dendum applicare talia velis, consentientem habes plu-
rimorum seculorum experientiam. Hoc tibi pro cer-
tissimo confirmo, metalla omnia naturæ nostræ inimi-
ca esse: minus tamen ei nocere, si, qualia sunt, deuoran-
da propinentur, quàm si ignis potētia in oleum, aquam
pulueres, &c. vertantur. Non enim possunt isto modo
præparata non deleteria fieri. F V R. Sed præparatione
amittunt facultatē venenatam, benignioraq; euadunt.
ER. Aut naturam & temperiem vi præparationis Che-
micæ nouam adipiscuntur vetere deperdita, aut pristi-
nam seruant naturam. Si hoc affirmetur, consequitur
alterum illud, ex præparatione igniumque vi nocen-
tiora esse reddita. Quicquid enim cum corpore no-
stro conuenientiam non habet, hoc multa vi ignis per-
niciosius effici oportet: cum quæ ei familiarissima sunt,

vt mel & vinum, longa & durabili actione ignis venena
 fiant, testibus Paracelso & discipulis. Non loquimur
 hic de nocentibus frigiditate sola, sed de illis, quæ pro-
 pter temperamenti proprietatem offendunt, quam ig-
 nis non emendat. Non verti porrò metalla in olea
 nisi à vehementissimo igne cunctis confessum est. Si
 abiecerunt temperamentum natium & induerunt
 nouum, vires quas prius habebant, amiserunt. Impos-
 sibile namque est, vt propria corporis naturalis virtus
 permaneat, cum peregrinam contraxit naturam, prio-
 remque speciem mutauit. (Obiectio de qualitatibus
 certæ materiæ inhærentibus, de quibus alibi iam dix-
 imus, nobiscum non pugnat: cum de talibus hic solis
 & præcipuè disputemus.) Quocirca omnino à tali-
 bus abstinendum censeo, si deuoranda proponantur.
 Nam extrinsecus admota non vitupero: cum aliquid
 prædictorum est agendum. Quòd propter duritiem
 maiores & nobiliores habere vires dicunt, in superio-
 ribus tanquam fatuum refutatum explosumque fuit.
 FVRN. Venit iam in mentem, quòd Paracelsus hac
 de re scriptum reliquit in libro de Lapide Philoso-
 phorum his ferè verbis. Nihil profus ambigo, quin
 cogamur confiteri, arcana metallorum præcipuam
 cum corporibus humanis habere conuenientiam:
 perfecta que metalla perfectionis suæ causa, humo-
 remque radicalem, qui in eis inest, multa posse in hu-
 manum corpus. Nam Mercurij, Sulphuris, & Salis,
 quæ in metallicis rebus ex parte quiescunt, occultè ta-
 men particeps est homo: & cum simile simili iungi-
 tur, & ratione administratur remedium natura habet.
 Magnum arcanum est hoc in medicina: vt mirari nul-
 lus debeat, quòd præclarissimæ inauditæ & insperatæ
 curationes sequuntur: quæ ab imperitis inpossibi-
 les iudicantur. Idèò hic tantopere prodelle, inquit;

*Metalla nō ha-
 bent nobiliores
 vires propter
 duritiem.*

Animalia & plantæ perfectiores sunt metallis.

Metalla cum nostra natura simile nihil habent.

Quæ nulli animalium cibis sunt ea amica nobis esse non possunt.

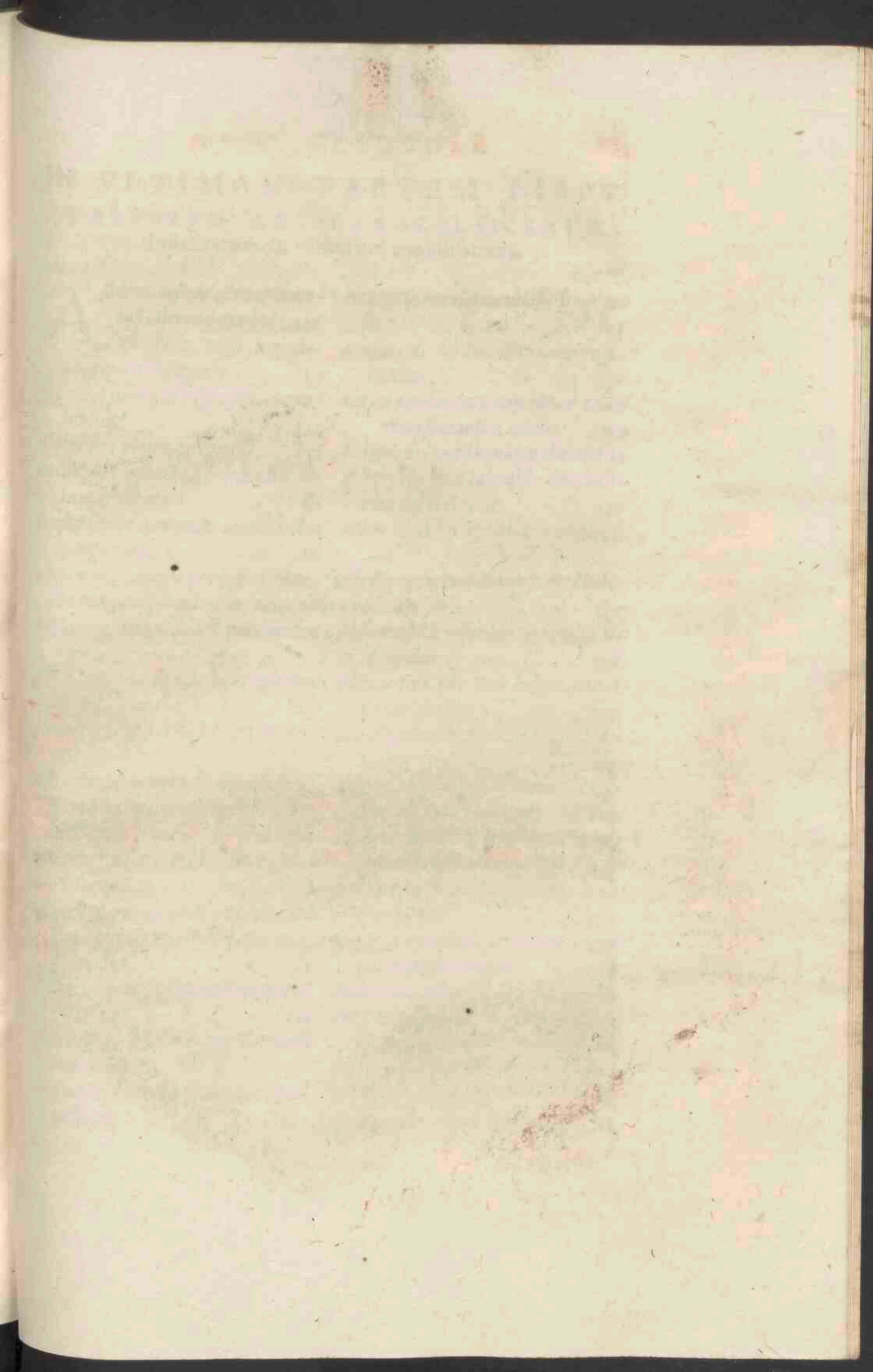
In rebus differentibus non idem inest sulphur, sal, mercurius.

quia similia sunt, & perfecta corpora. Ego verò iam didici, ac scio nullum post conditum mundum fuisse, qui non videret atque crederet, animalia & plantas perfectiores creaturas esse metallis. Si ergo ad curationem perfectio confert, conducibilia his illę fuerint. Quòd similitudinem nullam nobiscum adepta sint, iam ex te didici. Nam neque à nostro, neque ab animalium aliorum calore superari possunt. Quæ inexsuperabilia nobis sunt, ea certè similia nullus sanæ mentis putat. Quippe aut nihil agunt in nos, aut pernitiōsa & venenata sunt. Fiunt quædam nobis similia, postquam ab animali aliquo prius comesta, & in carnem conuersa sunt. Quædam sola coctione ac præparatione aliqua egent. Plurima statim familiaria sunt, quæcunque scilicet cruda edere homines innoxie solent. Omnia hæc animalibus etiam plurimis cibi sunt. Metalla autem nullis quomodocunque præpares, congruunt: si vnum Struthiocamelum excipias, quem solum conficere ferum autumant. Ratio, qua similitudinem suam probat, quia videlicet idem Sulphur, Mercurius, & Sal in vtrisque insit, prorsus est rudis, insana, & inutilis. Pugnat enim cum omni doctrina humana & Diuina, sicut demonstratum à te iam antè fuit. Pugnat non minus cum hypothese Paracelsi. Recordor enim non multò antè locum à te citatum, in quo docet in rebus singulis peculiarem inesse salem, mercurium & sulphur. Nec sanè aliter loqui possunt, nisi res omnes vnum & similes dicant esse. Cùm enim omnia contendant ex dictis tribus constare, omnia eadem habent. Similia igitur sunt omnia: aut falsa est ratio eius, qua metalla similia facit homini, quia participauerit sulphur, salem, mercurium. Eadem non sunt in vtrisque, cùm plurimum differant metallum & homo. Similia non sunt, cùm altera ab alteris concoqui nequeant. Si ex tribus his omnia

omnia concreta sunt, quæ nam causa erit inimicitia & disparilitatis? Quicquid pro causa afferant, dissimilia esse homines & metalla cogentur, velint nolint, confiteri. Inauditas & incredibiles curationes consecutas *Paracelsicorū remedia consequuntur inaudita prius curationes.* cum ait, verum dicit. Nam tanta crudelitas & immunitas in curando nec audita fuit, nec credi potuit, priusquam res docuit tales inuentos fuisse carnifices. In eodem libro asserit summam medicinam in Electro, alibi in Philosophorum lapide inesse: & vtrumque venenum esse, illud in præparatione, hunc etiam post præparationem scribit. De miraculoso lapide, quo alio in loco se percurauisse Podagricos, Epilepticos, Leprosos, Colicos, Cancrosos, & nescio quos non affirmat, hæc scribit in iam citato libro. Fateor adhuc ex superabundanti non in præparatione solùm, verum etiam post eam venenum esse: & quidem nocentius quàm *Lapis philosophorum est venenum.* ante præparationem: sic tamen, vt tantummodo similia quærere venena aptum, & fixos incurabilesque morbos prodere pellereque ratum sit. Vt iam cætera si leam, hoc solùm dicam, metallis ipsum perfectis propter perfectionem omnia attribuere, hinc Electro adscribere, mox Lapidi fatuorum hanc laudem vindicare, alibi Mercurij proprium confirmare, plerunque Antimonium cæteris omnibus anteponere. In tanta inconstantia quid dici aliud potest, quàm insana esse somnia & pestilentes nugæ, quæ nobis nouus ex Tartaro egressus protulit Aesculapius? Vides ne quantum ex disputationibus tuis profecerim? Hunc fructum quia ex eis cepi, vt ipsemet iam refellere falsitatem, & retuere insaniam Paracelsicorum possim, finem disputationi huic tibi per melicet imponere. ERA. Igitur omnipotenti Deo trino & vno ex toto pectore gratias ago, quod pro infinita bonitate sua clementer nobis adfuit, & ad desideratum finem disceptationem perduxit.

Eundem instantanter obsecrare cuncti debemus, vt à tetrīs
 & pestiferis erroribus nos præseruet, suoque Sancto
 Spiritu corda & cogitationes nostras omnes regat &
 dirigat, ad sacrosancti nominis sui gloriam, plurimo-
 rum incolumitatem, ac nostram atque alio-
 rum salutem. Amen. Cal. Iunij.

anno. 73.

IN VLTIMAM PARTEM DISPVTATIONVM ANTI PARACELSI CARVM
Index rerum & verborum copiosissimus.

A ditas rerum vires quomodo Galenus describat	136	Aegyptijs cur elephantiasis frequens sit	175
Absinthium tegit ingratos pharmacorū sapores	119	anigmata Paracelsica contempfit Erastus	2
absinthij succus in Ascite feliciter exhibitus	215	aer ex naribus non ingreditur caluam sine inspiratione	64
absinthire uinum purgans	213	anigmaticè cur loquatur chemici	11
accidentia quomodo à subiectis dicantur separari	89	æruginea bilis intensiss. intestinorum dolores facit	231
acidus sapor quomodo conciliandus purgantibus	117	atatis mutatio epilepticis conducit	104
acria medicamenta per nares attracta morsum faciunt in cerebro	66	affectiones naturales quot modis delectantur	137
acria non omnia salem participare	229	Alcis ungula rasura in epilepsia usurpatur	108
actio partium non læditur ipsarum dispositione illæsa	27	Alexandria pro Deo bestias coluit Antonij seculo	165
actio purè similis quænam dicatur	31	pro alimentorum natura partus mutantur	292
actionis absolute causa anima est	95	alopecia lepræ species Parac.	190
bonæ uel malæ instrumenti ipsius dispositio	ibidem	alphos difficulter curatur	190
actiones similes continentur genere temperamenti	35	amuleta in multis morbis ad curationem conducere	131
actionum principum instrumenta sunt spiritus & cerebri apta conformatio	37	amuleta seu perioptra quomodo morbos curent	137
Actuarius hieram sumentibus magna pollicetur	113	amygdalarum dulcium oleum recens potum utile colicis	245
adstringens pharmacum Paracelsi miraculosum	133	analeptica epilepsie species	82
Aeginetæ sententia de resolutis post colicam	255	anatomia spiritus sensitiui est sedes planeta epilepsiam causantis	82
		Andreas Perusinus Romanus Podagricos cauterijs curat	278
		anima sine instrumentis corporis	

I N D E X.

non coquit, videt, ambulat, &c.	64	tres magis occupet	70
Animæ rationalis origo diuina	45	apoplexia pueris rarissimè accidit	62
animarum gradus ratione nobilitatis & ignobilitatis	44	apoplexia est obstructio uentriculorum cerebri	70
animalis spiritus quomodo sensum adferat partibus	46	apoplexia quid	72
animalia occisa in uitam se restituerè posse Parac. professus est	13	apoplexia & epilepsia unus idemq; locus affectus est	56
animalia quædam diuisa cur motum & sensum retineant	44	apoplectici cur non moueantur	49
animantium perfectiorum partes præfectæ cur non sentiant	44	apoplecticorum symptomata	68
Antidotus Tralliani ex corallis innoxia	288	aqua quàm pituita à natura sanguinis magis abest	203
antidota quæcumq; non uacuant, podagricis obsunt	287	aqua hydropicorum expurgata quid agendum	212
antidotis podagricis quando sit utendum	284	aqua uicina quomodo humectet	198
antimonium quomodo omnes morbos curare dicatur	257	aqua hydropicorum per uenas fluida & resluit	208
antimonij extractio præseruat à lepra	192	aqua hydropicorum maturatione nulla indiget	219
antimonij uitrû noxiû remedium	11	aquarum epilepticarum usus	123
Antoninus Imper. theriaca quotidie usus	286	Arabes multis superstitionib. artem defenderunt	194
Ant. Franciscus Pigafetta Vicentinus anatomicus.	66, 69	Arabum insulsa distinctio elephantici morbi	175
Ant. Mixaldus de frugibus medicatis	120	arcantum Coralinum podagrae confert	294
Antonio Eremitæ Hippocentaurus in eremo apparuit	164	arc. cordis nil opis fert cerebro	147
anxietates unde fiant	68	arcana aduersus astra pugnant non aduersus corpora naturalia	140
apoplexia uniuersalis Paracelso est species epilepsia	82	Archigenes nominibus minimè grauis usus	9
apoplexia sub epilepsia continetur	19	Archigenis cataplasma pro podagricis	275
apoplexia an corpus cerebri uel uentres magis occupet		Aretæi de sacri morbi appellatione opinio	22
		Aristoteles de causis doloris philosophicè loquitur	22
		Aristo.	

I N D E X

Aristoteles animam rationalem immortalem pronunciauit	45	Afciticos plurimos Erasius curauit	203
Aristoteles uoluptatem rationem boni habere contendit	224	Afcitica mulieris historia	210
Aristotelis opinio de morbo caduco	23	Afcites qui in anasarca facilius curantur Erasio	202
Armenij lapidis usum non omnibus concedit Erasius	215	Afcites hydropum periculosissimi	203
arteria & uena cerebri non possunt causa esse ratiocinationis	28	ascites sub undimia comprehendit Paracelsus	206
Arthritis Paracelfo fit à mercurio precipitato	270	in ascite cur partes superiores tabescant	204
Arthrit. Hippocrates lib. de affect. ex bili & pituita aut fieri	262	Aspargi usus in hydropo	216
ex Articuli profundo quomodo in superficiem repat humor in podagra	264	Aspis carnibus uesci hydropicis interdicitum	218
ab articulo uno cur sepe inchoetur podagra	264	Assimilatio purè similis est actio	32
articuli qui sint à podagra tutiores	267	astra quid uocet Paracelsus	142
articuli unius quàm alterius homines humorem facilius recipiunt	265	astra Paracelfi externa & interna quæ sunt	144
articuli quibusdam faciliè excidunt alijs difficulter	266	astra alterari non possunt	148
articuli pedum cur ad fluxiones suscipiendas sint apti	261	astrales morbos quos uocent Paracelfici	86
articuli pedum quibus roborentur	285	atrahens pharmacum Paracelfi miraculosum	133
articulorū debilitas quatenus sit causa podagra	273	Auerrois opinio de causa doloris	225
artuum resolutio quare colicos dolores subsequatur	236	Auerrois studium in tuendo Aristotele	42
Asari radicis decoctum in uino Chalybeato aquam ducit	212	opinio de epilepsia approbata ibidem	
ascendens epilepsia	80	Auciennæ sententia de epilepsia in paralytin abeunte	53
Ascitici pauperis curati historia	215	aurea poetarum secula restituunt Paracelfici	157
		aurum diaphoreticum roborat hydropicos	217
		aurum quamobrè medici pharacis	

I N D E X.

admisceant	194	Bertholdus à Leipps oculo altero	
aurum potabile facit crescere Balsa-		priuatus à Paracelso	159
num	192	Bilis quid Paracelso	243
aurum deuoratum an exhilaret	196	Bili colicam acceptam non ferendam	
per accidens aliquādo iuuat	192	esse probat Paracelsus	242
aurum remedium epilepsie	140	Bonum est sui communicatiuum, sic	
aurum cordis affectibus solum adie-		et Med.	15
cerunt Arabes	194	Boreas colicus à spina uersus umbi-	
frustra coquitur atque distillatur		licum fertur	240
ibid.		Brassica marina usus in hydrope	
aurum quantum à nostra tempera-			212
tura absit	194	Brutorum cerebra exempta sine a-	
aurum potabile facile rursus in au-		ctionum noxia	32
rum transmutatur.	197	Eryoniae radicis usus in epilepsia	
absq; corrodentibus in liquore			117
solui non potest	ibid.	Buisonis lapidis impostura et com-	
aurum in halitum resolui ab igne nō		mentum	135
potest	192	Butyrum præcauet tartari adhesio-	
aurum est cura lepræ rubræ Para-		nes, sicq; dolores colicos	252
celso	192	C	
auri cocti usus	195	Cachectici instar hydropicorum ab	
auri potestas in resolutione ex coli-		Erasto curati	214
ca curanda	255	Caducum Paracelsus ponit incur-	
auri splendor ad conciliandam hila-		bilem	138
ritatem an conducatur	196	Caducum à symptomate appellauit	
auster colicus ab umbilico uersus spi-		epilepsiam Paracelsus	23
nam fertur	240	Cagastrum Paracelso est semen ex	
B		corruptione ortum.	83
Balsamus quid sit nec Paracelsus nec		Calchantum ex numero corporum	
ullus alius nouit	182	eximunt Paracelsici	87
Balsamum hominis est humidum ra-		Calchanti sulfure stupefaciēs est cau-	
dicale	193	sa epilepsie Par.	82
Basileæ à Paracelso curati omnes		per Calchanti sulfure quid intelligat	
intra anni spatium obiēre	160	Paracelsus	85
Bernhardi Desseuij Cronenburgij li-		Calchanti uolatilitas epilepsie re-	
ber de curationibus Paracelsico-		medium Paracelso	140
rum	162	Calculus et poëdagra morbi fini-	
		timi	

I N D E X.

timi	183	Castorium colicis utile	246
Calor intemperatus non generat flatum	202	Castorij odore epileptici excitantur	59
calor principalis causa concoctionis	199	Cataleptis morbinotio perpetua & descriptio	72
calorem natiuum suffocantia hydro- pis causa esse possunt	201	de Catalepticos causis uaria ueterum opiniones	72
calorem & frigus Paracelsus facit causas lepræ	183	Cataleptici quamobrem nõ sentiant	49
calida quomodo hydropem pariant	201	Catalepticorum symptomata	58
chalybis limatura cachecticis utiliter exhibetur	214	Cataleptica Epilepsia species	52
Cancer uniuersalis quando dicatur elephantiasis	170	Cataplasmata pro hydropticis	216
cancer cur sit incurabilis	174	Cathartica solummodo uacuant ea quæ in uentre sunt	152
capillorum defluuium in elephanti- cis signum graue	179	Catharrum ad epilepsiam cur ad ca- put referunt Paracelsici	19
caput celeriter perturbantia epile- pticis sunt cauenda	112	catharri fiunt cerebro noxia expel- lente	67
capitis frictio matutina podagricis conueniens	282	Catoche quid	72
capitis hectica intemperies perdiffi- cilis est	279	Causa & morbus remedium, non au- tem remedij quantitatem ostendunt	107
à capite difficilior est purgatio quàm à uicinis circa intestina partibus	210	Causa & effectus non sunt essentia unius partes	70
Caracalla Imp. amuletis uti lege in- terdixit	134	Causas morborum Parac. uocare so- litus est morbos	240
carnes in aquam resolui an rectè di- xerit Hippocr.	204	Cauteria qua parte adhibenda epile- pticis in loco incognito	114
Certa dolorum regio India Satyros habet	163	Cauteria quo sine podagricis sint ap- plicanda	281
casei esus inscio factus grauis esse ob- seruatus	68	Cauterij quando in podagra uten- dum	283
Cassia cum oleo anisi in colica con- fert	245	Cauticum uulgare Erasii	119
		Cauticorum usus in paroxifinis epi- lepticorum	108
		Cauticis curati epileptici historia Fernelij	113

I N D E X.

ex Centaureo antidoti usus	286	robustus	218
Centrum epilepsie nemo hominum scire potest	51	ex Chamæpithy sirupus colicis pur- gandis conueniens	247
Ceraforum flores hydropicis utiles	212	Chaos quid in homine & mundo ef- ficiat	240
Ceratum ex Bryonia podagricis uti- le	285	Characteres & admurmurationes Galenus rejicit	133
Cerebrum in sua substantia nõ sentit	29	Chemiæ industriam multa pharma- ca non requirunt	304
Cerebrum an sit instrumentum ratio- cinationis quatenus est pars simi- laris	31	Chemiæ artis auxilio gustui gra- tiores efficiuntur purgationes	284
Cerebrum propriè loquendo nõ con- uellit	77	Chemicimalo fine ænigmatice lo- quuntur	11
Cerebrum propter arteriarum mo- tum in uulneratis putatur moueri	63	Chemici cur se pro medicis uen- diant	12
Cerebrum suæ compositionis ratione ad motum est ineptum	63	Chinæ decoctum podagricis salu- bre	282
Cerebrum externum Paracelsus uo- cat remedia	138	Chinæ radicis decoctum epilepticis conducit	123
Cerebrum an sentiat	66	Chrystalloidis humoris actio quæ pu- rè similis, quæ purè instrumen- talis	33
Cerebri motus quæ usum habeat	64	Chiragræ nomen unde	258
Cerebri temperamentũ in epilepsia non læditur	34	Christophori Vuirsungii puluis con- tra podagram	290
Cerebri partes præcipuæ quæ	27	Christus morte sua non redemit be- stias, ut conatur asserere Paracel- sus	166
Cerebri temperies non est causa im- mediata actionum principum	34	Chrysippi oratio qualis ex Galeno	8
Cerebri influxu pars nulla est priua- ta, dum ea mouetur	43	chyli generatio actio est mixta	33
Cerebri affectuum ueræ causæ multæ adhuc latent	161	chirurgica ingenia Paracelsi in cu- ratione epilepsie	141
Cerebro & epate calidiorè præditi facilè podagra corripuntur	260	ciceres hydropicis exhibet Paracel- sus	218
Chalybis lienis obstructiones deob- struit	212	cichorij specificum præseruat à Le- pra	

I N D E X

pra	192	Colici doloris à calore signa	232
Claretum colicis conueniens	246	Colici doloris species	235
Clareti purgantis pro epilepticis descriptio	118	quanam sint curabiles	ibid.
Clysterum compositio in colicis do- loribus	248	colico dolori obnoxij cruditatem fia- gere debent	233
Cnici semen cum cibis exhibuit Ga- lenus	121	colici morbi qui diuturni sint	234
Colica Paracelso est ab igne	240	Colici dolores quibusdam sunt ui- tio conformationis intestinorum	234
colicæ curatio à Paracelso inuenta confutatur	252	Colici ne relabantur quomodo sic præcauendum	247
Colicas omnes igneas & calidas fa- cit Paracelsus	242	colici quomodo resoluantur iuxta Paracelsum	254
Colicus dolor Paracelso est status	230	Colici resoluti quomodo curandi	255
Colicus dolor sub podagra contine- tur Paracelsicis	221	colici cur resoluantur iuxta Paracel- sum	241
Colicus dolor unde sit nominatus	222	colicorum dolorum durationis cau- sa	233
Colicus dolor rarò habet causam à capite defluentem humorem	239	ex capitis uitio curandi modus	250
colicus dolor à causa calida est gra- uior alio	238	colicorum curatio iuxta Paracelsum	251
colicus morbus cur febribus diutur- nis frequenter succedet	247	color redundantis in corpore succi certissima nota	169
colicus morbus incorporeus est & tantum uentus	241	Comitialis morbus & homo ex ijs- dem sunt confecti	148
colicus dolor in epilepsiam transmu- tatus	234	comitialis morbi remedium quale es- se debeat	82
colici doloris curatio	243	comitiales annuo Bryoniæ usu sana- ri Dioscorides prodidit	117
colici doloris dupl. x origo iuxta Pa- racelsum	247	congelatio quam obrem dicatur Ca- talepsis	72
colici doloris curatio per adipem Pa- racelsica	252	Constantino cadauer Satyri allatum Antiochiam	165
colici doloris nomen multis affecti- bus tribuitur	222	Continuitas quid uerè dicatur me- dicis	226
		continuitas quomodo ab unitate dif- ferat	ibidem

I N D E X.

Continuitatis solutio an dolorem gi- gnat 277	Criminationibus nimium indulget Paracelsus 8
Continui solutio siens, non facta est causa doloris 232	in Crisibus acres humores naturam ad expulsionem stimulant 101
Continui solutionem dolorem non fa- cere ostendit Auerroes 225	Croci Martis uirtus preparatio 217
Conuulsio & Singultus quatenus dif- ferant 51	Croco metallorum nihil siccius esse putat Paracelsus 217
Cor sensu naturali noxia percipit 67	Cucurbitulae quales Colicos iuuent 251
Cor externum Paracelsi 138	curatio methodica quae sit 105
Cor noxia sentit sine sensu animali 68	cutis est hominis firmamentum Pa- racelso 240
Cordis motus actio mixta ex simila- ri & dissimilari 33	Cydoniorum succus cur in colicis deui- tandus 249
Cordis palpitatio sub epilepsia con- tinetur 19	D
in Corde actiones triplices inueniun- tur, similari, instrumentali & mixta 33	Demonones obsessorum membra absq; animae opera mouent 100
Corallorum liquor hydropicis con- ueniens est 218	demonones quid & quales sint substan- tiae 100
Cormantiae scribendis libri operam dedit Paracelsus 159	decollati pedes an moueantur, solea pedum compuncta 46
Corpus epilepsiae quid 152	decellatorum capita cur adhuc mo- tum habeant 46
Corpus hominis ex quatuor elemen- tis componi inscius Paracelsi. af- firmat 183	definitiones proprietatum ex nota- tione subiecti & causa efficiente sunt construenda 24
Corpora sola pugnant Paracelso 299	deligaturae utiles in paroxysmis e- pilepticis 10
Coryza fit cerebro noxium expel- lente 67	deliria breuia non requirunt altera- tionem temperamentii cerebri 34
Cranij humani puluere uti in epilep- sia diabolus docuit 135	in Dieta podagricorum dimidium curationis consistit 280
Crapula hydropis causa Paracelso 206	diacoralij usus in podagra 289
Cretici uini usus in colica 246	Drapfowis qualis articulatio 259
	discipulus Paracelsi oppugnat pra- ecepto-

I N D E X

ceptorem à Deo edoctum	297	nicone	312
discrepantia in paroxysmis epilepti-		Electaria epilepticis cōducentia	123
eis quatenus usurpanda	108	elemento in mistis unico corrupto	
doctorum hominum scripta iniquè		perijt congenitus calor	148
reprehendunt Paracelsici	9	elementa ratione prædita fingit Pa-	
dolor mordax quatenus ab intempe-		racelsus	243
rie profisciscatur	227	Elephas siens quādo dicatur & quan-	
dolor si uel ab intemperie uel à solu-		do factus iudicetur	176
ta continuitate	223	elephas consummatus est incurabi-	
dolor est symptoma sensus	223	lis	190
dolor colicus plerumque à flatu ori-		elephas causa & effectus est melan-	
tur	233	cholici humoris	175
de doloris causis, Paracelsicorum o-		elephas seu lepra quid apud Paracel-	
pinio	229	sit	182
doloris quot sint causæ proximæ		elephas quando incurabilis sit cen-	
225		sendus	186.188
doloris cur duæ tantum sint causæ		elephantis fientis curatio qualis	186
immediatæ	228	elephantem curaturus quæ prestare	
doloris causam nunc unicam nunc		debeat	189
duplicem facit Galenus	225	elephantiasis non est putredo à Para-	
dolorum colicorum species multæ iux-		celso dicta	184
ta Paracelsum	243	elephantiasis est lepra Arabum non	
dolorum remedia optima sunt quæ		Græcorum	162
causas tollunt	244	elephantiasis adhuc incipiens cur e-	
E		tiam curatu sit difficilis	187
Ebuli radice succus aquam ducit im-		elephantiasis morbus à magnitudi-	
becillioribus	212	ne nomen adeptus	161
Eclipsis Lunæ quid & quæ eiusdem		elephantiasis quomodo à lienis ob-	
causa	71	structione oriatur	172
Ecstasin epilepsiæ speciem facit Pa-		elephantiasis naturam Paracelsus	
racelsus	81	nunquam cognitam habuit	184
Ecstatorum symptomata	88	elephantiasis notatio, Latinorum &	
Ecstasin speciem catalepticos uel me-		Arabum lepra	168
lancolie esse	85	definitio	169
Elaterij integram drachmam Para-		elephantiasin progenerates cibi	175
celsius porrigere ausus	156	in Elephantiasi quæ uena secunda	
Elaterij usus in hydropo cū diaphoe-		286	

I N D E X.

in Elephantiasi cur sepius purgan-	187	Enula campana salem solutum sola	252
dum		rite expurgat	
Elephantici morbi generatio quo-	170	epatis natura non mutata non gen-	172
modo fiat		ratur elephas	
elephanticum nullum se curasse Pa-	21	in Ephialte dormientes patiuntur	56
racelsus & Erasus fatentur		quod epileptici uigilantes	
in Elephantico corpore quid aeger	184	Epileptica epilepsia species	82
& quid medicus spectent		Epilepsia non potest in uno corpore	21
elephantico morbo laborantes sunt	161	ex pluribus locis pullulare	
libidinosi		Epilepsia apoplexiam nunquam uel	52
elephantici ex uiperarū usu uel potu	180	raro praecedit	
apud Galenum quomodo curati	192	in Epilepsia quid sentiant Paracel-	87
elephantici non habent Balsamum	159	fici discipuli	
elephantiorum symptomata	187	Epilepsia unde intelligatur cerebri	26
elephanticis quae uictus ratio sit pre-		morbus esse	
scribenda	143	epilepsia quomodo generetur iuxta	80
Elleborus Paracelso membra omnia	140	Paracelsum	
perreptat		Epilepsia laborare qui dicantur	55
ellebori nigri usum in epilepsia com-	217	Epilepsia in capite causam habens	59
mendat Paracelsus		ceteris est grauior	
ellebori radix aquam hydropicorum	152	Epilepsia est certae partis morbus	23
educit Paracelso		Epilepsia est Paracelso homunculus	79
ellebori radices essentia corpus epile-	111	ab iratis sanctis immisus	
pticum educit cum paucis excre-		Epilepsia in pedibus uel manib. con-	56
mentis	234	sistens cur sit curatu facilior	
elleborum sepius exhibere antiqui	40	epilepsia senes raro corrumpit	234
non timuerunt		epilepsia ex reliquijs doloris colici	
elleborum pueris in lacte exhiben-	147	nata	40
dum Paracelsus iubet		epilepsia non quaeuis obstructio est	
alibi solis senibus conducere ait	42	apud Galenum	40
ibidem		epilepsia non est obstructio Erasmo	42
Emammata purgantia ueteres con-	120	epilepsia parua est magna sternuta-	50
fecerant		tio	
Emammata emollientia colicae cui	245	epilepsia causam in capite habens	110
conueniant		cur difficiliter excindatur	
		epilepsie prima species etiam a uo-	90
		popore	

I N D E X.

epilepsie generatur	58	epileptici aliqui sanantur, etsi ubi cau-	
epilepsie tredecim species	82	sa mali colligatur incertum sit	
epilepsie nomen duo significat	75		109
epilepsie curatio in quibus potissimum consistat	111	epileptici aliquando habent aliquid apoplectici	53
epilepsie nomen à subito insultu factum	22	epileptici qui facile & qui difficile sanentur	104
epilepsie causarum generalis enumeratione	77	epileptici cur cum moueantur non etiam sentiant	47
epilepsie definitio <i>ὀνοματόδους</i>	25	epilepticorum corpora sepius purganda sunt	113
epilepsie curatio sine purgatione non continuata frustra attentatur	117	epilepticorum spuma ex salina nascitur	60
epilepsie species quibus signis distinguantur	78	epilepticorum potus	118
ad epilepsie nomen auditum despuere antiquus mos	23	epilepticorum membra non carent spiritu animali	48
epilepsie tot species quot & tonitruum, nam & ipsa tonitruum est	79	epilepticis qualis uictus ratio sit prescribenda	112
epilepsie humanum sanguinem calentem, potum nonnulli credunt prodesse	136	epilepticos quamam per accidens curent	129
epilepsie tres species earumque iuxta Galenum cause	39	epilepticos an curent Paracelsici	157
epilepsie specierum differentie motus ratione	41	epilepticos à demone occupari antiquitas credidit	22
epilepsie cause proximæ omnes in capite esse possunt	78	epilepticos metallicis curandos quamobrem Paracelsus senserit	156
epilepsiam curandi modi quatuor Paracelsi	141	epilepticarum duarum uirginum historia	51
epilepsiam dum incurabilem dicit Paracelsus, mentitur	105	epilepticarum aquarum duarum prestantissimarum Erasti & Langij formula	124
mentiuntur eius discipuli curationem ei adscribentes	ibid.	Erastus plures hydroptic curauit quam Parac. et omnes eius discip.	216
epilepsiarum symptomata ab inuicem differunt	41	plures qui pro leprosis habebantur curauit	191
		tympaniticum curauit	203
		in chem. exiliter exercitatus	299
		Langij compositiones inscius ferè	

I N D E X.

adæquavit	119	Fatuum quidam ex casu ab alto factus	
Brastus an et quatenus Paracelsi scri- pta intelligat	2	Fauni sunt cacodæmones diuinitatem mentientes	153
quo animo ad refutandum Para- celsum accesserit	ibid.	Febbris quid	71
Brasto Paracelsici obijciunt quod Pa- racelsum non intelligat	2	Febres extra corpus rigentes fingūt Paracelsici	153
eremus monstrorum animalium fe- rax	164	Febres diurnæ cur frequenter in coli morbum permutentur	147
Eringij radix hydropicis utilis	216	Fedro à Croneburgio male multita- tus	198
Esaias propheta quos dicat satyros in ruinis Babylonie saltaturos	167	Feldsïechen cur Germani appellant elephanticos	162
Ethmoides os odoratumq; instrumen- tum	65	Fellis uesticam sine usu esse quidam somniaut	158
Eurus colicus uentus à uentriculo descendit	240	D. Ferdinandi imperatoris de Para- celso iudicium	160
excrementa quæ discutiunt, non sta- tim corpus arefaciunt	289	Ferrum lienis obstructiones deob- struit	212
excrementorum generatio in poda- græ præcautione procuranda	280	Fientia quæ dicantur philosophis, eorumq; modi plures	ibid.
experimenta paroxysmum tollen- tia epilepticum	141	Flatus est aqua attenuata	202
F		Flatus rerum omnium uiolentissima	223
Fabas hydropicis exhibet Paracel- sus	218	Flatus cerebri membranas conuellēs causa epilepsiæ	79
fabaceus panis hydropicis utilis	218	Flatus generatio est quædam dimi- nuta coctio	262
faber seu ascendens epilepsiæ quis sit	80	Flatus intra tunicas intestinorū col- lecti pertinaces dolores faciunt	
facies quamobrem maximè ab ele- phante fœdetur	170	quomodo illic colligi possunt ib.	
Fallopij opinio de cerebri motu nul- lo	63	Flatus cur crudelissimos dolores ex- citent	225
Falsa infinita cuilibet uero opponun- tur	9	Flatus cur in cavitare intestinorum colligantur	238
Fames multis epilepsiæ causa fuit	58	Flatus non generantur nisi à calore imbec.	

I N D E X.

imbecilli	202	racellus	302
Flatus discutientia remedia in colicis		Gemmarum vires occultas nullas esse	132
245		Generum & Specierum simplicitas	155
flatus acrimonia sua Satyriam inducunt	162	Paracelsicis incognita	155
flatus hydrops non fit sine aqua etiam	198	Germani omnes absynbite uino delectantur	213
fragor est aeris tonitru apud Paracelsum	80	Germani raros habuerunt olim elephanticos, at nunc frequentes	175
frictiones in podagra quando usurpanda	275	Glandule testium causa generationis spermatis quales	175
frigida haustu plurimi in hydropem inciderunt	204	Glauclijusus in podagra	285
frigefacientia per Chemiam preparata vires suas amittunt	304	Gonagrae nomen unde	258
fumi caput exsiccantes	282	Grando si ulceretur lepra, incurabilis est Paracelso	190
furfures leprae species apud Paracelsum	190	Granagranis quid sit diabolus nescit	140
G		Guaiaci decoctum quando colicis utile	250
Galenus cur dolorem dixerit esse sensuum symptoma	224	Guaiacini ligni decoctum epilepticis conducens	182
Galenus laudat appensiones substantiarum	133	Guaiacani ligni potus ut sudorem prouocet	122
Galenus de causis epilepsiae sententia 39. per totum		H	
Galenici & Paracelsici loci quid differant	91	Hepar pro uaria temperatura sanguinem generat dissimilem	185
Galenici leprosi (de quibus curatis ille scribit) nondum uerè leprosi erant	181	Hepar etiam à calidis refrigerari potest	202
Gallica scabies solis purgationibus curata ab Erasmo	173	Hepar quomodo sit affectum in morbo Gallico	175
Gallicus morbus ex nouis insulis ad nos importatus	174	Hepar in tympanite minus est refrigeratum	202
post trigesimum annum aliquando recrudescit	ibid.	Hepatis intemperies hectica uix unquam curatur	188
Gebro sua remedia transtulit Paracelsus		Hepatis intemperies in elephantiasis curatione omnium primū est tollenda	184

I N D E X

Herculeus morbus unde dicatur epilepsia	23	epilepsia non causatur	47
Hiera picra Galenus epilepsiam curat	57	Humores inflammationem in duris partibus facientes suppurantur.	265
Hieronymi narratio de Satyris & Hippocentauris	164	humores non bene morborum cause ponuntur Paracelsicis	20
Hippocentauri spectrum Antonio Eremita apparuit	164	humores quam status colicam faciunt tolerabiliorem	223
an Hippocentaurum eremus generet dubitat Hieronymus	164	humores frigidi non facile convulsionem causant	268
Hippocratis aphorismi de epilepsia ut sint intelligendi	104. 105	Hydrargyrum per aures in cerebrum illapsum causa epilepsie fuit	58
Hippocratis obscuritas unde orta	4	Hydrargyrum corporis destillatione moricem subitaneam inducit	269
Hippocratis de dolorum causa sententia	228	Hydrargyri essentia aquas hydropicorum euacuat	217
Hippocratem solum Paracelsici admittere uidentur	266	Hydrops a semine coelesti non a icoris frigiditate prouenit	205
Hispania regis Satyri an ueri fuerint	167	hydrops quid sit Paracelso	205
Homines sine mare & foemina facere possunt Paracelsici	157	hydrops aut siens aut factus quis sit insanabilis	ibid.
homines absq; foemina generaturum se professus est Paracelsus	13	hydrops ex quibus sanabilis uel insanabilis iudicandus	204
homunculus est Paracelsica epilepsia	79	hydrops epatis affectus est proprius ut epilepsia cerebri	205
homunculus Paracelso plura significat	82	hydrops fit a uitiata corporis concoctione	203
homunculus Paracelsi pedes, manus, artus &c. habet	82	hydrops annuus curatus	210
Humor in paroxysmis epilepticorum ex ore effluens quis sit	55	hydrops siccus hypocratis	202
humor melancholicus causa & effectus est elephantis	175	hydropis symptoma	199
humor podagrae cur mistus sit	262	hydropis nomen quid significet	198
humoris puirosi in podagra a capite descensus causa	263	hydropis morbi definitio	200
ab humore crasso, quatenus obstruit,		hydropem curatum non reuerti Paracelso credit	218
		hydropem quomodo calida pariant	201
		in hydrope curatiue indicationes	qua

I N D E X.

quænam sunt	207	tionem	65
ex hydropico quæ interroganda ante curationis auspicationem	209	Instrumentum actionum principum quod sit	37
hydropici ob sanguinis paucitatem parum mingunt	205	Instrumenti alteratio ad sensionem est necessaria	47
hydropici cur non podagram sentiant, pedibus tamen tumentibus	205	Instrumentales nude actiones quænam dicantur	32
hydropicorum dieta iuxta Paracelsum	218	Intemperies sola graues dolores facere non potest	223
hydropicis quis uictus præscribendus	216	Intemperies sine causarum sublatione non tollitur	207
ex Hyperico antidoti usus	286	Interlunio nati epilepsiæ obnoxij sunt	23
Hyposarcha hydrops quàm Ascites curatu facilior	203	Iohannes à Leippa podagricus effectus à Paracelfo	159
I		Ioan. Cratonis de Paracelsicis remedijs iudicium	300
Idola rerû in spiritu recipi uertiginis exemplo demonstratur	38	Ioannis à Zerotin Baronis uxor à Paracelfo epileptica facta	159
lecur externum Paracelsi	178	ob iram multi in epilepsiam incidunt	58
lecur sanguinis principium est	172	Iridis radix in Ascite probatur Erasmo	213
lecur hydropem non producit Paracelfo	205	Itali infantibus ceruicem cauterisant in epilepsia	130
lecur sensu naturali noxia percipit	67	Italia Pompeij magni tempore primùm Elephantiasin agnouit	175
lecoris calida sicca intemperies unica solummodo est	175	Iudeis cur interdictum cum menstruatibus concumbere	176
Maister hydropis	205	Iuniperi granorum specificum præseruat à lepra	192
Maistrum quid	83	L	
Incubos pro Satyris coluit antiquitas	164	D. Langij aquæ pro epilepticis descriptio	124
Indici ligni decoctum epilepticis exhibendum	121	Lapidis philosophorû uirtutes mirificæ	157
Inspiratum actu nullum dari Aristoteles asseruit	45	Laudanum Parac. quid Basileæ præ-	
Insomnium est delirij quædam soboles	54		
Inspiratio quomodo efficiat odora-			

I N D E X.

<i>stiterit</i>	253	<i>Loci Galenici à Paracelsicis quid differant</i>	91
<i>Lentes hydropicis exhibet Paracelsus</i>	218	<i>Locorum mutatio epilepticos pueros curat</i>	104
<i>Leontiasis dicta quibusdam elephantiasis</i>	161	<i>Loquendum ut multi, sentiendum ut pauci</i>	17
<i>Lepra Iudeorum similis fuit Leuce Græcorum</i>	177	<i>Lucianus in uera historia Paracelsicis uerisimiliora dicit</i>	102
<i>nigræ solū in capite & barba rubra in caluitio</i>	ibid.	<i>Luna à Sole lumen suum mutuatur</i>	24
<i>Lepra innata Paracelsi</i>	183	<i>Lunatici morbi appellatio unde oritur</i>	28
<i>Lepra Iudæica non erat contagiosa</i>	178	<i>Lusitanis Africa notior est quàm olim Romanis fuerit</i>	163
<i>Lepra Græcorum est tantum cutis affectio</i>	162	<i>Luxationis faciliis & difficilis causa corporis habitus</i>	267
<i>Lepra Moïsis an sit idem morbus cū elephante</i>	177	<i>Lyncis ungule usus in epilepsia</i>	108
<i>Lepræ plurimæ species apud Paracelsum</i>	183		
<i>Leprosi balsamo destituuntur</i>	183	M	
<i>Leuce difficulter curatur</i>	190	<i>Magiæ studiosi Paracelsi sectatores</i>	12
<i>Leuce affectionis cutaneæ descriptio</i>	177	<i>à Magis petenda epilepsie curatio</i>	140
<i>Leucophlegmatia tympanite est periculiosior, ascite tutior</i>	203	<i>Magnes trahit substantiam non qualitatem</i>	132
<i>Libros suos Cormaniæ relinquit Paracelsus</i>	160	<i>malum mortuum sub lepra continetur Paracelso</i>	100
<i>Lien sensu naturali noxia percipit</i>	67	<i>mania fit ab Hydrargyro sublimato</i>	269
<i>Lienis obstructio quomodo elephantem pariat</i>	171	<i>Manna cum sanguine se resoluit</i>	148
<i>Ligatura in podagra quando usurpanda</i>	176	<i>manus solas ex colico morbo resolutas habentes ab Erasmo curati</i>	157
<i>Lingua una quàm alia cur dicatur præstatioior</i>	5	<i>à Manibus incipiens epilepsia cur sit curari facilior</i>	112
<i>Liquor margaritarum præseruat à lepra</i>	132	<i>marrubium ex uino mulso colicis conue-</i>	
<i>Locum quid uocent Paracelsici</i>	87		

I N D E X.

conuenit	246	spiritu animali	48
Martis tincturæ seu croci summa sic- citas	217	membra hydropicorum aqua ex coe- lo detrahunt	206
materiam astris microcosmi subtra- here medicum oportet	139	membranam interiores uentriculos cerebri uestiens Pigasetta osten- dit	67
medicina ubiq; & semper usum & dignitatem tuetur	14	membranæ cerebri non sunt instru- mentum ratiocinationis	28
medici opera cur imploretur ab æ- gris, & à quibus consulatur	94	membranæ excidi possunt ex cere- bro nullius actionis incommodo	29
medici epilepsiam methodo curaturi ratiocinatio	106	membrantarum usus præcipuus, ut uestiant cerebrum & neruos	28
medici quinam optimè curent	127	membræ usus	285
medici serè omnes aliquos epilepti- cos sanauerunt	104	meninx tenuior à neruis non potest separari	29
medici cur uelint esse chemistæ	11	mensibus adhuc fluentibus concepti in elephantem sunt procliuus	176
medicorum differentiam facit occa- sio utendi remedijs	126	menstruatam mulierem accedens le- galiter polluitur	179
medicamenta Paracelsi quomodo no- ua sint & dicantur	302	Mentagræ nomen unde	258
medicamenta purificaturus ad quem scopum respicere debeat	304	menthæ decoctum colicis utile	246
medicamenta acria & erodentia faci- ciunt intestinorum dolores	231	Mercurius præcipitatus causa poda- græ est Paracelso	269
medicamentis fortibus in curationis initio quandoq; utendum	114	aquam inter cutem educit Para- celso	217
melancholia morbus sub epilepsia continetur	19	mercurius sublimatus noxium reme- dium	11
melancholicus humor resiccatus cau- sa elephantiasis	162	mercurij solis drac. ij. centum flor. uenduntur	301
melancholicus humor solus fuscum colorem suscitare potest	169	mercurio omnes morbos curare uo- luit Paracelsus	301
Melancholici cur non omnes fiant e- lephantici	171	mercuriū præcipitatum noxium esse remedium Paracelsus ipsemet pro- didit	220
melancholicorum symptomata	83	metalla omnia ex aqua generari Pa- race sici sentiunt	156
Melissæ specificum præseruat à lepra	292		
membra epilepticorum non carent			

I D D E X.

<i>Metallica causa lepræ esse possunt</i>		<i>Morborum stata symptomata unde</i>	
183		orientur	88
<i>Metaphora orationem dilucidam</i>		<i>morborum quorundam domicilia</i>	
reddidit	6	sunt humores	20
<i>Mithridatij usus in epilepsia</i>	108	<i>morbos Paracelsus appellat morbo-</i>	
<i>in colica</i>	246	<i>rum causas</i>	240
<i>Monstrum esse & definitæ speciei</i>		<i>à Morbis liberari nemo cupit iuxta</i>	
<i>individuum esse differunt</i>	162	<i>Paracelsicos</i>	95
<i>Monstrū Salisburgense Satyro hor-</i>		<i>Motus quomodo fiat</i>	48
<i>ribilius</i>	162	<i>motus membranis rectius quàm me-</i>	
<i>Montani obseruationes in uertigine</i>		<i>dullis rectius tribuitur</i>	32
<i>epilepsie simili</i>	51	<i>motus quàm sensus plus spirituum re-</i>	
<i>Morbillorum causa occulta atq; ma-</i>		<i>quirit</i>	42
<i>ligna existit</i>	62	<i>motus epilepticorum interrupti à</i>	
<i>Morbus uniuersalis nullus datur</i>	127	<i>qua causa concitentur</i>	62
<i>Morbus qui epilepticas conuulsiones</i>		<i>motu noxia à se arcente omnes par-</i>	
<i>facit, nomine caret</i>	63	<i>tes corporis sunt donatæ</i>	67
<i>morbus unus alteri causam præbere</i>		<i>mucos perpetuo scatent articularum</i>	
<i>potest</i>	54	<i>cavitates</i>	267
<i>morbi nullius ortus impediri potest</i>		<i>Mumie uirtus ab Arabibus tanto-</i>	
<i>iuxta Parac.</i>	154	<i>perè commendata</i>	135
<i>in Morbo pertinaci quid agendum</i>		<i>mumie uulgaris usum diabolus ex-</i>	
<i>medico</i>	128	<i>cogitauit</i>	134
<i>Morbi repentini omnes à materia</i>		<i>mundum æternum credidit Aristo-</i>	
<i>excitantur</i>	73	<i>teles</i>	45
<i>morbi duplices, alij aperti alij laten-</i>		<i>Muralti uinum medicatum pro hy-</i>	
<i>tes, ut epilepsia</i>	106	<i>dropicis</i>	214
<i>morbi non abolentur per separatio-</i>		<i>Musculorum motus actio est purè in-</i>	
<i>nes</i>	150	<i>strumentalis</i>	32
<i>morbi curantur subtractione mate-</i>		<i>Myrabolanorum Chebulorum con-</i>	
<i>riæ, ne in illam agat astrum</i>	150	<i>ditorum usus</i>	122
<i>morbi à suis seminibus quatenus dif-</i>		<i>Myristicarum nucum in India condi-</i>	
<i>ferant</i>	142	<i>tarum usus</i>	216
<i>morborum præcauendorum ratio à</i>		<i>Myristicarum nucum conditarum u-</i>	
<i>quibus potissimum consistit</i>	108	<i>sus in roborando capite</i>	122
<i>morborum omnium quatuor monar-</i>		N	
<i>chæ</i>	19	<i>à Natiuitate muli partus in æquali-</i>	
		<i>ter</i>	

I N D E

ter temperatas habent	279	Paracelsici	3
Natura in magnis periculis alacrius pugnat	101	Numen Epilepsiam immittens diliquit creditum	22
Natura nullum perfectū remedium gignit Paracelso	146	Nutritio actio τελεία non est	33
Natura in aduersis est fidelissima auxiliatrix	99	Nymphæ aquaticæ Cacodæmones sunt diuinitatem mentientes	163
Naturæ in curandis ulceribus omnia tribuit Paracelsus, Paracelsici nihil	103	O	
Naturam corporis nostri incorruptibilem reddi arte medica posse Paracelsus affirmavit	96	Obscurè loquentium quinque genera	10
Naturam stolidam faciunt Paracelsici	102	Obscura in obscuro finienda	9
Naturas esse morborum medicatrices quomodo dixerit Hippocrates	98	obscuritas sermonis affectata summum in oratione uitium	9
Nazianzeni de Appensis seu Amuletis dictum	134	obstructio alui in colicis est frequens	249
à Necromanticis petenda epilepsie curatio	140	Obstructione nulla laborant sternutantes	50
Nephritis & podagra morbi finitimi	283	Occasio in arte medica ex quibus coniectanda	126
Nerui in quem usum destinati	31	occulta ui nullum medicamentum morbos curat	131
Nerui cerebro non continuati non sentiunt	38	odorari nemo potest sine inspiratione	69
Nomina omnibus rebus nõdum sunt imposta	63	oedema cum dolorificis morbis simile nihil habet	272
Nomina nouata & tartarea Paracelsi non curat Erasius	2	oleum præcauet tartari adhesionem	253
Nomina nihil significantia apud magos pactorum diabolicorum sunt signa	11	sicq; dolores colicos	ibid.
Nominibus utitur Paracelsus non significantibus	8	oleum terebinthinæ colicis utile	252
Nouatores immeritò uideri uolunt		oleum pro colicis	251
		olea ex aromatis & calidis herbis colicæ utilia	250
		Opium in chysteribus inicit Erasius in colica	249
		oratio non significans non est oratio	9
		oratio Paracelsi omnibus obscuritatis uitjs laborat	8

I N D E X

Oratio iniustitatis uocabulis obscura redditur	6	Paracelsus profugus in Vngariam abit	159
Oratio laudabilissima quænam sit	4	Paracelsus cum Iudæis conuersari solitus	160
Oratio à Deo cur hominibus sit concessa	4	Paracelsus cur subinde locum mutauerit	14
Orationis Paracelsicæ dignitas & constantia	146	Paracelsus dum Erastus scribit patronum nullum nanciscitur	1
orationem perspicuam reddunt uoces propria & usitata	6	cur morbos nonnunquam uocet homunculos	96
oratione breui & ob id obscura qui sint usi	4	omnium uitiosè scribentium mores imitatus est	13
Ortolphus Marolt medicus Hennenbergensium principum	122	cum doctoribus conuersari noluit	160
osiculum cranij humani remedium epilepsiæ	140	nullum hydropicum arte curauit	218
osiculi in cranio humano inuenti fabula Paracelsi	135	Paracelsi incredibilis arrogàtia	19
ouillas carnes inscij deuorantes in mortis periculum deuenerunt	68	pharmaca miraculosè attrahentia & adstringentia	139
P		Paracelsi pharmaca cur tanto plausu recipiantur	301
Poconia semen remedium epilepsiæ	140	tria prima res una sunt	271
potestatem habet astra coercendi	140	remedia sunt ipso antiquiora	300
palma contra pondus sursum nititur	101	pharmaca ex Chemicorum fornaculis prodierunt	302
palpitatio cordis est species epilepsiæ Paracelso	81	Paracelsicus epilepticus nollet se sanum esse	161
Panas agrorum demonum esse spectra	163	Paracelsici immanes homicidæ	17
Paracelsus omnia ferè amens scripsit	2	Paracelsici medici per metamorphosin ex Chemicis extiterunt	12
papillæ cerebri odoratus instrumentum	65	Paracelsici quibus de causis obscuritatem affectent	8
Paracelsus ex Heluetia in Boemiam euocatus malè curat generosos Barones	159	semper mendaces	154
		quidquid scribant sunt in duplici uitio	103
		cur hæctenus contra Erastum nil scripserunt	1

I N D E X.

Paracelsici si quid boni scirent ta- citur non essent	12	rant	168
cur apud locupletes sint in aliqua opinione	195	partium dispositione illa non po- test actio laesa esse	27
Paracelsicorum execrabilia remedia ex hominum partibus & excre- mentis	135	Pasula purgatoria quomodo sint conficiende	119
Paracelsicorum contradictiones ali- quot	153	pedum imbecillitas in quo maximè consistat	166
Paracelsicorum & ueterum in pur- gando discrimen	115	à pedibus uel manibus orta epilepsia facilimè curatur	104
Paracelsica remedia omnia à mona- cho quodam ante ducentos annos Vlnæ conscripta	300	Pedibus quando roborantia sint im- ponenda	284
Paracelsica orationis & doctrinæ quædam peculiaria	15	Pentaphylli radices decoctum sudo- res mouet	122
Paralysis sub epilepsia continetur	19	folia 30. diebus comesta comitia- les sanant	122
Paracelso est epilepsia species 82 rarò epilepsiam sequitur	53	Perस्पicuitas summa uirtus orationis est Galeno	6
Paralysi detenti à qua causa motum impeditum habeant	49	Pharmacum Paracelsi miraculosè at- trahens	133
Pareseos membrorum in colicis cau- se iuxta Paracelsum	241	Pharmacum aquas purgans Placen- tini	213
de Parepsi qui potissimum colici peri- clitentur	237	Pharmacum cur partem unam cate- ris magis minusue afficiat	149
Parepsi membrorum qui colici corr- piantur	236	Pharmacis cur fictitia nomina im- ponantur	221
Paroxysmus epilepticus ex chao pro- dit Paracelso	82	Philippi Melanchthonis iudicium de Satyris regis Hispaniarum	168
Paroxysmus epilepticus totas horas 24. perdurans in uirgine	25	Phrenitis fit ab hydrargyro subli- mato	269
obseruatione dignus	26	Phibiscici uerè aliquando curantur	210
in Paroxysmo podagra repellentia rarò usurpantur	274	Pituita coctione in sanguinem mu- tatur	203
Paroxysmos epilepticos planetae ef- ficiunt	81	Pituita est soboles coctionis immi- nutæ	202
Partes frigidae pus non facile gene- rantur		Plinius de Satyris in Africa suspectæ fidei est	163

I N D E X.

Plantago epilepsie remedia	140	in Podagra curanda indicationes	
Podagra quomodo ab arthritide dif-		precipua	274
ferat	258	à Podagra qui articuli tutiores sint	
est morbus instrumentalis	246		267
Podagra quid sit	259	podagrica inflammatio suppurari	
Podagra ex aquosa pituita frequens		non consuevit	265
est	261	podagricus quidam nobilis ab Helmi-	
non appellandus tumor articuli		stat sine omni rubore	262
priusquam repetierit	260	podagrici pectus & uiscera admittit	
morbus est tartareus	297	robusta habent	266
Podagræ curatio	273	podagrici pulueres qua ratione ca-	
in quibus consistat	ibidem	putiunt	292
curandæ rationem amplissimè tra-		Podagrici ab Erasmo duo, ab Andrea	
ctauit Paracelsus	258	Perusino multi curati	277
curatio non est impossibilis	277	Podagrici cur non conuulsione cor-	
Podagræ & epilepsie quietis ratio		ripiantur	268
diuersa	273	cur tam rari percurentur	279
Podagræ humor cur non suppuretur		nonnulli solius uini abstinentia cur	
	268	rati	281
generatio quomodo fiat	263	nonnulli ex haustu theriacæ libe-	
quatenus frigida et calida dicar-		rati	286
tur	272	podagricis cur uinum noxium esse	
materia, quâ feratur à capite ad		putetur	282
pedes	265	pollutio duplex	179
de Podagræ ortu & causa Paracel-		Polypodium cum cibus exhibuit Ga-	
sico um sententia	270	lenus	121
Podagræ species 78. iuxta Parac.	269	Pomponij Melæ de Satyris & Fau-	
quis oculus affectus	259	nis narratio	161
curatio iuxta Parac.	293	precipitato saltē mercurio usus Pa-	
materia in uenas non est repel-		racelsus	301
lenda	274	Proprietates quarumlibet rerū sub-	
Podagram que pars corporis potis-		stantiam comitantur	29
simium generet	260	proprietates substantiarum à tempe-	
Podagra ex capite laborantibus ui-		ramenti proprietate oriuntur	32
num est inimicissimum	281	proprietatū perpetuò inherentiū	
cur alijs alijs facillius corripiantur		definitio	24
	267	Pruna purgantia quomodo sint con-	
		ficienda	

I N D E X

ficienda	119	Purgantibus maxime confidit in podagra Hippocrates	291
Prunorū flores hydropicis utiles	212	purgantibus fortibus cur non saepe utendum	119
pruritus lepra species Par.	190	putredo non est elephantiasis, ut ait Paracelsus	184
pueri humidiores epilepsiae sunt obnoxij	22		
pueri & puellae post paucos paroxysmos ab epilepsia liberati	158	Q	
pueri raro apoplectici fiunt	62	Qualitas uenenata an absq; substantia ad caput attolli possit	130
Pulueris Iouis descriptio & usus	290	Qualitas membrorum praua etiam bonos succos corrumpit	145
Pulueres podagrici an capitis intemperiem corrigant	291	Qualitates uitales non sunt dolorum cause	230
pulueribus podagricis quidam purgantia miscent	292	Quercinus uiscus est. fructus terrae	147
purgatio frequens tollit nonnunquam epilepsiam	110	Quercini uisci decoctum epilepticis conducit	122
purgatio in epilepticis interdum ultra quatuor menses continuanda	115	Quinquefolij radices decoctū sudores mouet	122
purgationes elephantiacis frequentes cur utiles sint	187	Quictis in podagra & epilepsia non est eadem ratio	273
purgationes quam diu continuandae in podagra	283	R	
crebrae quando sint podagricis utiles	281	Radix eadem in locis diuersis foueri nequit	88
purgatorij uini formula	119	Radice[m] morbi euellere an fructus decerpere praestet	96
clareti	118	radices morborum cadauera non conuellunt	100
purgatorios sales cum cibis exhibere antiqui	120	radices morborum Paracelsicae non sunt separabiles	89
purgantia Paracelso solum stercorea uacuant	147	radices quorundam morborum erui non possunt	96
purgantia medicamenta quomodo flatus excludant	246	Ratio in cerebro tanquam Sol omnes partes illuminat	46
purgantia an cum cibis misceri possint aut debeant	120	ratiocinatio non est actio pure simularis	31
mitiora uentriculum non debilitant	116	ratiocinari quid sit	29
qua ratione à morbis liberent	101		

I N D E X.

Refrigerari epar solet non solum ab actu frigidis	201	Sal in hydropicis siderum uirtute in aquam resoluitur	205
Relollacei dolores Paracelsiorum qui	229	Salium species 78. Par. cognouit	269
Remedium uniuersale totius mundi uitia expurgat	156	Sambuci cortex aquam ducit	211
Remedia sic sunt generalia quemadmodum morbi sunt generales	155	Sanguis pro hepatis temperie uaria uarius generatur	185
Remedia principio motus omnino carent	149	sine parenchymate in uenis non generatur	172
Remedia natura sapientiora faciunt Paracelsici	99	sanguinis generatio qualis sit actio	201
Remedia omnia arte chemica perfici necesse habent	146	Sanguinis essentia preseruatur a lepra	192
Remediorum Paracel. natura	160	in Sanguinis sputo stulte exhibetur	134
Renes sensu naturali noxia percipiunt	67	mumia	134
in homine sine usu esse Paracelsici somniant	158	Sanguificationis corrupte causa frigida et humida intemperies	199
Resolutio quamobrem colicos dolores excipiat	236	Santis Ardoini liber de uenentis	253
Resolutos propter coli dolores curandi ratio	256	Saturnosa Borea colici remedia	252
Reualium uinum Euri colici remedium	252	Saturni dulcor ad omnes hydropes utilis	218
Reuellentia in paroxysmis epilepticis usurpanda	107	Satyriasin quidam elephantiasin appellant	161
Rhabarbari excellens usus in hydrope	213	Satyryrus ad Syllam in Thessalia aditu	167
Rhabarbarum quid	148	ctus	167
Rondeletij catapotia pro colicis suspecta Erasto	248	Satyri deos se esse mentiti hominibus apparentes	162
de paroxysmis epilepticorum breuius iudicium	55	Satyri comites Bacchi nominati	166
Rutæ odore epileptici excitantur	59	apud Esaiam prophetam qui sint	168
S		nulli sunt in rerum natura	162
Sacer morbus cur dicatur epilepsia	22	in libidinem proni	161
		Satyris præter figuram nil humani tribuit Plinius	163
		Sauanarola histor. de facto fatuo	37
		Scabies lepra species Paracelso	190
		Sceptici Paracelsicis multo meliores	9
		Scin-	

I N D E X.

Scintheria Epilepsia species	82	Tartarus ciborum non separatus fit	
Stimmi remed. epilepsiae	140	causa colica	242
Stupefacientium usus quando com- ferat colicis	244	Tartari aquae usus	252
Substantiarum appensiones Galen. commendavit	133	Tartaream medicinam exercere qui nam idonei sint	257
Succus in corpore redundans in fa- cie maximè efflorescit	170	Tatiani Assyrij de Amuletis senten- tia	131
Succi iridis modus exhibendi Braſti	211	temperiei cerebri constitutio pro- pter duo necessaria	34
Sudorifica euacuatio quibus epile- pticis conueniat	121	temperamento laeso cur actiones in- strumentales laedantur	34
Suffocatio matricis Paracelso est spe- cies epilepsiae	82	tentigo fit à flatibus acerbis	162
Sulphur cum ascendente, non autem humor est epilepsiae causa	80	Terebinthina colicis utiliter exhibe- tur	245
Sulphur in Synouia accensum est po- dagra	269	Tereniaben quid apud Parac.	192
Sunderſiechen Germanis dicuntur Elephantici	162	Tetanus species est epilepsiae	82
Syluani sunt cacodemones diuinita- tem mentientes	163	D. Theod. Zuinggerus de curatio- nibus Paracelsicis	253
Syncope interdum cū epilepsia con- iungitur	54	Theophrasti Magni (non Paracelsi) de Amuletis iudicium	134
Syncope species epilepsiae est	82	Theriaca quomodo proſit podagri- cis	288
Synopen pro epilepsia curant Para- celſici	191	semper miscenda causticis	113
Synouia est crudus & serosus humor	271	theriacae usus in colica	246
Synouia Paracelso est locus affectus in podagra	269	usus in epilepsia	108
Syphita morbus species epilepsiae Pa- racelſo	81	theriacam quotidie sumpsit Anonius Imperator	286
T		Tincturae Paracelsi quomodo cor- pus perreptent	151
Tactus cur animalibus datus	228	tincturas alij differre alij non asse- runt	152
Tartarus purgantibus non educitur	148	Tuyri deorum ministri	167
		Tonitru est sonus in nubibus ab igne extincto	71
		tonitrua singulorum elementorum quae sint Paracelſo	80
		tonitrua impendemia quae praecauet	

I N D E X.

ca epilepsiam curant	139	materialibus parum differt	44
Fragea pro epilepticis	123	Vena cerebri non possunt esse causa	
trahentia occulte non trahunt emi-		rationationis	28
nus	152	uena sectio quamobrem epilepticis	
Trallianus Armenio lapide felicissi-		sit adhibenda	122
me usus	115	uena sectio in paroxysmo podagri-	
trochisci e uipera sine usu Elephanti-		co raro prodest	275
co exhibiti ab Erasto	182	uenas extremas secare cur conseruat	
trochisci Iohannis Langij pro epile-		elephantiasi	187
pticis	125	Ventriculus remotior causa poda-	
Tumor siens & factus quid, & ut		græ esse potest	262
differant	274	Ventriculus sensu gustus cum careat,	
turpeti in uino dilutum hydropicis		tamè medicamentorum maligni-	
exhibet Parac.	218	tatem discernit	66
turpetum minerale uenenosum re-		uentriculus à leuiter purgantib. non	
medium	158	debitatur	116
Tympanites rarius quàm reliquæ hy-		uentriculorū cerebri capacitas cras-	
dropes accidit	203	sum humorem epilepsiam causa-	
tympanites ut à reliquis hydropis		re ostendit	40
speciebus differat	198	uentriculorum cerebri pars interior	
tympanites puerorum	199	sentit	69
quam causam habeat	200	uentriculos cerebri sentire Galenus	
hydropis species tutissima	203	non negat	66
V		Verbis inusitatis utuntur Paracelsici	
Vacuationes nimie quomodo epar			5
refrigerent	201	Veritas cuiusq. rei unica at multis sal	
Valeriana specificum præseruat à		sitatibus stipata	3
lepra	192	Verristis & Granagranis Pacacelsi-	
Vapor subtilissimus quomodo possit		ca uocabula ignota	140
cerebri sinus obstruere	40	uertigo sub epilepsia continetur Pa-	
uapor frigidus & siccus Erasto facit		racelsicis	19
catalepsi	74	uertigo Paracelso est species epile-	
uapor stupefaciens & mordicans ut		psia	82
sulfur Chalcanti est causa epile-		uertigo affectio est epilepsia proxi-	
psia Paracelso	81	ma	51
uaporis usus in resolutis	257	uertiginem uehementiorem paruam	
Vegetatrix anima à uulgaris formis		epilepsiam nonnulli dicunt	51
		in uer-	

I N D E X.

in uertigine spiritus rotantur	38	lepsiæ	146
uertiginosi nulla obstructione cerebri laborant	51	uisçi quercini decoctum sudores mouet	122
uertiginosi cur rerum species in circulum ferri putent	38	uisçera plus agunt quam patiuntur	165
uesiculam aliquam ruptam epilepsiæ causam facit Paracelsus	84	uisçera partes spirituales appellantur	138
uesicatoria ceruici admouenda in extra paroxysmos epilepticorum	108	uisçerum morbi in artubus se primũ produunt	170
uexationum liber quo intento scriptus à Paracelso	17	uitam hominis ad finem mundi produci posse somniant Paracelsici	157
Victus ratio immutata epilepticis utilis existit	104	Vitilgines difficulter curantur	190
uictus ratio podagricorum	281	uitrum antimonij caractere exprimunt chemici	11
uictus ratio epilepticis qualis sit præscribenda	112	uitriolum è censu corporum eximunt Paracelsici	87
Vinum medicatum Muralti pro hydropicis	214	ulcerum quædam remedia bona dilucidè proposuit Paracelsus	14
aliud Erasii	ibidem	ulcerum sordes curationem impediunt eorum	208
uinum stillatitium solida non citò sic penetrat ut humida	151	umbilici inunctione iuuantur colici	251
uinum cur obsit podagricis	281	Vndimia est alumen resolutum	206
uinum purgatorium Erasii	119	Vndimia Paracelso est Leucophlegmatia	206
uinum epilepticis non temerè dandum	117	Vndimiam Barbari uocant Oedema	206
uina generosa epilepticis sunt noxia	112	unum quot modis alicuius rei pars dicatur	226
Viperas coctas sine usu deuorant elephantici	182	unitas quomodo à continuitate differat	226
Virgo uterino hepate laborare uisa	197	unitas partium duplex	226
uires rerum quæ impediunt, ea non etiam statim tollunt	131	uocis priuatio à colico dolore lethalis	233
de uiribus medicamentorum tractatus difficilis cur	299	uolatilitates solæ astris imperant	140
uisçus quercinus remedium epilepsiæ	140		

I N D E X

D. Volcheri sententia, quòd cere- brum non moueatur	63	Vuestphali nobilis ab epilepsia libe- rati historia	105
Vomitus an epilepticis conferat	130	Vuicri scripti de præstigijs demo- num commendatio	121
Vrina cur in hydropicis pauca	205	Z	
Vrinam prouocantia an podagricis conueniant	283	Zedos stella aquam hydropicorum caelitus demittit	217, 219
Vrticæ semen cibus commiscuit Ga- lenus	129	Zephyrus colicus à recto intestino sursum fertur	240
Vterinus hydrops in uirgine uisus ab Erasto	199	Zibetum Austri colici remediũ	252

F I N I S.

quia si aliam aliquam et huius
 nec ut passus est sic quod sim
 pedimentum ob inclinationem ut
 iudicio. aut dicitur sicut de
 curfus qui sunt in eo tunc a
 missatur mortis tunc in dolo
 cui inceditur: aut dicitur
 aut destruitur: et sic sed sim
 ratem impedimentum quod passus
 est nemus id. **¶** Videtur namque
 in huius tenet et in eadem acris
 tas: et causa aliquid impediri
 non apparer in eis: et in eis mo
 ueat: neque sentit: et in huius
 firmis: et in eadem: et in huius
 edo medicinae quo possunt: et
 in dicitur: et in eadem: et in huius
 dicantur: que per huius: et in
 fat in eadem: et in huius: et in
 elaudunt: et in huius: et in
 bria sentit: et in huius: et in
 fat in huius: et in huius: et in
 huius: et in huius: et in huius:

membrum: et sic cum ipse facti
 que in antipodibus: nemini ulla
 aliquid impedimentum: et in huius
 nonem passus sunt: et in huius
 tio dicitur: **¶** Quod dicitur
 et in huius: et in huius: et in
 in huius: et in huius: et in
 erit oculi: et in huius: et in
 huius: et in huius: et in huius
 correa rubra: et in huius: et in
 que ad huius: et in huius: et in
 erit in huius: et in huius: et in
 cerebri: et in huius: et in huius
 uisus: et in huius: et in huius
 in huius: et in huius: et in huius
 dicitur: et in huius: et in huius
 autem sicut in huius: et in huius
 que dicitur in huius: et in huius
 dem cerebri: et in huius: et in
 destruitur: et in huius: et in
 riu: et in huius: et in huius
 edes: et in huius: et in huius
 tem colica: et in huius: et in huius

in huius: et in huius: et in huius
 in huius: et in huius: et in huius
 in huius: et in huius: et in huius

in huius: et in huius: et in huius
 in huius: et in huius: et in huius
 in huius: et in huius: et in huius

